

Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectae

Sandini, Antonio

Bambergae, 1753

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65446](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-65446)

16

16

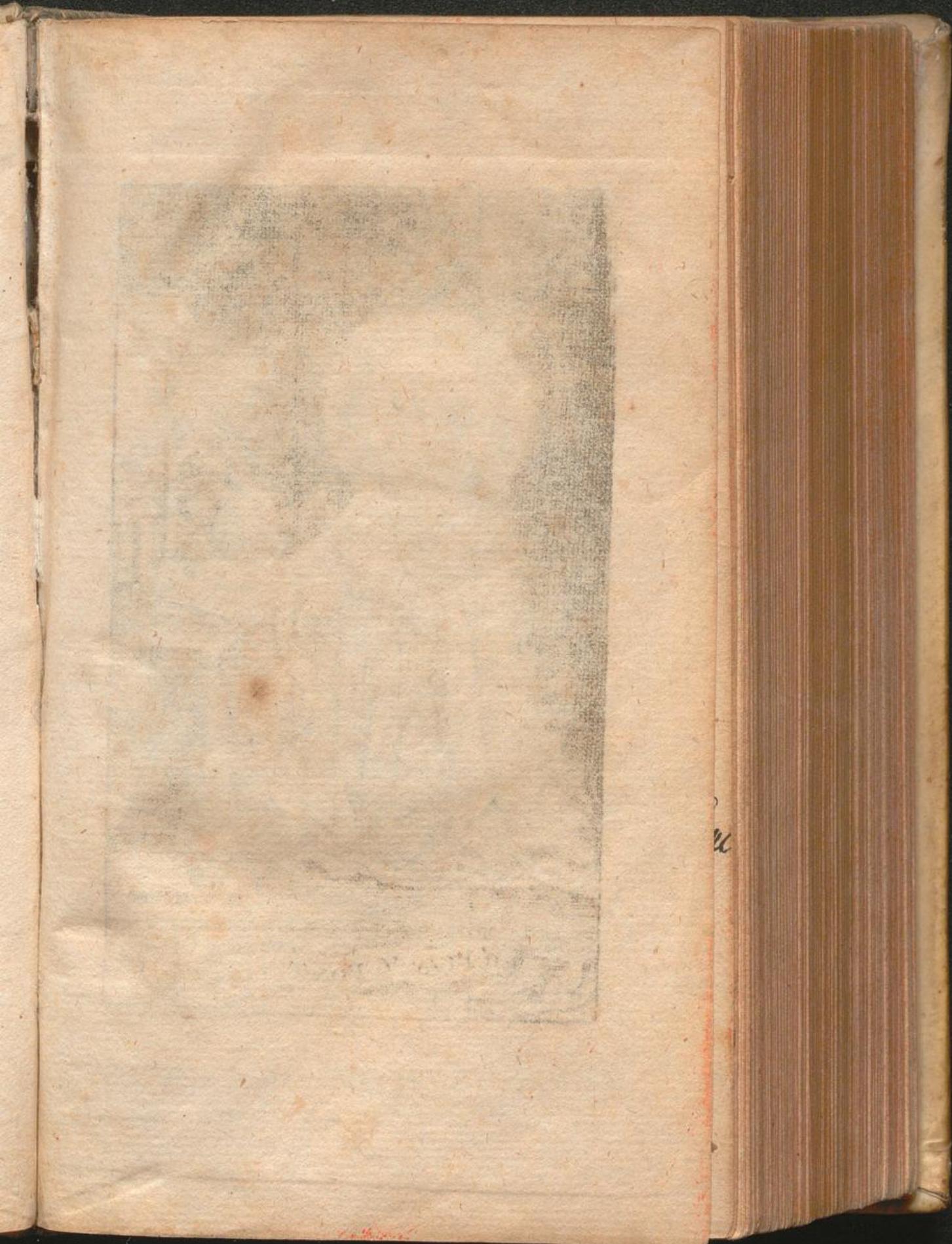
16

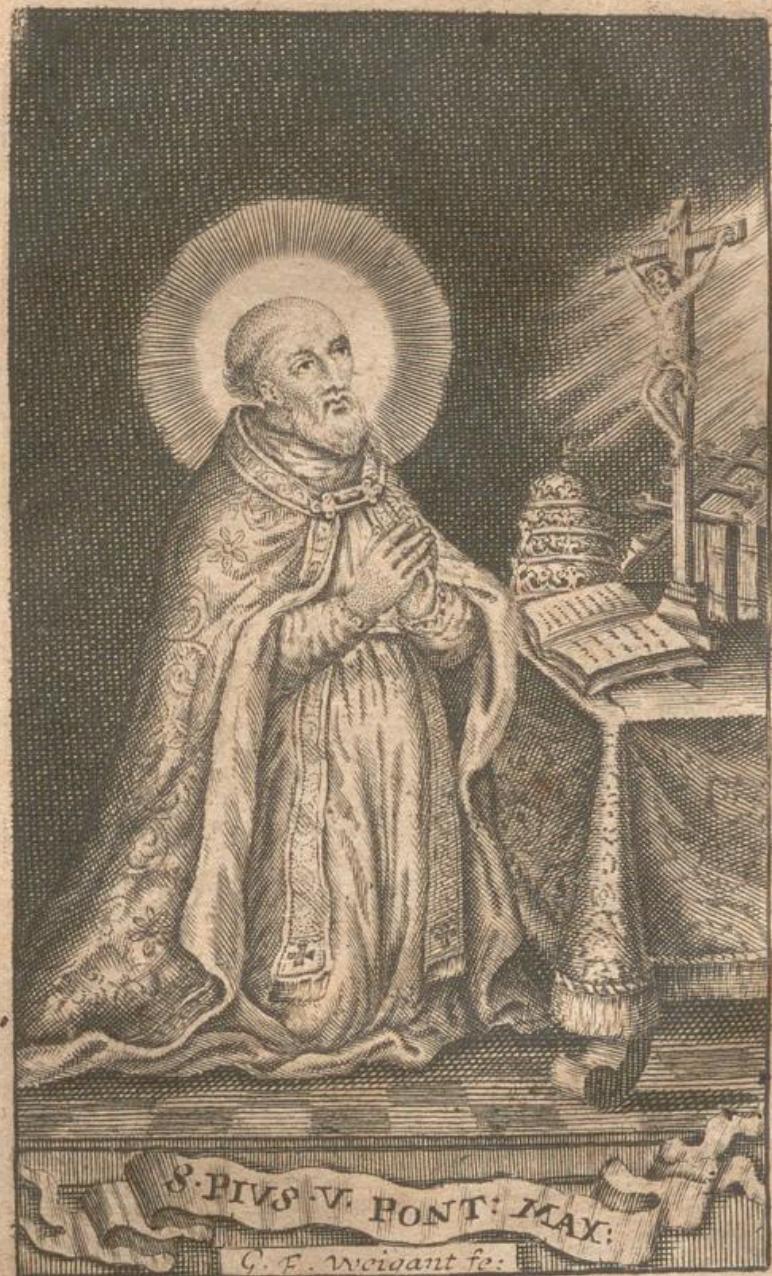
16

16

Th. 5747.

2 P. 50.

VITÆ
PONTIFICUM
ROMANORUM
EX
ANTIQUIS MONUMENTIS
COLLECTÆ
Operâ & Studio
CL. D.
ANTONII SANDINI,
J. U. D.
ET IN SEMINARIO PATAVINO
BIBLIOTHECÆ CUSTODIS,
PARS I.

Collegii
Pader-
borni

Soc̄tis Febr
1757

BAMBERGÆ,
Sumptibus Martini Göbhardt, Bibliopolæ
Academici, M DCCLIII.

PRÆCIPUI
AUCTORES,
QUI
SYMBOLAM CONTULERUNT.

A.

Amilius *Paulus*. *De rebus gestis Francorum*.
Aguirre *Josephus* Cardinalis de. *Defensio Cathedræ S. Petri contra declarationem Cleri Gallicani*.
Alemannus *Nicolaus*. *De Lateranensibus Parietinibus*.
Exst. in *Thesauro Antiquitatum & Historiarum Italiæ tom. 8. part. 4.*

Alexander *Natalis*. *Historia Ecclesiastica*.

Alphordus *Michael*. *Annales Ecclesiastici & Civiles Britannorum*.

Amalarius. *De Ecclesiasticis Officiis*. *Exst. tom. 14.*
Bibl. Patr. pag. 934.

Ambrofius S. *Opera studio Monachorum S. Mauri*.

Anastasius Bibliothecarius. *Vitæ Romanorum Pontificum cum notis variorum*.

Antoninus S. *Chronicon*.

Aringhus *Paulus*. *Roma subterranea*.

Athanasius Aurelius S. *Opera studio Monachorum S. Mauri*.

B.

Baluzius *Stephanus*. *Collectio nova Conciliorum. Vitæ Paparum Avenionensium*.

Baronius *Cesar*. *Annales Ecclesiastici*.

X

Basilea.

- Basnagius *Samuel*. Annales Politico-Ecclesiastici.
Bellarminus *Robertus*. Opera.
Bembus *Petrus*. Rerum Venetarum Historia. *Exst.*
tom. 1. Operum.
Bernardus S. Opera.
Bibliotheca Maxima veterum Patrum, & antiquorum
Scriptorum Ecclesiasticorum.
Blondus *Flavius*. Opera.
Bollandus *Joannes*. Acta Sanctorum.
Bona *Joan. Cardinalis*. Rerum Liturgicarum libri
duo, & de Divina Psalmodia.
Bullarium Magnum Romanum.
- - Ejusdem Continuatio.
Bzovius *Abrahamus*. Continuatio Annalium Baronii.

C.

- Cedrenus *Georgius*. Compendium Historiarum.
Ciaconius *Alphonsus*. Vitæ Pontificum Roma-
norum cum additionibus Victorelli & Oldoini.
Ciampinus *Joannes*. De perpetuo Azimorum usu in
Ecclesia Latina.
Cointe *Carolus le*. Annales Ecclesiastici Francorum.
Cotelerius *Joan. Baptista*. SS. Patrum, qui temporibus
Apostolicis floruerunt, opera illustrata.
Contractus *Hermannus*. Chronicon. *Exst.* in The-
sauro monumentorum Ecclesiasticorum, seu Lectio-
nibus antiquis Henrici Canisii auctis à Jacobo Bas-
nage tom. 3. part. 1. pag. 191.
Coustant *Petrus*. Epistolæ Romanorum Pontificum
tom. 1.
Cromerus *Martinus*. De origine & rebus gestis Po-
lonorum.
Cyprianus Cæcilius S. Opera recognita & illustrata à
Baluzio & Monacho S. Mauri.

D.

- D'Acherius *Lucas*. Spicilegium veterum Scriptorum.
Damiani *Petrus* S. Opera. De

De vita & rebus gestis Clementis XI. Pont. Max.

Dodwellus *Henricus*. Dissertationes Cyprianicæ præ-
positæ S. Cypriano Joannis Felli.

Ducangius *Carolus*. Glossarium ad Scriptores mediae
& infimæ Latinitatis. Editio nova studio Monacho-
rum S. Mauri.

Duchesnius *Andreas*. Historiæ Normannorum Scrip-
tores antiqui.

Historiæ Francorum Scriptores coætanei.

Duglossus seu Longinus *Joannes*. Historia Polonica.

Du Mesnil *Ludovicus*. Doctrina & disciplina Ecclesiæ
ipsis verbis vèterum monumentorum exposita.

Dupin *Ludovicus Ellies*. Dissertationes Historicae
de antiqua Ecclesiæ disciplina.

Nouvelle Bibliothèque des auteurs Ecclesiastiques.

E.

Eginhardus. De vita & gestis Caroli Magni.

Epiphanius S. Opera illustrata à Petavio.

Eusebius. Historia Ecclesiastica cum interpretatione
ac notis Valesii.

Eymericus *Nicolaus*. Directoriū Inquisitorum.

F.

Fabricius *Joannes Albertus*. Bibliotheca Ecclesiastica.

Facellus *Thomas*. De rebus Siculis.

Fontanius *Justus*. Vindiciæ antiquorum diplomatum.

Fréherus *Marquardus*. Rerum Germanicar. Scriptores.

Frisingensis *Otto*. Chronicon.

G.

Gabutius *Joan. Antonius*. De vita & rebus gestis
Pii V. Pont. Max.

Gaguinus *Robertus*. De Regum Francorum gestis.

Gallonius *Antonius*. De Martyrum cruciatibus.

Gartnerius *Joannes*. Liber diurnus Romanorum Ponti-
ficium notis & dissertationibus illustratus.

Gianius *Archangelus*. Annales Ordinis Sèrvorum
B. M. V.

Gobellinus *Joannes*. Pii II. Pont. Max. Commentarii.

Gratius *Orthinus*. Fasciculus rerum expetendarum & fugiendarum opera & studio Eduardi Brouun.

Gregorius Magnus S. Opera studio Monachorum S. Mauri.

Guntherus Poëta. *Liguinus*, sive de gestis Friderici I. Imp. *Exst.* cum Ottone Frisingensi part. 2. pag. 1.

H.

HArduinus *Joannes*. Conciliorum collectio regia maxima.

- - De Baptismo quæstio triplex. De baptismo pro mortuis. De baptismo in vino. De baptismo in nomine Christi.

Hieronymus S. Opera.

- - Eodem studio Monachorum S. Mauri.

Hilarius S. Opera studio Monachorum S. Mauri.

Historiæ Augustæ Scriptores sex.

Huetius *Petrus Daniel*. Origeniana præposita Origenis commentariis in sacras Scripturas editis.

J.

Johannes Diaconus. Vita S. Gregorii Magni. *Exst.* tom. 4.

Operum S. Gregorii pag. 7.

Jovius *Paulus*. Illustrum virorum vita.

- - Historiæ sui temporis.

Irenæus S. Opera studio Renati Massuet Monachi Benedictini.

Justinianus *Petrus*. Rerum Venetarum Historia.

K.

Krantzius *Albertus*. Metropolis.

L.

LAbbe *Philippus*. Sacrosancta Concilia ad regiam editionem exacta.

- - Nova Bibliotheca Manuscriptorum Librorum continens historias, Chronica &c.

La-

Lactantius, sc. **L. Cæcilius**. *De mortibus persecutorum*.

rum cum notis Baluzii & variorum cura Pauli Bauldri.

Laderchio Jacobus de. *Annales Ecclesiastici ab an.*
1566. ubi Raynaldus definit.

Lambertinis Prosper Cardinalis de. *De Servorum Dei beatificatione, & Beatorum canonizatione.*

Launojus Joannes. *Opera.*

Leo Ostiensis. *Chronica Monasterii Casinensis continua* à Petro Diacono. *Exst. tom. 4. Script. Ker.*
Ital. pag. 151.

Leo S. Magnus. *Opera cum notis & dissertationibus Paschasi Quesnel.*

Liberatus Diaconus. *Breviarium. Exst. in Conciliis Labbei tom. 5. pag. 740.*

Lupus Christianus. *Opera.*

M.

Mabillonius Joannes. *De re diplomatica.*

- - *De Liturgia Gallicana.*

- - *Museum Italicum.*

- - *Commentarius prævius in Ordinem Romanum.*

Exst. tom. 2. Musei Italici.

- - *Vetera Analecta.*

- - *Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti in sæculorum classes distributa.*

Marca Petrus de. *De Concordia Sacerdotii & Imperii*
ex editione Paluzii.

Marcellinus Ammianus. *Rerum gestarum libri XVIII.*

Mariana Joannes. *De rebus Hispaniæ.*

Martene Edmundus. *De antiquis Ecclesiæ ritibus.*

Martinus Polonus. *Chronicon.*

Maurocenus Andreas. *Historia Veneta.*

Morinus Joannes. *De sacris Ecclesiæ Ordinationibus.*

- - *De Sacramento pœnitentiaæ.*

Muratorius Ludovicus Antonius. *Rerum Italicarum Scriptores.*

Antiquitates Italicae medii Aevi.
Anecdota notis & disquisitionibus aucta.

N.

NAuclerus *Joannes*. Chronica.

Noris *Henricus* Cardinalis de. Opera omnia.

O.

Cptatus *S. Milevitanus*. De Schismate Donatistarum,
studio L. Ellies Dupin.

Orosius Paulus. Historia adversus Paganos cum notis
Fabricii, & Lausii ex recensione Andreæ Schotti.
Otto Friesenensis Chronicon.

P.

Pagi *Antonius*. Critica Historico-Chronologica in
Annales Baronii.

Pagi *Franciscus*. Breviarium Historico-Chronologico-
Criticum illustrata Pontificum Romanorum gesta
complectens.

Pallavicino *Sforza*. Istoria del Concilio di Trento.

Panvinius *Onuphrius*. De præcipuis Urbis Romæ san-
ctioribusque Baflicis, quas septem Ecclesiæ vocant.
Chronicon Ecclesiasticum.

Epitome Pontificum Romanorum usque ad Pau-
lum IV.

Vitæ Pontificum Romanorum à Sixto IV. ad Pium
V. *Exst.* cum Platina pag. 262.

De ritu sepeliendi mortuos apud veteres Christia-
nos & eorundem cœmeteriis, *Exst.* ad calcem Pla-
tinæ pag. 88.

Papebrochius *Daniel*. Conatus Chronico-Historicus
ad Catalogum Romanorum Pontificum. *Exst.* apud
Bollandum tom. 8. Maii.

Paulus Diaconus Aquileiensis. De gestis Longobardo-
rum. *Exst.* tom. 1. Scriptor. Rer. Italic. pag. 395.

Pearson *Joannes*. Opera posthuma de serie & successione
primorum Romæ Episcoporum.

Anna-

- *Annales Cyprianici. Exst. cum S. Cypriano Joannis Felli.*
- *Vindiciæ Ignatianæ. Exst. cum Patribus Apostolicis Cotellerii tom. 2. pag. 251.*
- Petavius Dionysius Theologica dogmata.*
- Piccolomineus Jacobus. Commentarii.*
- Pistorius Joannes. Rerum Germanicarum Scriptores.*
- Platina Baptista. Historia de vitiis Pontificum Romanorum cum annotationibus & supplemento Fanvinii.*
- Prosper Aquitanicus S. Opera omnia.*

R.

- Raynaldus Odoricus. Annales Ecclesiastici.*
- Rocaberti Joan. Thomas. Bibliotheca Maxima Pontificia.*
- Rubeus Hieronymus. Historiæ Ravennates.*
- Rufinus Aquilejensis Presbyter. Opuscula, in quibus Historia Ecclesiastica.*
- Ruinart Theodoricus. Acta primorum Martyrum selecta cum notis & præfatione contra Dodwellum de paucitate Martyrum.*

S.

- Sabellius M. Antonius. Historiæ Rer. Venetarum.*
- Schelstrate Emmanuel à. Antiquitas Ecclesiæ illustrata.*
- *De Disciplina Arcani.*
- Sfondratus Cælestinus. Gallia vindicata.*
- Sigonius Carolus. De Regno Italiæ.*
- Sirmondus Jacobus. Opera varia.*
- Socrates Scholasticus, & Hermias Sozomenus. Historia Ecclesiastica cum interpretatione ac notis Valesii.*
- Spondanus Henricus. Annalium Ecclesiasticorum continuatio.*
- Sulpitius Severus. Opera.*

T.

T.

Theodorus Cyri Episcopus. Historia Ecclesiastica.
Exst. tom. III. Operum ejus pag. 521.
Theodorus Lector. Excerpta Historiæ Ecclesiasticæ,
auctore Nicephoro Callisto. Exst. cum Historia
Ecclesiastica Theodoreti edita à Valesio pag. 549.
- - Et tom. 26. Bibl. Patrum pag. 83.
Theophanes. Chronographia.
Thomassinus *Ludovicus*. Vetus & nova Ecclesiæ
disciplina circa beneficia.
- - Commentarius Historicus, & Dogmaticus de die-
rum Festorum celebratione. Exst. cum Guyeto de
Festis.
Thuanus *Jac. Augustus*. Historiæ sui temporis.

V.

Vergilius *Polydorus*. De rerum inventoribus.
- - Anglica Historia.
Volaterranus *Raphael*. Commentorii Urbani.
Usserius *Jacobus*. Antiquitates Ecclesiarum Britanni-
carum.
Waddingus *Lucas*. Annales Minorum.
Walafridus *Strabo*. De rebus Ecclesiasticis. Exst.
tom. 15. Bibl. Patrum pag. 181.

Z.

Zonaras *Joannes*. Annales.

CONTINUATIO
INDICIS
CHRONOLOGICI
ROMANORUM
PONTIFICUM.

<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>sedit</i>
		an. men. dies

95 S. Paulus I. 757 I I

Seiles vacat plus annum.

Constantinus & Philippus Pseudopontifices.

96 Stephanus III.	768	3	1	27
97 Hadrianus I.	772	23	10	17
98 Leo III.	795	20	5	16

X SÆ-

Pontifex	creatus	sedit
an.	men.	dies

SÆCULUM IX.

99 Stephanus IV.	816	7
100 Paschalis I.	817	7
101 Eugenius II.	824	3

Zinzius Pseudopontifex.

102 Valentinus.	827	40
103 Gregorius IV.	827	16
104 Sergius II.	844	3
105 S. Leo IV.	847	8 3 6

*Huic quidam temerè sufficiunt
Joannem Papissam.*

106 Benedictus III.	855	2	6	10
---------------------	-----	---	---	----

Anastasius Pseudopontifex.

107 S. Nicolaus I. Magn.	858	9	6	20
108 Hadrianus II.	867	5		
109 Joannes VIII.	872	10		
110 Marinus I. seu Martinus II.	882	1	5	
111 Hadrianus III.	884	1	4	
112 Stephanus V.	885	6		
113 Formosus.	891	4	6	
114 Bonifacius VI.	896			15
				115 Ste-

INDEX CHRONOL.

3

Pontifex	creatus	sedit	an.	men.	dies
115 Stephanus VI.	896	1	1		
116 Romanus.	897		3	22	
117 Theodorus II.	898			20	
118 Joannes IX.	898	2		15	

Sergius Pseudopontifex.

119 Benedictus IV.	900	3		2
--------------------	-----	---	--	---

SÆCULUM V.

120 Leo V.	903		1	26
121 Christophorus.	903		6	
122 Sergius III.	904	7	3	
123 Anastasius III.	911	2	2	
124 Landus.	913		6	10
125 Joannes X	914	5		
126 Leo VI.	928		7	5
127 Stephanus VII.	929	2	1	12
128 Joannes XI.	931	4		10
129 Leo VII.	936	3	6	10
130 Stephanus VIII.	939	3	4	15
131 Marinus II. <i>seu</i>	942	3	6	
<i>Martinus III.</i>				
132 Agapetus II.	946	10	2	

)(2

133

4 ROM. PONTIF.

Pontifex	creatus	sedit	an.	men.	dies
----------	---------	-------	-----	------	------

133 Joannes XII.	956	7	9		
------------------	-----	---	---	--	--

Leo VIII. Pseudopontifex.

134 Benedictus V.	964				
135 Joannes XIII.	965	6	11	5	
136 Benedictus VI.	972			1	
137 Donus II	974				
138 Benedictus VII.	975		9		
139 Joannes XIV.	984		11		

Bonifacius VII. Pseudopontifex.

Joannes filius Roberti electus.

140 Joannes XV.	985	10			
141 Gregorius V.	996	2	8		

Joannes XVI Pseudopontifex.

142 Silvester II.	999	4	1	9	
-------------------	-----	---	---	---	--

SÆCULUM XI.

143 Joannes XVII.	1003		5	25	
144 Joannes XVIII.	1003		5	5	
145 Sergius IV.	1009	2			
146 Benedictus VIII.	1012		11		

Gre-

INDEX CHRONOL.

5

Pontifex *creatus* *sedit*
 an. men. dies

Gregorius Pseudopontifex.

147 Joannes XI. 1024 9
 148 Benedictus IX. 1033 12

Silvester III. Pseudopontifex.

149 Gregorius VI. 1044 2 8
 150 Clemens II. 1046 9 15
 151 Damafus II. 1048 23
 152 S. Leo XI. 1049 5 2 7
 153 Victor II. 1055 2 3 15
 154 Stephanus IX. 1057 7 27

Benedictus X. Pseudopontifex.

155 Nicolaus II. 1058 2 6 25
 156 Alexander II. 1061 11 6 21

Henorius II. Pseudopontifex.

157 S. Gregorius VII. 1073 12 1 3

Clemens III. Pseudopontifex.

158 Victor III. 1086 1 3 23
 159 Urbanus II. 1088 11 4 18
 160 Paschalis II. 1099 18 5 7

203

Cle-

Pontifex *creatus* *sedit*
 an. men. dies

Clementi III. Pseudopontifici suffici

Pseudopontifices tres.

SÆCULUM XII.

161 Gelasius II. 1118 1 4

Gregorius VIII. Pseudopontifex.

162 Callistus II. 1119 5 10 12

163 Honorius II. 1124 5 1 25

164 Innocentius II. 1130 13 7 9

Anacletus II. & Victor IV. Pseudopontifices.

165 Cælestinus II. 1143 5 13

166 Lucius II. 1144 11 14

167 Eugenius III. 1145 8 4 10

168 Anastasius IV. 1153 1 4 23

169 Hadrianus IV. 1154 4 8 29

170 Alexander III. 1159 21 11 23

Victor V. Paschalis III. Callistus III.

Innocentius III. Pseudopontifices.

171 Lucius III. 1181 4 2 18

172 Urbanus III. 1185 1 10 25

173 Gregorius VIII. 1187 1 27

174

INDEX CHRONOL.

7

Pontifex	creatus	sedit	an.	men.	dies
----------	---------	-------	-----	------	------

174 Clemens III.	1187	3	3	10	
175 Cælestinus III.	1191	6	9	9	
176 Innocentius III.	1198	18	6	9	

SÆCULUM XIII.

177 Honorius III.	1216	10	8		
178 Gregorius IX.	1227	14	5	2	
179 Cælestinus IV.	1241			17	

Sedes vacat menses fermè viginti.

180 Innocentius IV.	1243	11	5	14	
181 Alexander IV.	1254	6	5	13	

I.

S. PETRUS.
ANNO CHRISTI 45.
CLAUDII IMPERATORIS 3.

PETRUS *Apostolus natione Galiae Christianorum Pontifex primus, Simon antea dictus, Iohnae Joannis filius.* (1) *Datam* A& II. *sibi à Christo Domino provinciam* 14. IV. 8. *administrare aggressus, vi tantâ de eo Hierosolymis differuit, ut unâ atque alterâ concione octonis hominum millibus Christianam Religionem probaret.* Ex Palæstina profectus Bar. an. in Syriam, Antiochiæ anno Æræ 39. §. 89. *Vulgaris octavo supra trigesimum firmavit. Sedem, in qua septem annis, quamvis discessurus sedit.* (2) *Eodem tempore curam habuit etiam aliarum Ecclesiarum. Afflictam Hierosolymorum*

A

morum

morum Ecclesiam dum inviseret,
 Herodis Agrippæ jussu conjectus est
 Act. XII. in carcerem. (3) Inde ab Angelo
 4. 7. eductus anno Episcopatus Antioche-
 Bar. an. ni septimo, Christi quarto & qua-
 44. §. 15. dragesimo Romam venit, & Ro-
 manis primus doctrinam Evangelicam
 prebuit. (4) Anno insequenti Evo-
 An. 45. dio Antiochenæ Ecclesiæ praefecto,
 §. 14. & omni translato secum jure Pon-
 tificatus, Cathedram fixit Romæ
 mansuram in futurum tempus omne:
 (5) ubi Evangelium predicans viginti
 An. 51. quinque annis ejusdem Urbis Episcopus
 §. 3. perseveravit. (6) Anno post suum
 Romam adventum septimo, Christi
 primo & quinquagesimo, Claudi
 Cæsaris edicto expulsus est cum
 Act. XV. omnibus Judæis. Reversus Hiero-
 20. XVIII. 2. solymam Concilium ibidem cum
 cæteris Apostolis celebravit, ad di-
 rimendam controversiam Antiochiæ
 exortam, essetne Circumcisio ne-
 cessaria ad æternam beatitatem con-
 sequendam? Post quinquennium,
 Bar. an. 57. §. 1. Claudio mortuo, rediit Romam,
 cum Nero jam imperaret, & editis qui-
 busdam miraculis, qua virtute ipsius
 Dei, data sibi ab eo potestate faciebat,
 CON-

convertit multos ad justitiam, Deoque templum fidele (7) ac stabile collocavit. Quà re ad Neronem delatà, (8) cùm animadverteret, non modo Romæ, sed ubique (9) quotidie magnam multitudinem deficere à cultu Idolorum, & ad religionem novam damnatà vetustate transire, ut erat execrabilis ac nocens tyrannus, profilivit ad excidendum cœleste templum, delendámque justitiam, & primus omnium persecutus est DEI servos, (10) Petrum cruci affixit, & Paulum interfecit. (11)

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius in Chronico ad an. Christi 44.

(2) S. Gregorius Magnus lib. 7. epist. 40.

(3) Herodum historiam brevem adinodum reperies in nostra Historia Familia Sa-
cræ extremo cap. 4. De vita Christi.

(4) Theodoretus in Epist. ad Rom. cap. 1.

(5) S. Innocentius I. epist. 18. §. 1. apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1269. Antiochia prima primi Apostoli sedes esse monstratur, quæ Urbis Roma Sedi non cederet, nisi quod illa in transitu meruit, ista suscep-
tum apud se consummatumque gauderet. Eadem habet S. Nicolaus I. epist. 8. tom. 8. Conc. pag. 315.

(6) Eusebius in Chronico ad an. Ch. 44.

A 2

S. Hie-

S. Hieronymus de Script. Eccl. cap. 1. Petrus ad expugnandum Simonem Magum Romanam pergit, ibique viginti quinque annis Cathedram Sacerdotalem tenuit.

Papebrochius in Conatu Chronicō Historico apud Bollandum tom. 8. Maji pag. 14. Quod ad confirmationem vulgaris opinio-
nis de annis XXV. dicitur, Romano Pon-
tifici accini in die Coronationis sue,
Non visurum annos Petri, non docet qui-
dem Ordo Romanus in ritibus eā occa-
sione servari solitis, qualem habemus im-
pressum Venetiis anno 1562. sed neque
hodierna praxis, aut aliquis, quem lege-
rim, auctor: verum tamen esse, hactenus
probavit experientia. Siquidem de su-
premo Ecclesiae universalis Pontificatu est
questio. Tantum enim abest, ut annos
XXXII. vel XXXVI. in eo excoesserit ali-
quis, ut in toto numero, quem hactenus
numeramus ducentorum quatuor Roma-
norum Antistitum, non nisi septemdecim
inveniantur excessisse annos XV. Roma-
næ Petri Cathedræ assignatos à nobis, ex
iisque soli quatuor annum XX. superā-
runt, scilicet Silvester & Hadrianus sui
nominis primi, Alexander III. & Urbanus
VIII. Qui autem XXV. superaverit, uni-
cus hactenus repertus est Benedictus XIII.

à vco

à verorum Pontificum Catalogo expun-
ctus à plerisque: contra quem hoc etiam
nonnulli observant, quod ab assumpto Pa-
pali titulo vixerit ultra annos XXVIII.
præter eorum consuetudinem, in quibus
ea dignitas citra controversiam fuit.

Quot annis regnaverint Pontifices prio-
rum sæculorum, quis audeat pro certo affir-
mare in tanta vestitate tantaque Auctorum
discrepantia? Chronologæ capita hæc per-
tractârunt Pearsonius, Dodwellus Papebro-
chius, Pagius uterque, Tillemontius, Cou-
stant & alii dissidentes inter se prorsus, ut
mirari magis, aded discrepare inter aucto-
res, quam, quid veri sit, discernere queas.

(7) *Ecclesiam nimirum*, inquit Baluzi-
us in hunc locum, quæ est verum templum
Dei, quod non in parietibus est, sed in cor-
ge ac fide hominum, qui credunt in eum,
ac vocantur Fideles, *ut ait Lactantius in*
libro quarto Institutionum cap. 14.

(8) Alii aliter narrant, ideo videlicet ab
Nerone sævitum in Christianos, ut incensæ
Urbis invidia derivaretur in eos. Tacitus
lib. 15. Annal. cap. 40. *Videbatur Nero*
condenda Urbis nova & cognomento suo
appellanda gloriam querere; ideoque incen-
dium jussisse. Et cap. 44. Ergo abo-
lendo rumor Nero subdidit reos & qua-
sitissimis pænis affecit, quos per flagitia
invisos, vulgus Christianos appellabat....
Primo correpti, qui fatebantur, donec

indicio eorum multitudo ingens, haud perinde in criminis incendiis, quam odio humani generis convicti sunt. Et perentibus addita ludibria, ut ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammanti: atque ubi defecisset dies, in usum nocturni luminis urentur Unde quanquam aduersus fontes & novissima exempla meritos, miseratio oriebatur, tanquam non utilitate publicâ, sed in sævitiam unius absumerentur.

Sulpitius Severus lib. 2. Hist. Sacræ cap. 29. Abundante jam Christianorum multitudine, accidit, ut Roma incendio conflagret, Nerone apud Antium constituto. Sed opinio omnium invidiam incendi in Principem retorquebat, credebaturque Imperator gloriam innovandæ Urbis quæsse. Neque ullâ re Nero efficiebat, quin ab eo jussum incendium putaretur. Igitur vertit invidiam in Christianos, atque in innoxios crudelissime questiones: quin & nova mortes excogitatae, ut ferarum tergis contecti, laniatu canum interirent. Multi crucibus affixi, aut flammâ usci. Plerique in id reservati, ut cum defecisset dies, in usum nocturni luminis urentur. Hoc initio in Christianos sæviri coepimus.

Su-

Suetonius in Nerone cap. 16. nullam Romani incendii mentionem facit. *Afflicti suppliciis Christiani.*

(9) *Hæc itaque persecutio non localis, sed universalis fuit, ut rectè concludit Pagius ad an. 64. §. 4. adversus Henricum Dodwellum, qui dissertatione undecimâ Cyprianicâ, agnoscit quidem ingentem multitudinem in persecutioне Neroniana passam, sed eorum tantum Christianorum, qui Roma versabantur.*

Orosius lib. 7. cap. 5. Nero *Rome Christianos suppliciis ac mortibus affecit, ac per omnes provincias pari persecutioне ex-cruciari imperavit.*

(10) Tertullianus Apologet. cap. 5. *Con-sulite commentarios vestros, illuc reperi- tio Ecclis primum Neronem in hanc sectam, cum clesia I. maximè Rome oriretur, Cæsariano gladio ferocisse.* Et Scorp. cap. 15. *Orientem si- dem Roma primus Nero cruentavit.*

Sulpitius Severus lib. 2. Hist. sacræ cap. 28. ita loquitur de Nerone: *Qui non dicam regum, sed omnium hominum, & vel immanum bestiarum sordidissimus, dignus extitit, qui persecutionem in Christianos primus inciperet.*

S. Leo ferm. 80. cap. 6. *Neronis furor per omnium vitiorum inflammatus ex- cessum, in hunc eum usque torrentem sua*

præcipitavit insania, ut primus nomini Christiano atrocitatem generalis persecutio-
nis inferret, quasi per Sanctorum neces-
gratia Dei posset extingui. . . Non minui-
tur persecutionibus Ecclesia, sed augetur,
Et semper Dominicus ager segete ditiori
vestitur, dum grana, qua singula cadunt,
multiplicata nascuntur.

S. Augustinus lib. 18. De Civit. Dei Cap. 52:
Ecclesia persecutiones passa est decem. Pri-
mam computant à Nerone, secundam à
Domitiano, à Trajano tertiam, quartam
ab Antonino, à Severo quintam, sextam
à Maximino, à Decio septimam, octavam
à Valeriano, ab Aureliano nonam, deci-
mam à Diocletiano Et Maximiano. Ita,
qui insigniores persecutiones numerant fa-
etas ab Ethniciis Imperatoribus adversus Chri-
stianos. Sed Augustinus horum senten-
tiam non probat.

(11) Hæc Lactantius, seu Lucius Cæcili-
us de mortibus Persecutorum cap. 2. De
Petro, cæterisque Apostolis plura in nostra
Historia Apostolica.

II.

II.

S. LINUS.

ANNO CHRISTI 69.

NERONIS IMPERATORIS 13.

LINUS natione Hetruscus, patriâ Bar. an.
 Volaterranus fertur. Post Petri 69. §. 35.
 martyrium primus Ecclesie Romana Epi- Pagius
 scopatum suscepit. Hujus mentionem an. 67. §.
 facit Paulus in epistola, quam ab Urbe Epist. II.
 Roma ad Timotheum scripsit, inter sa-
 lutationes, quæ ad calcem epistola legun- Cap. IV.
 tur: Salutat te, inquit, Eubulus,^{21.}
 Pudens, Linus, & Claudia. (1)
 Hujus Claudiæ filium fuisse Linum,
 rentur aliqui secuti Constitutiones
 Apostolicas lib. 7. cap. 46. Incertus Apud
 auctor Carminum adversus Mar- Tertul.
 cionem extremo libro 3. Linum di-
 cit virum magnum plebique probatum.
 In Libro Pontificali (2) dicitur ex
 præcepto D. Petri cavisse, ut mulier
 Ecclesiam ingrederetur capite velato.
 (3) Menandrianos, qui mundum non à
 Deo, sed ab Angelis factum esse testantur, à
 consortio conversationis nostra ejectos
 aeternâ damnatione multavit; docens ra-
 tionabiliter secundum sanctas Scripturas

A 5 ! veteris

veteris Testamenti, Deum, qui cum
Moysē locutus est, hunc esse omnium
Creatorem, & nihil in creaturis omni-
bus esse, quod possit pro sui natura esse
vituperabile. (4) Idem Martyrium Pe-
tri & Pauli uno die passorum Graco
sermone scripsisse legitur apud Sigeber-
tum de Script. Eccl. cap. §. (5) An-
no Christi 80. IX. Kal. Octobris,
Bar. an. 80. §. 1.
Pag. an. 78. §. 3. quo die ab Ecclesia colitur, jussu
Saturnini, cuius filiam à dæmonum
vexatione liberaverat, morti datus,
ex his tenebris in sempiternam lu-
cem excelsit, post annos undecim,
menses duos, dies tres & viginti, quām
Pontificatum occeperat. (6)

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius Hist. Eccl. lib. 3. cap. 2. Li-
niusne, an Clemens proximus post Petrum
Pontifex fuerit, discrepat inter veteres scrip-
tores. Tertullianus de Præscript. cap. 32.
Clementem à Petro ordinatum edit. Con-
sentit Hieronymus tum lib. 1. adver. Jovin
cap. 7. tum comment. in Esaiam cap. 52.
quæ fuit sententia Patrum Latinorum usque
ad exitum saeculi IV. Quanquam Hierony-
mus de Script. Eccl. cap. 15. ubi de Clemen-
te narrat ex professo, eum affirmat, *qua-
rum post Petrum Romanum Episcopum fu-
isse, secundum Linum, & tertium Cletum.*
Proxi-

Proximus igitur Petri successor est Linus ex D. Hieronymo, cuius opinio testimoniis confirmatur Irenæi lib. 3. adver. hær. cap. 3. Eusebii lib. 3. Hist. Ecel. cap. 2. 13. & lib. 5. cap. 6. Epiphanii hær. 27. §. 6. Oprati lib. 2. §. 3. Augustini epist. 53. & Theodoreti in Epist. 2. ad Timoth. cap. 4.

Lino ex eorundem scriptorum auctoritate subjiciendus Cletus, quem omnes, si Epiphanium & Hieronymum excipias, Anacletum vocant: Optatus vero, & Augustinus non Lino, sed Clementi sufficiunt.

Baronius, cuius sententiam præ cæteris probat Natalis Alexander, Bollandus, Cotelerius, Tillemontius, ad an. 69. §. 43. sequetus Epiphanium hær. 27. §. 6. scribit, S. Clementem accepisse quidem ab D. Petro Episcopatum, sed decedente jure suo collatam sibi dignitatem recusasse, ut Linus & Cletus Petri ipsius in Episcopali munere adjutores, alius post alium electus per suffragia Cleri Romanam Ecclesiam gubernaret. Qua ex re componitur controversia, quæ intercedit inter Scriptores memoratos, quorum alii Linum, alii Clementem proximum post Petrum Pontificem fuisse contendunt. Quemadmodum enim, qui Linum Petro sugggerunt, ii Clementem à S. Petro Romanæ Ecclesiæ Episcopum constitutum non negant; ita qui dicunt, Clementem Petri adhuc superstitis successorem designatum, non inficiantur illum vivo Lino & Cleto constanter recusasse delatum sibi à D. Petro honorem Pontificatus. Vide Cotelerium in Constitut. Apost. lib. 7. cap. 46. & Petrum Constant

stant dissertat. de proximis B. Petri successo-
ribus tom. 1. Epist. Rom. Pont. pag. 1.

(2) Joan. Ciampinus in Examine Libri
Pontificalis tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag.
34. & 35. *Historiam Roman. Pontif. quæ*
sub titulo Libri Pontificalis, *sive Damasi*,
aut *Anastasi Bibliothecarii circumfer-
tur, à pluribus exarata existimamus:*
nihilominus autographa genuinisque è
scripturis *excerpta maximam ac summam*
fidem habendam esse censemus; præcipue
cùm propter antiquitatem eximie vene-
rationis sit, ac tot saeculorum consensu ab
Ecclesia recepta, *nipote* qua litteris con-
signata fuerit à Scriptoribus, qui vel
Pontificibus, *quorum gesta scripsere, coe-
vi, vel paulò juniores fuerunt.*

Muratorius Prolegom. in Vitas Rom. Pont.
Anastasio Bibliothecario additas ibid pag. 274
Veterum Romanorum Pontificum Vita à
variis Scriptoribus litteris consignata,
qua sub Anastasi Bibliothecarii nomine
circumferuntur, in Hadrianum II. &
Stephanum VI. seu ut rectius dicendum
est, V. desinunt, quarum postremæ Gu-
lielmo Bibliothecario tribuuntur. Subse-
quentium Pontificum Vitas par est crede-
re olim, suisque temporibus per Biblio-
thecarios S. R. E. aliosve Historicos su-
isse conscripias. Vide Schelstratum tom.

I. An-

1. Antiquitatis Illustratæ dissertat. 3. cap. 7.
8. & 9.

(3) Sanctionem hanc, ut *Epis. opali curā*
minus dignam irrident Magdeburgenses
Cent. I. lib. 2. cap. 10. Quos satis supér-
que refellam, si dixerō, id antea præceptum
etiam à D. Paulo I. ad Cor. cap. XI. 5.

(4) Prædestinatus §. 2. tom. 1. Operum
Jacobi Sirmondi pag. 270. edit. Venetæ.

(5) In Maxima Bibliotheca veterum Pa-
trum tom. 1. pag. 67. duo sunt sub nomine
Lini Papæ libelli *De passione Petri &*
Pauli. Sed Bellarminus de Script. Eccl. &
lib. 2. de Rom. Pontifice cap. 9. illos reji-
cit tamquam supposititios: Baronius ad an.
69. §. 6. tradit, Manichæorum erroris fu-
ligine deformatos: prisci alicujus Monachi
opus existimat Vossius lib. 2. De historicis
Græcis cap. 9.

(6) Pagius ad an. 78. §. 3. *Non existi-
mandum.* Linum *eo die* (IX. Kal. Octobr)
ad superos transisse; *cum dies, quibus*
*in Martyrologiis veteres Pontifices co-
lunniur,* & *in auctiori Chronico veterum*
Pontificum dicuntur sepulti, ad aliquam
*eorum translationem ut plurimum per-
tineant.* At Muratorius tom. 1. Anecdot.
dissertat. 19. pronunciat, *expresso luben-
tius Ecclesiae Romanae, aliorumque scrip-
torum testimonio, quam nuda illius opi-
nioni fidem habendam esse, probatque per*
tria Epochæ nostra priora saecula quam
plus.

plurimos SS. Pontifices ex Pagii consen-
su ipsis diebus, queis coluntur, Martyrii
coronâ donatos, ac propterea omnem Ro-
mano potius Martyrologio, quam levissi-
mis aliorum rationibus fidem adjungen-
dam esse.

III. S. CLETUS.

ANNO CHRISTI 80.

VESPASIANI IMPERATORIS 10.

Bar. an. 80. §. 4. An. 93. §. 1. pag. An. 91. §. 23. **CLETUS** Æmiliani filius, Roma-
nus annos duodecim, menses septem
dies duos Pontificatum gessit. Cælo
receptus est anno Christi 93. quo
alteram persecutionem adversus
Christianos excitavit Domitianus,
portio Neronis de crudelitate. (1) Ex
præcepto D. Petri quinque & viginti
Presbyteros ordinâsse in Urbe Roma
legitur in libro Pontificali, *id est*, ut
explicat Pagius in ejus vita, *Urbem in
totidem Parochias distinxisse*. Marti-
nus Polonus, qui in Chronico tra-
dit, Cletum formulam hanc: *Salu-
tem, & Apostolicam benedictionem, lit-
teris omnium primùm inscripsisse,
moveret me, nisi id traderet ex sensu
suo,*

suo, & sine auctore. Nulla enim extat Cleti epistola, quæ faciat ejus rei fidem. (2.) Nullum Pontificem verbis illis usum invenio ante Joannem V. & Sergium I. quorum diploma verbis illis notata refert Mabillonius *De re diplomat.* lib. 5. pag. 436. & lib. 6. pag. 622. *Ante Leonem IX. vel saltem Gregorium VII.* formulam istam non suisse stabili usu receptam censet Papebrochius in *Conatus apud Bollandum Tom. 8. Mensis Maji* pag. 19.

ANNOTATIONES.

(1) Tertullianus *Apologet.* cap. 5. Idem de *Persecutione* II. Pallio cap. 4. Domitianum vocat *Subnero-* nem. De eo Lactantius de *mortibus Perse-* cutorum cap. 3. *Ad persequendum justum* populum *instinctu Daemonum incitatus est.* Eusebius lib. 3. *Hist. Eccl.* cap. 17. *Nero- riana impietatis, bellique & odii adver- sus Deum successorem se ipsum professus est. Quippe hic secundus persecutionem in nos concitatavit.* Et cap. 18. *In hac perse-* cutione Joannes *Apostolus, idem & Evan- gelista, qui etiam tum in vivis supererat, ob testimonium, quod divino verbo per- hibebat, in Insulam Patmum traditur esse relegatus.* Et. cap. 19. *Universos, qui à Davide*

Davide generis sui originem ducent, interfici jussit. Et cap. 20. Quippe Domitianus de adventu Christi, perinde ac Herodes, sibi metuebat.

Orosius lib. 7. cap. 10. *Per omnes sceletum gradus crevit, ut confirmatissimam toto orbe Christi Ecclesiam, datis ubique crudelissima persecutionis edictis, convulere auderet.* Vide Pagium ad an. 89. §. 6. & 7.

(2) *Ludovicus Jacobus à S. Carolo Bibliothecarius Pontif. pag. 58.* ut est apud Petrum Constant tom. 1. Epist. Rom. Pontificum pag. 5. ab omnibus auctoribus affirmari memorat, *Cletum* scripsisse epistolas, in quibus omnium primus usus est verbis illis · Salutem & Apostolicam benedictionem, *sed has à se frustra quæsitas, ibidem testatur.*

IV.

S. CLEMENS I.
ANNO CHRISTI 93.
DOMITIANI IMPERATORIS 40.

Bar. an. 93. §. 1. CLEMENS Faustini filius, Romanus, de quo Apostolus Paulus ad Cap. IV. 3. Philippenses scribens ait: *Cum Clem-*

mente & ceteris cooperatoribus meis, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ, quartus post Petrum Romanus Episcopus, siquidem secundus Linus fuit, tertius Cletus, tametsi plerique Latinorum secundum post Petrum Apostolum putent fuisse Clementem. (1) Hic, ut est in libro Pontificali, per septem Urbis regiones constituit Notarios, qui gesta Martyrum scriptis mandarent, & in Acta Ecclesiæ referrent. (2) Excitatâ ab Trajano adversus Christianos persecutione, in Chersonesum Tauricam relegatus traditur. (3) Cùm omnes ferè illius regionis incolas Christianæ doctrinæ prædicatione & præclarissimi miraculi illustratos splendore, ad veri Dei cultum à vitæ pravitate convertisset, Trajani jussu in mare demersus fidem, quam (à S. Petro) dicerat, & docuerat, martyrio conse-
Bar. an.
102. §. 1.
Pag. an.
100. §. 2.
 cravit (4) anno Ch. 102. IX. Kal. Decembris, anno nono, mense ac die sexto, quam Clero successerat. Quæ sub ejus nomine feruntur scripta, omnia supposititia sunt præter epistolas duas ad Corinthios.

B

AN-

Sandini Vitæ Pontif.

ANNOTATIONES.

(1) S. Hieronymus de Scriptor. Eccl. cap. 15. S. Clemens epist. 1. ad Cor. cap. 4. *Propter emulationem Pater noster Jacob ausfugit à facie Esau fratris sui. Hac loquendi ratione, ut notat Petrus Coustant, indicare videtur Clemens se ex Jacob stirpe potius oriundum, quam ex prosapia Cæsarum; adeoque Iudeum, non Romanum esse. Secùs tamen Eucherius in epistola ad Valerianum sentit. Fortè etiam Clemens Jacob eo sensu patrem nostrum vocat, quo Paulus Rom. 9. promissionis filios in semine Abraham & Israel computari docet, eosque ex ipso Israel Dei, Gal. 6. 16. nuncupat.*

S. Epiphanius hær. 27. §. 6. credit, S. Clementem Episcopatu initiatum à D. Petro, ut ejus vices obiret, eo Evangelii promulgandi causâ absente. Rufinus Præfat. in libros Recognitionum S. Clementis id negotii Lino & Anacleto datum vult. Bollandus tom. 1. April. pag. 17. simul omnes ponit.

(2) Urbis regiones erant quatuordecim, quas Clemens in septem contraxit, & in singulis notarios posuit, qui inde dicti sunt Notarii regionarii. Anastasius in Hadriano I. *Domnus Paulus Papa cum clericarii jussit, quem Notarium regionarium in Ecclesia constituens, postmodum eum Subdiaconum fecit.*

(3) Acta

(3) Acta S. Ignatii martyris ex editione Usserii apud Ruinartum pag. 11. *Trajanus persecutionem comminans, omnes ipsos Dei cultores existentes vel sacrificare, vel mori cogebat.*

Tertullianus Apologet. cap. 2. *Plinius secundus cum provinciam regerer, dannatis quibusdam Christianis, quibusdam gradu pulsis, ipsa tamen multitudine perturbatus, quid de cetero ageret, consuluit iunc Trajanum Imperatorem per epistolam, quæ est 97. lib. 10. ubi Trajani quoque responsum habetur.*

Eusebius lib. 3. cap. 32. scribit: *Sub Trajano particularem quandam per singulas civitates populari motu adversus nostros excitatam esse persecutionem. Et cap. 33. ait, plurimos ex fidelibus multiplicis martyrii certamen subiisse.*

(4) Zosimus Pontifex apud Baronium ad an. 417. §. 20. & apud Labbeum tom. 2. Conc. pag. 1558. Martyr dicitur etiam à Concilio Vafensi I. anno 442. celebrato can 6.

V.

S. ANACLETUS.

ANNO CHRISTI 103.

TRAJANI IMPERATORIS 4.

A NACLETUS (1) Atheniensis Bar. an. Memoriam B. Petri construxit E 103. §. 2.

B 2

com-

composuit, teste auctore Libri Pontificalis, *id est*, ut explicat Altaserra, *Ædem sacram dicavit B. Petro.*

Bar. an: (2) *Quæ Ædes nullo unquam tur-
106. §. 2. bine persecutionis dejecta, sed ma-
jore in annos splendore auëta in eam
tandem crevit Templi amplitudinem,
quæ omnium admirationem in se
convertit.* (3) *Non ore tantum, sed
etiam sanguine veritatem cælestem
Bar. an. testatam fecit. Martyr enim ad Deum
112. §. 1. abiit anno 112. III. Idus Julii, cùm
Pag. an. annos novem, menses tres, ac dies de-
101. §. 4. cem Romanam Ecclesiam admini-
strasset. (4)*

ANNOTATIONES.

(1) Unum esse *Cletum* & *Anacletum* contendunt Valesius, Bollandus, Natalis Alexander, Dupinus, Tillemontius, Pearsonius. Contrarium docent Baronius ad an. 69. §. 39. Pagius uterque, Schelstratus tom. 1. Antiquitatis illustratæ dissertat. 2. cap. 2. & alii complures. His potius assentior: cùm, ut verbis utar Panvinii annotat. ad ad Platinam pag. 12. ex *Ecclesiastica Traditione*, quam omnibus scriptoribus hac in re præpono, manifestè liqueat, *Cletum ab Anacleto nomine, Patre, patriâ, rebus gestis, mortis tempore & die diversum esse.*

esse. Utriusque etiam tamquam diversum festum diem S. Mater Ecclesia adhuc diversum celebrat, Cleti quidem VI. Kal. Maji, Anacleti autem III. Idus Julii. Vide annot. 1. ad S. Victorem I.

(2) S. Augustinus in Psal. 44. num. 23. Ostendatur mihi Romæ in honore tanto templum Romuli, in quanto ibi ostendo Memoriam Petri. Et lib. 22. De Civit. Dei cap. 10. Nos autem Martyribus nostris non templa sicut Diis, sed Memorias sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt spiritus, fabricamus.

(3) Vide Baronium ad an. 106. §. 2. & Vitam Julii II.

Epiſtolæ tres Decretales, quæ Anacleti nomen præſeferunt, subdititiæ habentur: item aliæ, quæ Pontificibus ante Siricum adſcribuntur, iis tantum exceptis, quæ memorantur à Sanctis Patribus, vel antiquis Historiæ Ecclesiastice Scriptoribus. Ita censent eruditissimi Cardinales Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 3. §. 1. Bellarminus lib. 2. De Rom. Pont. cap. 14. & Baronius an an. 865. §. 8. qui affirmat, illis non indigere sanctam Romanam Ecclesiam. Petrus de Marca lib. 3. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 5. §. 1. addit, injuriâ nihilominus à Blondello atrocioribus verbis epistolas illas dilacerari, quas è sententiis & verbis legum, canonum antiquorum, & sanctorum Patrum, qui quarto & quinto ſeculo florue-

ruunt, si pauca demas, concinnatas esse constat. Vide Observationem Phil. Labbei tom. I. Conc. pag. 78.

VI.

S. EUARISTUS.

ANNO CHRISTI. 112.

TRAJANI IMPERATORIS 13.

Bar. an. 112. §. 4. EUARISTUS Betlehemita, in locum Anacleti suffectus, annos novem, & menses tres Pontifex fuit. Hic Titulos, seu *domos divino cultui mancipatas*, ut explicat Baronius, (1) in Urbe Roma Presbyteris divisisse, septemque Diaconos jussisse Episcopo ad populum concionanti praesto esse (2) legitur in Libro Pontificali. Eundem fuisse primum, qui consecrationem Ecclesiarum in mores nostros induxerit, opinio est aliquorum. (3) De medio sublatus est anno 121. VII. Kal. Novembr. quo die ab Ecclesia colitur.

An. 121.
§ 1. Pag.
an. 119.
§. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Idem Baronius annotat. in Martyrologium Rom. VII. Kal. Augusti: *Idem Titulus, quod Memoria, seu Ecclesia: sic dictus,*

dictus, quod in loco, ubi erat Ecclesia erigenda, Crux poneretur in titulum ... Roma autem obtinuit vetus loquendi usus, ut non omnis Ecclesia, martyrumve Memoria Titulus diceretur, sed tantum insigniores, quibus praficerentur Presbiteri Cardinales.

Joan. Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 3. pag. 13. *Tituli nihil aliud sunt, quam Basilice, quibus certi Sacerdotes ac ministri adscripti & addicti habentur.* Longè supra XXVIII. *Tituli ante Innocentii I. tempora in Urbe erant.*

(2) *Quasi veræ doctrinæ testes, inquit Ciaconius, ne ab emulis Episcopo prædanti imponerentur errores, qui ei adscriberentur, quos tamen ipse non commisisset:* seu, ut interpretatur Blanchinus in Notis ad Anastasium tom. 2. part. 2. pag. 78. *proper stylum veritatis addiscendum in ministerio prædicationis.*

(3) Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 20. §. 3. *Sunt qui Euaristo Papæ, ejus (consecrationis Templorum) originem adscribunt, sed multi certius est. Apostolicum institutum esse, nisi dicamus ab hoc Pontifice scripto promulgatum, quod sola traditione ab Antecessoribus acceperat. Aut forte addidit ad veteres ceremonias, ut sine Missa sacrificio Basilice non consecra-*

B 4 ren-

rentur, ut ex illo referunt canonum collectores. Alii ex adverso scribunt ante Imperium Constantini Magni nullas fuisse Ecclesiarum dedicationes propter metum persecutionis: In quorum sententiam facile ibo, si de publicis & solemnibus agant: si vero de privatis & clam peractis sermo sit, nullatenus illis consentire possum. Nam veterum Patrum testimonio jam supra evici, semper Christianos suas Ecclesiias habuisse, quas ab Episcopis, Mosaicis Legis exemplo & Apostolica institutio- ne edocis, divino cultui certis ceremoniis consecratas, nemo certè negabit, cui perspecta sit in rebus etiam minoris mo- menti illorum temporum disciplina.

VII.

S. ALEXANDER I.
ANNO CHRISTI 121.

HADRIANI IMPERATORIS 2.

Bar. an. 121. §. 2. **A**LEXANDER Alexandri filius Romanus Idibus Novembr. An. 132. anno 121. Pontifex constitutus, anno 132. V. Nonas Majas sacrum in 130. §. martyrio Sanguinem fudit, cum de- 2. 3. cem annos administrationis explesset. (1) De

De hoc auctor Libri Pontificalis narrat, *passionem Domini miscuisse in precatione Sacerdotum*, quando *Missa celebrantur*. Ex quo factum reor, ut nonnulli existimarent precationem illam: *Unde & memores Domine post consecrationem ab Sacerdote recitari solitam Missæ canoni insertam ab eo.* Sed ut ait Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 13. §. 3. si præcisè de memoria passionis sermo sit, sive istis, sive aliis verbis fiat, ea certè non fuit ab hoc sancto Pontifice instituta, ut præclarè observat Baronius an. 132. num. 3. *Habemus enim hac de re expressum in Evangeliis præceptum Domini; & Paulus l. ad Cor. c. 11. luculentum ejusdem rei testimonium præbet, dicens: Quotiescunque manducabis &c.* In eodem libro Pontificali & apud Walafridum Strabonem de rebus Ecclesiasticis cap. 29. scriptum hoc etiam invenitur, *Alexandrum auctorem fuisse ritus aquæ benedicendæ cum sale, & in Christianorum domibus aspergendæ.* (2) At morem illum ab Apostolica traditione ortum, & Alexandri decreto confirmatum docet Baronius ad an. 57. §. 109. &

B 5

ad

ad an. 132. §. 3. Parum aquæ esse vino in consecratione Calicis admis- cendum ex Alexandri decreto, scri- bunt aliqui, At id fieri ex Christi instituto, quod à S. Cypriano lib. 2. epist. 3. *Dominica Traditio* appella- tur, ostendit Bona lib. 1. Rer. Li- turgic. cap. 9. §. 3. Invenias apud alios, eundem decrevisse, ut Eucha- ristia ex pane azymo conficeretur. Ast alii animadvertisunt, nihil hujus- modi in antiquis ac legitimis Ale- xandri Actis reperiri, & nullum hu- jus decreti testem proferri præter Martinum Polonum, qui, cum un- decim post sæculis floruerit, haud ita facilè probandus est. Itaque iis ego magnopere assentior, qui, nul- lâ factâ de Alexandri decreto men- tione, azymorum usum ad Eucha- ristiam conficiendam ex Apostolo- rum traditione in Ecclesia Latina semper viguisse confirmant, in quo- rum sententiam undecimâ ex duode- cim nostris Dissertationibus plura persecuti sumus.

ANNOTATIONES.

- (1) Eusebius lib. 4. Hist. Eccl. cap. 4.
S. Optatus l. 2. contra Parmen. §. 3. Alexan- drum prætermittit, & Eusristo Sextum sug- gerit.

gerit. Id quod vel Optati oblivione, vel Amanuensium potius incuria factum puto. Nam apud Irenæum lib. 3. cap. 3. Eusebium lib. 4. cap. 4. Epiphanium hær. 27. §. 6. & apud Augustinum epist. 53. ubi sine controversia ex tabulis Ecclesiæ Africanæ Pontifices recentant, Alexander proximus post Evaristum ponitur.

(2) D. Thomas 3. Part. quæst. 65. art. 1. ad 6. *Aqua benedicta ordinatur contra insidias Demonum, & contra peccata venialia.* Baronius ad an. 132. §. 5. *Aqua ad domesticum usum sanctificata, ipso ingressu Ecclesiæ ad levium sordium expiationem est exposita.*

VIII.

S. SIXTUS I.

ANNO CHRISTI 132.

HADRIANI IMPERATORIS 13.

SIXTUS Romanus. Si Libro Pon- Bar. an. tificali fides sit, decrevit, ut va- 132. §. 7. sa sacra ab sacris tantum ministris tan- Pag. an. gerentur, utque nullus Episcopus 130. §. 3. Romam evocatus, ad Episcopatum Bar. an. suum redies susciperetur, nisi Apo- 142. §. 3. stolicæ Sedis litteras Formatas popu- 6. 7. 12. lo exhiberer. (1) *Trisagion Sanctus,* Pag. an. *Sanctus,* 104. §. 3.

Sanctus, Sanctus Missæ sacrificio ab eo insertum, aliqui tradunt. Sed hoc solum est in Libro Pontificali, *Sixtum constituisse*, ut *Missarum actionem* (2) *Sacerdote incipiente populus hymnum, (seu Trisagion) decantaret, Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Itaque Baronius ad an. 142. §. 12. existimat, eò duntaxat spectasse Sixti decretum, ut hujus hymni usus jam receptus custodiretur sanctius. (3) Decessit anno Christi 142. cum *Episcopatum Urbis Roma decem annis obtinuisset*, ut lib. 4. Hist. Eccl. cap. 5. scribit Eusebius.

ANNOTATIONES.

(1) Erant litteræ *Formatae*, per quas unitas Fidei, ac mutuus inter caput & membra amor foveri & significari consueverat, ideoque etiam *Canonica, Communicatoria, Ecclesiastica, & Pacifica* vocabantur. Harum scribendarum rationem, ne fraudi locus esset, præscripsit Nicæna I. Synodus can. 18. Vide Baronium ad an. 142. §. 6. 7. Sirmonium in Sidonium Apollinaren lib. 6. epist. 8. & Ducangium in Glossario verbo *Formatae*.

(2) Walafridus Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22. tom. 15. Bibl. Patr. pag. 193. *Actio dicitur ipse Canon, quia in eo Sacra menta conficiuntur Dominica, Canon vero*

verò eadem Actio nominatur, quia in ea est legitima & regularis Sacramentorum confectio.

Honorius Augustodunensis lib. 1. De Antiquo ritu Missarum cap. 80. tom. 20. Bibl. Patr. pag. 1057. *Missa quoddam judicium imitatur, unde & Canon Actio vocatur.* Actio autem est causa, quae in publico conventu coram judicibus agitur: quia in *Missa causa populi cum Deo judice agitur.* Et cap. 103. *Canon dicitur regula, quia per eum regulariter fit Sacramentorum confectio.*

(3) Concilium Vafense anno 529. celebratum can. 3. apud Labbeum tom. 4. Conc. Pag. 1680. statuit, *ut in omnibus Missis, seu in matutinis, seu in illis, quae pro defunctorum commemoratione fiunt, semper Sanctus, Sanctus, Sanctus, eo ordine, quo modo ad Missas publicas dicitur, dici debat; quia tam sancta, & tam dulcis, & desiderabilis vox etiam si diu nocturne possit dici, fastidium non poterit generare.*

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. §. 5. *Duplex est Trisagion. Istud nimirum, de quo nunc agimus, omnibus Ecclesiis commune, & illud, quod Græci quotidie, Latini semel in anno Græcè simul & Latine concinunt in magna Parasceve, nempe: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis*

talis miserere nobis, *cujus originem Felix III. Pontifex narrat in epistola ad Petrum Cnaphaum.* Vide annotat. 3. ad Felicem II.

IX.
S. TELESPHORUS
ANNO CHRISTI 142.
ANTONINI PII IMPERATO-
RIS 3.

Bar. an. 142. §. 12 **T** ELESPHORUS Græcus Qua-
 dragesimæ jejunium ex Apo-
 stolica traditione usu jam receptum
 An. 136. §. 1. decreto confirmâsse dicitur: (1) ca-
 g. 1. 2. 3. visse etiam, ut nocte sanctâ, quæ
 Pag. an. proximè præcedit natalem diem
 152. §. 2. Christi Domini, Missæ sacrum cele-
 braretur, atque adeò ut semel iterum
 ac tertio eodem die rem divinam sa-
 cere Sacerdotibus liceret. (2) Eun-
 dem constituisse, ut ante Sacrificium
 hymnus diceretur Angelicus, hoc est,
Gloria in excelsis Deo, prodit auctor
 Libri Pontificalis, sed non dicit,
 quod pro certo affirmârunt aliqui,
 ea verba adjecisse, quæ verbis An-
 gelorum subjiciuntur. Itaque can-
 tius

tius locui sunt Patres Concilii IV. Toletani, qui can. 13. ajunt: Reliqua, quæ sequuntur post verba Angelorum Ecclesiasticos Doctores composuisse, quicunque illi fuerint. (3) Cum annos undecim, menses octo, & dies duodeviginti sedisset in Petri cathedra, martyrio decepsit. Primus inter successores D. Petri martyr traditur à quibusdam. Nituntur auctoritate S. Irenæi, qui lib. 3. cap. 3. Romanos Pontifices à D. Petro usque ad Telesphorum numerat sine ulla mentione martyrii, & de hoc tantum dicit: ὁ οὐδὲν ἐνδόξως ἐμαρτύρησεν: qui etiam gloriòsè martyrium fecit. At dum martyrem vocat Telesphorum Irenæus, non negat, ejus decessores fuisse martyres, quos Ecclesia ut martyrii gloriâ nobiles colit.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius in Chron. ad an. 136. Quadragesimale jejunium à Telesphoro per hoc tempus institutum ac præceptum quidam scribunt. Arnaldus Pontacus in hunc locum pag. 612. Non reperiuntur ista in MSS. & ipsa verba quidam scribunt, cum sint insolita nostro Eusebio, satis arguunt addi-

additionem: maximè cùm nihil ejusmodi, nec quod accedit, reperiatur in historia Eusebii, nec apud Hieronymum, Orosium, aut alios illius temporis aut supparis. Quin imò constat, Quadragesimale jejuniū esse ex institutione Apostolorum, ut restantur *Can. 69. Apost. Clem. l. 5. Const. Ignatius epist. 8. Hieronymus epist. 54. Leo serm. 46. & 9. de Quadragesima, Theophil. epist. Paschali 1. Socrates lib. 54 cap. 22.* dum agit de ritibus Ecclesiasticis, Romani, *inquit*, & Occidentales suarum Ecclesiarum consuetudinem ab Apostolis Petro & Paulo datam asserunt. *Et paucis interjectis, ubi ad particularia descendit*: Romani tres ante Pascha septimanas præter Sabbatum & Dominicam continuas jejunant, *& ubi recensuit varios jejunii ritus variarum gentium*, omnes tamen, ait, jejunium illud ante Pascha vocare *Τεσσαρακοσήν*, *id est* Quadragesimam.

Haud integris tamen quadraginta diebus semper jejunatum. Nam etiam Magni Gregorii ætate, ut est in ejus homilia 16. in Evangelia, sex duntaxat & triginta diebus jejunium Quadragesimæ finiebatur.

Nec una servata semper jejunii ratio. Ad Sæculum XII. usque Quadragesimæ jejunium vespere solutum est, extra Quadragesimam horâ ut plurimum nonâ. Sæculo XIII. ineunte horâ nonâ solvi cœptum etiam in Quadragesima: quam consuetudi-

nem

nem D. Thomæ ætate viguisse, appareat 22. quæst. 147. art. 7. Exeunte demum Sæculo XIV. cœnis in prandia mutatis, satis ad jejunium esse visum est, si Officio vespertino sub meridiem persoluto Christiani prandarent. Qui mos adhuc retinetur.

(2) Walafridus Strabo de rebus Eccl. cap. 21. *Telesphorus nonus in ordine Romana Sedis Episcopus in Natali Domini noctu tres Missas celebrari constituit.* Ita Strabo crediderim, ex epistola ejusdem Pontificis subdititia: ex qua tamen vix aliud statuas, quam licere nocte natali Christi Domini Missas celebrare.

S. Gregorius in Evangel. hom. 8. in die Natali Domini. *Missarum solemnia ter hodie celebraturi sumus.* Ex quo intellegitur, morem hunc esse oppidò antiquum.

(3) Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 4. §. 4. ubi etiam monet, hymnum totum antiquissimum esse, & S. Athanasii ætate usu jam receptum. Nam in libro de Virginitate num. 20. pag. 122. recitationem ejus imperat Virgini, quam instituit: *Matutinâ horâ buna dicito psalmum:* Deus, Deus meus ad te lute vigilo: Sitivit in te anima mea. *Sub diluculum vero;* Benedicte omnia opera Domini Domino. Gloria in excelsis DEO, & in terra pax.

Walafridus Strabo cap. 22. *Illum hymnum ante Sacrificium dici Telesphorus*

C

IX.

Sandini Vitæ Pontif.

IX. Romanorum Praesul constituit, ^{ad} tanta sanctitatis celebrationem congregatorum animi Angelica modulatissimis dulcedine mulcerentur.

S. Gregorius initio libri Sacramentorum: Item dicitur Gloria in excelsis Deo. Si Episcopus fuerit tantummodo Die Dominico, sive diebus festis. A presbyteris autem minime dicitur, nisi solo in Pascha. Vide annotat. 6. ad Symmachum, & 4. ad Stephanum III.

X.

S. HYGINUS.

ANNO CHRISTI 154.

ANTONINI PII IMPERATORIS 15.

Bar. an. 154. §. 2. **H**YGINUS Atheniensis post quatuor annos Pontificatus annum moritur. (1) Ejus temporibus Valentinum propriam se ete conditorem, & Cerdonem erroris Marcionitarum auctorem, Roma ambos floruisse, ex Irenaeo narrat Eusebius An. 158. lib. 4. cap. 10. (2) Ex Libro Pontificali, Clerum composuit, & distribuimus gradus, hoc est certa Clericis distribuit officia, ut explicat Franciscus Blanchinus in Notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 107. Idem

Idem traditur ab Ecclesia expulisse Cerdonem hæreticum, itemque ius-
sisse, virum saltem unum, & mu-
lierem unam tanquam Patrinos &
susceptores ad baptismum præter Sa-
cramenti ministrum adjungi. (3)

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 4. Hist. Eccl. cap. 11.

(2) Valentini error præcipuus, *Christum in substantia corporis nostri non fuisse, sed spirituale nescio quod corpus de Cœlo deferentem, quasi aquam per fistulam, sic per Mariam Virginem transmeasse, nihil inde vel accipientem, vel mutuan- tem.* Cerdon introducit initia duo, id est duos Deos, unum bonum, & alterum savum. *Christum in substantia car- nis negat, in phantasmate solo fuisse pro- nunciat:* Tertullianus de Præscript. Hæ-
tic. cap. 49. & 51.

(3) Decretum hoc apud antiquissimos scriptores non reperitur. Consuetudo ta-
men adhibendi susceptores in Baptismo per-
vetusta est, & ab ipsis ferè Catholicæ Ec-
clesiæ incunabulis usurpata.

S. PIUS I.

ANNO CHRISTI 158.

ANTONINI PII IMPERATORIS 19.

Bar. an. 158. §. 3. PIUS Aquilejensis, Rufini filius dicatur à quibusdam. Hygino sub-

rogatus est; idque pluribus scriptoribus tum coævis, tum recentioribus credo. (1) S. Optatus, & S. Augustinus pòst aliquantò nati. Hygino non Pium, sed Anicetum suggesterunt. (2) Pio decretum de Pascha celebrando die Dominico perperam adjudicatur. Epistolam enim, ex qua illud sumitur, supposititiam esse non ambigitur.

Nam quod habetur in Eusebii Chronico, sancitum à Pio, ne Resurrectio Dominica die Dominicâ celebretur, quod à pluribus postea Pontificibus confirmatum est; id procul dubio deleri oportet. Præterquam quòd enim verba illa in MSS. Codicibus non reperiuntur, constat tale decretum de celebrando Paschate die Dominicâ ab Apostolis sancitum fuisse, ut docent Socrates lib. 5. cap. 21. Eusebius lib. 5. Hist. cap. 23. Et apud Bedam lib. de ratione

An. 159.
§. 1. 2.

tione temporum seu de natura rerum, Adonem, & Marianum, licet totum fere Chronicon Eusebii transcriperint, nihil tale reperiatur. (3) Alterius decreti de penitentia ab eo subeunda, cuius negligentiâ aliquid sanguinis Christi Domini effunderetur, auctorem Pium facit Gratianus cap. si per negligentiam 27. dist. 2. de Consecrat. Id ego certum affirmare non ausim, quia nullam apud vetustiores scriptores ejus rei mentionem invenio. Pon. An. 167. tifex fuit annos novem & menses sex, §. 1. tribus minus diebus: ejusque Pontifi. Pag. an. 165. 9. 3. catûs anno septimo, Christi 164. quartam in Ecclesiam persecutionem Marcus Aurelius Antoninus, & Lucius Aurelius Verus Imperatores excitârunt. (4)

ANNOTATIONES.

(1) Irenæo lib. 3. cap. 3. & Hegesippo apud Eusebium lib. 4. Hist. Eccl. cap. 21. ubi dicit, Aniceto, sub cuius Pontificatu Rome degebat, Soterem successisse. Horum astipulatores sunt Eusebius Ipse in Chronico, Epiphanius hær. 27. §. 6. & Nicephorus Callistus lib. 3. cap. 25. Vide Schelstratum in Antiquitate Ecclesiae illustrata tom. 1. dissertation. 2. cap. 4.

C 3

(2)

(2) Ille lib. 2. contra Parmenianum §. 3.
hic epist. 53. alias 165.

(3) Arnaldus Pontacus in Chronicon Eusebii pag. 615.

(4) Sulpicius Severus lib. 2. Hist. Sacrae
cap. 31. *Quarta sub Hadriano persecutio
numeratur*, quam Hieronymus epist. 84.
vocat *persecutionem gravissimam*. Plerique
tamen scriptores eam prætermittunt; puto,
quod nullum in Christianos edictum Ha-
drianus promulgaverit, ut ex Tertulliano in
Apolog. cap. 5. docet Baronius ad an. 120.
§. 3. Orosius lib. 7. cap. 27. quartam facit,
quaæ sub Aurelio & Lucio Vero agitata est.
Eusebius in proœmio lib. 5. Hist. Eccl. scri-
bit, eâ sœiente *ex incursione popularium,
innumerabiles prope martyres per uni-
versum Orbem emituisse*.

XII.

S. ANICETUS.

ANNO CHRISTI 167.

M. AURELII & L. VERI IMPERAT. 5.

Bar. an.
167. §. 4. **A** NICETUS Syrus. Hic, teste
auctore Libri Pontificalis, con-
stituit, ut Clericus comam non nutrire
§. 2. 3. secundum præceptum Apostoli, (1) &
Pag. an. referente Eusebio lib. 5. Hist. Eccl.
173. §. 3. cap. 24. contentionem de celebratio-
ne Paschæ habuit cum Polycarpo S.
Joan-

Joannis discipulo, Episcopo Smyr-
næorum. Hic enim Romam cùm
venisset, ut cum Aniceto ageret de
die legitimo Paschæ celebrandi, con-
tendebat juxta morem receptum ab
Asianis, Pascha celebrandum esse
Lunâ quartâdecimâ Martii, in quem-
cunque hebdomadæ diem incideret:
Pontifex verò agendum esse die Do-
minico, qui proximè sequitur Lu-
nam, quartamdecimam post vernum
Æquinoctium illucescentem. Suam
utique sententiam tuebatur Tradi-
tione Apostolicâ, alter quidem à
D. Petro acceptâ, alter verò ab Ev-
angelista Joanne, ut ajebat, deriva-
tâ. (2) Quamobrem cùm inter se
convenire non potuissent, re non-
dum satis discussâ, ab suscepito cer-
tamine dissidentibus quidem senten-
tiis, amicis tamen animis, discessere.
Et Anicetus, quemadmodum sub-
dit Eusebius in Ecclesia consecrandi mu-
nus Polycarpo honoris causâ concessit.
Utrumque sustulit mors præclara,
Polycarpum VIII. Kal. April. anno
169. Anicetum XV. Kal. Majas an-
no 175. Pontificatus desinente ~~est~~
Cæterum, ut est apud eundem
Eusebium, neque Anicetus, neque

C 4 ejus

ejus decessores Pius, Hyginus, Telesphorus, Sixtus, Asianorum morem unquam observarunt, aut iis, quib[us] cum ipsis erant, ne observarent, permisérunt.

ANNOTATIONES.

(1) Gregorius Turonensis lib. 1. De Gloria Martyrum cap. 28. tom. 11. Bibl. Patr. pag. 338. Petrus Apostolus ad humilitatem docendam caput desuper sonderi instituit. Vide Baronium ad an. 58. §. 122. & seqq.

(2) Eusebius lib. 5. Hist. Eccl. cap. 23. Asianorum morem appellat nomine παραδόσεως ἀρχαιοτέρας Traditionis antiquioris, quo designari potest vetus quilibet Ecclesiae consuetudo, quamvis non accepta ab Apostolis: Romanæ verò aliarumque totius Orbis Ecclesiarum disciplinam nominat vocabulo Αποστολικῆς παραδόσεως, Apostolice Traditionis. Hinc apparet, non illam, quâ Polycarpus, sed illam, quâ nitebatur Anicetus, veram fuisse Traditionem. Quia de re nullus jam residuus est ambigendi locus, cùm Nicæna I. Synodus, utrâque consuetudine diligenter examinata, decreverit, Pascha celebrandum esse die Dominico proximè sequente Lunam quartam decimam in ipso, vel post ipsum Äquinoctium Vernalum affulgentem. Vide annotat. 2. ad Victorem I.

XIII.

XIII.

S. SOTER.

ANNO CHRISTI 175.

M. AURELII IMPERATORIS 13.

SOTER, cuius memoriam X. Kal. Bar. an.
 Majas Ecclesia celebrat, Fundis 175. §. 3.
 in Campania ortus est. In Aniceti 8.
 locum subiectus annos quatuor minus
 diebus duodecim Pontifex fuit. Consti- An.
 tut, ait auctor Libri Pontificalis, in 179. §.
 nulla Monacha pallam sacram tam contin- 50. 51.
 geret, nec incensum poneret in sancta Pag. an.
 Ecclesia. (1) De Sotere illud relatu 177. §.
 dignum prodidit Dionysius Corin- 11.
 thiorum Episcopus apud Eusebium
 lib. 4. Hist. Eccl. cap. 23. quod, cum
 Romani jam inde ab ipso religionis exor-
 dio beneficia in fratres omnes con-
 ferre, & Christianis tum ad metalla
 damnatis, tum in exilium ejectis ne-
 cessaria usibus submittere consuevi-
 sent, hunc morem beatus Episcopus Soter
 non servavit solum, verum etiam adau-
 xit, cum munera sanctis destinata copiosè
 subministrans, tum fratres peregrè ad-
 venientes tanquam liberos suos Pater
 amantissimus beatis sermonibus consolan-
 do.

C. 1

do. Adeò, etsi persecutio in cervici-
bus esset, nullius Christianæ rei cura
Romanos ne longinqua quidem effu-
giebat. (2)

ANNOTATIONES.

(1) In hanc rem antiquissimus est Concilii
Laodiceni canon. 44. *Quod non oportet
mulierem ad altare ingredi: apud Lab.
tom. 1. Conc. pag. 1503.*

(2) Ob id Collectæ fieri solitæ, de quibus
S. Leo Serm. 5. & seqq. & Baronius ad an-
44. 9. 68.

XIV.

S. ELEUTHERUS.
ANNO CHRISTI. 179.

M. AURELII IMPERATORIS 17.

Bar. an. 179. d. 30. 52. An. 194. §. 1. Pag. an. 192. §. 3. **E**LEUTHERUS Abundii filius,
Græcus, Nicopolitanus, & Ani-
ceti quondam Diaconus. (1) Præfuit
Romanæ Ecclesiæ annos quindecim,
dies tres supra viginti. In Martyro-
logio Romano VII. Kal. Junii, in
Hieronymiano postridie Nonas Sep-
tembr. memoratur. (2) Misere ad
hunc Lugdunenses martyres S. Ire-
næum ejusdem Ecclesiæ tunc Pres-
byterum, ob quasdam Ecclesia questiones.

nes. (3) Cujusmodi illæ fuerint, non ^{Beda}
reperio. Lucius quoque Rex Bri- ^{Hist.} ^{Angl. I.}
tannorum (cisne murum in Roma- ^{1. c. 4.}
norum ditione, an trans intra bar. ^{Bar. an.}
barorum fines, haud satis constat) per ^{183. §. 3.}
legatos ab eo petiit, ut viros mitte-
ret, qui Britannos Christi præce-
ptis erudirent. (4) Missi Fugatiūs
& Damianus, qui omnem Insulam Chri-
stiana Religionis institutis primū imbu-
tam, amotis idolorum sordibus, expia-
tisque falsorum numinum Templis, Chri-
sto, Fideique conciliārunt. (5)

ANNOTATIONES.

(1) S. Hieronymus de Scriptor Eccles.
cap. 22.

(2) Num Eleutherius decesserit occisus
gladio, nobis incompertum est: nisi quod
in antiquis omnibus Martyrologis mar-
tyr reperitur adscriptus: cum tamen
certum sit (ut in nostris Notationibus
pluribus demonstravimus) Martyris no-
men tribui confueuisse non iis tantum,
qui violentâ morte Christi causâ mori quo-
quo modo coacti essent; sed & commune
fuisse illis etiam, qui fidei confessionis cau-
sâ cruciamentum aliquod subiissent, licet
martyrium minimè consummasset: Baro-
nius ad an. 194. §. 1.

3 Hie-

(3) Hieronymus de Scriptor. Eccl. cap. 35

(4) Spartianus in Hadriano: *Conversis regio more militibus Britanniam petiit, in qua multa correxit, murumque per octoginta millia passuum primus duxit, qui barbaros Romanosque divideret.*

Usserius in Britan. Eccles. Antiquitatibus cap. 3. hanc esse scribit communem sententiam, Lucium fuisse Regem partis Britanniae subiecte Romanis. Hi siquidem consueverunt etiam Reges Imperio tuo obsequentes inter instrumenta servitutis habere. Quod de Britannia testatur Tacitus in Agricola cap. 14. Atque id quidem consentit Bedæ narranti lib. 1. Hist. Angl. cap. 4. Britannos suscepit per Lucium Catholicam fidem usque in tempora Diocletiani inviolatam integrumque quietâ pace servasse. Quomodo enim in eos sicutum, nisi Romanorum paruissent Imperio?

(5) Alfordus in Annalibus Eccl. & Civil. Britannorum ad an. 183. §. 4.

Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 7. §. 3. *Postea iussu Agathonis missi sunt ex Urbe Cantores, qui populum illum cantum Romanum docerent, de qua missione prolixam historiam refert* Beda lib. 4. cap. 18.

XV.

S. VICTOR I.

ANNO CHRISTI 194.

COMMODI IMPERATORIS 13.

VICTORE Afro, Felicis filio, Bar. an.
Pontifice (1) controversia de 194. §. 2
legitimo celebrandi Paschæ die, quæ Euseb. I.
amicè inter Anicetum & Polycarpum 5. c. 23.
disceptata fuerat, animis haud ita 24.
pacatis agitata est. Victor enim Con-
cilio Romæ habito anno circiter 198.
cavit, ne ullo alio, quam Dominico die
mysterium Resurrectionis Domini celebra-
retur. (2) Quod decretum cum alia
Concilia Palæstinum, Ponticum,
Gallicum, Osroënum recepissent,
Polycrates Ephesiorum Episcopus,
celebrato ex Præsulibus Asiæ Mino-
ris conventu, rejectum ab Ecclesia
Romana, aliisque Judaicum morem
celebrandi Pascha Lunâ XIV. Mar-
tii, in quemcunque hebdomadæ di-
em incideret, mordicūs tenere per-
severavit. Tum Victor Asianos de-
creto ab se promulgato obtempera-
re detrectantes, acceptāmque ab Jo-
anne Evangelista traditionem perti-
naciæ suæ obtendentes, tantum non
ab

ab Ecclesiæ communione submovit. Initum enim de illis anathematizandis consilium bortatu & suasione Irenæi Lugdunensis abjecit, nec processit ultra minas. (3) Idem habitu Romæ Concilio Sabellium & Noetum abdicavit, qui de Divinitate in tribus personis subsistente contractionem & commixtionem personarum divulgabant; Valentinum item, qui preter ceteras inopias Corpus etiam Christi cœleste asserebat. (4) Obiit VIII. Kal. Augusti anno Ch. 203. Pontificatus decimo per mensem unum & dies duodeviginti inchoato, ideo verè victor, quia martyr pro Ecclesiastica traditione. (5)

ANNOTATIONES.

(1) Auctor *Anonymous* apud Eusebium lib. 5. cap. 28. Victorem dicit *tertium à Petro Romana Urbis Episcopum fuisse*. Tali modo neque S. Petrum numerat, neque Cletum distinguit ab Anacleto.

(2) Apud Lab. tom. 1. Conc. pag. 600. Victoris sententiam ratam esse jussit Concilium Nicaeum Oecumenicum I. anno 325. & controversiam de die legitimo celebrandi Paschæ sustulit, damnatis Quartadecimanis Pascha celebrantibus more Judæorum. Id patet ex epistola Magni Constantini ad Episcopos absentes de decretis in Concilio, apud

apud Theodoretum lib. 1. Hist. Eccl. cap. 10.
 & apud Eusebium de vita Constantini cap.
 16. 1 . 18. In ea Imperator æquitatem de-
 creti à Nicænis Patribus sancti confirmat
 tribus rationibus. Primum quia dedecet,
 Christianos communicare cum Judæis Chri-
 sti intersectoribus: deinde quia decet, sole-
 ne Paschæ festum uno eodemque die ubique
 coli postrem quia fieri posset, ut Judæo-
 rum more Pascha celebrantes altero anno
 duplex, altero nullum peragerent. *Nam illi*,
 ut ait Bellarminus lib. 3. de cultu Sanctorum
 cap. 12. non observabant æquinoctium, sed
 solum menses XII. Lunares, & celebra-
 bant Pascha XIV. Lunâ mensis primi,
 non curantes, si illa decima quarta esset
 ante æquinoctium, vel post. Itaque in-
 verendum accidebat, ut uno anno celebra-
 rent Pascha post æquinoctium, & anno
 sequenti ante æquinoctium, & proinde
 his in uno anno.

Leo vero Magnus in Epistola 94. alias 64,
 ad Marcianum Imperatorem dicit, eam cu-
 ram Patriarchæ Alexandrino, tanquam Pri-
 mati Ægyptiorum Astronomiæ peritorum,
 fuisse à Synodo Nicæna demandatam, ut
 quotannis Plenilunium Martii inquireret:
 & Dominicum diem agendo Paschæ festo
 præstitueret, eaque de re summum Pontifi-
 cem faceret certiorem. Pontifex acceptis
 litteris Episcopi Alexandrini, Paschales epi-
 stolas mitteret ad Catholicos totius Orbis
 Antistites, ut sacro Epiphaniæ aut Natali
 Chri-

Christi Domini die Diaconi constitutum
Paſchæ celebrando Dominicum diem inter
Mifiarum solemnia indicerent populo.

Patriarchæ Alexandrini tamdiu hoc mu-
nere functi sunt, quamdiu stetit in Ægypto
Christi Fides. Ut autem illi memorata in
computationem inire facilius possent, mag-
nâ diligentia & studio constitutus est à Pa-
tribus Nicænis ille undeviginti annorum nu-
merus, qui *Aureus* dicitur, ut ab eo nor-
mam aliquam & mensuram acciperet Calcu-
lus Paschalis. Et quidem *Aureo* numero
usa est Ecclesia usque ad annum 1582. quo
in locum ejus *Epaclam* subrogavit Grego-
rius XIII. qui Kalendarium emendandum
curavit. Vide Baronium ad an. 325. §. 110.
Item ad an. 453. §. 35. & Schelstratum in An-
tiquitate illustrata circa Concilia dissertat. 1.
cap. 3. tom. XI. Bibl. Pont. Rocaberti pag. 41.

3. Id pleniū explicavi quintâ ex duode-
cim Dissertationibus meis, secutus Henricum
Valesium in annotat. ad Eusebium l. 5. Hist.
Eccl. c. 24. Ludovicum Thomassinum de Fe-
stis l. 2. cap. 15. Natalem Alexandrum sæc.
II. dissertat. 5. art. 5. & Vincentium Ludo-
vicum Gotti, nunc S. R. E. Cardinalem tom.
1. Veræ Ecclesiæ cap. 17. §. 1. & tom. 2.
part. 1. art. 2. §. 4. Quod si quis Asiaticos
Episcopos diris à Victore devotos sentire ve-
lit cum Baronio ad an. 198. §. 10. ad an.
201. §. 6. Bafnagio ad an. 190. §. 10. Petro.
Coustant. tom. 1. Epist. Rom. Pontif. pag.
99. aliisque, non repugno, dummodo cum
Petro de Marca lib. 3. de Concordia cap. 9.

§. 4.

§. 4. concedat, Victorem ab Irenæo exoratum pacem illis statim restituisse. Eusebius enim lib. 5. cap. 24. quamvis hanc ita apertere, ut verba ejus non possint aliter exponi, Socrates lib. 5. cap. 21. Epiphanius hær. 70. §. 9. & Libellus Synodicus apud Labbeum tom. 1. Conc. pag. 599. de anathemate inficto, de Irenæi epistola, & *Pacificationum* intermissione testantur. Firmilianus vero epist. 75. inter Cyprianicas, Sosomenus lib. 7. cap. 19. S. Anatolius Alexandrinus in Canone Paschali apud Buccherium de doctrina Temporum pag. 445. & S. Hieronymus de Script. Eccl. cap. 35. pacem inter utramque Ecclesiam semper servatam, suscepimusque duntaxat, non perfectum de Asianis anathematizandis consilium tradunt. *Quod aliter contingere non potuit, nisi suspenso à Victore excommunicationis effectu post monita Irenæi*, ut concludit Petrus de Marca.

(4) Labbeus ex Libello Synodico, tom. 1. Conc. pag. 602. Vide annotat. 2. ad S. Hyginum.

(5) Nicolaus I. epist. 9. apud Lab. tom. 8. Conc. pag. 341.

Victori hærefo nota inusta olim est, quasi docuisset Christum esse purum hominem, referente Eusebio lib. 5. Hist. Eccl. cap. 28. At quam id temerè factum sit, ostendit Eusebius ipse eodem capite subiiciens, *Theodotum Coriarium* erroris illius architectum per Victorem à communione Ecclesia ejctum fuisse.

Sandini Vitæ Pontif.

D XVI.

XVI.

S. ZEPHYRINUS.

ANNO CHRISTI. 203.

SEVERI IMPERATORIS 9.

Bar. an. 203. §. 1. **Z**EPHYRINUS Abundii filius Romanus anno 203. VI. Idus Aug. electus *Victori successit*, (1) & §. 1. anno 211. VII. Kal. Septembris vitâ defunctus annos 5 dies duodevicensos Pontifex fuit. Pontificatus ejus anno altero quintam persecutionem Severus Imperator excitavit, tam fœdâ Christianorum strage, ut creditum fuerit, Antichristi tempora advenisse, & Orbis occasum appropinquare. (2) Eâ sedatâ, egressus è latebris, in quibus se abdiderat, constituit, ut Ordinis Sacramentum publicè in Ecclesia administraretur, utque *Sacrificium facienti Episcopo Sacerdotes omnes astant*. (3) Origenem, qui Romam venerat, ut *Romanam Ecclesiam omnium antiquissimam coram vide-ret*, comiter excepit. Non minore humanitate in Ecclesiæ communione admisit Natalium Confessorem, Theodoti Coriarii hæresim, in quam lapsus fuerat, abdicantem. Proclum verò

verò pertinacissimum illum inter Caphrygas Montani sectatorem, à Cajo viro in primis diserto ac pio disceptando convictum damnavit, (4) anathemati simul cum eo addictis cæ- Bar. an.
teris omnibus ejusdem erroris pro- 215. 9. 4.
pugnatoribus, inter quos fuisse Ter-
tullianum minimè dubito. (5) Ita-
que manifestum est, perperam om-
nio recentiores Heterodoxos Mon-
tanismi ignominiam Zephyrino inu-
rere. Secutus enim errores Mon-
tanistarum, qui teste D. Hieronymo
epist. 54. ad omne pene delictum Ec-
clesia obserant fores, (6) neque Nata-
lium in hæresim lapsum aethā pœni-
tentiâ in Ecclesiam recepisset; neque
Montanistas ipsos anathematizâsset.
Nam quod ajunt, Tertullianum con-
tra Praxeam cap. 1. scribere, Roma- Bar. an.
num Episcopum (alii Zephyrinum,
alii Victorem, alii Eleutherum ab
Tertulliano notari putant) appro-
basse falsas Montani, Priscæ, & Ma-
xillæ Prophetias, atque Ecclesiæ pa-
cem restituisse Montanistis, id ma-
gis ac magis ipsos premit & in an-
gustum redigit. Non enim potuit
aliter loqui hæreticus Montanista;

D 2 &

& mos est hæretorum errores suos Pontificibus affingere, ut in eorum auctoritate delitescentes fucum Catholicis faciant. Sic Artemonis se-
tatores, ne longius abeam, Victor-
em, qui proximus ante Zephyri-
num Pontifex fuit, secum sentire
falsò gloriabantur, referente Euse-
bio lib. 5. cap. 28. Ad extremum,
si pacificas litteras, ut scribit Ter-
tullianus, Montanistis Pontifex con-
cessit, deceptus sanctioris vitæ spe-
cie, quam illi præ se ferebant, con-
cessit, ac proinde non *circa fidem*,
sed *circa personam* erravit, ut docet
Bellarminus lib. 4. De Rom. Pont.
cap. 8.

ANNOTATIONES.

Persecu- (1) Eusebius lib. 5. Hist. Eccl. cap. 28.
tio V. Vide annotat. 1. ad S. Fabianum.

(2) Eusebius lib. 6. cap. 1. *Cum Seve-
rus persecutionem adversus Ecclesias ex-
citasset, per omnes ubique locorum Ec-
clesias ab Athletis pro pietate certanti-
bus illustria sunt confecta martyria.* Et
cap. 7. *Eodem tempore alius scriptor Ju-
das decantatum illum Antichristi adven-
tum jam cum imminere existimabat.
Adeo commota tunc adversus nostros per-
secu-*

secutio multorum animos vehementer con-
turbaverat.

Ruinartus Præfat. in Acta Martyrum §. 3.
num. 44. Sed Terullianus in exponenda
hujus persecutionis acerbitate præ ceteris
excelluit, cuius occasione plura conscrip-
tit opuscula, ex quibus loca aliquot in
specimen proferimus, cum alias libri ejus
integri exhibendi forent. Sic eam re-
presentat in Apologetico cap. 12. Crucis
bus & stipitibus imponitis Christianos . . .
ungulis deraditis latera Christianorum . . .
Cervices ponimus . . . ad bestias impel-
limur . . . ignibus urimur . . . in
Insulas relegamur &c. *Quod ipsa etiam
Christianorum sepulchra violata fuerint
conqueritur cap. 30. Christianos vero
appellatos fuisse sarmenitios, & se-
maxios dicit cap. 50. quod ad stipitem di-
midii axis revincti sarmendorum ambitu exu-
rerentur. Hinc paulo post librum sic con-
cludit: Sed hoc agite, boni præsides, me-
liores multo ad populum, si illis Christianos
immolaveritis: crucirate, torqueate, dam-
nate, atterite nos &c. Christianos quippe
pari animo & præsides & populi insecta-
bantur. Unde cap. 37. dixerat: Quo-
ties enim in Christianos desævit, partim
animis propriis, partim legibus obsequen-
tes, partim etiam, præteritis vobis, suo
jure nos inimicum vulgus invadit lapidibus*

& incendiis. *Ex quibus verbis observari velim, vulgi persecutio ad cades usque sapius processisse, quod toties in sua dissertatione insiciatur Dodwellus.*

Persecutio hæc Orosio lib. 7. cap. 17. est
Quinta: Sulpitio Severo lib. 2. Hist. sacræ cap. 32. Sexta.

(3) Liber Pontificalis in vita hujus Pontificis.

Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 1. *Putant nonnulli à Zephyrino Papa statutum fuisse, ut calices vi trei essent. In libro enim Pontificali sic de eo scriptum est. Hic fecit constitutum de Ecclesia, ut patenæ vitreas ministri ante Sacerdotes portarent, dum Episcopus Missam celebraret. At hic de calicibus nec eum quidem extendere autem ad calices statutum de patenis, ut plerique faciunt, ego non audeo, Pontifice nihil de illis decernentes cum præsertim non lateat, ad quem usum portarentur illæ patenæ à ministris, quas probabiliter crediderim distribuenda potius populo communioni, quam sacrificio deseruisse.*

Tertullianus de Pudicitia cap. 1. *Audio edictum esse propositum, & quidem peremptorium: Pontifex scilicet Maximus, Episcopus Episcoporum dicit: Ego & mœch. & fornicationis delicta pænitentiæ functis dimitto. Edictum hoc Baronius*

ad

ad an. 216. §. 4. tribuit Zephyrino. Pamelius in hunc locum Tertulliani; *Bene habet, & adnotatu dignum, ait, quod etiam jam in heresi constitutus, & adversus Ecclesiam scribens, Pontificem Romanorum Episcopum Episcoporum nuncupet,* & infra cap. 13. bonum pastorem & benedictum Papam, & cap. 21. Apostolicum. Idem de Præscriptionibus cap. 30. sub *Episcopatu Eleutheri benedicti.*

(4) Eusebius lib. 5. cap. 28. & lib. 6. cap. 14. & 20.

(5) Tertullianus ipse scriptis suis Montanistam se prodit, præfertim cap. 1. De pudicitia: & gravissimi Ecclesiæ Patres testantur eum secutum esse errores Montani. Unus instar omnium S. Hieronymus de Script. Eccles. cap. 35. Tertullianus *cum usque ad medium etatem Presbyter Ecclesie manifestat, invidia postea & contumelias Clericorum Romanae Ecclesie ad Montani dogma delapsus.* Et in Apolog. adversus Ruf. lib. 3. extremo cap. 7. *In Tertulliano laudamus ingenium, sed damnamus heresim.* Vide Baronium ad an. 201. §. 10.

(6) Idem Hieronymus eodem loco: Montanistæ *Sabellii dogma* sectantes Trinitatem in unius personæ angustias cogunt. Putant scelerata, conjugia iterata. Tres in anno faciunt *Quadragesimas*, quasi tres passi sint Salvatores.

XVII.

S. CALLISTUS I.

ANNO CHRISTI 221.

ELAGABALI IMPERATORIS 2.

Bar. an. 221. §. 2. **C**ALLISTUS Domitii filius Romanus, anno 221. postridie An. 226. Kal. Septembr. Pontifex dictus est.
 §. 1. 6. Anno 226. postridie Idus Octobr.
 Pag. an. 224. §. 2. fame cruciatus, verberibus cæsus,

tandem è fenestra domûs, in qua custodiebatur, præceps ad terram datus, atque in puteum immersus, martyr obiit, cùm annos quinque, mensem. Et dies duodecim Romanæ Ecclesiæ præfuisset. *Hic*, ut habet Liber Pontificalis, constituit jejuniu-

Bar. ad ter in anno fieri. (1) Ecclesiam in honorem partus Deiparæ Virginis ædificandam curavit, quæ Ecclesia

S. Mariæ trans Tiberim esse legitur in eodem libro Pontificali: in quo illud etiam de Callisto positum est, eum fecisse Cœmeterium viâ Appiâ, ubi multi Sacerdotes & martyres requiescunt, quod appellatur usque in hodiernum diem Cœmeterium Callisti: cuius Cœmeterii mentio sæpe fit in Actis Sanctorum, qui in ipsum illati sunt.

(2) AN-

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 226. §. 6. mallet *quater in anno*. Nam Prophetia, quam Liber Pontificalis designat, est Zachariae cap. 8. monentis jejunium quater in anno celebrandum esse. Ad annum vero 57. §. 6. & 7. probat, jejunium *Quatuor temporum* ex Apostolica traditione manasse, prorsus ut Callistus non Auctor istius jejunii habendus sit, sed tantum moris ab Apostolis traditi confirmator. In quam sententiam plura disputat Bellarminus lib. 2. De bon. Oper. cap. 19. & Nat. Alexander dissertat. 4. Sæc. II. art. 4.

(2) Paulus Aringhus Romæ Subterraneæ lib. 3. cap. 11. §. 1. *Callistus Pontifex, non quidem, ut nonnulli perperam arbitrantur, Cœmeterium hoc exirxit, sed potius instauravit.* Et §. 20. addit, centum septuaginta quatuor millium Martyrum, & sex & quadraginta Pontificum *exuviis nobilitatum.*

Cœmeteria tria supra quadraginta recenset Baronius ad an. 226. §. 9. item Panvinius de ritu sepeliendi mortuos apud veteres Christianos, & eorundem Cœmertiis cap. 12. Modo *Areæ, interdum Tumba, & Cataumba, seu Catacumba,* referente Baronio in Martyrolog. Rom. ad XIII. Kal. Februarii, ac demum ex natura loci *Cryptæ Arenaria* dici consueverunt, sed frequentius *Cœmeteria*, quod credi

credimus, Christianos non mori, sed rursum excitandos interea in Domino obdormire. Nam κοιμητήριον Græcè, Latinè **Dormitorium** est. In subterraneis hisce locis non solum Christianorum Corpora unguentis delibata & aromatibus condita sepeliebantur; sed etiam conventus & synaxes Dominicis diebus, præsertim sæviante persecutione, celebrantur. S. Hieronyminus in Ezechiel. cap. 40. *Dum essem Rome puer, & liberalibus studiis erudire, solebam cum ceteris ejusdem aetatis & propositi diebus Dominicis sepulchra Apostolorum & Mariyrum circumire, Cryptas ingredi, que in terrarum profunda defossa, ex utraque parte ingredientium per parietes habent corpora sepulchorum, & ita obscura sunt omnia, ut propemodum illud Propheticum impletatur: Descendant in infernum viventes: & raro desuper lumen admissum horrem temperet tenebrarum, ut non tam fenestram, quam foramen dimissi luminis putes: rursusque pedetentim acceditur, & cecà nocte circumdati illud Virgilianum proponitur:*

Horror ubique animos, simul ipsa silentia terrent. *Cessarunt autem Fidelium studia in Cœmeteriis adeundis, subjicit Baronius ad an. cit. §. 11. postquam ea, que*

qua ibi sita erant, corpora Sanctorum martyrum intra Urbem sunt delata. & in diversis Ecclesiis honorificentius collocata. Memoratus Panvinius cap. II. In Cœmenteris Roma existentibus Baptismum & Missas celebrare, vigilias decantare, ordinationes & stationes, id est omnes sacras ceremonias habere, veteres solitus fuisse, docent antiquissima Ecclesiastica monumenta.

XVIII.

S. URBANUS I.

ANNO CHRISTI 226.

ALEXANDRI IMPERATORIS 3.

URBANUS Pontiani filius Ro- Bar. ad manus XII. Kal. Novembris an. 226. anno 226. cooptatus est. Is fecisse §. 12. & ministeria omnia argentea traditur in 232. §. Libro Pontificali. (1) S. Cæciliam 233. §. unà cum sponso Valeriano, fratre n. que Valeriani Tiburtium, & Maxi- Pag. an. mum cubiculo Imperatoris Præfe- 231. §. 2. etum, non modò ad Religionem Christianam convertit, sed etiam ad Martyrium pro Christo subeundum suis hortationibus perduxit. Ipse quoque capite obtruncato ad Christi fidem :

fidem testandam occubuit anno 233.
VIII. Kal. Junias, cùm annos sex,
 menses septem, & dies quatuor Roma-
 nam Ecclesiam gubernâsset. Hunc
 instituisse Sacramentum Confirmationis
 dicunt Heterodoxi recentio-
 res: qua in re mentiuntur impu-
 dentissimè. Tantò enim antiquior
 Urbano est Confirmatio, quantò
 ante eum Christus Dominus & A-
 postoli vixerunt.

ANNOTATIONES.

(1) *Non tamen hinc inferendum, ut
 quidam perperam faciunt, tunc primum
 ex argento cūsos calices fuisse. Nam liber
 Pontificalis refert, quid ille fecerit: quid
 verò ab aliis ante ipsum factum sit, &
 quibus vasis usi sint, non dicit: Bona lib.
 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 2.*

Mabillonius Comment. in Ord. Rom.
 cap. 6. pag. 46. tom. 2. Musei Italici:
*Unum hic addere lubet de vasis sacris
 Basilice Vaticane, de quibus fit mentio
 apud Orosium, qui de Romana Urbis di-
 reptione per Alaricum facta agens lib. 7.
 cap. 39. ait, militem Arianum vasa sa-
 cra extorquere voluisse à virgine quadam,
 cui commissa erant. Tum expositis opi-
 bus, attonitum fuisse barbarum magnitudi-*

ne

ne, pondere, pulchritudine, ignota etiam
vasorum qualitate. *Cui virgo illi dixit:*
Hæc Petri Apostoli ministeria sunt.

XIX.

S. PONTIANUS.

ANNO CHRISTI 233.

ALEXANDRI IMPERATORIS 10.

PONTIANUS Calpurnii filius Bar. an.
Romanus anno 233, ante diem 233. §. 4.
VIII. Kal. Julii Pontifex declaratus Bar. ad
est. Hunc non tam Christianæ Re- an. 237.
ligionis, quām objecti falsi criminis §. 1. 10.
causā, unā cum Hippolyto Presby- Pag. an.
tero in Buccinam Insulam 235. §. 5.
Alexander Imperator relegavit. (1) Id ut
magis credam, facit ejusdem Prin-
cipis animus à Christianis minimè
alienus, ejusque familia Christianis
referta. Verum Alexandro è vivis
sublato, Maximinus, qui post ipsum
tenuit Imperium, gravi odio succen-
sus adversus familiam Alexandri, in
qua plerique erant Christiani, persecu-
tione excitata solos Ecclesiarum Antisti-
tes, utpote Evangelica predicationis au-
tores, interfice jussit. (2) Hæc sexta
est.

est, & ab summo totius Ecclesiæ Antistite initium sumpsit. Eodem siquidem anno 237. XIII. Kal. Decembris Pontianus Maximini jussu virginis usque ad necem cæsus, diem explevit supremum anno quarto, mense quarto, die quinto & vicesimo, quām Pontificalum suscepserat. Ejus corpus Romanum translatum in Cœmterio Callisti sepultum est. (3)

ANNOTATIONES.

(1) Buccina insula adjacet Sardinia ad oram Orientalem, & indigenis dicitur *Isola del Tavolato*.

(2) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 28. Baronius ad an. 237. §. 5. *Sextam hanc Orosius, & Augustinus persecutionem appellant: at licet brevis, vehemens tamen fuit atque seva: non modo enim Presules, sed & clericos Ecclesiarum a Maximino vexatos Severus tradit lib. 2. Hist. sacræ cap. 32. ubi tamen hanc inter Ecclesiæ persecutio non recenset.*

Ruinartus Præfat. in Acta Martyrum §. 3. num. 49. *Porro etsi, teste Eusebii, solos Ecclesiarum Antistites interfici Maximinus jussit, ita tamen in aliquibus provinciis grassabatur ista persecutio, ut ceteri etiam Christiani ad necem rapereniur.*

Id

Id in Cappadocia sub Sereniano præside contigisse certò discimus ex S. Firmiliani epistola ad S. Cyprianum, quæ est inter Cyprianicas 75. . . . Hanc persecutio- nem triennio integro, quo Maximinus imperavit, perdurasse innuit Eusebius lib. 6. cap. 28. disertèque affirmat Rufinus lib. 6. Historiæ cap. 19. Tribus annis à Maximino persecutione commotâ, in qui- bus finei & persecutionis fecit, & vitæ. Hanc tamen vix unico anno senvisse con- tendit Dodwellus, sed perperam, ut egre- giè probat doctissimus Antonius Pagius ad an. 235. & 238. Tam verò crude- lis fuit Maximinus, ut, Julio Capito- lino teste, illum alii Cyclopem, alii Bu- sifidem, alii Scironem, nonnulli Phalarim, multi Typhonem vel Gygem vocarent.

¶ (3) Bona lib. 2. Ker. Liturgic. cap. 2. §. 5. Confessionem, quâ nunc uititur Romana Ecclesia, Pontianum Papam sive Dama- sum instituisse ajunt plerique recentiores, quorum assertio sine legitimo teste nullius apud me ponderis est. Non dubito, quin aliqua formula generalis Confessionis an- tiquissima sit ē Apostolica Traditionis, sed hanc specialem, quæ hodie in usu est, Pontiano vel Damaso assignare, racio- nibus hâc de re priscis scriptoribus, non andeo.

XX.

S. ANTERUS.

ANNO CHRISTI 237.

MAXIMINI IMPERATORIS 1.

ANTERUS Græcus Romuli filius, mortuo Pontiano, Ecclesiæ Romana administrationem suscepit. (1) Bar. ad Neque enim credendum iis, qui ex an. 237. subdititiis Actis Divæ Ursulæ Cyria. §. 11. cum quendam Pontiano subrogant, & per annum Ecclesiam administrâsse existimant. De eo siquidem neque Latini scriptores, summorum Pontificum seriem contexentes, meminerunt. (2) Anterus itaque in Pontiani locum anno 237. III. Nonas Decembris subleitus est. Is A- 238. §. 1. 2. Eta martyrum, quæ à notariis excipi & scriptis fideliter mandari Clemens Pag. 236. juss'erat, ab iisdem diligenter exquisivit, ac ne interirent, néve ab Ethniciis corrumperentur, in Ecclesiæ tabulario voluit reponi. Quamobrem à quodam Maximo Præfecto ad mortem datus est III. Nonas Ja-
nuar.

nuarii anni in sequentis, cùm vix ~~men-~~
sem Pontificatūs explēsse.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 29.

(2) Vide Launojum lib. 4. epist. 8. num.
26. & seqq.

XXI.

S. FABIANUS.
ANNO CHRISTI 238.

MAXIMINI IMPERATORIS 2.

FABIANO Fabii filio Romano Bar. ad.
XVII. Kal. Februarii anno 238 an. 238.
Pontificatūs honos mandatus est, §. 6.
quod columba, symbolum videlicet Pag. an.
Spiritū Sancti, suspensis demissa le- 236. §. 4.
niter alis capiti ejus insedisset. (1)
Hic septem Notariis, quibus ab S.
Clemente fuerat imperatum, ut acta
martyrum conficerent, totidem Sub-
diaconos præfecit, ut quæ illi per
notas exceperint, clare distinetque
describenda curarent. Urbis regio-
nes distribuit septem Diaconis, qui
gererent curam pauperum, singulis
singulas binasve assignans. (2) Se- Bar. an.
prem enim sunt secundum Ecclesia-an. 112.
Sandini Vite Pontif. E sticam §. 9.

sticam divisionem, quatuordecim secundum divisionem civilem Augusti. Varia etiam aedificia in Cœmeteriis extruxit, & latam in Africano Concilio sententiam adversus *Privatum veterem hereticum in Lambe-sitana colonia confirmavit.* (3) Persecutione septimâ adversus Christianos indictâ à Decio, (4) qui Imperium occupavit post interemptum Philip-pum, unâ cum filio primum de Regibus Romanis Christianum, (5) Fabianus Bar. an. Roma martyrium pertulit (6) anno 253. 253. §. 5. XIII. Kal. Februarii, eoque pro in-Pag. an. 251. §. 3. tegritate administrationis ejus consummatio quoque honesta processit. (7) Pontifex fuit annos quindecim & dies qua-
uor.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 29.

Rufinus lib. 6. Hist. cap. 21. *Quod alit super hujus, alii super Zephyrini nomine gestum tradunt.*

(2) Primus Ordo Romanus apud Mabillo-nium tom. 2. Musei Italici pag. 3. *Primo omnium observandum est, septem esse regiones Ecclesiastici Ordinis Urbis Ro-mae: & unaqueque regio singulos habet Diaconos regionarios.* Hi principio se-
ptem

ptem tantummodo erant pro numero septem regionum Ecclesiasticarum. Postea à tempore Honorii II. fuerunt duodeviginti, tandem viginti. Ex his alii *Regionarii* dicebantur numero duodecim, alii *Palatini* numero sex, præfecti *Regionariis*. Hinc Cencius in Ordine Romano apud eundem Mabillonum pag. 137. decem & octo in Urbe Diaconatus seu Diaconias scribit. In Diaconiis erant nosocomia, & pauperum diversoria, ubi viduæ aliquæ egentes alebantur Ecclesiasticâ stipe. Cuilibet diversorio adjuncta erat Ecclesia. Temporum progressu in collegia Clericorum mutatae sunt hujusmodi Diaconia, & redditus adeo diminuti, ut nihil opis ferant pauperibus, in quorum gratiam fuerunt primitus institutæ. Nunc appellantur Tituli Diaconorum Cardinalium. Hæc ex Mabillonio cap. 3. Comment. in Ordinem Romanum pag. 17.

(3) Cyprianus epist. 55.

(4) Orosius lib. 7. cap. 21. *Idem* (Decius) Persecutione continuo (in quo se etiam ob hoc Philo VII. lippos interfecisse docuit) ad persequendos interficiendosque Christianos septimus post Neronem feralia dispersit edicta, plurimosque Sanctorum ad coronas de suis crucibus misit. Sulpicius Severus l. 2. Hist. Sacræ cap. 32. *Decio imperante, jam tum septimâ persecutione sevitum in Christianos: quam fuisse atrocissimam, omnes consentiunt.* Lactantius de mortibus persecutorum cap. 4. *Exituit post annos plurimos*

E 2

rimos

rimos excrable animal Decius, qui volebat Ecclesiam. Et quasi hujus rei gratia proiectus esset ad illud principale fastigium, furere protinus contra Deum cœpit, ut protinus caderet. S. Optatus lib. 3. §. 8. Quod bellum persecutio dicitur, qua operata est sub duabus bestiis ex illis quatuor, quas Daniel de mari ascendentes aspexit. Prima fuit ut Leo: haec erat persecutio sub Decio & Valeriano. Secunda ut Ursus; alia persecutio, qua fuit sub Diocletiano, & Maximiano: quo tempore fuerunt & impii judices bellum Christiano nomini inferentes. Certè tanta fuit, Decio sanguine in Christianos perturbatio, ut putarent, referente Dionysio Alexandrino apud Eusebium l. 6. c. 41. tempus advenisse à Christo Domino prænuntiatum, quo ipsi etiam Electi, si fieri posset, scandalum paternerintur. Verum, ut ait S. Cyprianus epist. 8. inexpugnabilem fidem superare non potuit saviens diu plaga repetita, quamvis ruptâ compage viscerum, torquerentur in servis DEI jam non membra, sed vulnera.

(5) Hieronymus de Script. Eccl. cap. 54. Philippus Imperator à Fabiano baptizatus est, si qua fides habenda vetustissimis S. Pontii actis apud Bollandum ad diem XIV. Maji, & Eusebio, qui lib. 6. Hist. Eccl. cap. 34. scriptum reliquit, Philippum Imperato-

1013

rem *Christianum* fuisse. His certè fidem adjunxit suam Baronius ad an. 246. §. 5. Huetius lib. 1. Origenianorum cap. 3. §. 12. Bona lib. 1. Rer. Liturg. cap. 19. Bollandus 20. Jan. §. 12. 19. pag. 253. Tillenmontius annotat. 1. in Philippum Imperatorem toim. 3. pag. 494. qui Eusebio, & Actis S. Pontii addunt Vincentium Lirinensem cap. 17. Commonitorii, Chrysostomum in Orat. de S. Babyla, Jornandem de rebus Geticis cap. 16. Orofium lib. 7. cap. 13. & 18. Martyrologia Romanum, Uuardi, & Adonis, quæ pridie Idus Majas S. Pontii Martyris prædicatione & industriâ duos Philippos Cæsares Patrem & filium ad Christi fidem conversos memorant.

Pagius uterque, alter ad an. 244. §. 4. alter in vita Fabiani, & alii contendunt, primum ex Romanis Imperatoribus nomen Christo dedisse Constantimum Magnum. At Huetius respondet, hunc fuisse primum, qui Christi fidem palam profiteretur, Philippum verò seu à Fabiano, seu à Babyla Episcopo Antiocheno occultè imbutum præceptis Christianæ Fidei clam Ethnicis veri DEI cultorem fuisse.

(6) Eusebius lib. 6. Hist. Eccl. cap. 39.

(7) S. Cyprianus Epist. 3.

S. CORNELIUS.

ANNO CHRISTI 254.

DECII IMPERATORIS 2.

Bar. ad an. 253. **P**ost excessum nobilissimæ memoriæ viri Fabiani non statim est Episcopus §. 20. 33. proprie. rerum & temporum difficultates 34. 37. constitutus. (1) Sexdecim amplius menses interregnū fuit, initum ab Romano Clero, qui, Decio sæviente in Christianos, Pontifici creando convenire non poterat. Difficillimo hoc tempore cùm multi in Idololatriam laberentur, ea inter Lapsos, & Clerum Romanum consentientem Cypriano, & sociis ejus orta controversia est: *An cum Lapsis in Deciana persecutione, nullà pœnitentiâ expiatis esset communicandum.* (2) Id Lapsi complures pertinaciter contendebant, & multitudine suâ frēi impetrare annitebantur. Non omnes tamen eō impudentiæ devenerant, ut reconciliationem flagitarent sine praetextu. Martyrum libellis muniti illam veluti sibi debitam ab Episcopis postulabant: nî obtinerent, Martyres contemptos conquerebantur. (3)

(3) At S. Cyprianus & Clerus Romanus prisci juris retinentes, legitimam & consuetam pœnitentiam, antequam reconciliarentur, Lapsos subire jusserunt, donec sedata persecutione Concilium celebraretur rei maturius discutiendæ. Lapsis conditionem recusantibus, ad Schisma averruncandum ita provisum est, ut illis, qui haberent libellos Martyrum, constitutis in periculo mortis absolutio concederetur. (4) Non ^{Bar. an.} 254. 9. dum plane tranquillatis Romæ re- ^{41. 43.} bus, anno 254. Cornelius Castini 61. 67. filius Romanus vim passus est, ut Epi- ^{90.} scopatum exciperet. Et factus est Epi- ^{Pag. an.} scopus à plurimis collegis nostris, qui ^{251. 9.} 19. tunc in Urbe Roma aderant. Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei, & Christi ejus judicio, de Clericorum pœne omnium testimonio, de plebis, quæ tunc affuit, suffragio, & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio, cum nemo ante se satius esset, cum Fabiani locus, id est, cum locus Petri & gradus Cathedrae Sacerdotalis vacaret. (5) Nihilominus Cornelium, tanquam vitio creatum, calumniatus est Novatianus Romanus Presby-

E 4 ter,

ter, instigante Novato Presbytero Carthaginensi, idque tam vafrè ac malitiosè, ut nonnullos ex Confessoribus traheret in partes suas, ac per tres Episcopos quà fraude, quà vi compulsos Episcopus Romanus clam ordinatus primùm in Ecclesia

Euseb. 1. Romana schisma excitaret. (6) Eam

6. c. 4. 3. ob rem Cornelius, sexaginta Episcoporum Concilio Romani convocato, Novatianum ejusque sectatores anathemate damnavit, & Confessores, qui lapsi fuerant, ad re-

Ber. an. conciliationem & penitentiam ad-

255. §. 2. mittendos esse decrevit. Aliam præ-

3. 49. 58. terea habuit Romæ Synodus, in

Pag. an. 152. §. 23. qua Lapsorum causa finita est, ac

statutum, ut ii extra mortis pericu-

lum, nonnisi peractâ diuturnâ pœ-

nitentiâ, reciperentur in communio-

nem. Eundem Pontificem è ca-

tacumbis transtulisse corpora Sancto-

rum Petri & Pauli narrat auctor

Libri Pontificalis: (7) subditque ad

extremum exulasse Centumcellis, &

plumbatis os ejus contusum Decii

jussi. (8) Sed illud præcipue di-

gnum admiratione, quod verè præ-

Epist. 52. dicat S. Cyprianus, eum sedisse intre-

pidum

pidum Rome in Sacerdotali cathedra, eò tempore, cùm tyrannus infestus Decius Sacerdotibus Dei fanda atque infanda comminaretur, cùm multò patientius & tolerabilius audiret levari adversus se amulum Principem, quām constitui Roma Dei Sacerdotem. Itaque constantiā, sanctitate, & martyrii gloriā clarus occubuit XVIII. Kal. Octobris anno Christi 255. biennio Pontificatus nondum expleto.

ANNOTATIONES.

(1) Clerus Romanus epist. 31. inter E. pistolas S. Cypriani.

(2) Lapsi appellabantur, qui tempore persecutionis defecerant ab Catholica Fide. Horum genera varia. Alii dicebantur *Sacrificati*, qui Idolis sacrificassent, aut gustassent Idolothyta: alii *Thurificati*, qui adolevissent Diis thura: alii *Idololatre*, qui cultum aliquem iis exhibuissent: alii *Libellatici*, de quibus variant auctores. Opinati sunt Rigaltius in notis ad epist. XIV. & XXXI. Cypriani, & Natalis Alexander tom. 2. pag. 635. Libellaticos dici eos, qui, numeratā judicii pecunia, libellum securitatis accipiebant sūcque à se & impositam sacrificandi legem, & intentatas reluctantibus pœnas

E f redi-

redimebant. Existimat auctor *Annali-
um Cyprianicorum* pag. 17. *Libellaticos*
actis publicè habitis coram magistratibus
Christum negasse. *S. Augustinus Libel-
laticos* interpretatur eos, qui tempore
persecutionis per libellos, se thurificatos,
professi erant, lib. 4. de Bapt. num. 6.
Negat Baronius ad an. 253. *Libellati-
cos* inde dictos, quod libellos dedissent,
sed quod accepissent, at Christum ab il-
lis negatum fuisse contendit. *Dubitac-
Tillemontius* tom. 3. not. 3. in persecu-
tionem Decii, utrum libellos dederint,
an acceperint: dedisse & accepisse suspi-
catur, idemque sensisse probat eruditum
auctorem libri de frequenti Communione.
Multi alii *Libellaticos* ex datis libellis
dictos existimant, velut *Bosquetus* lib.
3. *Eccles. Gallic.* pag. 132. nonnulli e-
tiam in actis publicis scripsisse volunt.
Cum hac sententiarum varietas conjici-
endi & investigandi libertatem relinquat;
quid mihi videatur, exponere non vere-
bor. Existimo itaque *Libellaticos* nec
voce nec scriptio impiè quidquam aut fa-
eturos promisisse, aut à se factum decla-
rāsse; sed idcirco vituperatos & justa
pœnitentia addictos fuisse, quod securi-
tatis libellos à magistratibus impeirā-
sent

sent eâ lege & conditione, ut in actis publicis scriberetur, eos sacrificâsse, & Christum negâsse, quamvis neutrum commisissent. Hæc Monachus S. Mauri in vita S. Cypriani præposita operibus ejusdem S. Cypriani §. 6. Tandem alii post impia Diocletiani edicta vocati sunt *Traductores*, ii nimirum, qui suppliciorum metu vasea sacra, libros sacros, sacramenta Ecclesiæ supellectilem Ethnicis magistribus tradidissent. S. Augustinus lib. 7. De Baptismo cap. 2. Baronius ad an. 302. §. 22. Prosper Cardinalis de Lambertinis lib. 1. De Servorum Dei beatificatione, & Beatorum Canonizatione cap. 2.

(3) Quemadmodum qui persecutione sanguinante Catholicam fidem deseruissent, ita qui forti animo essent professi, variis nominibus appellati sunt. *Martyres*, qui constanter tulissent suppicia, quamvis vitam non amisissent, cum tormentis lacerarentur. *Confessores*, qui detenti in carcere nondum fuissent suppliciis affecti. In quorum numero erant etiam *Excorres*, qui ne Christum negarent, néve per ipsos Catholica religio jacturam aliquam patueretur, dimissis bonis omnibus solum mutâssem; quæ facti potius, quam verborum confessio videbatur. *Professores* demum, qui suâ sponte sævis infestatoriis obtulissent se se. Baronius ad an. 253. §. 54. & 67. item ad an. 286. §. 6. Lambertinus loco citato. (4)

(4) De hac controversia est Natalis ALEXANDRI dissertatio secunda in Hist. Eccl. fasc. III.

(5) Sunt verba S. Cypriani epist. 52. *Ex quibus sanè, quemadmodum Baroniūs dicit ad annum 254. §. 44. qualiter fieri soleret olim Romani Pontificis electio (cujus ritus, obortis sepe schismatibus, sapienti mutari contigit, ut omnis temeritati aditus præclusus andique foret) expressum satis habetur: nimirum quod præcedere soleret iudicium atque suffragium, Deo, quem vellet eligi, signo aliquo admonente, Apostolico more. Qui igitur videretur Dei iudicio præelectus, coacto Presbyterio (hoc enim nomine tunc sacra illa comitia dicebantur) rogabantur singulorum sententia: eorum itidem vota & testimonium explorabatur, qui plebis totius vicem repræsentarent. Admittebantur aquæ ad eadem comitia, si qui aderant in Urbe Episcopi cum prærogativa suffragii. Qua omnia alia esse in electione Cornelii, qua ex Cypriano recitata sunt, aperte declarant.*

Aderant tunc in Urbe Episcopi sexdecim, ut ipse scribit ad Antonianum epist. 52. Id quod tradit etiam S. Pacianus epist. 3. contra tractatus Novatianorum tom. 4. Bibl. Patr. pag. 319. Cor-

862

nelius jam *Roma Episcopus à sexdecima Episcopis factus, locum cathedrae vacantis acceperat.*

Hæc Romani Pontificis creandi ratio tenuit usque ad Sæculum XI. Cum enim Clerus numero crevisset, ad tollendas turbas, quæ solent existere ex multitudine, jus suffragii datum est solis primariis Presbyteris, & solis Episcopis Urbi proximis, qui Cardinales vocabantur. Itaque hodierna eligendi Pontificis ratio non discrepat ab antiqua. Siquidem Cardinales Cleri nobilissimi vicem sustinent, & inter ipsos semper numerantur Episcopi, qui ab Urbe proprius absunt. Vide Bellarmi-
num lib. 1. de Clericis cap. 10. & 16.
Mabillonum comment. in Ordinem Ro-
manum cap. 17. tom. 2. Musei Italici
pag. 110. & annotat. 5. ad Nicolaum II.
& annotat. 6. ad Alexandrum III.

(6) Novatianus schismati adjunxit hæ-
resim, Ecclesiam non habere potestatem
dandi veniam Lepis in persecutione, ne-
que iis, qui post baptismum admisissent
peccatum grave. Est hic præcipuus error
Novatianorum, qui ab Novatiano, non
ab Novato ita denominati sunt. Quod
cum Græcis scriptoribus haud satis com-
pertuum esset, Novatianum posuerunt pro
Novato, & vice versa, ut nominibus, ita
erroribus confusis. Novatianus, Sixto II.
Pontifice, Romæ imperfectus, per annos fer-
me ducentos in Episcopatu successores ha-
buit usque ad Cælestinum I. qui Rusticu-
lum

lam Novatianorum *Episcopum* clam in
privatis adib⁹ *plebem* colligere, ut ait
Socrates lib. 7. cap. 11. Vide Baronium
ad an. 254. §. 62. & 104.

S. Isidorus Hispalensis lib. 8. Originum
c. 3. *Schisma* à *scissura* *animorum* no-
men accepit. *Eodem enim cultu*, ea-
dēmque ritu creditur ceteri, solo congre-
gationis delectatur dissidio. S. Augusti-
nus contra Gaudentium lib. 2. cap. 9.
Cum Schismaticus sis sacrilegā discessio-
ne, & hereticus sacrilego dogmate.
Idem de Fide & Symbolo cap. 10. Ha-
retici de Deo falsa sentiendo ipsam fidem
violent, *Schismatici autem dissensionibus*
iniquis à fraterna charitate dissiliunt,
quamvis ea credant, quæ credimus.
Quapropter nec Haretici pertinent ad
Ecclesiam Catholicam, quæ diligit Deum,
*nec Schismatici, quoniam diligit prox-*imū.** Vide D. Tomam 2. 2. quæst. 39.
art. 1.

(7) Hæc translatio incerta est Baronio
ad an. 221. §. 3. Pagio ad eund. an. §.
3. & Blanchino in notis ad Anastasium
Bibliothecarium tom. 2. pag. 205.

(8) *Erat id genus tormentorum quæ*
flagellum ex funiculis, in quarum sum-
mitatibus glandes plumbeæ erant impæctæ.
Baronius ad Martyrolog. Rom. die 6. Ju-
nii, & Gallonius de martyrum cruciati-
bus pag. 204.

XXIII.

XXIII.

S. LUCIUS I.

ANNO CHRISTI. 255.
GALLI ET VOLUSIANI
IMPERATORIS 2.

CORNELIO *ob Christum martyrio*
coronato successit Lucius (1) Por. Bar. ad
phyrii filius Romanus anno 255. an. 255.
XIII. Kal. Novembr. Ei & Ponti- §. 64.
ficiam dignitatem, & reversionem Pag. an.
ab exilio, quo affe^tus est Pontifica- 252. 9.
tu vix inito, gratulatur D. Cypria-
nus epist. 58. idemque epist. 67.
scribit, ejus perinde, ac deces-
soris Cornelii, studium enituisse
adversus Hæreticos Novatianos.
Ita enim loquitur de utroque: Illi
pleni spiritu Dei, & in gloriose mar-
tyrio constituti, dandam esse Lapsis pa-
cem censuerunt, & pœnitentiâ actâ,
fructum communicationis & pacis negan-
dum non esse, litteris suis signaverunt.
In Libro Pontificali legitur statutum
ab Lucio, ut duo Presbyteri & Dia-
coni tres Episcopum usque comita-
rentur, testes vitæ ejus & actionum.
(2) Cujus decreti sanciendi causam Bar. an.
aledisse putantur calumniæ in Cor- 257. §. 4.
nelium 5. Pag.

an. 253. nelium confictæ à Novatiano. *Cum*
 9. 3. *annum unum, menses quatuor & dies*
duodecim in Pontificatu vixisset, anno
257. IV. Nonas Martii confectus
cruciatis vitam posuit.

ANNOTATIONES.

(1) S. Hieronymus de Script. Eccl. ex-
 tremo cap. 66.

(2) Quemadmodum Evaristus cavit, ut
 septem Diaconi custodirent Episcopum
predicantem propter stylum veritatis,
testimonium scilicet veræ ac sanæ prædi-
catae ab eo doctrinæ; ita Lucius duos Pres-
byteros, & Diaconos tres Episcopo co-
mites adjunxit propter testimonium Ec-
clesiasticum, ut nimis de vita ejus ac
moribus respondere malevolis ac testari
possent. Nam propter malevolos, juxta
Apostolum, oportet Episcopum & testi-
monium habere bonum ab iis, qui foris
sunt, ut est in cap. Jubemus 60. de
confecrat. dist. 1. ubi hoc Lucii decretum
recitatur & exponitur.

XXIV.

S. STEPHANUS I.

ANNO CHRISTI 257.

GALLI ET VOLUSIANI

IMPERATOR. 4.

Bar. an. 257. 9. 6. STEPHANUS Julii seu Jobii filius,
 Romanus, qui Pontificibus Cor-
 nelia

neno & Lucio Romanæ Ecclesiæ
Archidiaconus fuerat, *Vicarius* &
Successor eorum factus est (1) anno 257.
V. Idus Martii. Est in Libro Pon-
tificiali, eum decrevisse, ut Sacerdo-
tes & Levitæ vestibus sacris uteren-
tur in Ecclesia tantum. Eundem
*Syriarum provinciis & Arabiae identi-
dem necessaria suppeditasse*, testatur
Dionysius Alexandrinus apud Euse-
bium lib. 7. cap. 5. (2) Eodem ge- Bar. an.
rente Pontificatum, agitata est con- 258. §.
troversia: *Num qui ab Hæreticis ba- 11. 38.
ptizati erant, cùm ad Catholicam Ec- 52.*
clesiam se conferrent, essent denuò bapti-
zandi. S. Cyprianus Carthaginen-
sium Episcopus cum Africanis, &
Firmilianus Cæsareæ in Cappadocia
Antistes cum plurimis Episcopis O-
rientalibus, collatum ab hæreticis
baptisma iterandum esse, non modò
affirmârunt, sed etiam habitis in A-
frica & Asia Conciliis confirmâ-
runt. (3) Stephanus nihil adversus Euseb. 1.
traditionem, qua jam inde ab ultimis 7. c. 3.
temporibus obtinuerat, innovandum ra- Bar. an.
tus, gravissimè id tulit. Èa solâ tra 259. §. 1.
ditione fatus illis obstitit fortiter, Pag. an.
nulloque inficto anathemate omnes 256. §. 4.
Sandini Vite Pontif. F. eorum 6. 9. 12.

eorum conatus elusit, constanter professus, baptisma etiam ab hæreticis ritè administratum ratum esse debere. (4) *Si quis ergo, inquit apud Cyprianum epist. 74. à qua cunque hæresi venerit ad nos, nihil innovetur, nisi quod traditum est, ut manus illi imponatur in pœnitentiam.* Traditum autem erat, ac talis per omnia consuetudo tenebatur, ut baptismus Christi, hoc est formâ à Christo institutâ collatus, non nisi Christi baptismus habereatur, etiamsi apud hereticos vel schismaticos datus fuisse probaretur. (5) Stephanus igitur, qui baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat, (6) rectè censebat, & secundum traditionem Apostolorum: quandoquidem consuetudo illa, quæ opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsiisse credenda est, sicut sunt multa, quæ universa tenet Ecclesia, & ob hoc ab Apostolis præcepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur. (7) Itaque Concilium, quod Augustinus Plenarium sæpius appellat, sive illud sit Arelatense I. celebratum anno 314. sive Nicænum I. Oecumenicum, habitum anno 325. utrumque

que ante natum Augustinum, controversiam omnem secundum Stephani sententiam diremit. (8) Audet tamen Joannes Launojus lib. 8. epist. 15. §. 4. Stephanum criminari eâ voce : *Stephanus hereticorum baptismum admittebat quemcunque.* Falsum. Ipsi enim Stephani adversarii Cyprianus & Firmilianus, præterquamquod nihil tale ei unquam obiiciunt, eundem etiam fatentur ad veram baptismi rationem exquiri voluisse, non quis baptismum administrâisset, sed cuius nomine, auctoritate, quibus verbis administrâisset. Cyprianus epist. 74. ait, Stephanum tribuere effectum baptismi manifesti nominis, ut qui in nomine IESÙ Christi ubicunque & quomodounque baptizantur, innovati & sanctificari iudicentur. Firmilianus vero in epistola ad Cyprianum : *Illud quoque ab Cyprianum, inquit, quod non putat, quem nicas 75. rendum esse, quis sit ille, qui baptizaverit, eoquod qui baptizatus sit, gratiam consequi potuerit invocatâ Trinitate nominum Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ita falsum erit illud etiam, quod dicunt aliqui, Stephanum de-

F 2 cre-

creuisse, baptismi Sacramentum solius Christi nomine recte administrari. Apparet ex his Launojus audacior Petiliano hæretico Donatista, qui, cum Romana Ecclesiæ per ordinem commemoraret Episcopos, inter eos commemoravit & Stephanum, quos Episco-
 Bar. an. patum illibatum gessisse confessus est. (9)
 260. §. 2. Gessit autem annos tres, menses toti-
 5. Pag. dem, dies duos & viginti. Namque
 an. 257. interfectus dicitur anno 260. IV.
 §. 2. Nonas Augusti, sæviente octavâ
 adversus Christianos persecutione.
 (10)

ANNOTATIONES.

(1) Cyprianus epist. 67.

Bellarminus de Rom. Pont. lib. 2. cap. 17. *Vicarius Petri dicitur summus Pontifex, quoniam S. Petrus adhuc vivit, & gubernacula Ecclesiæ non reliquit, ut ait S. Leo serm. 2. de anniversario assumptionis suæ. Baronius ad an. 740. §. 4. in margine Sic usurpatur impropriè vox ista Vicarius usu loquendi illius temporis, quod loco Petri Christi vicem Papa gerat in terris.* Et ad an. 880. §. 16. recitat epistolam Joannis VIII. qui vocat se *Vicarium B. Petri.* Vide Petri Constant Præfationem tom. 1. Epist. Rom. Pont.

Pont. part. I. §. 12. 13. 14. & Indicem rerum memorabilium, quæ in tomis Conciliorum Harduini continentur, tom. XI. pag. 1392.

(2) Servato scilicet more institutōque Romanorum, quem idem Eusebius l. 4. cap. 23. ab ipso Christianæ religionis exordio ad suam usque ætatem *perpetuò custoditum* scribit, ut *Ecclesiis plurimis etiam remotis necessaria vita subsidia transmittenterentur*. Eandem ob causam S. Soter commendatur ab Dionysio Episcopo Corinthiorum.

(3) Primus hujus sententiae auctor non est Cyprianus, ut scribit Eusebius lib. 7. Hist. Eccl. cap. 3. sed decessor ejus Agrippinus, ut docet S. Cyprianus Epist. 71. & 73. S. Augustinus lib. 3. de bapt. contra Donat. cap. 2. & 12. S. Vincentius Lirinensis in Coimmoitorio cap. 6.

Facundus lib. contra Mocianum pag. 596. apud Sirmundum tom. 2. edit. Venetæ: *Stephani potius, quam Cypriani sententiam tenet Ecclesia, non solum de non rebaptizandis hereticis, verum etiam de rebaptizantibus non ferendis.*

S. Augustinus epist. 93. alias 48. cap. 10. *Cyprianus sensisse aliter de baptismo, quam forma & consuetudo habebat Ecclesia, non in canonicis, sed in suis & concilii litteris inveniuntur: correcisse autem istam sententiam non invenitur;*

non incongruenter tamen de tali viro estimandum est, quod correxerit, & forasse suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt, & tanto velut patrocinia carere noluerunt. Quanquam non desunt, qui hoc Cyprianum prorsus non sensisse contendant, sed sub ejus nomine à presumptoribus atque mendacibus fuisse confitum. Vide disputationes criticas in duas celeberrimas epistolas Firmiliani & Cypriani adversus decre-
tum S. Stephani Papæ I. De non iterando hæreticorum baptismo; quibus unam & alteram à Donatistis fuisse confitam demonstrat Raymundus Missorius.

Nat. Alexander in Hist. Eccl. Sæc. III. dissertat. 12. art. 4. concludit, minimè excusari S. Cyprianum aliósque Episcopos, si quæstio erat de Fide: *Denique si res fidei visa esset, non fuisset necessarium universæ Ecclesiae Concilium, ut inex-
cubiles essent Africani & Orientales, qui hereticos rebaptizabant.* Siquidem non excusantur, qui errorem contra Fidem à Sede Apostolica damnatum pertinaciter propugnant, etiam ante Concilii Oecumenici celebrationem, ut in causa Pelagianorum videre est, quibus spem Concilii generalis adimit S. Augustinus.

(4) S. Augustinus lib. 5. de bapt. cont. Donat. cap. 25. *Stephani abstinendos*

putat.

putaverat, qui de suscipiendis hereticis
priscam consuetudinem convellere cona-
rentur . . . Ita quamvis commotius,
sed tamen fraternè indignarentur, vici
tamen pax Christi in cordibus eorum, ut
nullum inter eos schismatis malum orire-
tur. Et lib. 6. cap. 1. *Ista quæstio con-
tra veterem consuetudinem disputationi-
bus salvâ charitate altercantibus discu-
tiebatur.* Et lib. de unico baptismo con-
tra Petilianum cap. 14. *Cum ergo Ste-
phanus non solum non rebaptizaret hæ-
reticos, verum etiam hoc facientes, vel
ut fieret, decernentes excommunicandos
esse censeret, sicut aliorum Episcoporum,
& ipsius Cypriani litteræ ostendunt; ta-
men cum eo Cyprianus in unitatis pace
permansit . . . Nec ulla facta est à Cy-
priano, & eis, qui pariter de baptismo
sentiebant, ab illorum communione di-
visio.*

Firmilianus è contrario in epist. ad Cyprianum, quæ est 75. inter Cypriani-
cas, ait, Stephanum *cum tot Episcopis*
per totum mundum dissensisse, pacem
*cum singulis vario discordia genere rum-
pentem, modo cum Orientalibus, modo*
vobiscum, qui in meridie estis. At ver-
bis Firmiliani detrahunt fidem ea, quæ
ibidem falsa & injuriosa loquitur in Ste-
phanum

phanum, ut propterea dici possit, eum se-
veritate Stephani anathema minitantis com-
motum vehementius, quam par erat, mi-
nas ipsas tanquam anathema expostulare.
Itaque Augustino rem sine ulla animi per-
turbatione narranti magis credunt Petrus
Constant in *Dissertat. quâ vera Stephani*
circa receptionem hereticorum sententia
explicatur, tom. 1. Epist. Rom. Pontif.
pag. 227. Natalis Alexander *dissertat. 12.*
in *Hist. Eccl. Sæc. III. Schelstratus part. 2.*
Antiquitatis illustrata *dissertat. 1. cap. 5.*
att. 2. & Bellarminius lib. 1. de *Conciliis*
cap. 10.

Baronius ad an. 258. §. 15. 16. 44. 46.
vult, ab Stephano anathematizatos esse
omnes præter Cyprianum, quod hic *sæpius*
fuerat contestatus, se in *omnibus*, ac
cum omnibus pacem servaturum, quan-
tumlibet essent sue *ipius sententia adver-*
santes. Et ad an. 258. §. 47. & 51. item
ad an. 259. §. 1. & 2. videtur affirmare,
Cyprianum, & Firmilianum errorem ante
mortem deposuisse.

(5) S. Augustinus lib. 3. *De baptismo*
cap. 2. num. 3.

(6) Idem *de unico baptismo* cap. 14.
num. 23.

(7) Idem lib. 5. *de baptismo* cap. 23.
num. 31.

(8) S. Augustinus non modò dicit
Plenarium, sed etiam *Plenarium totius*
Orbis Concilium lib. 1. *de bapt. cont.*
Donat.

Donat. cap. 7; *Universa Ecclesia Concilium* lib. 2. cap. 9; *Concilium Catholicum Orbis terrarum* lib. 6. cap. 13; quo modo vocari non posse Arelatense I. sine ulla hæfitatione affirmaverim, nisi id ambigeretur inter peritissimos. Neque injuriā ambigitur. Nam Concilium Arelatense I. can. 8. controversiam omnem tollit quidem apertissimè: at non videtur esse *Concilium totius Orbis, universa Ecclesia, & catholicum Orbis terrarum*: è diverso tale revera est Concilium Nicænum I. sed in hoc non dirimitur controversia ita clarè: colligitur solummodò ex can. 8. & 19. eandem fuisse Nicæni atque Arelatensis Concilii sententiam, omnes scilicet hæreticos suscipiendos esse sine baptismo, iis tantum exceptis, qui non baptizarent formâ à Christo Domino præscriptâ. Vide annotat. 5. ad S. Silvestrum.

(9) S. Augustinus de unico Baptismo cap. 14. num. 23.

(10) Excitata à Valeriano & Gallieno Octava est Hieronymo de Script. Eccl. cap. 67. Sulpicio Severo lib. 2. Hist. sacræ cap. 32. & Orosio lib. 7. cap. 22. Baronius ad an. 259. §. 6. & 7. *Durâsse hanc annos tres & menses sex. auctor est Dionyfius Alexandrinus, qui (apud Eusebium lib. 7. cap. 10.) eam tradit quievisse, cum Valerianus à Persis captus est. Hac autem persecutio usque adeò seviit, ut Dionyfius Alexandrinus, quem diximus,*

F 5

qui

qui tunc multa perpessus est, tempora
illa omnium infelicissima de Antichristo
predicta, in Valeriano esse putaret ex-
pleta.

XXV.

S. SIXTUS II.
ANNO CHRISTI 260.
VALERIANI ET GALLIENI
IMPERATOR. 6.

Bar. an. 260. §. 5. **S**IXTUS II. Atheniensis anno
260. VIII. Kal. Septembr. in
An. 261. Stephani locum successit. (1) Anno in-
§. 1. 5. sequente VIII. Idus Augusti, vel
Pag. an. 258. §. crucis supplicio, vel capitis abscis-
2. 3. sione decessit. (2) Quare menses
undecim & dies duodecim sedit in Pe-
tri solio. Bonus & pacificus Sacerdos
ac propterea beatissimus martyr appel-
latur à S. Pontio in vita S. Cypri-
ni cap. 17. Quid memorabile ege-
rit, non reperio. Illud ex Indicu-
lo depositionis Martyrum tradit
Pearsonius in Annalibus Cypriani-
cis ad an. 258. §. 3. eum Petri &
Pauli Apostolorum corpora ad Ca-
tacumbas transtulisse. magis in dies sa-
lienter persecutionis ardore, ut ibi sta-
tio

tiones tutiū haberi possent. (3) *Du-*
râsse autem Sixto Pontifice contro-
versiam de baptismo, sub decessore
ejus discepiari cœptam, colligo ex
tribus epistolis ab S. Dionysio Ale-
xandrino ad eum datis, quarum
fragmenta recitat Eusebius lib. 7.
Hist. Eccl. cap. 5. & 9.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 7. Hist. Eccl. cap. 5.

(2) Baronius ad an. 261. §. 5. *Unus*
Prudentius hym. 2. eum cruci affixum
tradit: sed id ab aliis minime confir-
matur. S. Cyprianus epist. 82. ait, Six-
tum in cœmeterio animadversum: quæ
vox sæpe significat decollatum: siquidem
abscissionem capitis vocat solitam ani-
madversionem Pontius S. Cypriani Dia-
conus, in ejus vita cap. 15. apud Surium
die 14. Septembris.

(3) Petavius in Animadversionibus ad
 S. Epiphanium pag. 356. *Ego Stationem*
religiosum illud esse fidelium officium ar-
bitror, quo certis diebus ad Synaxim
adeuntes, ibidem ad nonam usque perse-
verabant, ad quam insuper jejunia pro-
ducebant. Unde & pro multitudine
ipsa conventuque nonnunquam solet ac-
cipi.

XXVI.

XXVI.

S. DIONYSIUS.
ANNO CHRISTI 261.
VALERIANI ET GALLIENI
IMPERATOR. 7.

Euseb. I.
7. c. 7. **D**IONYSIUS, qui sub Stephano
Romana Urbis Presbyter fuerat,
quique à D. Basilio epist. 220. voca-
tur celeberrimus cum ob fidem, cum ob
virtutes reliquias egregias, Pontifex
factus est anno 261. pridie Idus
Bar. ad Septembr. (1) Consecratum fuisse à
an. 261. Maximo Episcopo Ostiensi, habent Acta
§. II. S. Laurentii prope finem, apud Suri-
um die 10. Augusti. Sanè quidem
antiqui moris fuisse, ut Romanus Epis-
copus consecraretur ab Episcopo Ostiensi,
auctor est S. Augustinus in Brevicula
collationum cum Donatistis. (2) Hic
Presbyteris Ecclesias divisit, & ceme-
teria & parochias, Dioceses constituit.
Bar. an.
263. §.
31. 33.
34. 51. (3) Apud hunc Antistites Pentapo-
litani accusarunt Dionysium Alexan-
drinum, perinde atque id de Filio Dei
sentiret, quod postea Arius sensit. Qui-
bus ille auditis una scripsit & contra Sa-
bellii sectatores, & contra eos, qui ejus
essent

essent sententia, quam cum post Arius
proculisset, ab Ecclesia est ejus. (4)
Misit quoque ad Dionysium (Alexan-
drinum) litteras, ut indicaret, qua
de re accusatus ab illis fuisset. (5) Con-
cilium inde Romæ celebravit, in
quo idem Dionysius Episcopus Ale-
xandrinus, cum per epistolam ape-
ruisset sententiam suam, ac purgâs-
set objectum crimen, omnis exors
culpæ magno consensu declaratus est.

Idem Pontifex creditur in eadem Ad. an.
Urbe habuisse Synodum contra Pau- 265. §. 4.
lum Samosatenum Episcopum An- 10.
tiochenum abrogantem Christo di-
vinitatem. Sed qui ita credunt, eos
decipi loco S. Athanasii non recte
intellecto, docet Pagius ad an. 264.
§. 4. Sub eodem Pontifice anno cir-
citer 262. vult Harduin, celebra-
tum in Africa Concilium, in quo
sancitum est, hæreticos non esse re-
baptizandos, quemadmodum testa-
tur Hieronymus in Dialogo adver-
sus Luciferianos cap. 8. his verbis:
Denique illi ipsi Episcopi, qui rebapti-
zandos hæreticos cum eo (Cypriano)
statuerant, ad antiquam consuetudinem
revoluti novum emisere decretum. Exiit
è vita

Bar. an. è vita anno 272. VII. Kal. Januar. 272. §. cùm annos undecim, menses tres & 21. Pag. dies quatuordecim Petri sedem re- an. 271. nūisset. §. 9.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius lib. 7. cap. 17. *Hunc ipsum Romanum Dionysium eruditissimum planèque admirandum virum fuisse, testimonio Dionysii Alexandrini licet cognoscere.*

(2) Sunt hæc verba Augustini in memorato Breviculo Collat. diei 3. cap. 16. *Nec Romanæ Ecclesiae (Episcopum) ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis Episcopus.* Quod, ut docet Mabillonius cap. 18. Comment. in Ordinem Romanum pag. 119. *non ita accipiendo, quasi hic solus fuerit, sed præcipuus Romani Pontificis vice Metropolitanus consecrator.*

(3) Liber Pontificalis: cuius verba Baronius ad an. 270. §. 17. explanat in hunc modum: *Dionysii opus fuit, Parochias ab Decessoribus suis distinctas limitibus certis, Presbyterisque divisas, quas persecutio Valeriani turbaverat, iterum dividere, ac pro ratione distribuere, cœmenteriaque singulis consignare.* Vide Blanchinius in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 230. & 231.

(4) S.

(4) S. Hilarius lib. 4. De Trinitate §. 11. *Sabellius ipsum dicit Filium, quem & Patrem.* Lege vitam S. Silvestri I.

(5) S. Athanasius in Epist. de sententia Dionysii §. 13. pag. 252. Editionis Monachorum.

XXVII.

S. FELIX I.

ANNO CHRISTI. 272.

AURELIANI IMPERATOR. 2.

FELIX Constantii filius die post. Euseb. I. remo anni 272. in Dionysii lo. 7. c. 30. cum substitutus est. Hic insistens præ- Bar. an. decessoris vestigiis nihil antiquius habuit, 272. §. quam hereses insurgentes in Ecclesiam 21. An. 273. profligare. Quamobrem cum recens §. 11. esset vulnus à Paulo Samosateno inflatum Catholica veritati, ne cum obducta cicatrix de errore Sabellii, ipse de Filii Dei divinitate, ac pariter humilitate, naturisque duabus in una persona distinctis ad Maximum Episcopum Alexandrinum, Dionysii successorem scripsit epistolam, quā veluti ancipiti gladio utramque heresim uno ictu confoderet; ut dum in Christo naturam monstraret divinam in dñis humanitati conjunctam

Pauli

*Pauli heresim condemnaret: dum vero humanam in eodem prædicaret à divina esse naturæ proprietate distinctam, & di-
vinæ substantiæ in tribus personis subsi-
stentiam demonstraret, Sabellium con-
An. 275. futaret. (1) Eadem ritum faciendi
§. 1. 2. sacrificia supra sepulchra aut memorias
Pag. an. martyrum acceptum refert Liber Pon-
274. tificalis. (2) Cum menses quinque
§. 2. supra biennium Catholicæ Ecclesiæ
præfuerisset, anno 275. III. Kal. Jun.
Martyr decessit, sæviente nonâ ad-
versus Christianos persecutione,
quam Aurelianus anno 272. exorsus
fuerat. (3)*

ANNOTATIONES.

(1) Extat hujus epistolæ fragmentum in Concilio Ephesino, & S. Cyrilli Apologetico pro duodecim Capitibus apud Labbeum tom. 3. Conc. pag. 511. & 851.

(2) Bona lib. 1. Rer. Liturg. cap. 19. §. 5. *De Felice primo summo Pontifice sic scribit Anastasius: hic constituit supra sepulchra aut memorias martyrum Missas celebrari, quia fortassis de hoc legem edi-
dit, ne aliter fieri posset. Hinc existima-
verim ortum morem consecrandi Altaria cum reliquiis Martyrum.*

Baronius ad an. 275. §. 2. *Fjusmodi
insti-*

institutionem longè ante Felicis Papa tempora Ecclesia sibi vindicat . . . Felicis ergo decretum stabiliuisse videretur, quod absque scripto canone, traditione tantum simpliciter servaretur. In hac sententia est etiam Tillemontius.

Schelstratus tom. 1. Antiquitatis illustratae pag. 435. Sepulchra vel ob inscriptions & signa martyrii, vel ob ossa martyrum ibidem posita vocantur Memoria Martyrum.

(3) Nonam dicunt Eusebius & Hieronymus in Chronico, item Orosius lib. 7. cap. 23. Quidam, ut est apud Baronium ad an. 273. §. 4. eam esse credunt, quam S. Leo serm. 74. cap. 6. facit octavam, & celebrem propter *innumera martyrum millia.*

Laetantius de mortibus persecutorum cap. 6. *Aurelianu*s, qui esset naturâ ve- sanus & praeceps, quamvis captivitatem Valeriani meminisset, tamen oblitus sce- leris ejus & poenae, iram Dei crudelibus fa- tis lacepsivit. Non intentata igitur dun- taxat persecutio ab Aureliano, ut visum Dodwello, sed *executioni mandata*, ut loquitur & probat Pagius ad an. 272. §. 9. Ideo autem Eusebius l. 8. Hist. c 4. scribit, Diabolum veluti somno sopitum Ecclesiam pacem non perturbasse ab Decii & Valeriani temporibus usque ad Diocle- Sandini Vitæ Pontif. G tia.

tianum, quia, ut ait idem Pagius §. 11. persecutio ab Aureliano excitata brevissima fuit, cum econtra tam Decii, quam Valeriani persecutioe diurnae fuerint: ob quam etiam rationem Numeriani & Maximiani Herculii mentionem non facit, qui tamen ante persecutionem Diocletianeam, Ecclesiam vexarunt, ut ex Annalibus liquet.

XXVIII.

SEUTYCHIANUS

ANNO CHRISTI 275.
AURELIANI IMPERATORIS.

Bar. ad an. 275. **E**UTYCHIANUS, Marini seu
§. 3. Martini filius, Hetruscus, pa-
triâ Lunensis, anno 275. pridie
274. §. 5. Nonas Junii Pontifex dictus est. Hic
Bar. an. constituit, fruges, fabas & uvas super
283. §. Altario benedici, teste auctore Libri
14. 15. Pontificalis, non quòd id antè non
16. fieret, sed quòd nondum id esset sanc-
Pag. §. 5. tione decretum. In eodem Libro
Pontificali, & Martyrologio Ro-
mano VI. Idus Decembris legitur
tumulâsse manibus suis martyres duos
& quadraginta supra trecentos: ac
præ-

præterea cavisse, ne quis martyrem
sepeliret sine Dalmatica, aut Colo-
bio purpureo. (1) Obiit VI. Idus
Decembris anno Christi 283. Pon-
tificatus octavo, mense quinto, ac die
tertio. Ejus corpus olim in patriam
Lunam relatum, nunc inveniunt Sar-
zanæ urbe vicinâ, quæ Lunæ peni-
tus desolata destructæque in honore Ca-
thedrali successu. (2)

ANNOTATIONES.

(1) Blanchinus in notis ad Anastasium
Bibliothecarium tom. 2. part. 2. pag. 244.
*Vindicandorum Martyrum curam pro-
movens canus Pontifex, providenter
præcepit, ut adderentur indicia certa mar-
tyrii in eorum depositione. Adhiberi
mandavit Colobium aut Dalmaticam non
qualemcumque, sed purpuratam ad in-
volvendos Martyres, quos etiam purpuratos
vocare consuevit Ecclesia in Hymno om-
nium Sanctorum*

Vos purpurati Martyres.

*Ante hoc decretum Eutychiani consue-
verunt Christiani sacra Martyrum cor-
pora sepelire cum linteis ipsorum sangu-
ne respersis.*

Colobia, & Dalmaticæ erant tunicæ ta-
lares. Hoc distabant dalmaticæ à tunicis

& colobiis, quod Dalmaticis amplæ erant manicæ, tunicis strictæ, colobiis vel nullæ, vel breviores.

(2) Bolland. tom. 8. Maji pag. 40.

XXIX.
S. CAJUS.
ANNO CHRISTI 283.
CARINI ET NUMERIANI
IMPERATOR. I.

Bar. an. 283. §. 17. **C**AJUS Dalmata Salonitanus, Caji filius, propinquâ cognatione Diocletiano Imperatori junctus, anno 283. XVII. Kal. Januar. Pontifex renunciatur. *Erat vir magna prudentia magnaque virtutis, ut est in Actis S. Sebastiani cap. 18. apud Bollandum die 20. Januarii. Ab eo confirmatum dicitur institutum Ecclesiæ vetus, ut Clerici per septem Ordinum gradus documentum suî dantes, tenderent ad Episcopatum. (1) Quæ præterea gessit Pontificem agens per annos duodecim, menses quatuor, & dies quinque, latent tenebris obruta vetustatis. Mortuus est anno 296. X. Kal. Majas.*

AN.

ANNOTATIONES.

(1) Septenarius Ordinum numerus est in Epistola Cornelii Pontificis apud Eusebium lib. 6. Hist. Eccl. cap. 43. in qua dicit, fuisse in Romana Ecclesia Presbyteros 44. Diaconos 7. & Subdiaconos totidem, Acolythos 42. Exorcistas & Lectores cum Ostiariis 52. Vide Bonam l. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 16. 17. & Mabillonum comment. in Ordinem Romanum cap. 3. pag. 12.

XXX.

S. MARCELLINUS
ANNO CHRISTI 296.
DIOCLETIANI ET MAXIMI-
ANI IMPERATOR. 13.

MARCELLINUS Proiecti filius Bar. an. Romanus V. Nonas Maij an. 296. §. 4. no 296. Cajo Pontifici subrogatur. Pag. 9. 4. Eo regnante anno 302. aut insequen- Euseb. 1. te Diocletianus homo omni diritate 7. c. 32. atque immanitate deterrimus perse- cutionem omnium sævissimam indi- xit adversus Christianos. (1) Tum Bar. an. Marcellinum metu mortis adactum 203. §. thura incendisse Idolis, & paucis 88. Pag. post diebus aetate pœnitentiâ vitam §. 18. 21. posuisse pro Christo, narrat Liber

G 3 Pon-

Pontificalis, Tum etiam habitum fertur Concilium Sinuessianum trecentorum Episcoporum in causa ejusdem Marcellini pœnitentis. At simul lapsus ejus, simul concilium commentitium esse, docent auctores summi. (2) Nec tamen si evinatur contrarium, propterea detrahitur aliquid de infallibilitate, uti vocant, Pontificum Romanorum. Non enim Marcellinus, si adolevit thura Idolis, docuit aliquid contra fidem, ut ait Bellarminus lib. 4. de Rom. Pont. cap. 8. sed tantum lapsus est per errorem, qui Tertulliano de Præscriptionibus cap. 23. *Conversationis est vitium, non prædicationis.* Referente Theodoreto lib. 1. Hist. Eccl. cap. 2. Marcellini sœiente persecutione præclara laus fuit. Exiit è vita anno 304. VI. Kal. Maji post annum Pontificatus septimum, mensem undecimum, diem tertium & vicesimum.

Bar. an.
304. §.
23.
Pag. §.
11. 13.

ANNOTATIONES.

Persecu-
tio X.

(1) Decima est Orosio lib. 7. cap. 25. & 27. nona Sulpicio Severo lib. 2. cap. 32. *Totius Romani Imperii Ecclesiæ omnes destructæ opso salutari passionis die,* ut scribit

bit Theodoretus lib. 5. Hist. Eccl. extremo cap. 38. diebus Pascha, ut Eusebius in Chro- nico, *Edictum propositum est per cotani- as & civitates Principibus & Magistra- tibus suo cuique loco, ut libros Deificos extorquerent e manibus Episcoporum & Presbyterorum*, ut est in Actis Felicis Epis- copi Africani apud Surium die 24. Octobris. S. Optatus lib. 1. §. 3. Hujus per totam Africam persecutionis divagata tempestas alios fecit Martyres. alios Confessores, Idem lib. 3. §. 8. *Omnibus notum est, quid eorum (Diocletiani & Maximiniani) operata sit artificiosa crudelitas: savie- bat bellum Christianis indictum . . . Alii cogebantur Templa Dei vivi sub- vertere, atii Christum negare, alii Le- ges Divinas incendere, alii thura ponere.* Lactantius de mortibus persecutorum cap. 15. *Omnis sexus & etatis homines ad exustionem rapi. Nec singuli, quoniam tanta erat multitudo, & gregarium cir- cumdato igni ambiebantur domestici, al- ligatis ad collum molaribus mari merge- bantur. Nec minus in ceterum popu- lum persecutio violenter incubuit. Quippe certatim, ut ait Sulpitius loc. cit. glorio- sa in certamina ruebatur, multoque avi- dius tum Martyria gloriosis mortibus que- rebantur, quam nunc Episcopatus pra-*

G 4

vis

vis ambitionibus appetuntur. Vexabatur universa terra, subjicit Laetantius cap. 16. & præter Gallias ab Oriente usque ad Occasum tres acerbissime bestiæ (Dio-cletianus, Maximianus Herculius, & Galerius Maximianus) sæviebant.

Non mihi si linguae centum sint oracula centum,
Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas,
Omnia pœnarum percurrere nomina possem,

Quæ judices per provincias justis atque innocentibus intulerunt. Eusebius verò lib. 8. cap. 4. Dici non potest, quot & quantos Christi martyres in omnibus lacis atque urbibus passim cernere licuerit. Quantus sit numerus martyrum, quæm ingens multitudo, si ex aliis persecutionibus existimari non possit, vel ex una colligi licet, ut appareat impudenter fecisse Dodwellum; qui dissertatione XI. Cyprianica ausus est scribere de martyrum paucitate in primavis Christianorum persecutionibus: præsertim cùm D. Cyprianus extremo libro de mortalitate, scripto ante persecutionem hanc omnium fœdissimam, affirmârit, in Cælis esse martyrum innumerabilem populum ob certaminis & passionis victoriam coronatum.

Tan*

Tantum verò abest, ut persecutiones exitum dederint Ecclesiæ, ut etiam splendorem attulerint atque incrementum. Tertullianus in Apologetico adversus Gentes extremo cap. 48. *Plures efficimur, quoties metimur à vobis. Sennet est sanguis Christianorum.* Vide Theodoricum Ruyart. Præfat. in Acta Martyrum §. 3.

(2) Eminentissimus auctor Prosper Cardinalis de Lambertinis lib. 4. de Serv. Dei Beatificatione, & Beatorum canonizatione part. 2. c. 13. n. 5. in quo agit de Breviario Romano, & ejus auctoritate: *Addit posset lapsus S. Marcellini Pape & Martyris à Fide, qui commemoratur in quinta Lectione Officii de eodem ad diem 26. Aprilis in Breviario Romano: hunc etenim plerique commentitium probant primò ex silentio veterum omnium Scriptorum, qui Romanorum Pontificum Gesta descripserunt; secundo ex inani Donatistarum labore, qui factum illud Catholice objecerunt, nec unquam probare potuerunt, quâ ratione S. Augustinus lib. de unico Baptismo cap. 16. loquens de Petiliano ejus fabulae auctore ait: Ipse sceleratum & sacrilegum fuisse dicit; ego innocentem fuisse respondeo. Quid laboro probare defensionem meam, cùm ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam? Tertio ex fictitio Concilio Sinuesso, quod*

G 5

ea

eā occasione dicuntur celebratum: de quibus omnibus legi possunt Continuatores Bollandiani tom. 8. Maji pag. 42. *Tillemontius* annotat. 31. in Persecutionem Diocletiani, *Natalis Alexander* dissertat. 20. in Hist. Eccl. Sæc. III. & *Pagi* ad an. 302. §. 18. item ad an. 304. §. 12. & inter *Sancta Romana Ecclesia Cardinales*, de *Aguirre* in Defensione Cathedræ S. Petri tract. 2. disput. 28. sect. 1. à num. 1. ad 11. & de *Noris* in Historia Donatistarum part. 1. cap. 7. Operum recenter editorum tom. 4. *Quocirca Conradus Janningus egregius Continuator Bollandianus* in sua *Apologia pro Actis Sanctorum*, edita Antwerpia anno 1695. pag. 12. sermonem habendo de factis historicis, quæ aliquando occurunt in Lectionibus Officii, & quæ sunt approbatae à Sacrorum Rituum Congregatione, subdit: Fateor ex ejusmodi approbatione Historiis auctoritatem accedere; neque ullus id negaverit Catholicus: at verò accedere talem, ut falsum subesse non possit Historiis sub approbatione tali legi permisssis, aut ut Viri eruditi prohibeantur circa illas disputatione; ab iisque ratione bonâ nixi dissentire, ne ipsa quideam Sacra Congregatio prætendit. Patitur enim de facto, quæstionem agitari de S. Dionysio Parisiensem Patrono, an scilicet idem sit (quod Breviarium Romanum manifestè asserit ad diem 9.

Octo-

Octobris) cum Areopagita, an ve o diver-
sus; item, an à S. Clemente Sæculo pri-
mo missus sit in Galliam, an tempore De-
cii Sæculo tertio. Patitur similiter de Hi-
storia S. Marthæ ad 29. Julii reiatâ di-
sputari. Patitur etiam, ut plura missa fa-
ciam, contra adventum S. Jacobi in Hispa-
niam ad 25. Julii à se assertum rationi-
bus pugnari.

Baronius ad an. 302. §. 104. ita re-
spondet viris doctissimis, qui *de Marty-
rologio & Breviario Romano queruntur*,
quod ista in Ecclesia recitanda contineant.
Sciant velim, Romanam Ecclesiam anti-
quitatis tenacissimam, quæ ante octin-
gentos annos ita publicè lecta reperiit,
hanc adeò facile convellenda, quamvis si-
bi valde molesta putavit. Ceterum ean-
dem ipsam Romanam Ecclesiam, non si-
cut Evangelium (quod Gelasius monuit)
legere consueisse, vel legenda proponere
qualibet Sanctorum Acta, sed potius ea
cuncta Apostolica illâ lance libranda re-
linquere: Omnia probate, quod bonum
est tenete. Vide Scheistratum in Antiqui-
tate illustrata circa Concilia dissertat. I.
cap. 6. tom. XI. Bibl. Pont. Roca-
berti pag. 69.

XXXI.

S. MARCELLUS I.

ANNO CHRISTI 304.
CONSTANTII ET GALERII
IMPERATOR. I.

Bar. ad an. 304. MARCELLUS Benedicti filius Romanus anno 304. XI. Kal. Decembr. Pontifex declaratus est. Pag. an. 308. §. 7. (1) Hujus constantiam in servanda poenitentiæ disciplina celebrat Damasus, ob eamque addit à Maxentio pulsum in exilium. (2) De eodem legimus in Libro Pontificali, quinque & viginti titulos seu Parochias Romæ instituisse ad Baptismi & Pœnitentiæ administrationem, & ad sepulturas Martyrum, eorumque omnium, qui ex Ethnicis dedissent nomen Christo: (3) Jussu Maxentii in vincula conjectum, ut negaret se esse Episcopum, & sacrificaret Idolis: (4) Imperata facere recusantem damnatum in Gatabulum: (5) Inde post menses novem à Clericis eruptum silentio noctis, & à Lucina matrona acceptum hospitio, domum ejus convertisse in Ecclesiam titulo S. Marcelli,

XXX

li, in eaque obiisse munia Ecclesiastica: re à Maxentio auditâ, Ecclesiam statim in catabulum redactam, & Marcellum mancipatum servitio ejus: ibi pædore ac situ loci confitum anno 309. XVII. Kal. Febr. edidisse extremum vitæ spiritum, cum annos quatuor, mensem unum, dies quinque & viginti Romanam Ecclesiam administrâset.

ANNOTATIONES.

(1) Eusebius in Chronico in Marcellini locum subdit Eusebium, prætermisso Marcellino. Hieronymus, seu alius, in Martyrologio, quod ejus nomine inscribitur, Marcelli tantum meminit, omisso Marcellino. Itaque sunt, qui putent, Marcellinum non esse à Marcello diversum. Præbet errorem nominis similitudo. Verum, ut observat Baronius ad an. 296. §. 4. non solum Tabulæ Ecclesiasticæ, sed etiam Optatus lib. 2. §. 3. & S. Augustinus epist. 53. alias 165. utrumque habent pro Pontifice, & alterum distinguunt ab altero.

(2) Carmine 26. editionis Martii Mileii Sarazanii pag. 173.

(3) Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 3. pag. 16. *Atque adeò non omnes forte tituli erant parœciales, sed quidam instituti fuerunt, ut sepulturis Martyrum honor haberetur. Unde*

in

in Concilio Chalcedonensi martyria, id est basilica Martyrum, inter titulos censentur.

(4) Catabulum erat stabulum animalium, non quidem silvestrium, sed jugendorum, quae publicae utilitati advehenda onera deservirent, unde Catabulenses hi dicti esse reperiuntur, qui praedicta oneraria jumenta ductabant: Baronius in Martyrolog. Rom. XVII. Kal. Februarii, & in Annalibus ad an. 308. §. 23. Idem est ergo, quod dicitur damnatum esse Marcellum in Catabulum, quod apud Eusebium de aliis quoque traditur, esse destinatos ad alendos equos Imperatorum.

XXXII.

S. EUSEBIUS.

ANNO CHRISTI. 309.

CONSTANTINI IMPERAT. 4.

Bar. ad an. 309. **E**USEBIUS Græcus, Medicus, seu Medici filius. Is Eusebium clari nominis Episcopum Vercellensem Christianæ doctrinæ præceptis imbutum baptizavit, suumque illi nomen imposuit. (1) Narrat id Baronius ad an. 311. §. 42. ex Actis ejus-

ejusdem Episcopi Vercellensis, quo-
rum auctoritas parùm valet apud
Criticos severiores. Sub eodem Pon-
tifice repertam Crucem Domini, tra-
dit auctor Libri Pontificalis. Verùm Bar. an.
recepta persuasio est, inventam fuis 311. §.
se post Concilium Nicænum Oecu 40. 41.
menicum I. ab Helena Constantini Pag. §.
matre, per nocturnum visum divi-
nitùs admonita. Ex quo apparet,
nec illud esse verum, quod legitur
apud Gratianum *De Consecrat.* dist.
3. cap. 19. Festum Inventionis S.
Crucis V. Nonas Maji ab Ecclesia
celebrari ex decreto Eusebii, cùm
non sub Eusebio, sed sub Silvestro
Crux reperta fuerit anno 326. pro-
ximo post memoratum Concilium
Nicænum. (2) Eusebius diem su-
prenum obiit anno 311. VI. Kal.
Octobr. cùm per annos duos, menses
septem, & dies sexdecim Pontificatum
obtinuisset. (3)

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. 5. ad Siricium.

(2) Id pluribus ostendit Baronius ad an.
311. §. 41. ad an. 326. §. 42. & Jacobus
Gretserus lib. 1. de Cruce cap. 62. & 64.
Videtur etiam, si placet, nostram Historiam

F.

Familiæ sacræ, de Christo Domino cap. 15.

(3) Eusebium *Theodoreus non agnovit sicut nec Marcellum*: nam *Melchiadem successisse Marcellino affirmat*. Verum non nostrates modò, sed etiam transmarini utrumque noverunt, ut *Optatus Melititanus lib. 2. c. 3. & S. Augustinus, epist. 53. aliique recentiores omnes: Baronius ad an. 311. c. 42,*

XXXIII.

S. MELCHIADES. ANNO CHRISTI 311. CONSTANTINI IMPERAT. 6.

Bar. ad

an. 311.

c. 43.

Pag. 8.

23.

Bar. an.

312. c.

82.

ne, & communione improborum.

(1) Hos anno Christi 313. habitâ Bar. an.
Romæ Synodo Melchiades damnâ. 313. §.
vit, & Cæcilianum Carthaginien. 47. 48.
sem Episcopum, ab ipsis falsò insi 49. Pag.
mulatum. *Traditionis Codicum sacro* §. 6.
rum, absolvit. (2) Christianis in- 15. 16.
terdixit, ne die Dominico, aut feriâ
quintâ (3) jejunarent, referente au-
ctore Libri Pontificalis: qui subjun-
git, illud etiam statutum à Melchia-
de, *ut oblationes consecratae per Ecclesiæ*
ex consecrato Episcopi dirigerentur, quod
declaratur fermentum. (4) Eundem
decrevisse, ut duo saltem candelabra
essent in Altari, dum Missæ sacrifi-
cium celebratur, quidam auctores
sunt: sed unde hoc hauserint, non
reperio. Jam inde ab Apostolicis
temporibus candelabra fuisse in Ec-
clesia, eo probat Baronius ad an. 58.
§. 70. quia apud Hebræos lucernæ
in Templo succensæ erant, & can-
delabrum pretiosissimum *Exodi cap.*
25, descriptum. *Cùm annos ac men-*
ses duos diésque septem Romanæ Ec-
clesiæ præfuisset, IV. Idus Decembr.
anno 313. excessit.

Sandini Vitæ Pontif. H. AN.

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. 2. ad S. Cornelium.

(2) S. Augustinus epist. 105. alias 166. ad Donatistas cap. 2. *Scitote, quod primi majores vestri causam Caciliani ad Imperatorem Constantiūm detulerunt...* Sed quia Constantiūs non est ausus de causa Episcopi iudicare, eam discutendam atque finiendam Episcopis delegavit. *Quod & factum est in Urbe Roma presidente Melchiade Episcopo illius Ecclesia cum multis collegis suis. Qui cum Cacilianum innocentem pronuntiassent, & Donatum, qui schisma Carthagine fecerat, sententiā percussissent, iterum vestri ad Imperatorem venerunt, de iudicio Episcoporum, in quo vieti fuerant, murmurārunt.* Et epist. 43. alias 162. cap. 5. *Qualis ipsius beati Melchiadis ultima est prolata sententia, quam integra, quam provida atque pacifica! quam neque collegas, in quibus nihil constiterat, de collegio suo ausus est removere, & Donato solo, quem totius mali principem invennerat, maximè culpato, sanitatis recuperandæ optionem liberam ceteris fecit, paratus communicatorias litteras mittere etiam iis, quos à Majorino ordinatos esse constaret: ita ut quibuscumque locis*

duo

duo essent Episcopi, quos dissensio geminasset, eum confirmari vellet, qui fuisset ordinatus prior, alteri autem eorum plebs alia regenda provideretur. *O virum optimum, ô filium Christiana pacis, & patrem Christianæ plebis!*

S. Optatus lib. 1. §. 24. *Sufficit & Donatum tot sententiis esse percussum, & Cæcilianum tanto judicio esse purgatum. Et tamen Donatus appellandum esse ab Episcopis credidit. Ad quam appellationem Constantinus Imperator sic respondet: ô rabida furoris audacia! sicut in causis Gentilium fieri solet, appellationem interposuerunt,*

(3) S. Augustinus, qui hoc Sæculo vivebat, epist. 36. alias 86. cap. 4. & 5. contra scribit, Fideles, qui studebant pietati, quartâ & sextâ feriâ, ac Sabbato per totum annum in Ecclesia Romana jejunare solitos, feriâ vero quintâ non jejunasse nisi paucissimos Clericos aut Monachos, qui quotidie, exceptis diebus Dominicis, jejunabant. Id autem non fecissent, si jejunium feriâ quintâ Melchiadis præcepto vetitum fuisset. Ante Melchiadis ævum scripsit Tertullianus in lib. de Corona cap. 3. *Die Dominico jejunium nefas ducimus, vel de geniculis adorare.*

(4) Huic similia sunt decreta duo Siricii atque Innocentii I.

Siricius, ut est in Libro Pontificali apud

H 2

Lab

5

Labbeum tom. 2. Conc. pag. 1016. *Constituit, ut nullus Presbyter Missas celebaret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod nominatur fermentum.*

Innocentius in epist. ad Decentium cap. 5. apud eundem Labbeum pag. 1247. *De fermento, inquit, quod die Dominicâ per ritulos mittimus, superflue nos consulere voluisti, cum omnes Ecclesiae nostra intra Civitatem sint constituta. Quarum Presbyteri, quia die ipsâ propter plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco fermentum à nobis consecutum per Acolythos accipiunt, ut se à nostra communione, maximè illâ die, non judicent separatos. Quod per parochias fieri debere non puto, quia nec longè portanda sunt Sacra menta: nec nos per cæmeteria diversa constitutis Presbyteris destinamus, & Presbyteri eorum confiendorum jus habent atque licentiam.* De sensu atque intelligentia horum trium decretorum Melchiadis, Sircii, atque Innocentii inter Scriptores summa dissensio est.

Sunt, quibus videatur *Fermenti* voce designari Eucharistiam, ut Claudio Espen-
ceo de adoratione Eucharistie lib. 2. c. 4.

Sir.

Sirmondo in Disquisitione de azymo cap. 5. Joanni Card. Bonæ lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 23. §. 16. ubi tamen *Fermentum* sumit pro fermentato, dissentiens à Sirmondo, qui scribit, *Eucharistiam Fermentum ex eo dictam, non quod ex pane esset fermentato, sed quod ipsa quocunque ex pane fieret, Ecclesiis, ad quas mittebatur, Fermenti vicem præstaret, eisque unionis inter se vinculum esset, cui Fermentum massa, cui commiscetur.* Sirmondo prorsus accedit Christianus Lupus in dissertat. de S. Leonis IX. Actis cap. 9. Accedit & Mabillonius in dissertat. de Azymo cap. 10. sed vult alia de causa Eucharistiam appellataim *Fermenti* vocabulo, nimirum *ut nomine obscuro profanis celaretur tantum mysterium*: cuius sententia est etiam Schelstratus de disciplina Arcani cap. 7. art. 5. Vide laudatum Mabillonum Commentarii in Ordinem Romanum cap. 6. pag. 38.

Non pauci arbitrantur, *Fermentum* illud esse Eulogias, seu paneum benedictum. In his Anselmus Episcopus Havelbergensis, qui lib. 3. Dialog. cap. 15. ait, *Constitutum hoc Romanorum Pontificum Melchiadis & Siricii non de Fermentata hostia, sed de Eulogis potius intelligendum videri, quæ per singulos Dominicanos dies per Ecclesias distribui jubentur.*

H 3

Con-

Consentit Baronius ad an. 313. §. 49. Nicolaus Card. Cusanus, Binius, Theophilus Raynaudus, Franciscus Macedo, Antonius Dadinus Altaferra, & Joannes Cabassetius.

Scriptorum, quos hactenus nominavi, electos locos & verba ipsa recitat Joannes Ciampinus, de perpetuo azymorum usu in Ecclesia Latina cap. 4. & cap. 5. afferit novam expositionem Josephi Mariæ Thomasii existimantis, *Fermentum* nihil aliud fuisse, quam *Eucharisticum panem*, seu *Dominicum corpus*, quod mittebatur in calicem, ubi Christi sanguis aderat, sicut etiam hodie in Calicem Sanctum particula seu fragmentum injicitur. Atque hunc opinandi modum collegisse ait ex pervetusto Ordine Ecclesiastico Monasterii S. Galli.

Petrus Constant tom. 1. Epist. Rom. Pont. pag. 340. *Hinc Eucharistia missa cur Fermenti nomine donata sit, si quis intelligitur.* Fermenti quippe vicem gerebat, quatenus Ecclesias, ad quas mittebatur, sicut fermentum massam, cui commiscetur, cum Episcopo suo in uno Christi corpore copulabat. Porro istam oblationis ab Episcopis consecrata partculam à Presbyteris in calicem tunc missam esse, cum in Missa dicebant: Pax Domini sit semper vobiscum, hoc est eo ipso

ipso tempore, quo etiam nunc hostia consecrata minor particula in calicem à Presbyteris demittitur, ex antiquis Glossis in *Decretales à Mabillonio nostro Analect.* tom. 4. pag. 60. citatis comperimus.

Novam quoque interpretationem affert Honoratus à S. Maria tom. 2. *Animadversionum in Regulas & usum Critics lib. 4. dissertat. 4. art. 3.* Dicit enim, *Fermenti* nomine non Eucharistiam, sed potius Eucharistiae materiam intelligendam esse, panem scilicet, vinum, & luminaria, quæ necessaria sunt ad Missam celebrandam. Dicit hanc conjecturam ex decreto Joannis III. & Gregor. III.

XXXIV.

S. SILVESTER I.

ANNO CHRISTI. 314.
CONSTANTINI IMPERAT. 9.

SILVESTER Rufini filius Romanus in locum Melchiadis inauguratus est anno 314. pridie Kal. Bar. ad Februar. die Dominico, qui mos an. 314. post redditam à Constantino Eccles. 1. siæ pacem est servatus, ut Romani Pag. 6. 3. Pontifices vel die Dominico, vel festo die alio inaugurentur. Acta

H 4

in-

in scripta nomine Silvestri à pleris-
que rejiciuntur tanquam subdititia.
P. an. Baronius ipse tum ad an. 315. §. 14.
315. §. 4. tum ad an. 324. §. 31. fatetur, ea
An. 324. multis in locis depravata esse. In
§. 5. his & in Libro Pontificali legitur
Constantinus ab Silvestro Romæ
baptizatus, quem Eusebius lib. 4.
De vita Constantini cap. 61. & 62.
etimque secuti Socrates & Sozome-
nus, Gelasius Cyzicænus, Theodo-
retus, Ambrosius, Hieronymus &
alii, in suburbio Nicomediensi sub
vitæ finem anno 377. baptismum
suscepisse prodiderunt. (1) Varia
insuper in Libro Pontificali memo-
rantur Silvestri de crera: Chrisma ab
solo Episcopo conficiendum: bapti-
zati verticem summum christmate un-
gendum à Presbytero: (2) Dalma-
ticas à Diaconis adhibendas in Ec-
clesia, lævamque eorum regendam
pallâ linostimâ: (3) & sacrificium non
in serico, neque in panno tincto, sed
Bar. ad tantum in lineo faciendum. (4) An-
an. 314. no Pontificatus primo per legatos
§. 51. 57. suos præfuit Concilio ducentorum
68. circiter Episcoporum, Are late cele-
brato adversus Donatistas, accepit-
que

que Epistolam à Patribus rogantibus, ut decreta confirmaret, & toti Ecclesiæ servanda proponeret. (5) Anno inseguente Christi 315. ab inferris erupit Arius negans, Dei Filium esse Patri ὁμοόποιον, consubstantialem, qui tot hæresis suæ patronos nactus est, ut ea Orientem universum brevi pervaderet. Fœditissimum monstrum opprimere per Osium Episcopum Cordubensem missum Alexandriam frustra conati Silvester & Constantinus, Concilium in id Nicæam indixerunt. (6) Silvester, Sab. Bar. an. bati & diei Dominici nomine re- 325. §. tento, cæteros hebdomadæ dies Fe. 13. riarum vocabulo distinxisse dicitur. Pag. §. 8. Falso. Non enim, ut scribit Baroniūs ad an. 58. §. 87. recens, vel à Silvestro Papa primum hujusmodi est ex cogitata nomenclatura, quæ ab antiquioribus Ecclesiasticis scriptoribus reperitur usurpata. Nec illud certum affirma verim, quod traditur ab aliis, eum decreuisse, ut Altaria essent lapidea, quia hujus decreti nulla mentio apud antiquos reperitur. (7) Primus omnium Romanorum Pontificum pingitur Tiarâ coronatus, (8) & unus ex om-

H 5 ni-

nibus solemnī festo pridie Kal. Januar. ab Ecclesia Catholica jussu Gregorii IX. colitur: quo die postremo anni 335. animam in Cælum ab Angelis asportandam reliquit, uno & vicefimo anno, ac mense undecimo, quam Pontificatum occuperat.

ANNOTATIONES.

(1) Apud Papebrochium in Commentario Historico de S. Constantino Magno ad diem 21. Maji cap. 2. & 4. Paginam ad an. 324. §. 5. Norisium in Appendice ad Historiam Donatistarum lect. 8. pag. 656. Tillemontium annotat. 65. in Constantium. Tota controversia in illo est, utrum magis credendum sit Eusebio, qui scribit Constantium sub vitæ fine ac propediem moritum baptizatum apud Nicomediam; an verò Actis S. Silvestri, quæ eum Romæ ab eodem S. Silvestro Pontifice sacro lavacro expiatum narrant. Utrinque sunt conjecturæ non leves, & ab utraque parte stant auctores summi. Qui Eusebium sequuntur, dicunt, Acta S. Silvestri multis scatere mendaciis, ac negant, Eusebium usque adeo fuisse vanum ac mendacem, ut rem omnibus notam (cujusmodi erat Baptismus Constantini) aliter exponeret, ac gesta esset, quarto præsertim, aut quinto ab ejus morte anno, cum superessent adhuc oculati testes, à quibus fallitatis convinci magno cum dedecore potuissent.

set. Contra verò, qui *Actis S. Silvestri* fidem adjungunt assidentes *Constantinum* Romæ anno 324. tredecim ante obitum annis baptismum ab S. Silvestro suscepisse, ii contendunt, *Eusebium*, qui à D. Hieronymo in *Chronico* & alibi *Signifer Ariannorum* appellatur, in eorum gratiam esse mentitum, & sanctos Patres, qui *Eusebio* accedunt, falso ejus testimonio rapportos in errorem. Itaque de *Baptismo Constantini* dici credibiliter potest in partem utramque. Nullus enim exstat scriptor S. Silvestro aut *Constantino* æqualis, quo fas tis certo auctiore stetur; nec facile est, aut rem rei, aut auctorein auctori præferre.

Nonnulli duce *Anselmo Havelburgen- si Episcopo*, ut est apud *Nat. Alexandrum* extremâ dissertatione 23. in *Hist. Eccl. Sec. IV*, controversiam dirimunt, affirmantes, *Constantinum* Romæ quidem à *Silvestro* Pontifice baptizatum fuisse, apud *Nicomediā* verò ab *Eusebio* Episcopo *Nicomediensi* rebaptizatum.

Berengosius, qui claruit *Sæculo XII.* in eunte, lib. 3. de *Invent. & Laude S. Crucis* cap. 7. tom. 12. *Bibl. Patr.* pag. 363. quæstionem solvit alio modo, videlicet *Silvestrum* Pontificem fuisse dupli nomine, ac *Eusebium* quidem vocatum à *Græcis*, *Silvestrum* autem à *Romanis*: ita vera narrare, simul qui ab *Eusebio*, simul qui ab *Silvestro* *Constantinum* baptizatum edunt.

Franciscus Macedo in *Medulla Hist. Eccl. Vindicia* 6. cap. 6. de *baptismo Constantini*,

ni, existimat, illum Romæ sacro baptisma-
te lustratum, non tamen à Silvestro Ponti-
fice, sed à Silvestro Melchiadis Vicario.

Franciscus Blanchinus in notis ad Ana-
stasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 295.
dicit, *Eusebium nobis exhibere Confirmata-
tum, non Baptizatum Nicomediæ Constan-
tinum, qui jam salutari lavacro Roma-
tinctus fuerat à Silvestro.*

(2) Amalarius de Eccles. Officiis lib. 1.
cap. 27. *Silvester Papa instituit, ut à
Presbytero ungeretur neophytus in cere-
bro: ita enim scriptum est: Hic consti-
tuit, ut baptizatum liniat Presbyter chisma-
te levatum de aqua, propter occasionem tran-
situs mortis.*

(3) Vide annotat. 5. ad Zosimum.

(4) Velum hoc lineum in Ordine Roma-
no, & Magni Gregorii Sacramentario *Pal-
la corporalis* appellatur, vulgo autem *Cor-
porale*, sive quod repræsentat memoriam
Sindonis, quâ corpus Christi involutum est,
sive quod ipsum Christi corpus ei superpo-
nitur in Missæ sacrificio.

(5) Sirmondus apud Labbeum tom. 1.
Conc. pag. 1433. Synodo Arelatensi, sive
spectentur *Episcopi*, qui ad eam conve-
nere, sive res in ea gestæ, nulla usquam
post Oecumenicas habita est illustrior.
Canones edidit duos supra viginti. Canon
octavus est *de baptismo eorum, qui ab
hereticis convertuntur, ac statuit, eos*
non

non esse rebaptizandos, si formâ à Christo
Domino præscriptâ fuerint baptizati. Vide
annotat. 4. ad Stephanum I.

(6) Concilium Nicænum Oecumenicum Conci.
I. à Constantino Magno Silvestri Pontificis lium Oe.
consensu anno 325. Nicæam in Bithynia cumeni-
convocatum est, Convocationis causa tri-
plex: ut Ariana hæresis damnaretur: ut dis-
sensiones Ecclesiarum de tempore celebrian-
di Paschæ tollerentur, explosis Quartadeci-
manis: ut extingueretur schisma à Meletio
Lycopolis in Ægypto Episcopo conflatum
adversus Patriarcham Alexandrinum. Con-
cilio, cui etiam Constantinus præsens ad-
fuit, interfuerunt trecenti & duodeviginti
Episcopi, omnib[us]que præfuerere legati Sil-
vestri Pontificis, Osius Episcopus Cordu-
bensis, & Vitus ac Vincentius Presbyte-
ri. Quanquam Tillemontius annotat.
4. in Concilium Nicænum negat, Osium
ut legatum Pontificis interfuisse. Arius
anathemate confixus, & Dei filius Patri
εμογονος, consubstantialis, edito Fidei
symbolo, pronunciatus. Quartadecimani
damnati: dies XXI. Martii Verno Æqui-
noctio præstitutus, decretumque, ut die
Dominico proximè sequente Lunam XIV.
in ipso, vel post ipsum vernum æquino-
ctium illucescentem Pascha celebraretur.
Meletius sine ulla Episcopali jurisdictione
Lycopoli manere jussus, ac statutum, ut ab
eo initati ordinibus sacris essent in potesta-
te Patriarchæ Alexandrini. Ad mores Chri-
stianorum regendos, & Ecclesiæ discipli-
nam stabiliendam canones viceni fanciti.

Nam

Nam Arabici canones octoginta, vel quatuor & octoginta, à Pisano, Turriano, & Ecchellensi latinitate donati, communie-ruditorum sententiā non pertinent ad Concilium Nicænum.

Pertinet verò historia, quam Socrates lib. 1. cap. 11. & Sozomenus lib. 1. cap. 23. narrant, Patres Nicænos S. Paphnutii Episcopi suasionibus perimotos abjecisse consilium, quod inierant, de Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis sancto decreto sejungendis ab uxoribus ductis ante Ordinationem. Paphnutius enim, quamquam *conjugii expers*, *ob singularem castimoniam ab omnibus celebratus*, ita ajebat apud Socratem: *Satis esse*, ut qui in Clerum fuissent adscripti, juxta veterem Ecclesiæ traditionem jam non amplius uxorem ducerent: non tamen quamquam sejungendum esse ab ea, quam an te hac, tunc cum esset laicus, legitimè duxisset. Universus Sacerdotum cætus Paphnutii sermonibus assensus est. Proinde omisa ejus rei disceptatione, singulorum arbitrio permisérunt, ut ab uxoriis consuetudine abstinerent, si vellent. Seu ut scribit Sozomenus: *Synodus consilium ejus probavit*, nec aliam ea de re legem iulit: sed in cuiusque arbitrio, non autem ex necessitate id esse voluit. Hæc narratio apud Christianum Lupum scholio in Canone in III. Concilii Nicæni,

ni, & apud Petrum de Marca lib. 1. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 8. §. 4. *nulla suspicione laborat, licet viris celeberrimis aliud videatur*, Baronio in primis ad an. 58. §. 21. & ad an. 325. §. 148. & Valesio in annotationibus ad memoratum Socratis & Sozomeni locum, quibus accedere videtur etiam Tillemontius annotat. 20. ad Concilium Nicænum. Vide Eminentissimum auctorem Vincentium Ludovicum Gotti tom. 2. Veræ Ecclesiæ part. 1. art. 5. §. 4. ubi de hac historia differit, eamque conciliat cum *Canone III. Concilii Nicæni*, quo *interdixit per omnia magna Synodus non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omnino, qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem: nisi sororiè aut matrem, aut sororem, aut amitam, vel eas tantum personas, quæ suspicione effugiunt.*

Sozomenus lib. 3. cap. 20. indicare videtur, hymnum, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto* recitari ex instituto Concilii Nicæni. At S. Basilius de Spiritu Santo cap. 7. & 27. recitari dicit ex antiqua Ecclesiæ traditione: & Theodoretus lib. 4. Hæreticarum Fabularum cap. 1. ait, traditum ab iis, *qui ab initio spectatores & ministri verbi fuerant*. Baronius ad an. 325. §. 273. scribit, *ex Concilio Nicæno ad ejusmodi hymnum Glorificationis illud*

accessisse additamentum, ut post Gloria Patri &c. diceretur: Sicut erat in principio, & nunc, & semper & in secula saeculorum. Amen. Baronio consentit Bona de divina Psalmodia cap. 16. §. 6. Vide annat. 2. ad S. Victorem I.

(7) Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 20.
§. 1.

(8) Hujus rei causam ex eo repetit Jacobus Cardinalis S. Georgii ad velum aureum lib. 2. De Coronatione Bonifacii VIII. cap. 7. tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 648. quod Constantinus ab S. Silvestro baptizatus *proprium sibi regnum, seu phrygium*, hoc est Coronam, *Silvestri in vertice pressit*. Id quod haufisse videtur ex edicto donationis Constantini, in quo ita legitur apud Lab. tom. 1. Conc. pag. 1538. *Decrevimus & hoc, ut idem venerabilis pater noster Silvester summus Pontifex, & omnes ejus successores Pontifices diadematate (videlicet coronâ, quam ex capite nostro illi concessimus) ex auro purissimo & gemmis pretiosis uti debeant, & in capite ad laudem Dei & pro honore B. Petri gestare.* At Baronius (ad an. 324. §. 117. & ad an. 1191. §. 53.) ut ait Schelstratus in Antiquitate illustrata circa Concilia dissertat. 3. cap. 1. num. 338. existimavit hoc edictum à Gracis constatum. Pro subdititio pariter habuit ante Baronium Hieronymus Paulus Canonicus

Bar

Barcinonensis Cubicularius Alexandri VI. in libello, quem vocant Practicam Cancelariae Apostolicae, ut est apud Gratium in Fasciculo Rerum expetendarum tom. 1. pag. 159. Hujus edicti creduntur primi meminiisse Ado Viennensis in Chronico Ætate 6. & Hincmarus Remensis epist. 14. cap. 13. *Omissis fabulis*, ut scribit Papebrochius in Conatu apud Bolland. tom. 3. Maji pag. 80. *dici posse videtur, quod constitutum per Constantium Ecclesiasticam pace, Silvester vel propriam electione, vel ipsius mandato Pileum sumpserit, Romano more Symbolum libertatis; cumque aureo phrygio, seu diademate ornatum inferne, quæ caput tangit, ad significandum Regale Sacerdotium Sacerdotum omnium Principi collatum a Christo: cui Bonifacius VIII. alteram coronam impo- suit, exprimi eo volens utriusque Regni corporalis ac spiritualis prerogativam Pon- tifici competentem. Triplicis denique corona- menti Tiaram assumisse legitur Ur- banus V. numeri mystici forsitan causam.* Vide Joan. Albertum Fabricium Bibliothecæ Græcæ vol. 5. pag. 4. & annotat. nostram 3. ad Urbannum V.

XXXV.

S. MARCUS.

ANNO CHRISTI 336.
CONSTANTINI IMPERATORIS 31.
Sandini Vita Pontif. I Mar-

Bar. ad au. 336. §. 1. 62. Pag. §. 2. 12. **M**ARCUS Prisci filius Romanus anno 336. XV. Kal. Februar. Pontifex creatus, post *menses octo, dies 65.* decem & octo Nonis Octobr. decessit. Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 12. Eum omittit. Memoriâne fuge-
rit in Pontificibus recensendis, an con-
sultò id fecerit, divinare non licet.
Illud est certum, ab Optato lib. 2. §.
3. Augusto epist. 53. Hieronymo
in Chronico, Rufino lib. 10. cap.
22. & Sozomeno lib. 2. cap. 20 Mar-
cum Silvestro subrogari. Abeo in-
stitutum, *ut Episcopus Ostiensis, qui con-
secrat Episcopum Urbis, pallio uteatur,*
tradit Liber Pontificalis. (1) Quare
ante Marcum Pontificem Palli men-
tionem fieri negant aliqui; sed alios
eius institutionem Lino tribuisse, ac-
cipio: & apud quosdam invenio,
Pallii honorem Silvestro à Constan-
tino Magno concessum, postea etiam
Patriarchis & Archiepiscopis imper-
titum. Prima igitur Pallii institutio,
auctores quoniam non omnes con-
sentient, mihi quoque in incerto re-
licta fit.

ANNOTATIONES.

(1) Aliqui putant, Romanorum Episco-
pum

pum consecratum fuisse ab solo Episcopo Ostiensi usque ad Leonem II. & hunc omnium primum ordinatum à tribus Episcopis Ostiensi, Portuensi, & Velerennensi. At Romanos Pontifices semper à tribus Episcopis fuisse consecratos, probabilius videtur: idque noto ad vitam nominati Leonis II. Certè D. Augustinus in Brevic. diei 3. cap. 6. differens contra Donatistas, meminit hujus ritus tanquam vetustissimi. Ejus verba sunt: *Romanus Pontifex solet ordinari à tribus Episcopis, quorum primus est Ostiensis.*

Baronius ad an. 336. §. 63. *Primo hic mentio in rebus gestis Romanorum Pontificum habetur de Pallio, summi honoris & potestatis plenitudinis indice.*

XXXVI.

S. JULIUS I.

ANNO CHRISTI 336.
CONSTANTINI IMPERATO-

RIS 31.

JULIUS Rustici filius Romanus Pontificatum adeptus est anno 336. ante diem septimum Kal. Novembris. Huic tantum fuit constantiae ad defendendam Nicænam Fidem, quantum pertinaciæ Arianis ad oppugnandam. Catholicos Orientis

I 2

Epi-

Episcopos, qui ab Arianis deturbati Ecclesiis suis, ad ipsum Romanam con fugerant, cum singulorum causas cog novisset, omnésque in Nicæna Fidei doctrinam consentientes reperisset, tanquam idem cum ipso sentientes, in communione rem recepit. Et quoniam propter sedis dignitatem omnium cura ad ipsum spectabat, suam cuique Ecclesiam restituit. Idem ad Episcopos, qui Antiochiae convenerant, litteras scripsit, quibus eos accusabat, quod Nicæni Concilii Fidem clanculo innovarent, & quod præter Ecclesie leges ipsum ad Synodum non vocassent. Legem enim esse Pontificiam, ut pro irritis habeantur, quæ præter sententiam Episcopi Romani Bar. an. fuerint gesta. (1) Rogatus ab Eusebio 340. §. 1. Nicomedensi Antistite Arianorum 2. 3. Patrono, ut cause Athanasii judex esse vellet, & cognitionem negotii ad se traheret, (2) ipsum Athanasium, ejusque accusatores Eusebianos Romanam con pag. §. civit. Opportunè venit Athanasius, 2. 4. & menses duodeviginti frustra ex Bar. an. pectavit Eusebianorum Romanum ad 341. § 46 ventum. (3) Itaque Julius vanis eorum excusationibus rejectis in Concilio quinquaginta Episcoporum anno 341. Athanasium falsis criminibus absol.

absolvit, & litteris *communicatorii* mu- Bar. an.
nitum dimisit. (4) Sed Eusebianis in- 346. §. 5.
fidias Athanasio struere non omitten- Pag. §. 4.
tibus, causam ejus retulit ad Constan-
tem Imperatorem rogans, ut ageret
apud fratrem Constantium pro Atha-
nasii restitutione in Sedem Alexan-
drinam. Utriusque Imperatoris jussu Bar. an.
Concilium Sardicæ anno 347. co. 347. §.
actum est, in quo non solum Athana- 18. 20.
sius, sed etiam Marcellus Ancyranus,
Asclepas Gazensis, & alii, quos Eu-
sebiani, impietatis Arianæ patroni ini-
què damnaverant, absoluti sunt. (5)
Eodem tempore Ariani dilapsi à Con-
cilio Sardicensi conventum fecerunt
Philippopoli, & specioso Concilii Socrates
Sardicensis nomine honestarunt. In lib. 2.
quo conventu primum, ut ait Baroni- cap. 20.
us, furor hereticae pravitatis terminos An. 347.
omnes præsumptæ ab aliis temeritatis ex-
cessit. Ausa enim est Ariana procacia
illud nefas, quod vel attingere qualibet
execranda heresis hactenus sibi inconces-
sum putavit, ausa, inquam, est in Juli-
um Papam æquè, ac alios Catholice com-
munionis Episcopos sententiam excommu-
nicationis inferre. Mortuus est Julius Bar. an.
anno 352. pridie Idus April. cum in 352. §. 1.
13 50. Pag. 6. 2.

folio Pontificio sedisset annos quindecim, menses quinque, dies decem & septem.

ANNOTATIONES.

(1) Hæc Sozomenus lib. 3. cap. 8. & 10. Eadem Socrates habet lib. 2. cap. 8. 15. 17. Utriusque verbis nonnihil mutatis Epiphanius Scholasticus in compendium redactus à Cassiodoro lib. 4. cap. 9. inuit, irritam esse Synodum Antiochenam, quia neque Julius interfuit maxima Roma Praeful, neque in locum suum aliquem destinavit; cum utique regula Ecclesiastu a jubeat, non oportere præter sententiam Romani Pontificis Concilia celebrari.

Julius I. epist. 1. §. 22. editionis Petri Coustant, expositulat cum Eusebianis, quod se infcio damnassent Athanasium Episcopum Alexandrinum: *Cur autem de Alexandrina potissimum Ecclesia nihil nobis scriptum est? An ignoratis, hanc esse consuetudinem, ut primum nobis scribatur. Et hinc, quod justum est, decernatur?*

(2) Socrates lib. 2. Hist. Eccl. cap. 11.

(3) S. Athanasium Romæ opperientem Eusebianos composuisse Symbolum, cuius initium est *quicunque*, scribit Baronius ad an. 340. §. 11. Testimonia veterum scriptorum

ptorum de hoc Symbolo leguntur in Dia-
tribe, quæ est in tomo 2. Operum S. Atha-
nasii editionis Benedictinorum, pag. 719.
& apud Nat. Alexandrum in Hist. Eccl.
Sæc. IV. cap. 6. art. 8. num. 9. Scriptor
omnium vetustissimus pertinet ad Sæculum
VII.

Tam Benedictini, quam Nat. Alexander
negant, illud esse opus S. Athanasii, in
qua sententia sunt etiam Quesnellus dis-
sertat. 14. in Opera S. Leonis, Tillemon-
tius annotat. 34. in S. Athanasium, & vir
omni doctrinâ eruditus, Ludovicus Anto-
nius Muratorius, in disquisitione de Sym-
bolo *Quicunque*, tom. 2. Anecdotorum.
Horum ratio præcipua, S. Athanasium Ni-
cænæ Synodi defensorem acerriimum, si
symbolum confecisset, non fuisse omissu-
rum Nicænam vocem *ομούσιον*, *consub-
stantialem*, adversus Arianos semper ma-
gno animi ardore ab se propugnataim, quæ
id temporis habebatur unica veluti tessera
Catholicorum.

Qui Symbolum Athanasio concorditer
abjudicant, iidem dissentunt inter se, dum
quærunt, cui adjudicent. Petrus Pithœus
in lib. de Process. Spir. Sancti illud tri-
buit Gallo cuidam scriptori. *In Pithœa-
nam hanc sententiam maximè inclinat
animus* Gerardi Joannis Vossii, extremâ
dissertatione secundâ de Tribus Symbolis.
Quesnellus dissertat. cit. nulli potius *hoc*
opusculum tribui posse arbitratur, quam

Vigilio Tapitano, seu Tapensi in Africa Episcopo, accerrimo Catholicae Fidei defensori. Josephus Antelmius anno 1693. novam de auctore Symboli Athanasiani disquisitionem emisit, in qua rejectis Quesnelli rationibus, Symbolum illud Vincen-
tio Lirinensi vindicare contendit. Lauda-
tus Muratorius suis & ipse conjecturis in-
nixus *celebris symboli auctorem* fuisse Ve-
nantium Fortunatum *suspicatur*. Alii e-
jus auctorem faciunt Anastasium Synaitam,
alii Athanasium Spirensem; quidam ad-
scriptum voluerunt S. Hilario Pictaviensi, &
nonnulli Eusebio Vercellensi.

(4) Vide annotat 1. ad S. Sixtum I.

Concili- (5) Concilium Sardicense convocatum
um Sar- est ab Imperatoribus Constantio & Con-
dicense. stante, hortatu Julii Pontificis. Convoca-
tionis causam dederunt calumniæ Eusebia-
norum in S. Athanasium, Marcellum An-
cyranum, & Asclepam Gazerensem. Inter-
fuerunt Episcopi circiter trecenti. Præfue-
runt Osius Episcopus Cordubensis, & Ar-
chidamus, ac Philoxenus Presbyteri, Apo-
stolicæ Sedis Legati. Canones secundum
Græcos viginti, secundum Latinos vigi-
ti & unus editi sunt: Fidei formula nul-
la condita. Canonibus 3. 4. & 7. jus ap-
pellationum Episcopaliū ad Romanum
Pontificem confirmatum est, non institu-
tum, ut quidam falso existimârunt. Con-
cilium Oecumenicum & generale est non
solum convocatione, quod omnes consen-
tiunt, sed etiam celebratione atque exitu,
quod

quod negat Petrus de Marca lib. 7. De Concordia cap. 3. Ideo inter Oecumenica separatim non numeratur, ideoque ejus Canones à summis Pontificibus Zosimo, Bonifacio, Cælestino, Leone recitantur nomine Canonum Nicanorum, quia habetur velut appendix & *clarior explanatio* Concilii Nicæni, ut lib. 1. Hist. Pelag. cap. 17. scribit Norisius, secutus Baronium & Bellarminum. Sic vetustissimus Codex Canonum, qui est in Appendix ad Opera S. Leonis Magni, canones Nicænos ac Sardicenses exhibet, delectu omni & discrimine remoto. Et Petrus Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pont. annotat. ad Zosimi epistolam 15. pag. 981. testatur, se legisse Sardicenses *Canones etiamnum in veteribus Codicibus Morbacensi, Fossatensi & Colbertino, Nicæni Concilii titulo insig- nitos, seu Nicænis sub continuata nume- rorum serie proximè subjectos.*

Hujus Synodi Patribus in epistola ad Julium Pontificem *hoc optimum & valde congruentissimum esse videtur, si ad ca- put, id est, ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque provinciis Domini re- ferant Sacerdotes*: id quod laudat Nicolaus I. in epist. ad universos Episcopos Galliæ. Apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 661. & tom. 8. pag. 798.

XXXVII.

LIBERIUS.

ANNO CHRISTI 352.

CONSTANTII IMPERAT. 16.

Bar. ad an. 352. **L**IBERIO Augusti filio Romano Pontificia dignitas anno 352. §. 9. 11. VIII. Idus Maji demandata est. Va- pag. §. 3. ria fuit huj is Pontificis vita. Nam ut initio Arianis obstitit; ita postea Bar. an. favere visus est. Frustra Romæ, ut 355. 9. Athanasii causam defereret, tentatus, 38. 48. Mediolanum venire ab Constantio 53. 54. Imperatore coactus est. Nec ibi ullo modo adduci potuit, ut Atha- nasii damnationi consentiret, tum quòd perspectam haberet sanctissimi Præsulis innocentiam, & odium A- rianorum in eum, tum quòd Nicæ- am Fidem, ejus vindice damnato, cuniculis oppugnari videret. Ita- que exilium minitanti Constantio au- dita vox Liberii intrepida & verè Catholica: *Rome jam fratribus vale dixi. Potiores enim sunt Ecclesia Leges, quam Romana habitatio.* (1) Quo re- sponso commotus Imperator, eum in exilium misit Beroeam Thraciæ, inque

inque locum ejus sufficiendum cura-
vit Felicem, hominem quidem Ca-
tholicum, sed ab Arianorum com-
munione abhorrentem parùm. Bien. Bar. an.
nii exilium, ac mortis metus Libe- 257. §.
rium fregit. Quare & damnationi 41. 70.
Athanasii, & Formulæ Fidei Sirmi- 71. Pag.
ensi subscriptis. (2) Hinc Felice
expulso, restitutus est in sedem suam,
quâ receptâ pristinam quoque con-
stantiam recepit, vitiumque infirmi-
tatis humanæ emendavit. Fidem
enim Nicænam professus est, inte-
gratamque cum Athanasio commu-
nionem & pacem constanter serva-
vit. Imò tertiam Sirmensem Fidei
formulam, in Concilio Ariminensi
Arianorum prævalente factione re-
stitutam, & ab Episcopis Catholicis
quâ dolis, quâ vi compulsis subscri-
ptam confixit anathemate. (3) Ob Bar. an.
id rursus ab Constantio ejectus ex 359. §.
Urbe, latuit in suburbanis Cœmete 46.
riis ad obitum usque. Obiit autem An. 367.
anno 367. V. Idus Septembr. an- §. 2. 4.
nis quindecim, mensibus quatuor, & die
uno postquam renunciatus Pontifex
fuerat. Eum præter Ambrosium,
Basilium, & Epiphanium collaudâ-
runt

ruot Siricius in epist. ad Himerium
Tarragonensem cap. 1. Theodoretus
lib. 2. Hist. Eccl. cap. 14. Ille enim
veneranda memoriae prædecessorem, hic
triumphantem veritatis athletam appell-
avit. (4)

ANNOTATIONES.

(1) Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 13.

(2) S. Athanasius in Hist. Arian. ad Mo-
nachos num. 41. pag. 368. *Liberius ex-
torris factus, post biennium denique fra-
ctus est, minisque mortis perterritus sub-
scripsit.* Verum eâ ipsâ re comprobatur
cum violentia Arianorum, tum Liberii
in heresim illam odium, ejusque pro A-
thanasio suffragium, quamdiu scilicet li-
berè, arbitrioque suo agere licuit. Nam
qua tormentorum vi prater priorem sen-
tentiam eliciuntur, ea non reformidan-
dum, sed vexantium sunt placita. Qui-
bus ex verbis efficitur, esse verum, quod
ajunt & plurimi & maximi auctores, Li-
berium subscriptisse manu tantum ac lit-
terâ, ex animo autem non approbâsse, quod
subscriperat.

Sed ex litteris ipsius Liberii, quâ pre-
stantior ac verior historia nulla inveniri
potest, ut ait Baronius ad an. 357. §. 41.
rem totam enarramus. Tria fecit Libe-
rius, ut est in epistola ejus ad Orientales
tom.

tom. 2. Operum S. Hilarii pag. 677. quæ visa sunt habere suspicionem hærefoes absconditam: Unum, quod Athanasium Nicænae Fidei defensorem accerrimum damnavit: Alterum, quod communicavit cum Arianis: Tertium, quod Sirmensem Fidei formulam *libenti animo suscepit*. Neque in primo, neque in altero, ut ait Bellarminus lib. 4. De Rom. Pont. cap. 9. *fidem expressè violavit*. Nam etsi hæretici persequebantur Athanasium causâ fidei, tamen non causam fidei, sed crimina circa mores prætexebant: Et Liberius consensit in damnationem Athanasi propter crimina illi objecta, non propter fidem.

Pari ratione cum hæreticis communicavit, quia Catholicos se fingeabant. Nam in epistolis suis Liberius ait, se communicasse cum Episcopis Orientalibus, quia invenit eorum fidem congruere cum Catholica, Et alienam esse ab Ariana perfidia.

Ad tertium pertinet annotatio Monachorum Ordinis S. Benedicti è Congregatione S. Mauri in epistolam Liberii memoratam. *Triplex est Sirmiensis formula. Prima anno 351. contra Photinum scripta, in qua alieni ab Ecclesia Catholica denuntiantur, qui dicunt Filium ex non existentibus aut ex alia substantia, Et non ex Deo esse, aut tempus vel saeculum fuisse, cum*

2013

non existeret: verum reticetur vox ὁμολογίας consubstantialis, ut est apud S. Athanasiū de Synodis num 27. pag. 742. nullam omnino oportere fieri mentionem vocum ὁμολογίας, & ὁμολογίας consubstantialis, & similem secundum substantiam: quam posteriorem vocem ad usum perfidiae sue, fraudemque neclendam Catholico dogmati traxerunt Ariani, ut observat Petavius tom. 2. Theologic. Dogmat. lib. 4. cap. 6. num. 5. Postrema mense Mayo anno 359. edita, quæ Dei Filium afferit ὁμοιον similem Patri, teste eodem Athanasiū num. 8. pag. 721. Itaque disputant Eruditi, quam hic Liberius se subscripsisse dicat.

Solus Valesius animadversionibus in Sozomeni lib. 4. cap. 14. existimat, tertiam hic memorari, quam inter omnes fere convenit nondum fuisse editam, cum bac Liberius scriberet.

Blondellus aliisque plures volunt, Liberium de secunda loqui.

Gravioribus momentis nititur opinio, quæ Baronius (ad an. 357. §. 47. 53. 54.) aliisque Liberium secunda Elthesi Sirmiensi subscriptissime negant, contendentes subscriptissime primæ, quæ licet vocem ὁμολογίας consubstantialis non habeat, Catholice tamen

tamen veritati consentiens est, ut demonstrat S. Hilarius in libro de Synodis pag. 485. Et quidem Liberium subscriptissime primæ Sirmiensi formulæ, probat idem S. Hilarius in fragmentis pag. 679. Ait enim *perfidiam apud Sirmium*, cui Liberius subscriptis, à duobus & viginti Episcopis, quos nominat, fuisse compositam, secundam verò formulam à quinque duntaxat, quos item nominat in lib. de Synodis pag. 464.

At inquires, si Hilarius Liberium primæ Sirmiensi Fæthesi consensisse intellectus, cur eam, quam lib. de Synodis probat & excusat, nunc perfidiam vocat? Nimirum quia *Liberio Sirmiensis fidei confessione sanctam consubstantialis fidem supprimenti à vera fide deficere fuit, & perfidum atque hæreticum quādam ratione fieri.* Hæreticis enim communicans, & credendi legem, quam hæretico sensu tuebantur, quamvis intellectu Catholico ab eis recipiens, hæresis partes communiebat: *Catholicus fidei & interiori conscientiā, communione ac fortè etiam rumore publico hæreticus.* *Quo de rumore legendus Sozomenus lib. 4. cap. 15.* Eo sensu intelligendus est Hieronymus de Script. Eccl. cap. 97. *dixisse Liberium à Fortunatiano ad subscriptionem hærefoes compulsum esse.* *Quo spectas & illud Auxiliis lib.*

lib. 1. de Ordinationibus cap. 25. Quis nesciat, quod Liberius, heu prō dolori Arianæ hæresi subscripsit?

Bellarminus quoque concludit, *Liberium etsi non expresse, tamen interpretativè in hæresim consensisse.*

(3) Concilium Ariminense anno 359. celebratum est. In eo numerati Episcopi amplius quadringenti, atque in his Arianæ octoginta. *Bono initio, fœdo exitu est consummatum*, ut ait Sulpicius Severus lib. 2. Hist. Sacræ extremo cap. 44. Episcopi, qui prius Nicenam Fidei professionem confirmaverant rejecta Sirmiensi, & Ursacium ac Valentem sociosque Arianos anathemate damnaverant; iudeum postea tum vi subacti ab Constantio Cæsare, tum fraudibus circumventi ab Episcopis Arianis subscriferunt Sirmiensi formulæ, cui inerat occultus dolus. Rem totam narrat S. Hieronymus in Dialogo adversus Luciferanos cap. 7. & Sulpitius Severus lib. 2. Hist. Sacræ. *Sed tanto Catholica Ecclesia terræ motu*, ut ait Baronius ad an. 359. §. 45. quo E^g montes ipsi e suis sedibus divulsi sunt, planè inconcussa mansit petra solidissima, verbo Christi in fundamento firmiter collocata: Romani, inquam, Antistitis Petri Apostoli successoris Fides enituit, cum ferme omnibus in hunc modum captiuis abductis, ipso Romanus Episcopus (Liberius) se à nova fidei

fidei subscriptione subraxit, teste Dama-
scus in epist. ad Episcopos Illyrici: Imò
totius Concilii acta rescidit, teste Siricio
in epist. ad Himerium Tarragonensem a-
pud Labbeum tom. 2. Conc. pag. 883. &
1018.

Idein Damasus & cæteri Episcopi Romæ
congregati in eadem epistola: *Neque præ-
judicium aliquod fieri potuit per num-
rum Arimini congregatum, quando con-
stat, neque Romanum Episcopum, cuius
ante omnia decebat eos expectare decre-
tum, neque alios talibus præbuisse consen-
sum.*

S. Ambrosius 1. 2. epist. 21. alias 13.
Concilium Ariminense, *quod bene cœpit,*
aliter consummatum est. Episcopi tamen
inflexam statim revocavere sententiam.
*Et certè major numerus Arimini Nica-
ni Concilii fidem probavit, Ariana de-
creta damnavit.*

S. Augustinus lib. 2. contra Maximinum
cap. 14. *Pater & Filius unus ejusdèm-*
que substantia. Hoc est illud Homoūsion,
*quod in Concilio Niceno adversus here-
ticos Arianos à Catholicis Patribus ve-
ritatis auctoritate, & auctoritatis veri-
tate firmatum est: quod postea in Conci-
lio Ariminensi propter veritatem verbi
minus, quam oportuit, intellectum, quod*
Sandini Vita Pontif. K tamen

tamen fides antiqua pepererat, multis paucorum fraude deceptis, heretico Imperatore Constantio labefactare tentavit. Vide Baronium ad an. 359. Petavium tom. 2. Theologic. Dogmat. lib. 4. cap. 5. §. 4. & Nat. Alexandrum in Hist. Eccl. sec. IV. dissertat. 33.

(4) S. Ambrosius initio libri 3. De Virginibus recitat sermonem *beatæ memoriae Liberii* habitum in Aede S. Petri die natali Christi Domini ad ipsius Ambrosii sacerdotem Marcellinam, *cum virginitatis professionem vestis quoque mutatione signaret*. Monachi Congregationis S. Mauri in hunc Ambrosii locum: *Liberii nomen in additionibus ad Usuardum, Bedæ Mariologio, nec non in eo, quod à Vandelberto versibus scriptum tom. 5. Spicilegii editum est, in Sanctorum albo describitur.*

XXXVIII.

S. FELIX II.

ANNO CHRISTI. 355.
CONSTANTII IMPERAT. 19.

IN locum Liberii exulis anno 355. subiectus est fidelis ejus Diaconus nomine Felix, qui à tribus Arianiis 56. Pag. Episcopis in ordinatione manus impositionem accepit. (1) Fuit ex eorum du-

Bar. ad an. 355.
§. 55.
56. Pag.
§. 3.

me.

mero, qui præsente populo Romano sub
jurejurando firmaverunt, se vivente Li-
berio Pontificem alterum nullatenus ha-
bituros. (2) Eundem ajunt Fidei Con-
cili Nicæni perpetuò adhessisse, & quod
ad religionem pertinet, omni prorsus re-
prehensione caruisse, Unum vero illud in
eo esse reprehensum, quod etiam ante or-
dinationem communione cum hereticis
sociatus fuisset. (3) Quo factum, ut in
Ecclesiam, dum intus esset, nemo Civi-
um Romanorum sit ingressus. (4) Ter-
tio anno exilii Romam redit Liberius,
cui obvians cum gaudio populus Romanus
exivit; Felix notatus à Senatu vel po-
pulo de Urbe propellitur, & post parum
temporis impulsu clericorum, qui pejera-
verant, irrumpit in Urbem, & statio-
nem in Julii Basilica trans Tiberim da-
re præsumit: quem omnis multitudo fide-
lium & proceres de Urbe iterum cum
magno dedecore projeicerunt. (5) Et Im-
perator, licet invitus, assensum illis
præbuit. (6) Itaque Felix recedens in
alia Civitate sedem fixit. (7) Post hac
vero cum supervixisset modico tempore, Bar. an.
(8) seu annos octo, X. Kalendarum 357. §.
Decembrium die defunctus est (9) an 59. Pag.
no Christi 365. (10)

K 2

AN.

ANNOTATIONES.

(1) Socrates lib. 2. cap. 37. *Nonnulli tamen affirmant, illum opinionem Ari-
nam minimè amplexum esse, sed vi ac
necessitate compulsum ordinationem sus-
cepisse.*

(2) Præfatio in Marcellini & Faustini Libellum precum ad Imperatores apud Sirmundum tom. 1. pag. 137. edit. Venetæ.

(3) Sozomenus lib. 4. cap. 11.

(4) Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 14

(5) Præfatio memorata.

(6) Socrates lib. 2. cap. 37.

(7) Theodoretus loc. cit.

(8) Sozomenus lib. 4. cap. 15.

(9) Præfatio memorata.

(10) Utrum in Pontificibus Felici locus sit, ambigitur. Sunt, qui ajunt, congre-
gasse se *Sacerdotes, & cum consilio Li-
berii ordinasse in locum ejus Felicem,* ut liber Pontificalis in Liberii vita loqui-
tur. Alii contra Felicis electioni nec Cle-
ricum, nec populum consensisse, respondent
ex S. Athanasii Historia Ariana ad Mona-
chos num. 75. pag. 389. Instant illi, à populo duntaxat post Liberii lapsum pro
Pontifice habitum. Hi à populo ejectum
reponunt, eique præpositum Liberium re-
versum ab exilio damnati Athanasii reum,
& Sirmiensis formulæ subscriptione atque
Arianorum communione contaminatum.
Urgent illi, Theodoretum lib. 2 Hist. Eccl.
cap. 14. Felicem Liberii successorem facere.

At

Athi Theodoreto objiciunt Optatum Milevitani lib. 2. §. 3. & S. Augustinum epist. 53. alias 165. ubi Romanorum Pontificum seriem recensentes nullam faciunt hujus Felicis mentionem. Addunt illi, adhibitum humato Felici titulum: *Hic jacet corpus S. Felicis Pape & Martyris, qui Constantium hereticum damnavit.* repertum anno 1582. Gregorio XIII. Pontifice. Sed hi illam tumuli inscriptionem dubiam esse, nec rem decernere contendunt, quod Marcellinus & Faustinus coœvi & rerum spectatores Felicem *defundatum* simpliciter dicant, sine ulla mentione martyrii, sed Constantium ab hoc Felice damnatum nullus scripserit antiquorum. Utcunque sit, ejus memoria tanquam *Papa & Martyris* in Roman. Martyrologio IV. Kal. Augusti colitur atque celebratur. Vide Baronium ad an. 357. §. 59. 61. 63. 67. & ad an. 367. §. 14. Schelstratum in antiquitate Ecclesiæ illustrata tom. 1. dissertat. 2. cap. 9. Nat. Alexandrum in Hist. Eccl. sæc. IV. dissertat. 32. art. 3. Tillemontium annotat. 60. in Historiam Arianorum tom. 6. pag. 778. & annot. 8. ad Gregorium XIII.

XXXIX.

S. DAMASUS I.
ANNO CHRISTI 367.
VALENTINIANI ET VALEN-
TIS IMPERATOR. 4.

K 3

DA-

Bar. ad
an. 367.
§. 6. 7.
Pag. 9.
2. 4.

DAMASUS vir plurimis virtutibus insignis, Romane Ecclesia post Libe-
rium cathedram sortitus (1) est anno
367. XVII. Kal. Octobris. Is natione
Hispanus Patrem habuit Antonium.
Tristi admodum initio usus est Pon-
tificatus. Nonnulli siquidem seu odio,
seu invidiâ ducti, alium Pontificem in
Basilica Sicini creârunt, Ursinum seu
Ursicinum Diaconum Romanum.
*Quo ex facto tanta seditio, imò verò tan-
ta bella coorta sunt, alterutrum defenden-
tibus populis, ut replerentur humano san-
guine orationum loca. (2) Constatque in
Basilica Sicini uno die centum & trigin-
ta septem reperta cadavera perempiorum.*
(2) Qui stabant ab Ursicino contra
Damasmum, cum alio modo non pos-
sint, oblata falso criminis electionem
epist. 50. ejus convellere tentârunt. Integer-
cap. 7. rimum & castissimum Pontificem, qui
Virgo & Ecclesiae Virginis Doctor à D.
Hieronymo appellatur, de adulterio
accusare haud veriti sunt. Calumniam
effugit fretus innocentia suâ, referente
Hieronymo & vicit adversarios, &
epist. 49. *non nocuit superatis.* Tranquillam &
pacatam adeptus Romane Ecclesiae
administrationem varia habuit Romæ
Con-

Concilia; inter quæ illud maximè illustre, in quo ipse primus, cùm hæresim (Apollinaristarum) latius serpere intellexisset, eam ab Ecclesia Catholica alienam esse decrevit, (4) ac non solum Apollinarem, verùm etiam Timotheum ejus discipulum abdicavit. (5) 1.

Idem Damasus fidei adamas protinus obstinat Macedonio, qui Spiritui S. degenerabat Deitatem, & Dominum conservum predicabat. (6) Mandavit enim Episcopis Orientalibus, qui Romam accisi ad Concilium necessariam suam Constantinopoli moram excusârant, ut Concilium ipsi celebrarent adversus eum, celebratûmque auctoritate suâ fecit Oecumenicum II. (7) D. Hieronymi operâ usus est in conscribendis epistolis ad diversas consultationes ex diversis Ecclesiarum Conciliis ad se Romanam perlatas. (8) Eundemque jussit Novum Testamentum Græca fidei reddere. Elegans in versibus componendis ingenium habuit, multaque & brevia opuscula metro edidit. (9) Itaque vel ex hoc loco D. Hieronymi colligi licet id, quod convenit inter doctos, Librum Pontificalem, cui nulla inest elegantia sermonis, à Damaso non

fuisse compositum. (10) Prope octogenarias sub Theodosio Principe mortuus est anno 384. III. Idus Decembr. Bar. ad post annum decimum septimum, men. an. 384. sem secundum, diem sextum & vigesim. §. 18. Pag. 9.2. num, quam Romana Ecclesia Sacerdos judicia Dei electus fuerat. (11)

ANNOTATIONES.

- (1) Theodoretus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 17.
- (2) Rufinus lib. 2. Hist. Eccl. cap. 10.
- (3) Ammianus Marcellinus lib. 27. cap. 3.
- (4) Sozomenus lib. 6. cap. 25.
- (5) Theodoretus l. 5. c. 10. Apollinaris error *primarius*, quod Christi corpus anima rationali carceret, & pro anima Deitatem haberet; apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 896.
- (6) Synodus VI. act. 18. apud eundem Lab. tom. 6. Conc. pag. 1049.
- Conci- (7) Convocatum est anno 381. à Theodosio Magno haud inconsultu Damasi. llium
Oecum. Nam Constantinopolim conveneramus, inquit Patres hujus Concilii in Epist. Synodica ad Dainasum apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 961. mandato litterarum vestiarum superiore anno à vestra Reverentia post Concilium Aquilejense ad Dei amanissimum Imperatorem Theodosium missarum. Convenere autem 150. & ad sumnum 180. quibus
- II.

quibus præfuisse Thimotheum Alexandri-
num, quām Acholium Thessalonicensem
propius vero est. Congregationis causa du-
plex, ut *& Nicæna Fides confirmaretur,*
& Constantinopoli ordinaretur Episcopus,
teste Socrate lib. 5. cap. 8. Confirmanda
autem erat Nicæna Fides adversus Macedo-
nium in primis, item adversus Aëtium, Eu-
nomium, eoque omnes, qui post Ariminense
Concilium ex decreto Constantii Impe-
ratoris dicebant Filium Dei in omnibus si-
milem Patri. Quod spectat ad alteram cau-
sam, Maximus Cynicus, qui Constantino-
politanam sedem usurpaverat, dejectus est;
& Episcopale jus vindicatum Gregorio Na-
zianzeno, qui cùm studio pacis se abdicâ-
set Episcopatu, in ejus locum suffectus est
Nectarius vir ordinis Senatorii adhuc Ca-
techumenus. Fides Nicæna stabilita Syinbo-
lo expicato additisque verbis: *Credimus in*
Spiritum Sanctum Dominum ad confu-
tandam impiam Macedonii amentiam. Ec-
clesiæ disciplina tribus (septem alii nume-
rant) canonibus sancta. Ex his unas simul
honoris primatum post Romanum Episco-
pum, simûlque Patriarchæ jurisdictionem in
Diæceses Thraciæ, Ponti, & Asia tribuit
Antistiti Constantinopolitano. Sed ne-
que hunc, neque alios canones, nisi qua-
tenus confirmant Nicænam Fidem, &
damnant hæreses, recepit Damasus, neque
ejus successore usque ad Innocentium III.
qui anno 1215. in Concilio Letaranensi
IV. Oecum. XII. Can. 5. pacis causâ usur-
K 5 patum

patum ad id temporis primum locum post Romanum Episcopum Constantinopolitano adjudicavit. Contrà verò Symbolum semper ab Ecclesia Romana, & quidem veluti tessera Catholicæ Fidei receptum est, & apud Græcos etiam in locum Nicæni, nomine haud mutato, sufficetum. Romani enim servârunt veterem morem recitandi Symbolum Apostolorum, quo indicarent, nullam hæresim Romæ exordium sumpsiſſe.

Vox *Filioque* in Ecclesiis Hispaniarum Symbolo adjecta dicitur sexto labente saculo; apud Gallos & Germanos octavo; ab Ecclesia Romana exeunte nono. Vide Petavium Theologic. Dogmat. tom. 2. lib. 7. cap. 2. & 19. Bellarininum lib. 2. De Christo cap. 21. Gasparem Juenin tom. 3. Institut. Theologic. dissert. 5. cap. 3. art. 2. Thomasum in Præfat. ad Codices Sacramentorum, & Michaëlem Lequien dissertat. 1. in Damascenum §. 26.

(8) Baronius ad an. 382. §. 24. Hieronymus epist. 11. *Ante annos plurimos, cum in chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis atque Occidentis synodis consultationibus responderem.*

(9) S. Hieronymus de script. Eccl. cap. 103. & 135. & epist. 123. seu præfat. in quatuor Evangelia ad Damasum: *Novum opus me facere cogis ex veteri, ut post exemplaria Scripturarum toto orbe dispersa, quasi quidam arbiter sedeam, & quia*

quia inter se variant, quæ sint illa, quæ cum Græca consentiant veritate, decernam. — Præsens præfati uncula pollicetur quatuor tantum Evangelia, quorum ordo est iste, Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes codicum Græcorum emendatâ collatione, sed veterum. Quæ ne multum à lectionis Latina consuetudine discreparent, ita calamo temperavimus, ut his tantum, quæ sensum videbantur mutare, correctis, reliqua manere patremur, ut fuerant.

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 3. §. 4. S. Hieronymus iussu Damasi Pape Italicae versionis errores quosdam magis conspicuos correxit: tum plebejos aliquot & soli Italiae familiares loquendi modos usitatoribus commutavit, reliquam versionem ob perspicuitatem Latini sermonis reliquit.

(10) Vide annotationem 2. ad S. Linum.

(11) Ambrosius epist. 11. pag. 195.

Baronius ad an. 334. §. 26. In Libro de Romanis Pontificibus de Damaso dicitur, ejus præceptio institutum, ut die nocturne Psalmi in Ecclesiis canerentur; quod planè falsum est. Sed fortasse aliqua potius forma ab eo præscripta fuit. Siquidem ab ipso exordio nascentis Ecclesia viguisse in Ecclesia Catholica cum can-

in divinam, nocturnamque psalmodiam certum est. Id probat Bona De Divina Psalmodia cap. 1. §. 4.

Et cap. 16. §. 6. *Multi scriptores, inquit, legem canenda doxologie in fine Psalmorum ad Damasum Papam referunt, à quo hanc editam sanctionem a- junt, D. Hieronymo suadente & prochu- rante.* Decepti sunt isti ob Epistolam Hieronymi ad Damasum, quæ ab erudi- tis Hieronymi res accuratius expenden- tibus tanquam adulterina ac planè com- mentia exploditur. Et §. 10. *Cantum alternum Damasus non introduxit, sed ab Ambroso institutum Apostolico decreto stabilivit primus.*

XL.

SIRICIUS.

ANNO CHRISTI 385.
VALENTINIANI II. 10.
THEODOSII 6.

Bar. an. 385. §. 5. Pag. 6. §. 2. **N**on sine tumultu fautorum Ursi- cini anno 385. pridie Idus Ja- nuar. successit Damaso Siricius, hodie qui noster est socius, cum quo nobiscum totus Orbis commercio Formatarum in

una

una communionis societate concordat, ut
ait S. Optatus Milevitanus lib. 2.
contra Parmen. §. 3. Romanus fuisse
dicitur ac Tiburtii filius. Ipso Ponti-
ficatus initio celebrem scripsit epi-
stolam ad Himerium Episcopum
Tarragonensem, quæ constat quin-
decim capitibus spectantibus ad Ec-
clesiasticam disciplinam. (1) Cap. 2.
vult, Sacramentum Baptismi extra
necessitatem administrari tantum die-
bus Paschæ & Pentecostes. (2) Cap.
7. Sacerdotes & Diaconos cælibes
esse jubet lege roborans ductam us-
que ab Apostolicis temporibus con-
suetudinem. (3) Cap. 9. & 10. de-
cernit Ordinum interstitia. (4) Cap.
13. permittit Monachis quoque, quos
tamen morum gravitas & vita ac fidei
institutio sancta commendat, Clericorum
officiis aggregari. (5) Idem anathe- Bar. an.
mate confixit Jovinianum Mona- 390. §.
chum, qui Virginitatem sancta Mariae 38.
destruebat, & virginitati sacra nuptias
fidelium coequabat. (6) Manichæos An. 389.
quoque, ut legitur in libro Pontifi- §. 63.
cali, diris devotos ejecit ex Urbe,
eosdémque ad Ecclesiam redeuntes
jussit detrudi in Cœnobia, ac toto
vitæ

vitæ spatio ibi pœnitentiam agere,
nec Eucharistiam sumere, nisi in ex-
An. 381. tremo vitæ periculo. (7) Non pug-
§. 113. navit solūm contra Manichæos, sed
etiam contra Manichæos, sed etiam
contra Priscillianistas Manichæis in
pluribus consentientes, imò *contra*
omnes hæreses, ut scribit auctor Libri
Pontificalis. Fulgentem Pontificatu
egregiè gesto detrectant aliqui, per-
inde quasi Ecclesiæ periclitanti pro-
pter Origenistas à Marcella Romæ
detectos adfuerit minùs promptè.
An. 398. (8) Cum annos tredecim, mensem unum,
§. 1. & dies decem Pontifex fuisset, diem
pag. §. 2. suum obiit anno 398. VIII. Kal.
Martias (9)

ANNOTATIONES.

(1) Petrus Coustant tom. 1. Epist. Rom.
Pont. pag. 624. *Ex epistolis decretalibus,*
quibus Romani Præsules ad diversarum
Ecclesiæ consultationes respondent, li-
cet hæc prima sit, quæ ad nos pervenerit,
non est tamen prima, quæ ea de causa
scripta sit. Neque enim Hieronymus in
epistola ad Ageruchiam se in responsioni-
bus ad Orientis Occidentisque consultationes
Damasum juvare, nisi hoc antea recep-
tum fuisset usu, commemorasset.

Ter

(2) Tertullianus de baptismo cap. 19.
 Diem baptismo solemniorum Paschæ præstat--- Exinde Pentecoste ordinandis
 lavacris latissimum spatium est. Numi-
 rum Ecclesiæ disciplina receptior, de qua
 sancti Patres, & Concilia testantur, Paschæ
 & Pentecostes dies baptismo solemnibus
 ceremoniis administrando præstituit: qua-
 rundam Ecclesiarum usus adjunxit dies
 Natalis, & Epiphaniæ Domini, itemque
 diem ortus S. Joannis Baptistæ. Ceterum,
 ut ait Tertullianus, *omnis Dies Domini
 est, omnis hora, omne tempus habile
 baptismo: si de solemnitate interest, de
 gratia nihil refert.*

(3) Vide Petrum de Marca lib. 1. de con-
 cordia Sacerdotii & Imperii cap. 8. §. 4.

(4) His verbis apud Lab. tom. 2. Conc.
 pag. 1021. *Quicunque se Ecclesiæ vovit
 obsequiis à sua infantia, ante pubertatis
 annos baptizari, & Lectorum debet mi-
 nisterio sociari. Qui ab accessu adole-
 scientia usque ad tricesimum aetatis an-
 num ---- Acolyibus & Subdiaconus
 esse debebit: post quæ ad Diaconi gra-
 dum ---- accedat. Ubi, si ultra quin-
 que annos ladanabiliter ministrârit, con-
 gruè Presbyterium consequatur. Exinde
 post decennium, Episcopalem cathedram
 poterit adipisci.*

*Qui vero jam aetate grandevus, me-
 bies*

lioris propositi conversatione provocatus, ex laico ad sacram militiam pervenire festinat, desiderii sui fructum non aliter obtinebit, nisi eo, quo baptizatur, tempore, statim Lectorum aut Exorcistarum numero societur ---- Qui dum initia fuerit, expleto biennio, per quinquennium aliud Acolythus & Subdiaconus fiat, & sic ad Diaconatum provehatur. Exinde jam accessu temporum Presbyterium, vel Episcopatum, si eum Clericac plebis evo- cavit electio, non immerito sortietur.

Zosimus quoque in epist. ad Hesichium Salonitanum cap. 3. apud Lab. pag. 1557. exponit Ordinum interstitia: atque ut docet Gaspar Juenin in Commentario Historico de Sacramentis dissertat. 8. de Sacram. Ordinis quæst. 8. cap. 3. *nono Ecclesia sacer-
lo obtinebat circa interstitionum tempus
lex, quam Siricius & Zosimus promul-
garant.* Post annum millesimum ex an-
tiquo interstitionum jure plurimum de-
tractum est.

(5) Monachi sacro Presbyteratis Ordine iniciari cœpti quarto labente sœculo. Primus omnium S. Athanasius Clero Alexandrino Sacerdotes ex Monachis dedit. Ejus vestigiis in partibus Occidentis primus in-
stitutus S. Eusebius Vercellensis Episcopus, teste D. Ambrosio epist. 25. pag. 246. Sir-
cius monachis omnibus, quos vita gravitas

& integritas commendaret, non modò ad sacerdotium, sed etiam ad Episcopatum aditum patefecit.

(6) S. Augustinus lib. 1. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 2. Vide Nat. Alexandrum dissertat. 48. in Hist. Eccl. sæc. IV.

(7) *Unde duo quedam consequuntur, & Monasteria ante Siricium fuisse, & gravioribus delictis pænitentiam perpetuam impositam fuisse, cum hoc ramen moderamine, quod in ultimo constitutis Viaticum concederetur.* Schelstratus Antiquit. Illustratæ part. 1. pag. 463.

(8) Quis miretur, Siricium virum, qui *de suo ingenio ceteros estimabat*, ut ait Hieronymus epist. 16. ad Principiam, non modò non damnâsse Rufinum Origenistam sed etiam ei Aquilejam solum patrium proficisci post editam infamem interpretationem librorum Origenis περὶ ἀρχῶν *De principiis* litteras *communicatorias* concessisse? sibi enim persuadere non potuit, in viro tanti nominis ac famæ, qualis tum habebatur Rufinus, latere venenum hæreseos, quo Urbs tota absimpta esset, nisi fuisset a S. Marcella detectum. Non est igitur Siricius hac de causa negligenter insimulandus. Ut Jovinianum aliósque hæreticos damnavit: ita Rufinum quoque damnâsse, si errores ejus cognitos habuisset atque perspectos.

Siricium autem præmaturâ morte erep. Sandini Vitæ Pontif. L. tun

tum è vivis, quòd paulò segniùs defende-
rit causam Fidei, dicet nemo, qui re-
fentiat: præsertim cùm multos Romanos
Episcopos Pontificatus diuturnitate exaq-
uit, plures superaverit, ac decesserit natu-
annos amplius septuaginta, ut probat Flo-
rentinus Exercitat. XVI. in Martyrologium
Hieronymianum ad VI. Kal. Decembr.
ubi ea purgat, quæ Siricii sanctitatem ob-
scurare Baronio visa sunt. Quod facit e-
tiam Norisius in dissertat. De sanctitate
Siricii, Operum tom. 4. pag. 721. Vide
Cardinalem Lambertinum De Serv. DEI
Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. part. 2.
cap. 5. num. 4.

(9) Cantelius in Historia Metropolitana-
rum Urbium part. 2. dissertat. 1. cap. 2.
docet, *Papa* nomen, quod primis Christi
sæculis erat Episcopis omnibus commune,
primum sibi tribuisse Siricum in ea epi-
stola, cui inscriptio est. *Siricius Papa*
Orthodoxis per diversas provincias, &
Siricii vestigiis instituisse Leonem epist. 104.
Idem part. 1. dissertat. 1. cap. 1. scribit,
sæculo sexto Ennodium Ticinensem, Cas-
siendorum, & Liberatum vocare consuevi-
se Romanum Episcopum *Papam*, Antisti-
tes verò aliarum Ecclesiarum *Episcopos*,
postea sensim obtinuisse, ut nono sæculo
exeunte, vel ineunte decimo *Papa* nomen
uni Romano Pontifici tribueretur: tandem,
cùm Schismatici pro odio, quod habebant
in Romanum Episcopum, nomen *Papa*
sibi vindicarent, anno 1073. in Synodo
Romæ

Romæ habita cavisse Gregorium VII. (quod tradit etiam Baronius in Martyrolog. Rom. ad diem X. Jan.) ne Papæ nomen unicum esset in universo Orbe Christiano, nec liceret alioni se ipsum vel alium eum nomine appellare. Hac in registro Epistolarum Gregorii VII, quod asservatur in Biblioth. Vaticana, ubi canones ejus Synodi scripti habentur. Baronium sequitur etiam Sirmondus annotat. ad Ennodii epist. 1. lib. 4. At Pagius tom. 3. Breviarii in Addendis pag. 559. dicit, se nescire, à quo acceperit Cantelus, id in Synodo Romana sub Gregorio VII sanctum esse: neque enim in decem, quas hic Pontifex Roma celebravit, Synodis hujusmodi decreti vestigium aliquod reperitur.

XLI.

S. ANASTASIUSI.
ANNO CHRISTI 398.
ARCADII ET HONORII
IMPERAT. 4.

Pridie Idus Martias anno 398. sic Bar. an. cedit in Pontificatum vir insignis 398. §. 2. Anastasius, (1) quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput sub cali Episcopo truncaretur. (2) Imo idcirco

L 2

raptus

raptus atque translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur; dicente Domino ad Jeremiam: Ne oraveris pro populo isto, neque depreceris in bonum. (3) Romanus fuit, ac Maximi filius. Vir distissima paupertatis, & Apostolicae solitudinis statim noxium perculit caput, &

Bar. an. sibilantia hydra ora compescuit. (4) Vi-
400. §. delicet impios Origenis libros Peri-
13. Lab. archon proscriptis, nec solùm aucto-
tom. 5. rem Originem, sed etiam Rusinum
Conc. pag. 658. acerrimum Origenistarum defenso-
rem ac patronum anathematizavit.

Bar. an. (5) Idem, ut est in Libro Pontifi-
402. §. cali, constituit, ut quotiescumque San-
42. 43.cta Evangelia recitarentur, Sacerdotes
Pag. §. non sederent, sed curvi starent, (6)
16. ut videlicet humilitatem, qua à Domino
docetur, etiam corpore demonstrarent.
(7) Anno 402. V. Kal. Majas ad
superos evolavit, cùm annos quatuor,
mensem unum, & dies tredecim Pon-
tificale munus sustinuisse.

ANNOTATIONES.

(1) Ad hunc usque Pontificem pervenit series Pontificum Romanorum contexta a D. Augustino epist. 53. alias 165. In S. Iricium Anastasii successorem definit S. Optatus Milevitanus lib. 2. §. 3.

Orbis

(2) Orbis caput truncatum dicitur ob eam causam, quod Roma anno post Anastasii mortem octavo, Christi 410. primam obsidionem & direptionem passa est ab Alarico Gothorum Rege.

(3) Hæc S. Hieronymus epist. 16. ad Principiam pag. 123.

(4) Idem epist. 8. ad Demetriadem pag. 66. ad Pamachium.

Adversus Rufinum l. 2. c. 3. ponit *inter multa Origenis mala hac maximè heretica: Dei filium creaturam: Spiritum Sanctum ministrum: mundos innumerabiles, æternis sibi seculis succedentes: Angelos versos in animas hominum: animam Salvatoris fuisse, antequam nasceretur ex Maria: resurrectionem nostrorum corporum sic futuram, ut eadem membra non habeant.* Hæc & similia an verè tribuantur Origeni, disputat Huetius lib. 2. Origenianorum, Norisius in dissert. Historica de Synodo quinta cap. 6. & lib. 1. Historiæ Pelagianæ cap. 1. sectæ Pelagianorum Principem facit.

(5) Rufinus Monachus Aquileensis Origeniana doctrinæ maximus propugnator ac promotor, Pelagianorum idem magister & amicus fuit ---- Primus in Occidente Pelagianam heresim docuit, ac Pelagium & Cœlestium eadem imbuit: Norisius Hist. Pelag. l. 1. c. 1. qui cap. seq. 3. secutus auctoritatem antiqui Codicis

Vaticanae Bibliothecæ ait, Rufinum *errores ab se assertos condemnasse*.

(6) Cur hoc decretum Anastasius condideret, causam præbuit contentio Romæ inter Presbyteros & Diaconos oborta. *Hi enim*, ut ait Baronius ad an. 402. §. 44. *administrantes res Ecclesiæ, superciliosi elati spernebant Presbyteros; Presbyteri autem in eisdem insurrexerent, atque ex consuetudinis Romana Ecclesiæ præscriptio, ipsis sedentibus, eos stare debere contentebant. Sed eò usque contentio pertinax progressa est, ut etiam cum stantes Diaconi coram populo legerent Evangelium, Presbyteri tamen minimè à sessione consurgerent, quod ut enorme factum Anastasius Papa emendandum sancito decreto putavit.*

(7) Walafridus Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22, tom. 15. Biblioth. Patrum pag. 192.

XLII.

S.

INNOCENTIUS I.
ANNO CHRISTI 402.

ARCADII ET HONORII

IMPERAT. 8.

INNOCENTIUS Albanensis patre Innocentio natus, in locum

Adas.

Anastasii, consentientibus sanctis Sacerdotibus, omniisque Clero ac populo, ordinatus est (1) anno 402. XV. Kal. Ju- Bar. an. nii. Haud leve ei fuit cum Theo- 402. §. philo Alexandrino & Orientalibus 48. Pag. Episcopis negotium de causa S. Joan- §. 19. nis Chrysostomi. Hunc bis injusto Bar. an. judicio damnatum. & Episcopatu 404. §. dejectum, appellatione ejus suscep- 20. Pag. tâ absolvit, & Constantinopolitanæ §. 16. Sedi restituit. (2) Qui vivo præstò Bar. an. fuit, non defuit mortuo. Recusavit 407. enim communicare cum Attico Con- §. 21. stantinopolis Episcopo, & Ori- entibus, donec inustam Chrysosto- mo ignominiam demerent, ejus no- mine in Diptycha, unde expunctum fuerat, restituto, noménque Arsa- cii, qui post expulsionem Chrysostomi usurpaverat Constantinopolitanum Episcopatum, ex iisdem Ec- clesiasticis tabulis expungerent. (3) An. 409. Idem in epistola ad Victoricum mul- §. 10. ta decrevit formandis moribus Cle- ricorum, & Virginum sacrarum. (4) Idem profectus est cum legatis ad Honorium Imperatorem, & Ala- ricum Regem Gothorum ad pacem inter ipsos conciliandam & obsidio-

L 4

nem

nem avertendam ab Urbe. Quæ legatio licet successu caruerit, ei tamen cessit prosperè. Namque accidit, ut tanquam justas *Loth subiractus à Sodomis*, occulata providentia Dei apud Ravennam tunc positus, peccatoris populi non videret excidium. (5) Eum verò, salute Urbis præposita religioni Catholicæ, permisisse, ut imminentem jam Romæ Alarico, consueta Ethnica sacrificia fierent, Zosimi calumnia est. Illud quoque est falsum, quod produnt alii, eum voluisse, irritum esse Ordinis Sacramentum administratum ab hæreticis. Vetus enim duntaxat, Clericos ab Heterodoxis initiatos frui honore ac privilegiis dignitatis suæ. Exinde caput curarum fuit hæresis Pelagiana. *Nefandi erroris capita* (*Pelagium*, ejusque discipulum Cælestium, qui circa peccatum originale, circa vires liberi arbitrii, & Dei gratiam multa peccabant) *Apostolico mucrone percussit*, (6) eoque Concilii Garthaginensis II. & Milevitani II. sententiam contra illos latam confirmavit. (7) Adeò nulla in re Pelagio, quod jaclârunt Pelagiani, consentiens fuit. (8) Idem

Lib. 5.

Bar. an.
416.
§. 14.

pris

primus Novatianos Roma degentes per-
sequi cœpit, multasque eis Ecclesias ade-
mit. (9) Varia decreta edidit per-
tinentia ad Ecclesiasticam disciplinam.
Ut alia missa faciam, in epistola ad
Victricium cap. 3. constituit, ut si
majores causæ in medium fuerint devo-
luta, ad sedem Apostolicam, sicut Syno-
dus statuit, & beata consuetudo exigit,
post judicium Episcopale referantur. (10)
Et in epistola ad Decentium cap. 1.
abusum emendavit, qui irrepserat, ut
contra usum Romana Ecclesia pax alicu-
bi ante confecta mysteria traderetur,
cùm necessariò indicenda sit post con-
secrationem, ut pacis osculo demonstre-
tur, populum ad omnia, quæ in
mysteriis aguntur, atque in Ecclesia
celebrantur, præbuisse consensum.
(11) Cap. 4. probavit jejunium Sab- Bar. ann.
bati jampridem Romæ receptum, ra- 417. §. 4.
tamque fecit traditionem, ex qua Pag. 6.
Ecclesia die Parasceves, & Sabbato
ante Pascha abstinet à sacro sancto
Missæ sacrificio. (12) Obiit anno
417. V. Kal. Augusti, cum annos
quindecim, menses duos, & dies decem
ei Pontificatus fuisset.

L 5

AN.

ANNOTATIONES.

(1) Innocentius I. in Epist. ad Anysium apud Lab. tom. 4. Conc. pag. 1701.

(2) Gelasius in epist. ad Episcopos Daniæ tom. 4. Conc. pag. 1203. *Sancta memoria Joannem Constantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præsulum certè damnarat, quem simili modo Sedes Apostolica, etiam sola, quia non consensit, absolvit.*

(3) Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 12. *Diptychorum nomen à Ptychis, id est plicis derivatur: unde Diptycha tabula sunt, quæ duas habent plicas. Inuenio autem iria fuisse genera Diptychorum, sive tabularum, quibus nomina in singulis Ecclesiis inscribebantur. Primum erat peculiare Episcoporum, eorum præsertim, qui illam Ecclesiam rexerant, dummodo probitate ac sanctis moribus claruissent. Secundum vivorum, in quibus eorum nomina descripta erant, qui adhuc viventes dignitate aliquâ, vel beneficiis illi Ecclesia collatis conspicui, vel alio titulo bens meriti erant. In his primo loco Romanus Pontifex, cum alii Patriarchæ, & proprius Antistes, ac reliqui clero adscripti recensebantur; postea Imperator, Principes, Magistratus, & populus fidelis. Tertium erat mortuo-*

rum

rum, qui in Catholica communione decesserant. Usum vero Diptychorum, eorumque lectio[n]em inter Missarum solemnia vel ab Apostolis, vel ex illorum institutione seu traditione ab immediatis successoribus cepisse, satis constat ex iis, quæ supra cap. 8. de nominum recitacione & priscis Patribus allata sunt.

Baronius ad an. 407, §. 22, *Ceterum ad Arcadium Imperatorem idem Innocentius Papa, auditu Joannis Chrysostomi morte, gravissimam acrimoniam aspersas, anathematique terrificas, quibus tum ipsum, tum Augustam: tum denique Episcopos sceleris complices excommunicat, litteras dedit, quas recitat idem Baronius §. in sequente 23.*

(4) Post recitata decreta Innocentii, quæ pertinent ad Virgines consecratas, ita subjecit Concilium Turonense anno 567. celebratum Can. 20. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 859. *Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à Sede Apostolica processerunt, agere presumat? Et quorum auctorum valere possit prædicatio, nisi quos Sedes Apostolica semper aut intronisit, aut apocryphos fecit, & patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præcepit auctoritas? Nos ergo hoc sequentes, quod Papa Innocentius statuit,*

in

*in canonibus nostris inserentes statuamus
observandum.*

(5) Orosius lib. 7. cap. 39.

(6) S. Prosper contra Collatorem. cap. 21.

(7) Epistolis 181. & 182. inter Augustinianas, & apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1283. & 1287.

(8) S. Augustinus de bono Perseverantia cap. 2. *Tria sunt, quæ maximè adversus Pelagianos Catholica defendit Ecclesia: quorum est unum, gratiam Dei non secundum merita nostra dari, quoniam Dei dona sunt, & Dei gratiâ conferuntur etiam merita universa justorum: alterum est, in quantacunque justitia sine qualibuscunque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere: tertium est, obnoxium nasci hominem peccato primi hominis & vinculo damnationis obstrictum, nisi reatus, qui generatione contrahitur, regeneratione solvatur.*

S. Vincentius Lirinensis in Commonitorio cap. 24. *Quis unquam ante profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi presumpxit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per actus singulos adjuvandum necessariam Dei gratiam non putaret? Quis ante prodigiosum Discipulum ejus Celestium, reatu prevaricationis Adæ omnibumanum genus negavit adstrictum?*

Aub.

Aub. Miræus schol. ad cap. 43. Genadii de Viris Illustribus apud Fabricium in Bibliotheca Ecclesiastica pag. 21. *S. Innocentius I. Pelagium ejusque socium Celestium primus ex Pontificibus anno 417. Ecclesiasticâ communione privavit.*

(9) Socrates lib. 7. cap. 9.

(10) Apud Petrum Coustant tom. 1. Epist. Rom. Pont. pag. 749.

(11) Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 16. §. 6. ubi ex dictis eos affirmat *errare, qui Innocentio I. osculi pacis institutionem adscribunt.*

(12) Missa, quæ celebratur feriâ sextâ Majoris Hebdomadæ, dicitur Missa *Præsanctificatorum*, quæ tamen equivocè dicitur *Missa*, cùm careat consecratione corporis & sanguinis Iesu Christi. Bona lib. 1. Rerum Liturgic. cap. 15. §. 5.

Missæ autem, quæ Sabbato ejusdem hebdomadæ celebratur, *ad noctem subsequenter* pertinet - - - - Jam vero quam ob rem solempne sacrificium in Parasceve, & Sabbato subsequente sit prætermissum, non levis etiam difficultas est. Moralem causam de Parasceve afferre solent Ecclesiasticorum ritum expositores, nempe quia in hac die Dominus seipsum obtulit, & ipsa oblatio sufficit ad salutem credentium. *Quæ ratio est Amalarii, & vulgati Alcuini. Probabilior est ea, quæ ab In-*

nocen-

nocentio I. indicatur, scilicet quod iste
biduo Apostoli in mœrore constituti, je-
juni permanescerint, adeo ut ob hanc causam
traditio Ecclesiæ habeat, isto biduo Sacra-
menta penitus non celebrari. *Hinc fa-*
ctum est, ut primi Christiani Apostolorum
imitandi studio ab omni cibo itidem hoc
biduo abstinuerint, atque ab ipsa Sacra-
ficii oblatione, & fortasse etiam à com-
munione ex Præsanctificatis, qua nescio
au primis temporibus fuerit omissa: Ma-
billonius Comment. in Ordinem Rom.
tom. 2. Musæi Italici cap. 11. pag. 74: 75.

XLIII.

S. ZOSIMUS.
ANNO CHRISTI. 417.
HONORII 23. THEODO-
SII II. 10.

Successor Innocentii sanctus Papa Zosimus, (1) Græcus, Abrahamii filius, electus est anno 417. XIV.
Bar. an. 417. §. 17. 18. Kal. Septembris. Hujus prudentia,
17. 18. 31. 37. dolis Cælestii ac Pelagii tentata, la-
31. 37. Pag. §. 12. 13. 16. borare visa est. Namque Cælestius,
12. 13. qui post mortem Innocentii Romam
16. advolarat, ei obtulit libellum ita
compositum, ut licet pravis scate-

ref

ret quæstionibus, Catholicus tamen videri posset: quia superius in eodem libello suo, de hujusmodi quæstionibus locutus, antè prædixerat: Si fortè ut hominibus quispiam ignorantiae error obrepserit, vestrâ sententiâ corrigitur. Hanc ejus prælocutionem venerabilis Papa Zosimus tenens, egit cum homine lenius, à vinculis tamen excommunicationis nondum credidit esse solendum, (2) Pelagius vero epistolam ad Zosimum scripsit complectentem ea, quæ cuilibet non solertissimo sicut fecissent. At fraudibus utrius Bar. an. que mox per Africanos Episcopos 418. §. patefactis, utrumque damnavit. Quo 16. 17. facto Africanorum Conciliorum decretis 19. 20. sententia sua robur adnexuit, & ad im- Pag. §. 16. 17. piorum detruncationem gladio Petri dextera omnium armavit Antistitum (3) Comme- ca epistola, quæ Tractoria dicitur à nitorii Mario Mercatore, & in causa Pe- cap. 3. lagianorum non secus, atque illa S. Leonis de Incarnatione ad Flavianum, videtur fuisse regula Fidei. (4) Eadem Tractoria missa etiam ad Honoriū Imperatorem commorantem Ravennæ impetravit, ut Cælestius, cæterique Pelagiani pellerentur ex Urbe

Urbe, & pro bæreticis haberentur. Adeò postquam de Pelagianorum malitia compertum habuit, eos curavit extinguere, eorumque, si fieri posset, memoriam delere. Ejus decreta duo ponuntur in Libro Pontificali, alterum, quo constituit, ut Diaconi lavas testas de pallis linostimis haberent, (5) alterum, quo per Parochias concessit licentiam benedicendi Cereum Paschalem. (6) Mortuus est VII. Kal. Januarii anno Christi 418. Pontificatus primo, mense quarto, die septimo, cum paulò ante Aprii Presbyteri ab Urbano Siccensi in Africa Episcopo gradu dejecti appellatum suscepisset: Unde fuit ad quinquennium inter Africanam, & Romanam Ecclesiam contentio de Appellationibus (7).

Bar. an.
418. §.
73. 77.
Pag. 9.
71.

ANNOTATIONES.

(1) S. Augustinus lib. 2. de peccato Originali cap. 9.

Theodoreetus lib. 5. Hist. Eccl. cap. 37. *Innocentio præstantissimo Romanae Urbis Episcopo successit Bonifacius.* Verum, ut animadvertisit Tillemontius, solus est in opinione hac, & omnes consentiunt, Zosimum, non Bonifacium successisse Innocentio.

Au

(2) Augustinus lib. 2. de peccato originali cap. 6. & 7. Idem contra Julianum lib. 6. cap. 12. *Quale est autem, quod beatæ memoria Zosimum Apostolicæ Sedis Episcopum, ut in tua prævitate perfistas, prævaricationis accusas? Qui non recessit à suo prædecessore Innocentio, quem tu nominare timuisti, sed maluisti Zosimum, quia egit primitus lenius cum Calestio: quoniam se in his sensibus vestris, si quid displiceret, paratum esse dixerat corrigi* \mathfrak{E} *Innocentii litteris consensuram esse promiserat. Et lib. 2. contra duas epistles Pelagianorum cap. 3. Tot* \mathfrak{E} *tan-*
tis inter Apostolicam Sedem \mathfrak{E} *Afros E-*
piscopos currentibus \mathfrak{E} *recurrentibus scri-*
ptis Ecclesiasticis, etiam gestis de hac
causa apud illam Sedem Calestio præsen-
te \mathfrak{E} *respondente confectis; quænam tan-*
dem Epistola venerandæ memoria Papæ
Zosimi, quæ interlocutio reperitur, ubi
præceperit credi oportere, sine ullo vito
peccati originalis hominem nasci? Nus-
quam prorsus hoc dixit, nusquam omni-
no conscripsit. Sed cum hoc Calestius
in suo libello posuisset, inter illa duntaxat,
de quibus se adhuc dubitare \mathfrak{E} *instru-*
velle confessus est, in homine aterrime
ingenii, qui profecto, si corrigeretur,
Sandini Vitæ Pontif. M plurim

plurimis profuisset, voluntas emendationis, non falsitas dogmatis approbata est. Et propterea libellus ejus *Catholicus* datus est, quia & hoc *Catholica* mentis est, si qua forte aliter sapit, quam veritas exigit, non ea certissime definire, sed detesta ac demonstrata respnere.

(3) S. Prosper contra Collatorem cap. 11. pag. 362.

(4) Zosimi epistola apud Mercatorem *Tractoria* dicitur pro Synodica. Eodem modo usurpatur *Tractoria* apud Augustinum epist. 43. n. 8. & Serm. 2. in Psal. 36. n. 19. Nonnunquam vero est diploma evectionis.

(5) Bona lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 24. §. 6. *In Actis S. Silvestri*, que Damaso adscribuntur, ab eo constitutum legimus, ut Diaconi Dalmaticis in Ecclesia uterentur, & Pallâ linostimâ lâva eorum tegeretur: *Zosimus item constitutum fecisse* dicitur, ut Diaconi lâvas tectas haberent de pallis linostimis, ubi forte legendum linostemâ, id est ex lino & lana contexta, qua, ut ait Isidorus lib. 19. Orig. cap. 22. dicta est linostima, quia in stamine linum, in irama lanam habet. Nomine autem hujus palla nihil commodius intelligi potest, quam stola Diaconalis, qua in humero sinistro ab ipsis deferetur ad differenciam Sacerdotalis à collo ante pectus pendens.

dentis. Stola item mentio fit sub nomine Orarii in Concilio Laodiceno tempore e-
iusdem Silvestri habito cap. 22. & 23.
quibus Subdiaconis & Lectoribus prohi-
betur, ne Orariis utantur. Ex quo du-
plici testimonio infertur, ante annos mil-
le & trecentos usum stola in Ecclesia in-
valuisse.

(6) Baronius ad an. 418. §. 76. Quod
autem ad Cereum Paschalem spectat, per-
peram acceperant nonnulli, ut à Zosimo
putarint primo inventum esse ejus usum:
cùm illud tantum à Zosimo instituum
esse dicitur, ut idem Cereus, qui in ma-
joribus taniū Basilicis incendi soleret,
aque singulis Parochiis concederetur.
Qui ex hymno Prudentii colligunt, usum
benedicendi Cerei Paschalis esse antiquiorem
Zosimo, eos falli probant Mabillonius lib.
2. de Liturgia Gallicana pag. 141. & Mar-
tene de Antiqua Ecclesiæ disciplina in di-
vinis celebrandis officiis cap. 24. Neque
tamen propterea, adjicit Mabillonius, tam
novus est Cerei in vigiliis Paschalibus
benedicendi ritus, ut Heinsius visum est,
cum Ennodius Ticinensis ante annum
520. Episcopus geminam Cerei Pascha-
lis benedictionem scripsit. In Missali
item Gothicō-Gallicano occurrit Benedi-
ctio cerae beati Augustini Episcopi, quam
adhuc Diaconus cùm esset, edidit & ceci-
mit.

nit, *sub hoc exordio*: Exultet jam Angelica turba Cælorum &c. *ut modo in usu habetur*. In MSS nonnullis idem istius benedictionis titulus legitur: *Augustinus ipse in lib. 15.* De Civitate Dei cap. 22. *quosdam versus refert*, quos in laude quadam Cerei scripsit. In utraque Cerei benedictione Ennodius testatur, ex Cereo benedicto decerptas à Fidelibus fuisse particularis contra procellas. *Inde Agnorum Dei cereorum origo.*

Durandus lib. 6. cap. 80. num. 2. Cerei benedictionem tribuit Ambroſio, alii S. Leoni, alii Petro Diacono Casinensi monacho.

(7) Eplicatur à Baronio ad an. 419. §. 64. Petro de Marca lib. 6. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 14. Nat. Alessandro in Hist. Eccl. sæc. IV. dissertat. 18. Propositione 2. objectione 9. Tillemonio tom. XIII. pag. 775. 1031.

XLIV.

S. BONIFACIUS I.
ANNO CHRISTI 418.
HONORII 24. THEO-
DOSII II. 21.

Post Zosimum Romanæ Ecclesiæ prefuit
Bonifacius (1) Presbyter, Jocundi

di Presbyterii filius, Romanus. *Ve.* Bar. an.
 nerabilem virum hunc, veterem Pres. 418. §.
 hyterum, in lege doctissimum, ac bonis 78. Pag.
 moribus comprobatum, & (quod eum §. 72.
 magis ornabat) invitum (2) anno Bar. an.
 419. §. 7.
 418. V. Kal. Januarii Presbyteri ele- & 8.
 gerunt. Diaconi verò, & Presby- Pag. §. 2.
 teri admodum pauci, qui electioni
 ejus non consenserant, nixi patro-
 cinio Symmachi Praefecti Urbis sum-
 mum Sacerdotium dederunt Eulalio
 Archidiacono. (3) Honorius Im-
 perator mendacibus Symmachi lit-
 teris deceptus, Eulalio magis, quam Bar. an.
 Bonifacio favere primùm visus est. 419. §. 8.
 Postea cùm à Presbyteris Bonifacio 10. 13.
 consentientibus litteras accepisset, u- 15. 29.
 trumque ad se Ravennam arcessitum 34.
 Urbe abstinere jussit, donec causa
 utriusque in Concilio cognosceretur,
 missò interim Romam Achilleo Epi-
 scopo Spoletino, qui Paschæ tem-
 pore *sacra mysteria* celebraret. Dum
 apparatur Concilium, Eulalius con-
 tempto Honorii mandato Urbem in-
 greditur. Quo facto omnem ipse
 controversiam diremit. Nam of-
 fensus Imperator jussit, eum pelli ex
 Urbe, & revocari Bonifacium ac-

clamacione totius populi, ac consensu meliorum Civitatis, divinae institutionis ordine consecratum. (4) Statim quæ suarum partium erant, obire cœpit solicita curâ, atque in id primum studuit, ut Ecclesiam schismate turbatam conciliatâ pace stabiliret, eique non in præsens modò, sed etiam in posterum prospiceret. Ideoque

Lab. egit cum Honorio, ut constitueret,
tom. 2. quatenus in Urbe Roma nunquam per
Conc. ambitum ordinaretur Antistes. Annun-
pag. cens ille edixit, si duo contra fas teme-
1582. ritate certantes fuerint ordinati, nul-
1583. lum ex his futurum penitus Sacerdotem,
Dist. 79. c. si duo sed illum solum in Sede Apostolica per-
8. mansurum, quem ex numero Clericorum
nova Ordinatione divinum judicium, &
universitatis consensus elegeret. Quo-
niam verò Bonitacius pūssimorum Im-
peratorum Catholica devotio gaudebat,
contra inimicos gratiæ Dei non solum A-
postolicis, sed etiam Regis est usus edi-
ctis, & idem cum esset doctissimus, ad-
versus libros tamen Pelagianorum beati
Augustini Episcopi responsa poposcit. (5)
Bar. an. Decreta ejus, referente Libro Pon-
423. § 8. tificali, fuerunt, nève dicatæ Deo
Pag. §. 6. virginis palla sacra, seu, quod alias
Codex

Codex habet, pallam sacratam contingere, aut lavare licet, nec thus in Ecclesia adolere: (6) item ne servus aut obnoxius curia, vel cuiuslibet rei Clericus fieret. Vitam reliquit anno 423. VIII. Kal. Novembr. post quam annos quatuor, menses novem, & dies duodeviginti munia Pontificalis obivit.

ANNOTATIONES

(1) Socrates lib. 7. cap. 11.

(2) Hæc sunt in Libello supplici Presbyterorum Romanorum ad Honorium Imp. apud Baronium ad an. 419. §. 8. Hoc tempore *in creando Pontifice triduum à morte predecessoris (quod postea lege cantum est) fuisse exspectatum*, probat Symmachus pfecti ad Honorium Augustum relatio de iis, quæ, Zosimo Papa mortua, in creatione successoris contigerunt (apud Baronium ad an. 418. §. 80.) ubi Eulalius Bonifacii amulus de exequiis prioris Episcopi à populo & à Clericis ad Ecclesiam Lateranensem adductus dicitur, ubi per biduum remoratus est, ut expectaretur dies consuetus, quo posset solemniter ordinari, id est eligi. *Hoc triduum cum in electione Gregorii VII. qui ipsa die mortis Alexandri II. creatus est, servatum non*

M 4 *fuif-*

fuisse; id postea Benno Cardinalis, aliisque Gregorii adversarii ipsi objecerunt; quod triduum per id tempus nullâ legi sanctum fuisse existimat Baronius, qui Benonis criminacionem hoc loco rejecit, Mabillonius comment. in Ordinem Romanum cap. 17. pag. 112. Vide Bonifacii III. vitam.

Idem Mabillonius cap. 18. pag. 119. Eulalius, ut in litteris Cleri Romani ad Honorium Augustum legitur, circumventis paucissimis Presbyteris, exhibito etiam cum aliis Ostiensi Episcopo, in locum sibi non debitum, incustodito religionis ordine, per ambitum proruit. Ubi cum audis, Ostiensem Episcopum cum aliis acciunum fuisse ad Eulalium ordinandum, alios Episcopos ejus ordinationi cooperatos fuisse, vero proximum est.

(3) Hoc Bonifacium inter Eulaliū dissidio factum, ut primum Honorius, deinde Italia Reges alii aliis temporibus sese Romani Pontificis electiani immischarint. Pagius ad an. 419. §. 2.

Eulalius constitutus in Civitate Neposina Episcopus, legitur in Libro Pontificali.

(4) In memorato libello supplici apud Baronium ad an. 419. §. 8.

(5) S. Prosper contra Collatorem cap. 21. pag. 362.

AB

Augustinus scripsit libros quatuor contra duas epistolas Pelagianorum, quos Bonifacio Papæ nuncupavit, ad eumque misit per Alypium.

(6) Decretum simile huic editum est à Sotere,

XLV.

S. CÆLESTINUS I.

ANNO CHRISTI 423.

THEODOSII II. 16.

CÆLESTINUM Diaconum Pri- Bar. an. sci filium Romanum anno 423. 423 §. 8. 9 III. Nonas Novembr. in Petri sede Pag. §. 7. Dominus Deus noster sine ulla plebis sua dissidence constituit, (1) licet, qui ab Eulalio steterant, adhuc in schismate perseverarent, eumque, ut est in Libro Pontificali, peterent revocari. Decessorum vestigia secutus Novatianis Ecclesias, quas Romæ habebant, admittit, & Rusticulam eorum Episcopum clam in privatis ædibus plebem colligere compulit. Etenim ad id usque temporis Novatiani Romæ plurimum floruerant, cum multas ibi Ecclesias possiderent, & maximam populi multitudinem in eis colligerent. (2) Idem sciens damnatis non examen judicii, sed solum pœnitentia

M 5

812

ria remedium esse præstandum, Calastium
quasi non discussu negotio audientiam po-
sulantem, totius Italiæ finibus iussit ex-
trudi: adeò & præcessorum statuta & de-
creta Synodalia inviolabiliter servanda
censebat, ut quod semel meruerat ab-
scindi, nequaquam admitteret retractari.
Nec verò segniore curâ ab hoc eodem mor-
bo Britannias liberavit, quando quo-
dam inimicos gratiæ solum sua originis
occupantes, (3) etiam ab illo secreto ex-
clusit Oceani, & ordinato Scotis Episco-
po, dum Romanam Insulam studet ser-
vare Catholicam, facit etiam barbaram
Christianam. (4) Per hunc virum e-
tiam Orientales Ecclesias geminâ peste pur-
gatae sunt, quando Cyrillo Alexandrina
urbis Antistiti, glorioſiſſimo Fidei Ca-
tholica defensori, ad execandam Nesto-
rianam impietatem Apostolico auxiliatus
est gladio, quo etiam Pelagiani, dum
cognatis confœderantur erroribus, iterum
Bar. an. proſternerentur. (5) Nimirum celebra-
430. § 1. to Romæ Concilio Nestorium Con-
23. 25. 57 stantinopolitanum Antistitem inaudi-
60. Pag. tæ hæreſeos auetorem (6) & Chri-
§. 4. 5. stianorum communione, & Episco-
patu privatum fore edixit, nî usus
dato in pœnitentiam ſpatio decem
die-

dierum errorem deponeret. Exequendæ sententiæ & suæ fungendæ vicis negotium Cyrillo dedit. Cognitâ re Nestorius imminentem capiti suo procellam in caput Cyrilli ipsius studuit convertere. Priusquam enim Cælestini epistola ex Romano Concilio data unâ cum Cyrilli & Concilii Alexandrini epistola Synodica, eique subjectis duodecim anathematisms sibi redderetur, fraudibus insinuavit se Theodosio, persuasitque, ut sacram ad Cyrillum dirigeret. & à sua cum persecutione compesceret. (7) Directâ sacrâ Imperator eum arguit tanquam inquietum & scandala settantem, Conciliumque omnibus Episcopis Ephesum indixit, ut conferrent de Nestorii libris & Cyrilli judicium. (8) At fraudi eventus defuit. Siquidem Nestorius hæreseos compertus, in eaque obstinatiùs in dies perseverans, ab universo Episcoporum cœtu anathemate damnatus est, & amotus Episcopatu. Concilii acta Cælestinus rata atque perpetua fecit auctoritate suâ. (9) Semipelagianos Massilienses doctrinæ Augustini de Prædestinatio-
ne & Gratia obtructantes, scriptâ ad Epi-

Bar. an.
431. §.
187.

Episcopos Galliæ epistolâ compescuit, & Augustinum ornavit laude meritâ. (10) Constituit teste Libro Pontificali, ut Psalmi David centum quinquaginta ante Sacrificium psallerentur antiphonatim ex omnibus, quod antea non fiebat, sed tantum Epistola Pauli recitabantur, & sanctum Evangelium: & sic, quod additur in alio codice, Missa fiebant. (11) Anno 432. VIII. Idus April. naturæ concessit, cum annos octo, menses quinque, & dies tres fuisse in procuratione Ecclesiæ Catholice egregius,

ANNOTATIONES.

- (1) S. Augustinus epist. 209. al. 261.
- (2) Socrates lib. 7 cap. 11.
- (3) *Pelagium gente Britannum dicit* Marius Mercator initio Commonitorii. A. S. Prospero in Carmine de ingratis cap. 1. dicitur *coluber Britannus*. ab Orosio in A. pologeticô *Britannicus noster*. Augustinus epist. 186. aliâs 106. *Pelagium*, quem credimus, ut ab illo distingueretur, qui *Pelagius Tarenti dicitur*, Britonem fuisse cognominatum.
- (4) Idem S. Prosper in Chronico pag. 744. *Ad Scatos in Christum credentes ordinatur à Papa Celestino Palladius;*

Et primus Episcopus mittitur. Contentio est inter Hibernos & Scotos de Palladii missione. Illi, quos constat Scotos appellatos à veteribus, dicunt, Palladium missum in Insulam suam: Scotti verò, sive ut nunc vocantur, Scoto-Britanni, ad se missum esse confirmant. Pagius ad an. 431. §. 51.

(5) S. Prosper contra Collatorem cap. 21. pap. 363.

(6) *Nestorius contrario Apollinaris morbo, dum se se duas in Christo substanzias distinguere simulat, duas introducit repente personas, Et inaudito scelere duos esse vult Filios Dei, duos Christos, unum Deum, alterum hominem, unum, qui ex Patre, alterum, qui sit generatus ex Matre.* Atque ideo afferit, Sanctam Mariam non Theotócon (Dei Genitricem) sed Christotócon (Christi Genitricem) esse dicendam, quia scilicet ex ea non ille Christus, qui Deus, sed ille, qui erat homo, natus sit: S. Vincentius Lirinensis in Commonit. cap. 12.

Nestorium obiisse linguâ à veribus exēsa, scribit Euagrius lib. 1. Hist. Eccl. cap. 7.

(7) *Sacra, Epistola, diploma Principis:* Ducangius in Glossario.

(8) Liberatus in Breviario cap. 4. & 5. apud Lab. tom. 5. Cone. pag. 744.

Concilium hoc est Ephesinum Oecumen. Concil. III. an. 431. convocatum à prædicto Theo-Oecuménofio juniore, Orientis Imperatore. Ejus III.

con-

convocationem tanquam consilio suo & auctoritate factam Cælestinus ratam habuit. Interfuerunt Episcopi *ducenti fere numero*, ut ait S. Vincentius Lirinensis in *Communitorio* cap. 29. Suos ad Concilium legatos Pontifex misit Arcadium & Projectum Episcopos, ac Philippum Presbyterum. Ante horum adventum Concilio præfuit Cyrillus Alexandrinus cum suo, tum Cælestini nomine. Suo, quia ex sanctione Canonum Nicænorum primus erat post Romanum Pontificem Episcopus, ideoque absentibus legatis Pontificis Romani, ipse primum in Concilio locum debebat obtinere: Nominis Cælestini, quia ei mandaverat Cælestinus, ut susciperet executionem sententiae in Romana Synodo latæ contra Nestorium. Qua de re in Concilio agebatur. Utrum vero etiam postquam legati Ephesum appulere, Cælestini personam gesserit, non couenit. Quod si quis causam querat, cur Cælestinus post Cyrillum Vicarium datum tres alios legaverit, hanc reddit Petrus de Marca lib. 5. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap.

4. §. 7. *Etenim Theodosius Imperator a Nestorii fautoribus circumventus, dissidium in Ecclesiam inuestum Cyrillo impulabat, qui contentionibus ex invidia adversus Nestorium accensis pacem Ecclesia turbasset---- Quare necessarium omnino fuit, ut Cælestinus alios præter Cyrillum Legatos mitteret, qui posteriores curas ad generalem Synodum deferrent.*

rent, & Cyrilli anathematismos confirmarent. Duodecim igitur Cyrilli anathematismis, quos superiore anno 430. habito Alexandriæ Concilio, adversus Nestorii infanias ediderat, confirmatis, statutum est, unam tantum esse in Christo divinam personam, duas verò naturas divinam & humanam sine ulla confusione ac divisione conjunctas inter se, eoque Mariam Virginem verè dici & esse *Θεοτόκον: Deiparam.* Quæ res ipso Natali Christi die Romam allata Urbem complevit lætitiam tantam, ut *Maria Mater Dei* ferretur omnium ore. Unde, ut observat Baronius ad an. 431. 9. 179. additamentum illud accepisse creditur Angelica Salutatio clamore subjicientum: *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis* &c. Cum Nestorio damnati etiam Pelagiani, qui Cælestiani nuncupantur à Concilio, quod Cælestius apud Ephesum Presbyter consecratus longè notior esset, quam Pelagius. Concilium septem actionibus absolutum est. In postrema sancti Canones sex, quibus aut Nestoriani de gradu Ecclesiasticae dignitatis dejiciuntur, aut à Nestorianis dejecti restituuntur. Lege Historiam nostram Familia Sacra, De Maria Virgine cap. 4. annotat. 3.

(9) Vides hinc, mentiri Laurentium Vallam scribentem in Declamatione de falsa donatione Constantini, Cælestinum *cum Nestorio heretico sensisse:* nisi dicere velis, eum abruptum declamationis æstu, deceptumque similitudine nominis adscripsisse

Cæ.

Cælestino Pontifici crimen Cælestii Pelagiani hæretici, cui errores aliqui fuerunt cum Nestorianis communes. Baronius ad an. 432. §. 36. & Bellarminus lib. 4. De Rom. Pont. cap. 10.

(10) Epistola 1. cap. 2. apud Lab. tom. 2. Conc. pag. 1612. & apud S. Prosperum pag. 262. & contra collatorem cap. 21. pag. 363.

Semipelagiani admittebant prævenientias gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare. Quam propositionem, numero quartam inter famosas propositiones Jansenii, tanquam falsam & hæreticam damnârunt Pontifices Innocentius XI. & Alexander VIII.

(11) *Quomodo hæc psalmorum modulatio intelligenda sit, an de aliquibus tantum versiculis, & de quibus, an de aliquo integro psalmo diverso pro diversitate officiorum, an de antiphona ex psalmis excerpta, obscurum est Quid est autem canere antiphonatim, nisi alterius Choris?* Bona lib. 2. Ret. Liturg. cap. 3. §. 1. ubi ea colligit, quæ pertinent ad memoratum Cælestini decretum.

Card. Thomasius apud Franciscum Blanchinum in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 3. pag. 94. *Primus, qui Psalmos binis Choris concinendos institueret*

filio

fuerunt Flavianus, & Diodorus S. Athanasio aequales. Ipsi namque primi (in scribit Theodoretus Episcopus Cyri apud Hist. Tripart. lib. 5. cap. 32.) in duas partes chorum psallentium dividentes ex successione Davidicam melodiam cantare docuerunt: & hoc in Antiochia primitus fieri cœpit; & dispersum ad terminos totius Orbis usque pervenit.

Walafridus Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22 *Antiphonas ad introitum dicere, Calestinus Papa XLV. instituit, si-
c ut legitur in gestis Pontificum Romano-
rum, cum ad ejus usque tempora ante
Sacrificium lectio una Apostoli canum,
& Evangelium legeretur.*

XLVI.

S. SIXTUS III.

ANNO CHRISTI 432.

THEODOSII II. 25. VALEN-
TINIANI III. 8.

SIXTUS III. Sixti filius, Presbyter Romanus, & acerrimus Pelagianorum adversarius. Zosimo enim regnante, omnium primum anathema eis in populo frequentissimo pronunciasse, scribit D. Augustinus epist. 194. Anno 432. VI. Kal. Majas Romana Ecclesia Sandini Vita Pontif. N præ.

Bar. an. 432. §. 38. Pag. 6. 418. 9. 18. alia 105

præficitur totius Urbis pace & consensione
 mirabili. (1) Statim omnia Concilii
 Lab. Ephesini gesta confirmavit, atque ad
 tom. 3. ipsum Nestorium, & ad Orientis Episco-
 Conc. pos aduersum errorem ejus succidendum
 pag. sententias direxit; (2) ut manifestum
 1129. Bar. an. sit, mentitos esse Nestorianos, qui
 433. 9. dixerunt, illum aegrè tulisse Nestorii
 12. 17. damnationem. Pelagianis quoque in
 eodem Concilio Ephesino damnatis
 eum fortiter restitisse, credibile est.
 Ita certè futurum speravit S. Prosper
 scribens contra Collatorem Joannem
 Pag. 365. Cattianum cap. 21. Nam confidimus,
 inquit, Domini protectione præstandum
 ut, quod operatus est in Innocentio, Zo-
 simo, Bonifacio, Cælestino, operetur in
 Sixto: & in custodia Domini gregis
 hac sit pars gloriae huic reservata pastori,
 ut sicut illi lupos abegere manifestos; ita
 pag. 747. hic depellat occultos. Idem S. Prosper
 in Chronico ad an. 439. Sixti po-
 stremum, tradit, eum inclaruisse vi-
 gilantiâ adversus Julianum Episco-
 pum Eclanensem, iustitissimum Pela-
 giani erroris assertorem. Hic, quem
 dudum amissi Episcopatus intemperans
 cupidus agitabat, muleimodâ arte fallendi
 correctionis spem præferens, molitus est

in communionem Ecclesiae irrepere. Sed his insidiis Sixtus Diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum per-
sistiferis conatibus patere permisit: & ita omnes de rejectione fallacis bestiae gaudere fecit, quasi tunc primum superbissi-
mam heresim Apostolicus gladius deirun-
casset. Gaudio haud minore Sixtus ipse perfusus est, cum didicit, pa-
cem conciliatam inter Cyrillum Ale-
xandrinum, & Joannem Antioche-
num, ac tandem hunc consensisse, &
Nestorium jure fuisse damnatum, &
Maximianum in locum damnati jure
suffectum. A qua pacé exclusi Hel-
ladius Tarsensis, & Eutherius Thya-
nensis Metropolitæ, ad Sextum ap-
pellarunt. (3) Qui administrato Pon-
tificatu per annos septem, menses unde
cim, & dies duos, anno 440. V. Kal. 11. Pag.
April. decepsit, Pelagiana heresim inde-
fessus & validus oppugnator. (4)

Bar. an.

440. §.6.

V. Kal.

11. Pag.

April.

decessit,

Pelagiana heresim inde-

§. 2.

ANNOTATIONES.

(1) S. Prosper in Chronico pag. 744.

(2) Gennadius De Scriptor. Eccl. cap. 54.
inter Opera D. Hieronymi tom. 2. pag.
973. edit. Veronensis.(3) Hujus appellationis historiam, & hi-
storiæ firmas probationes afferit Pagius uter-

N 2 que,

que, alter ad an. 433. §. 10. alter in vi-
ta Sixti III. Quibus in locis docent, valde
hallucinatos esse, qui existimârunt, Ori-
entis Episcopos olim nunquam ad Pontifices
Rômanos, semper autem ad generale to-
tius Orbis Concilium provocâsse.

(4) S. Leo in Serm. 82. cap. 3. ponit
hoc Sixti III. elogium: *Magnificus qui-
dem structor parietum, sed magnificentior
adicator animarum, ultra aevi sui termi-
nos opera pietatis extendens, ut utilia-
tibus institutionum ejus etiam in ipso frue-
retur devota posteritas, & habitando
quod condidit, & faciendo quod docuit.*

XLVII.

S.LEOI.MAGNUS.
ANNO CHRISTI. 440.
THEODOSII II. 33. VALEN-
TINIANI III. 16.

Bar. an. 440. §. 1.2. Pag. *D*efuncto Sixto, quadraginta am-
plius diebus Romana Ecclesia sine
exspectans, quem tunc inter Aëtium &
Albinum amicitias redintegrantem Gallia
detinebant. *Quasi ideo longius esset ab-
ductus, ut & electi meritum, & eli-
gentium iudicium probaretur. Igitur*
Lee

Leo Diaconus legatione publicâ accitus,
& gaudenti patriæ præsentatus, Romana
Ecclesia Episcopus ordinatur. (1) Quin-
tiani filius perhibetur, & *Magnus*
cognomine prædicatur. Eodem die, Serm. 1.
quo Pontifex inaugurus est, ora- cap. 1.
tionem ad populum habuit, ratus
dignum esse à sacrificiis Dominica lau-
dis obsequium consecrati Pontificis in-
choare. Manichæos, Priscillianistas, Bar. an.
& Pelagianos exterminandos curavit 443. §. 1.
conquisitione intentissimâ. Sed cura Pag. §. 2.
prima orientis hæresis Eutychianæ Bar. an.
oppressio. (2) Hanc ab Flaviano 444. §.
Constantinopolis Episcopo damna- 18. Pag.
tam, deinde verò ab Dioscoro Ale- §. 2.
xandrino successore indigno Cyrilli
in Synodo Ephesina II. (3) Resti- Bar. an.
tutam ut penitus labefactaret, Con- 451. §. 8.
cilium Oecumenicum IV. per Mar. Pag. §. 3.
cianum Augustum convocavit. (4) Bar. an.
Ipse biennio ante Eutychianos redar- 449. §.
guerat celebratissimâ Epistolâ de In- 45.
carnatione Verbi ad Flavianum, quam
Patres Concilii Chalcedonensis ap-
probârunt tanquam oraculum S. Pe-
tri per Leonem ita locuti. (5) Doceat
ipsa in Epistola, quæ nunc est 24. aliâs
10. & divinis confirmat testimoniis, Do-

minum nostrum *Iesum Christum*, sicut
Ex paternæ Divinitatis verum Filium, ita
verum humanæ naturæ esse hominem cre-
dendum, id est ex carnis *Virginis Maria*
carnem traxisse, & non de Cælo corpori
sibi exhibuisse, sicut Eutyches asserebat.

Bar. an. (6) Attilam teterimum illum Hun-
 452. §. norum Regem, cognomento Fagel-
 58. Pag. lum *Dei*, præsentia suâ deterruit, fa-
 §. 5. cundiâ mansuefecit. Cùm enim post
 eversam Aquilejam, (7) captumque
 Ticinum, ac Mediolanum, ardenti
 furore raperetur Romam, toti Italiae
 vastitatem minitartus, ei ad conflu-
 entes Mincii, & Padi occurrens ita
 atrocem animum permulxit, tantumque
 auctoritate potuit, valuitque elo-
 quentiâ, ut ex Italia obedienter im-
 perata faciens, exercitum duceret trans
 Danubium. (8) Ut esset ad poste-
 ros tantæ victoriæ auxilio D. Petri
 relatæ à Leone monumentum, cu-
 sum traditur numisma cum imagine &
 nomine *S. Petri* à parte altera, altera
 verò nomine expresso ipsius *S. Leonis*. (9)
 Nec inter hæc discesserat animo im-
 piissimas hæreses jam prostratas de-

Epist. 86. Iendi cura. Nam Juliano Episcopo
 alias 56. Coënsi scripsit, ut vicem suam fun-
 gens

gens studiosè diligentèrque curaret, ne hæresis Nestoriana vel Eutychiana in aliqua parte revivisceret. Quod ut facilius & majore præstaret auctori-
tate, eidem vices suas commisit etiam apud Marcianum Imperatorem. (10) Bar. an.
Gensericum deinde Vandalorum re- 455. §.
gem, qui ex Africæ latebris excitus 13.
ab Eudoxia Augusta Romanū occu-
paverat, lenivit, atque effecit, ut contentus prædā Urbis direptæ per quadriduum, incendio & cædibus abstineret. Idem voluit solemnem Baptismum constitutis duntaxat Pa-
schæ & Pentecostes diebus admini-
strari. (11) Vetuit, Christianos pec-
cata sua palam confiteri; (12) de-
crevitque, quemadmodum habemus in Libro Pontificali, ut *intra actio-
nem Sacrificii diceretur*: Sanctum Sa- Bar. an.
crificium, immaculatam hostiam. (13) 461. §. 2.
Anno Christi 461. Pontificatus vice- 11. Pag.
simo & die duodetrigesimo, III. Idus A- §. 3.
pril. ex hac vita ad cælestem mi-
gravit Sanctitate & sapientiâ ma-
gnus.

ANNOTATIONES.

(1) Ex hoc loco S. Prosperi in Chronico pag. 748. Quesnellus initio dissertatio-

N 4 nis

nis primæ de vita & rebus gestis S. Leonis contendit illum fuisse Romanum: at Baronius ad an. 440. §. 1. Pagius ad an. eund. §. 3. & Bollandus 11. Aprilis §. 12. pag. 16. scribunt natum in Tuscia, secuti auctoritatem Libri Pontificalis: adjiciuntque, S. Prosperum *Patriæ nomine appellare Italiam*, sicut *Sallustius Hispaniam sibi antiquam patriam dixit*.

(2) Petavius Theologic. dogmatum tom. 4. lib. 1. cap. 14. pag. 66. 67. *Trias sunt flagitia Eutychiana heresis.* Primum, quod carnem Christi ex Virgine negat esse sumptam. Secundum, quod ante unionem naturas fuisse duas asserebat. Tertium, & quidem præcipuum, quod unam tantum agnoscebat in Christo naturam post unionem. Hæc deliravit Eutyches presbyter & Archimandrita (Abbas generalis seu Princeps monachorum) *præsidens Constantinopoli celeberrimo monasterio, urgente Satana*, ut est in Breviario Liberati cap. 11.

(3) Generali huic conventiculo centum & duodetriginta Episcoporum præfuit Diocorus rigidus Eutychis satelles. Itaque Eutyches Ecclesiæ communioni restitutus, & impiæ ejus assertio confirmata: Flavianus Catholicæ Fidei adversus Eutychem vindictus constantissimus anathemati addictus, Episcopatu amotus, probris laceratus, verberibus cæsus, in exilium pulsus: Alii etiam Episcopi, quod impiæ blasphemiae sub-

subscribere recusâssent, damnati proscripti. Legati ipsi S. Leonis hæreticorum conatibus obstantes, violati, malè habiti, in vincula ducti. Verbo omnia ab Dic-
soro militibus septo per vim & fraudem
acta; quæ Leo celebrato Romæ Concilio
statim rescidit. Inde cognomen Synodo
inditum, ut *Prædatoria*, *Latrocinalis*,
& *Latrocinium* appellaretur. Baronius ad
an. 449. §. 75.

(4) Anno 451. Nicæam primum indi-Conc.
etiam, & Chalcedoneam postea translatum. Qec. IV.
Numerus Episcoporum, qui adfuerunt, dis-
crepat. Alibi ferè sexcentos, alibi sex-
centos & triginta, alibi sexcentos & tri-
ginta sex invenio, Cecropius Episcopus
Sebastopolis *mille ducentos* interfuisse dicit
act. IV. apud Labbeum tom. IV. Conc.
pag. 515. Sed ei parum fidei sit, tum
quia in augendo numero non alias in-
temperantior est, tum quia Lucentius Se-
dis Apostolicæ legatus in eadem actione
paulò pôst non plures, quam sexcentos
fuisse subjungit; tum demum quia in Re-
latione Synodi ad Leonem apud eundem
Labbeum pag. 833. scriptum est, *quingen-
tos viginti Sacerdotes* interfuisse. Conci-
lio; exceptâ actione duodecimâ, præfuere
Leonis Legati Paschafinus Lylibetanus, Lu-
centius Aſculanus Episcopi, Bonifacius &
Basilius Presbyteri, quibus Pontifex ad-
junxit Julianum Coenfem, suum apud Mar-
cianum Imperatorem Vicarium, sive ut
Legationis socium, sive ut Consiliarium.

N 5

Actio-

Actione quintâ contra Eutychem decretum est, *Unum eundemque Christum, Filium, Dominum, Unigenitum ex duabus, seu in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisiè, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublatâ differentiâ naturalium propriarum unionem, magisque servata proprietate utriusque nature, & in unam personam atque subsistentiam concurrente: non in duas personas partitum aut divisum, sed unum eundemque filium & unigenitum Deum Verbum, Dominum Jesum Christum*, apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 568. Actioni duodecimæ, in qua dirempta est controversia Basili & Stephani, uter habendus esset pro Episcopo Ephesino, præfuit Anatolius Episcopus Constantinopolitanus, id permittentibus Legatis Pontificis Romani, quod causa hæc pertineret ad disciplinam magis Anatolio, quam sibi cognitam. Neutri Episcopatus Ephesinus adjudicatus, alias Antistes electus, cùm eo ut sumptus utrius subministrarentur ex ærario Ecclesia Ephesinæ *nurimenti gratia & consolationis*, quemadmodum est apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 705. unde originem Penitentes Ecclesiasticæ habuere. Actionem de Domino Antiocheno ad hoc Concilium pertinere, negat Quesnellus dissertat. 9. in Opera S. Leonis, eumque secutus Nat. Alexander dissertat. 17. Sæc. V.: ajunt Baluzius in Præfat. hujus Concilii §. 32. Pagi

gius ad an. 451. §. 54. ac Tillemontius annotat. 54. in S. Leoneim. Canones tres conditi Actione sextâ, iidemque postea inclusi iis, qui Actione decimâ quintâ editi sunt. Duodetriginta numerant Codices Latini, Græci triginta; septem & viginti Theodoretus, Dionysius Exiguus, Isidorus Mercator, Theodorus Lector. Omnes, præter vicesimum octavum, qui confirmat Patriarchalia jura à Patribus Concilii Oecum. II. Ecclesiæ Constantinopolitanæ concessa, ratos fecisse Leoneim, rentur aliqui, alii, Fidei tantum decreta probâsse existimant.

Ad extremum secutus auctoritatem Pelagii II. epist. 3. & Gregorii magni epist. 54. lib. 7. admoneo, Actione sextâ absolutâ, ita tamen, ut etiam canones complectatur, verum & legitimum Chalcedonense Concilium absolutum fuisse, reliquas decem Actiones, in quibus privatæ quædam Episcoporum controversiæ dijudicatae sunt, velut appendicem hujus Synodi esse. Quare omnia, quæ post Actionem sextam acta sunt, dici posse *Recentiora Chalcedonis*, quemadmodum D. Athanasius ea, quæ gesta sunt post absolutum legitimum Ariminense Concilium, *Recentiora Arimini* appellavit in epistola ad Africanos num. 3. Qua de re pleniùs differit Baluzius loco memorato §. 40. Christianus Lupus dissertat. de Synodo Chalcedonensi cap. 2. & Norisius de Synodo quinta cap. 11.

(5) Apud Lab. tom. 4. Conc. pag. 368.
S. Gre.

S. Gregorius lib. 1. epist. 25. *Sicut sancti Evangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere & venerari me faciet: Nicenum scilicet, in quo perversum Arii dogma destruitur: Constantiopolitanum quoque, in quo Eunomii & Macedonii error convincitur. Ephesinum etiam primum, in quo Nestorii impie-
tas judicatur: Chalcedonense vero, in quo Eutychis, Diocorique pravitas re-
probatur, tota devotione complector, in-
tegerrimam approbatione custodio.* Et lib. 6.
epist. 2. *Si quis autem contra harum qua-
tuor Synodorum fidem, & contra sancta
memoriae Leonis Papa tomum atque de-
finitionem aliquid unquam loqui presu-
mit, anathema sit.* Intelligit tomus no-
mine memoratam S. Leonis epistolam ad Flavianum. Et S. Ephrem Patriarcha apud Photium in Bibliotheca Cod. 229. pag. 823. refellit Eutychianos ridentes Leonem, quod epistolam illam *tomum* appellaverit.

(6) Gennadius de Scriptoribus Ecclesiasti-
cis cap. 70.

Gelasius in Concilio Romano apud Lab.
tom. 4. pag. 1263. *Epistolam B. Leonis
ad Flavianum quispiam si non in omni-
bus venerabiliter receperit, anathema
sit.*

(7) Hac Attilae irruptione anno 452.
plerisque Venetiæ populos in proximas
insu-

insulas sinūs Adriatici compulsoſ , ut ibi
tutō eſſent, cupidō cepit Urbis condendā
Venetiarum nomine, quāe poſtea evaſit ter-
rā marisque potens Respublica. Vide Sa-
bellicum Ennead. 8. lib. 1. pag. 221. &
228.

(8) Additur res mirabilis, Attilam non
tam Leonis gravifl̄m oratione placatum,
quām aspectu viri ponē Leonem ſtantis
habitu Sacerdotali, formā auguſtā, cani-
tie venerabili, & gladio diſtriсto minitan-
tis mortem ſibi, n̄ dicto audiens eſſet:
quem ferunt fuſſe Petrum principem A-
poſtolorum.

(9) Ita Baronius ad an. 461. §. 12. At
Nicolaus Alemannus in diſſertat. de Late-
ranenſibus Parietinis cap. 12. & Andreas
Victorellus in Additionibus ad Ciaconium
existimant, numiſma illud pertinere ad
Leonem III. quōd *Domini* titulus hiſ numi-
mi litteriſ contentūs *D. N. Leoni Papæ*,
non Leoni I. conveṇiat, ſed Leoni III. cui
Urbis dominium Carolus Magnus Fran-
corum Rex & Imperator reſtituerat & fir-
maverat, ut eſt apud Alemannum: quem
ſequitur Petrus de Marca lib. 3. de Con-
cordia Cap. XI. §. 9. Vide annotat. 2. ad
Leonem III.

(10) Epift. 84. aliās 57. cap. 3. *Illud*
quoque Clementiæ vestræ benevolentiam
peto, ut veneratorem vestrum fratrem
meum Julianum Epifcopum in vestro, ſi-
ent facere dignamini, habeatis affectu:
enjus

cujus obsequiis præsentia mea vobis imago reddatur. Nam & de fidei ejus sinceritate confidens, vicem ipsi meam contra temporis nostri hereticos delegavi, atque propter Ecclesiarum pacisque custodiam, ut à comitatu vestro non abeasset, exegi. Quibus ex verbis Petrus de Marca lib. 5. de Concordia cap. 15. & Quesnellus in suis ad hanc epistolam notis pag. 492. originem ducunt Legatorum, quibus apud Reges & Principes summos Apostolice Sedis negotia commendari consueverunt.

(11) Vide annotationem 2. ad Siricium.

(12) S. Leo epist. 36. aliás 80. *Illametiam contra Apostolicam regulam præsumptionem, quām nuper agnovi à quibusdam illicitā usurpatione committi, modis omnibus constituo submoveri, ne videlicet de singulbrum peccatorum genere, libello scripta professio publicetur: cum reatus conscientiarum sufficiat solis Sacerdotibus indicare confessione secreta.* Quibus verbis redarguuntur, qui putant, quatuor primis Christi faculis confueville confessione publicā manifestari peccata mortalia etiam occulta: siquidem S. Leo consuetudinem hujusmodi non abrogasset, ut præsumptionem Apostolicæ regulæ contrarium.

(13) *Quæ sunt postrema verba hujus Orationis. An vero hæc sola verbahuc oratio,*

orationi, an ipsam integrum orationem
canoni Leo addiderit, Pamelius noluit
definire Tom. I. Liturgicorum pag. 572.
At ego censco, nihil addidisse, nisi prä-
notata verba: ipsius enim orationis Au-
ctor quæstionum utriusque Testamenti men-
tionem fecit, qui Leone antiquior fuit.
Bona. lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 13. §. 3.

XLVIII.

S. HILARUS.

ANNO CHRISTI 461.

LEONIS 5. SEVERI 1.

HILARUS Crispini filius, Sardus, Bar. an.
Romanæ Ecclesiæ Diaconus, & 461. §.
Leonis Papæ ad Synodum Ephesinam 14. Pag.
II. legatus, in ejus locum anno 461. §. 14.
pridie Idus Novembris substitutus
est. (1) *Memor*, se tanti esse Ponti-
ficiis successorem, sub quo adversus here-
ticos certans vicem ejus agens primos or-
dines duxerat, nihil antiquius habuit,
quam quæ tanto labore essent contra ha-
reticos constituta, eadē sarta tecta, fir-
māque ac custodita relinquere. (2) Ita-
que Concilium Nicænum, Ephesi-
num, & Chalcedonense, ac iomum
decessoris sui Leonis confirmavit. (3)
Nestor.

Nestorium, Eutychem, eorumque
secessores addixit anathemati. Con-
cilio duodequinquaginta Episcoporum
Romæ celebrato, quinque edidit
Canones ad constituendam Ecclesiæ
disciplinam, atque horum postremo
cavit, ne quis Episcopus sibi elige-
ret successorem. (4) Idem invictus
stetit contra Anthemii Imperatoris
studium erga hæreticos Macedonia-
nos, quos secum duxerat Romam.
(5) Cùm annos quinque, menses no-
vem, & dies undetriginta Ecclesiæ præ-
fuisset, anno 467. IV. Idus Septem-
bris diem suum functus est

ANNOTATIONES

(1) Appellatur etiam *Hilarius*, & *Hi-
larion*.

(2) Baronius ad. an. 461. §. 14.

(3) Vide annotat. 5. ad S. Leonem.

(4) Labbeus tom. 4. Conciliorum pag.
1060.

Fuit olim in more positum, ut Episco-
pi sibi successorem designarent. Eo jure re-
stè ac sapienter usi sunt complures Antisti-
tes, cùm, quos sanctissimos scirent, eos
ad Episcopale munus deligerent, ut pro-
dit Baronius ad an. 426. §. 18. Id cum sa-
cus fieri cœpisset, interdixit Nicæna I. Sy-
nodus

nodus. S. Augustinus epist. 213. alias 110.
*Adhuc in corpore posito beata memoria
 Patre & Episcopo meo sene Valerio, Epi-
 scopus ordinatus sum, & sedi cum illo,
 quod Concilio Niceno prohibitum esse, ne-
 sciebam, nec ipse sciebat.*

(5) Gelasius I. epist. 13. apud Labbeum
 tom. 4. Conc. pag. 1208. *Papa Hilarus
 Anthemium Imperatorem, cum Philo-
 theus Macedonianus ejus familiaritate
 suffultus diversarum conciliabula novæ
 sectarum in Urbem vellet inducere, apud
 beatum Petrum Apostolum palam, ne id
 fieret, clarâ voce constrinxit, in tantum
 ut non ea facienda cum interpositione sa-
 cramenti idem promitteret Imperator:
 sancta memoria nihilo minus Papa Sim-
 plicius, & post eum sancta memoria Pa-
 pa Felix non solum Basiliscum tyrannum,
 sed etiam Imperatorem Zenonem pro iis-
 dem ipsis excessibus auctoritate liberâ sa-
 pius increpasse noscuntur.*

XLIX.

S. SIMPLICIUS.

ANNO CHRISTI 467.

LEONIS 12. ANTHEMII 1.

SIMPLICIUS Castini filius Tibur-Bar. an.
 tinus anno 467. XII. Kal. Octobr. 467. 9.
 Sandini Vitæ Pontif. O Hi. II. 12.

Pag. 6.3. Hilario sufficitur. Quod ubi Constantinopolim nunciatum est, statim Leo Imperator ab eo impetrare tentavit, ut rata haberet privilegia ab Episcopis Synodi Chalcedonensis concessa Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Verum decessorum suorum Hilari atque Leonis exemplo constanter obsistens, omnem ejus rei spem in irritum redigit. Constantiâ eâdem stetit adversus Imperatorem Zenonem Leonis successorem, quod hortatu ac persuasione Acacii Episcopi Constantinopolitani, impensè faventis sectæ Eutychianorum, Petrum Mogum seu Mongum restituisset Episcopatui Alexandrino, & Petrum Cnephum seu Fullonem Antiocheno.

Bar. an. (1) Nec interim alia Ecclesiæ negotia omisit. Nam oblationes Fidelium 482. quatuor in partes ita dividi voluit, 6. 21. ut pars una esset Episcopi, altera Cleri, duæ in Ecclesiæ fabricam, peregrinos ac puperes erogarentur.

Bar. an. (2) Ordinis Sacramentum mense Decembri conferri solitum, mense Februario administravit. (3) Cùm annum decimum regnaret, Romani in Occidente Imperii occasum conspe-

483. 9. 4. 15. Pag. 6. 1. 2.

xir. (4) Ipse occidit anno 483. Kal. Martii, quinto decimo post anno, mense quinto & die octavo, quam Pontifex creatus erat. (5)

ANNOTATIONES.

(1) Theodorus Lector, editus à Valesio
cum Historia Theodoreti, lib. 2. pag. 566.
narrat, *Petrum Fullonem instituisse, ut*
sacrum Chrisma in Ecclesia coram omni
populo consecraretur, utque invocatio su-
per aquas die Festo Theophaniorum fie-
ret sub vesperam, cum antea fieret nocte
media. Item ut in omni precatione no-
men Deiparæ proferretur. Denique ut
in singulis Collectis (Missa sacrificiis)
Symbolum recitaretur.

(2) Epistola 3. ad Florentinum, Equitum, & Severum Episcopos, apud Lab. tom. 4. Conc. pag. 1069.

Id ipsum decrevit Gelasius I. epist. 9. cap. 27. Gregorius Magnus lib. 5. epist. 44. alias 42. aliisque Pontifices summi, & Concilia, ut legere licet apud Joannem Launorum in libro de cura Ecclesiæ pro misericordiis & pauperibus, & apud Thomassinum de veteri & nova Ecclesiæ disciplina, part. 3. lib. 2. cap. 13. 14.

(3) Amalarius lib. 2. De Eccles. Officiis
cap. 1. tom. 14. Bibl. Patrum pag. 968.
Primi Apostolici semper in Decembri

Ó 2 *menſe*

monse, in quo Nativitas Domini nostri Jesu Christi celebratur, consecrationes ministrabant usque ad Simplicium, qui fuit à Beato Petro quadragesimus nonus. Ipse primus sacravit in Februario. Ex Pontificibus, qui usque ad exitum Sæc. IX. Ordinis Sacramentum administrârunt, unus Leo II. mense Majo, sive, utaliis est visam, Junio administravit, & semel mense Septembri Gregorius Magnus. Alii post Simplicium omnes vel Decembri, vel hebdomadâ Quadragesimæ primâ, vel medianâ, quæ proximè sequitur Dominicam quartam Quadragesimæ: nulli Sabbato ante Pascha. Hæc ferè Joannes Mabillonius cap. 16. Comment. in Ordinem Romanum pag. 103. & cap. 19. pag. 126.

(4) Romanum Imperium cœptum ab Augusto desit in Augustulum. Hunc enim anno 476. Odoacer Rex Herulorum, per factionem Julii Nepotis evocatus ex Scandinavia, descendens in Italiam spoliatum Imperio relegavit Lucullanum Campaniæ oppidum, & Italiae Regnum instituit. Itaque eodem tempore regnabat in Oriente Zeno Imperator Eutychianus, in Occidente Odoacer, in Italia Arianus, in Gallia Burgundiones, & Gothi Ariani, & Franci Gentiles: Gothi & Suevi in Hispania Ariani, in Britannia Angli Ethnici; & in Africa Vandali Ariani. Hinc conditionem rei Christianæ, & statum existimare quivis potest.

(5) In Actis Concilii Romani anni 502. sub Symmacho celebrari, tum apud Baronium

niū ad an. 483. §. 11. tum apud Labbe-
um tom. 4. Conc. pag. 1334. legitur Basilius Præfector Prætorio, Vicarius Odoacris
Regis Herulorum & Italiæ dixisse: Quan-
quam studii nostri & religionis interfit,
ut in Episcopatus electione concordia prin-
cipaliter servetur Ecclesiae, ne per occasio-
nem seditionis status civitatis vocetur in
dubium, tamen admonitione beatissimi
viri Papæ nostri Simplicii, quam ante
oculos semper habere debemus, hoc no-
bis (meministis) sub obtestatione fuisse
mandatum, ut propter illum strepitum,
& venerabilis Ecclesiae detrimentum, si
eum de hac luce transire conigerit, non
sine nostra consultatione cuiuslibet celebra-
retur electio. Baronius: *Vides, quibus*
artibus seculares potestates immiscere se
conatae sint in electione Romani Pontificis.
Potuit forte rogâsse eum Simplicius Papa,
ut ad comprimendas turbas, dissidiaque
vitanda præstò esset futuræ electioni suc-
cessoris Pontificis, non autem ut absque
eius consultatione electio haud fieret. Vi-
de Thomassinum de vet. & nova Eccle-
siae disciplina part. 2. lib. 2.
cap. 16. §. 2.

O 3

L.

L.

S. FELIX III.

ANNO CHRISTI 483.
ZENONIS IMP. 10. ODOACRIS
REGIS 8.Bar. an.
483. 9.
16. 19.
Pag. §. 3.

FELIX III. Romanus, Patre Felice Presbytero natus, S. Gregorii Magni atavus, anno 483. VIII. Idus Martias summum Pontificatum accepit. (1) Quo initio Zenonis *Henoticum* rejecit, ac totis viribus incubuit, ut aberrantem Imperatorem in viam revocaret. (2) Removit à munere Episcopali, & à piorum societate Vitalem Troëntinum, 98. Pag. & Misenum Cumanum Episcopos, §. 3 4. convictos prævaricationis, quod cùm eos Constantinopolim legâsset ad agendam rem Ecclesiæ contra Hæreticos, & Acacium coërcendum, non solum mandata non fecissent, sed iis contraria. Mox Acacium ipsum Petro Mongo, ac Fulloni obstinatè faventem, unà cum illis, anathemate confixit; & Fullonem quidem non modò ut invasorem Ecclesiæ Antiochenæ,

chenæ, hæreticūmque Eutychianum, Bar. an.
sed etiam tanquam Apollinaristam, 483. §.
Sabellianum, ac Theopaschitam, quod 53.
vocem ὁ σωρευθεὶς διὰ ἡμῶν, qui cruci-
fixus es pro nobis, Trisagio addidisset.
(3) Neque inter difficultia hæc Eccle-
siæ Orientalis negotia oblitus est Ec-
clesiæ Africanæ, quam Hunnericus
Vandalorum Rex vexabat crudelissi-
mè. Nam & scripsit ad Zenonem,
ut apud eum ageret, ne ulterius sæ- An. 487.
viret in Christianos, celebratōque §. 1. &
Romæ Concilio regulas edidit de 492. §. 1.
recipiendis lapsis in persecutione ea. Pag. §. 2.
Anno 492. V. Kal. Martias corporis
vinculis exsolutus ad Superos evola-
vit, administrato Pontificatu per an-
nos octo, menses undecim, dies decem
septémque.

ANNOTATIONES.

(1) Felixne tertius, an quartus Gregorii
Magni atavus fuerit, dubitatur. Joannes
Diaconus, qui hortatu Joannis VIII. scrip-
sit vitam S. Gregorii, quartum fuisse afferit
cap. 1. Ejus sententiam probant Monachi
Congregationis S. Mauri in vita Gregorii
Papæ I. inserta tomo quarto Operum ejus-
dem Gregorii: rejicit Baronius in annotat.
ad Martyrolog. V. Kal. Mart. tum in An-
nalibus ad an. 492. §. 1. & Bollandus ac.

O 4 diem

diem 25. Februarii §. 1. num. 4. pag. 503.
Nam Felix IV. fuit Samnis natione, pa-
tria Beneventanus; at Felix III. Roma-
nus. Atqui certum atque indubitatum
est, S. Gregorium non ex Samnitibus
originem ducere, sed ab antiquis Roma-
nis senatoribus. Id quod ipse Joannes
 Diaconus sine ulla dubitatione confirmat:
 dicit enim Gregorium genere Romanum.
 Præterea, ut subiicit Bollandus, si anni ab
 obitu Felicis IV. numerentur, usque ad
 electionem S. Gregorii Papæ jam sum
 senis tantum 60. invenientur, quibus
 includi nequeunt quinque generationes ab
 atavo ad atnepotem statuenda: haberi au-
 tem poterunt, si anni circiter 100. in-
 terponantur, qui fere fluxerunt ab obitu
 S. Felicis III. usque ad S. Gregorii Pon-
 tificatum.

(2) *Henoticum*, Græce ἙΝΩΤΙΚΟΝ, La-
 tinè *Unitivum*, est edictum annitente A-
 cacio Episcopo Constantinopolitano promul-
 gatum à Zenone anno 482. ad pacem con-
 ciliandam inter Catholicos ac Eutychianos.
 Decernit, ut aliud non admittatur Symbo-
 lum, quam Nicænum. approbat duodecim
 capitula seu anathematismos S. Cyrilli: Ne-
 storium, Eutychem, eorumque sectatores
 plectit anathemate; omnino autem silet de
 Concilio Chalcedonensi, editaque ab eo Fi-
 dei definitione, de epistola S. Leonis ad

Fl.

Flavianum, déque voce *ex duabus*, seu *in duabus*, quâ voce hærefis Eutychiana prostrata est, ut dictum est in annotatione 4. ad S. Leонem I. Quo silentio cùm Eutychianis faveret, & Chalcedonensem Synodum dolosè oppugnaret, inde factum est, ut Ecclesia *Henoticum* semper improbaverit, licet non tam apertè Zenone vivo. Baronius ad an. 482. §. 26.

(3) Trilagium hymnus est notissimus à voce ἄγιος ter repetita hoc modo: ἄγιος ὁ Θεός ἄγιος ῥιχυρός, ἄγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμῶν: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis misericordia nobis. Hujus origo illa fuit. Cùm terra motu Constantinopolis quateretur, populusque in campo oraret, infantulus toto populo spectante cum Proclo Civitatis Episcopo in Cælum per unam horam rapitus est, tibiique hujusmodi didicit hymnum. Rursumque descendens nuntiavit quæ in aethere audierat, dicens de Cælo quasi de multitudine psallentium hujusmodi laudes insonuisse auribus suis, dictumque sibi, ut eam laudationem populo indicaret. Quam ubi populi inceperant, civitatem receperunt, Deoque per hujusmodi laudem propitio facto, ab imminentia libertati sunt. Hæc Felix III. epist. 3. ad Petrum Fullonem, apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1063. Scribit idem &

O 5

Ni-

Nicephorus lib. 14. cap. 46. additique, purum post allatum nuntium statim animam ~~expirasse~~, & Imperatorem Theodosium ~~ju~~ fuisse, *ut per Orbem omnem divinus hymnus iste concincretur.* Ex eo tempore in Ecclesia tum Orientali, tum Occidentali magno cum fructu usurpari cœptus averuncandæ iræ divinæ. Vide Petavium Theologicorum dogmatum tom. 4. lib. 5. cap. 4.

Baronius historiam hanc confert in an. num 446. narratque §. 5. & ad an. 492. §. 40. subjungit, ideo Trisagium Graecani solitum in Parasceve, cùm Sancta Crux adoratur, sine additamento; *Qui crucifixus es pro nobis*, ut quâ lingua a Petro Fullone hæresis Trisagio inserta est, cùdem ab Catholicis redargueretur.

L1.
S. GELASIUS I.
 ANNO CHRISTI 492.
 ANASTASII IMP. 2. ODOACRIS
 REGIS 17.

Bar. an. 492. 9.
 6.7. Pag. §. 3.
 GELASIUS Valerii filius Afer
 anno 492. VI. Nonas Mart.
 Pontificatum accepit. Is Euphemio
 Episcopo Constantinopolitano litteras
 pacificas recusavit dare, quod ne
 quaquam è Diptychis nomen Acacii pte
 de.

decessoris, ab Ecclesia Romana damnati,
ut Felix Papa monuerat, expunxisset, sed
pateretur in Sacris recitari cum aliis
Episcopis Orthodoxis. (1) Concilio Bar. an.
septuaginta Episcoporum anno 494. 494. §.
Romæ celebrato definit, quinam^{19.} Pag.
essent libri sacri & divini utriusque^{Rag. §.}
Testamenti, quatuor Oecumenica
Concilia rata & sancta esse jussit,
librosque veterum Patrum receptos
ab Ecclesia, & inoffenso pede per-
currendos discrevit ab Apocryphis
& cautè legendis. (2) Pelagianam
hæresim, in Dalmatia ac Piceno re-
viviscentem, & diris devovit, &
scriptis confutavit. (3) Manichæos, Bar. an.
qui in Urbe simulabant Catholicam 496. §.
Fidem, detexit certissimo indicio.^{22. 27.}
Integravit enim Leonis Magni de-
cretum, ut pro Manichæis haberentur
omnes, qui sumentes Euchari-
stiam abstinerent à calice, à quo ab-
stinuissent Manichæi, utpote abhor-
rentes à vino. (4) Detectos hoc
modo hæreticos pepulit in exilium.
Lupercalia sustulit. (5) Codicem de
Missarum solemnis edidit. (6) Bap-
tismi Sacramentum gratis admini-
strari voluit: Ordinibus sacris con-
feren-

ferendis quatuor solemnium jejuniorum tempora omnium primus, quantum ego quidem scio, præstituit
 An. 494. edito decreto. Quadripartitam redituum Ecclesiasticorum distributionem ab Simplicio traditam inculcat, addens illud amplius, quemadmodum dicit Baronius, *ut pars, qua in usum pauperum convertenda esset, ne quaquam clanculo erogaretur, sed palam omnibus videntibus atque scientibus, non rapiendi, vel ex parte diminuendi eam daretur occasio.* (7)

§. 24.

Eundem fuisse auctorem *Præfationum & Collellarum*, quibus utimur in sacrosancto Missæ Sacrificio, quidam tradunt, ducti ratione eâ, quod in Libro Pontificali legatur fecisse *Sacramentorum Præfationes & Orationes canto sermone.* (8)

An. 496. §. 1. Pag.

§. 2.

Cum annos quatuor, menses octo, & dies viginti Pontificatus compleisset, anno 496. XI. Kal. Decembr. cessit è vita.

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 492. §. 7. Vide annotat. 1. ad Sixtum I. & annotat. 3. ad Innocentium I.

(2) Legitur decretum apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1260. & apud Gratianum dist.

dist. 15. cap. *Sancta Romana Ecclesia*. 3.
quo maximum opere urgentur, & ad angu-
stias rediguntur recentiores Heterodoxi, qui,
Traditione rejectâ, Libros canonicos rejici-
unt pro libidine & commodo sectæ suæ.
Joannes Pearsonius in *Vindiciis* epistola-
rum S. Ignatii p. 1. c. 4. ait, esse planè
incertum, à quo Pontifice, immo à quo Au-
toore conditum sit. *Guilielmus Cave* in
Historia litteraria illud respuit tanquam
supposititium. concluditque *eiusdem esse*
cum epistolis primorum Pontificum De-
cretalibus farina, ex eadémque Isidori
Mercatoris officina prodiisse. *Baluzius* in
notis ad *Gratianum* pag. 440. monet, in
antiquis Codicibus illud Hormisdæ etiam,
ac Damaso adscribi. Itaque colligit, *Da-*
masum fortassis primum omnium de hu-
jusmodi libris publicè statuisse, deinde
verò Gelasium renovasse decretum Da-
masi, illudque auxisse eorum auctorum
nominibus, qui post Damasum vixerent.
Quod idem de Hormisda quoque dici po-
test. At esse Gelasii docent *Lupus Abbas*
Ferrariensis epist. 128. tom. 15. *Bibl. Pa-*
trum pag. 42. *Mabillonius* in *disquisitione*
de Cursu Gallicano §. 1. num. 9. *Pagi*us
ad an. 494. §. 2. *Justus Fontaninus* in *Ap-*
pendice libri de antiquitatibus Horta, &
Petrus Coustant in *Diatriba de decreto Ge-*
lasii Papæ num. 4. tomo 2. *Epist. Rom. Pont.*
cujus tomi hactenus inediti imaginem pau-
cis

cis delineatam exhibet P. Simon Mopinot in rarissima epistola edita anno 1724
 ut legimus in Appendice ad Norisii editionem Veronensem l. 2. c. 12. pag. 928. Ut cuncte res se habeant, sacrum est venerandæ antiquitatis monumentum, quod annotationibus illustrat Didacus Covaravus lib. 4. Variarum Resolutionum cap. 14. & seqq.

(3) Tribus epistolis, quinta, sexta, septima, & tractatu apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1172. & 1240.

(4) Exstat decretum dist. 2. de Consecrat. cap. *Comperimus 12.* Addita decreto ratio: *quia divisio unius ejusdem mysterii* sumi *grandi sacrilegio non potest provenire:* non significat, unam speciem non posse sumi sine sacrilegio, ut falsò autem Luherani & Calvinistæ; sed innuit, opinionem Manichæorum, qui abstinebant cœlum, non carere suspicione hæreseos, atque adeo ab hæresi proficiendi. Vide annotat. ad Alexandrum VI.

Ex eodem decreto de sumenda Eucharistia sub utraque specie licet colligere, Ecclesiæ tunc liberum arbitrium Eucharistia, etiam sub specie vini percipiendæ, omnibus permisisse: quæ disciplina usque ad Seculum XII. tenuit. Eo enim labente alterius tantum speciei sumendæ usus obtinere ceperit: & quanvis nonnullæ Occidentis Ecclesiæ etiam S. Thomæ, imo Paludani auctore, quorum alter obiit anno 1274. alter 1241, veterum morem servarent, postea

tamen

tamen ubique solutus, & sublatus est sess.
13. Concilii Constantiensis anno 1414. celebri, in qua Patres voluerunt, Eucharistiam sub una tantum specie sumi à Laiis, & Sacerdotibus non facientibus sacrificium. Petrus Amelius cap. 85. Ordinis Romani tradit, iis, qui à Pontifice die festo Paschæ Missam celebrante Eucharistiam sumpsissent, porrectam fuisse ab Diacono fistulam *ad bibendum de Christi sanguine*, ideoque Pontificem saltem die Paschæ administrasse Eucharistiam sub utraque specie usque ad Sæculum XV. quo ineunte *Ordinem* suum Amelius scripsit. Quosdam tamen exceptos voluit Ecclesia, eisque etiamnum utramque Eucharistiaæ speciem indulget, Regibus videlicet Francorum *in sua consecratione*: Diacono & Subdiacono S. Dionysii prope Parisos in Dominicis & diebus solemnibus, & ministris altaris apud Cluniacum in singulis Dominicis & festis: quæ prerogativa à Concilio Tridentino probata est, ut ait Mabillonius, qui cap. 9. & 19. Commentarii in Ordinem Romanum hæ fusiùs enarrat.

(5) Extat ea de re tractatus Gelasii adversus Andromachum Senatorem cæterosque Romanos studiosos Lupercalium, apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1234. & apud Baronium ad an. 469. §. 30. Vide cap. 5. De partu & Purificatione Mariæ Virginis in Historia nostra Familiæ Sacrae.

Joan-

(6) Joannes Diaconus in Vita Gregorii Magni lib. 2. cap. 17. *Gelasianum codicem de Missarum solemnitiis, multa subterahens, panca convertens, nonnulla vero superadjiciens, pro exponendis Evangelicis lecti- nibus in unius libri volumine coarctavit.* Vide Thomasi Præfat. ad Codices Sacramentorum.

(7) Epistola 9. cap. 5. 11. & 27. *Ipsum nihilominus adscriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus se dispensasse monstraturus esse videatur, tamen juxta quod scriptum est: Ut videant opera vestra bona, & glorificant Patrem vestrum, qui in cælis est, oportet etiam præsentis testificatione prædicari, & bona fama praconiis non taceri.*

(8) *Præfationem actionis, quæ populi affectus ad gratiarum actiones incutatur, ac deinde humanae vocis supplicatio cæstium virtutum laudibus admitti depositur, quis primus ordinaverit, nobis igno- rum est.* Ita Walafridus Strabo apud Bonam lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 10. qui quidem concedit, plures præfationes ab Gelasio editas fuisse: ostendit tamen, *in ipsis Ecclesie primordiis jam usum Præfationum extinisse, earumque institutionem vel Apostolis, vel Apostolicis viris tribuendam.*

Idem Bona Psalmæ cap. 16. §. 17. n. L Berno Augiensis, De Milla cap. 1. & Si- geber-

gebertus ad an. 487. præcipuum Collecta-
rum auctorem faciunt S. Gelasium Pa-
pam. Sed Magnus Gregorius meliores
Emendatores in ordinem rededit, &
ex iis librum composuit, quem Sacra-
mentorum inscripsit. Hic mihi prima-
rius Collectarum auctor fuisse videtur:
nam ante ipsum rarior earum mentio
apud Scriptores Ecclesiasticos reperitur.

LII.

S.ANASTASIUSII.

ANNO CHRISTI 496.
ANASTASII IMP. 6. THEO-
DORICI REGIS 4.

ANASTASIUS II. Petri filius Ro-
manus, anno 496. IV. Kal. De-
cembr. Pontifex dictus est. Anno 496. §.
in sequente Germanum Episcopum 55. Pag.
Capuanum, & Cresconium Tuder-
tinum legatos de pace & societate 9. 7.
cum Ecclesia Orientali ad Anastasium 497. §.
Imperatorem misit cum epistola, quā
enixè petebat, ut nomen Acacii An-
tistitis quondam Constantinopolitani
expungeretur è Diptychis sacrīs, ne
propter unum mortuum duciās tunica illa
Sandini Vitæ Pontif. P. Sa-

*Salutaris, desuper contexta per totum
male fortis pateretur incertum, qua sola
in dissencionem pro firmitate sui venit
non potuit.* (1) *Sed legati irrito in-
cepito regressi Clodoveo Regi Fran-
corum primo recens suscepitam Chri-
sti fidem & baptismum per litteras
gratulatus est.* (2) *Ratum jussit Sacra-
mentum Baptismi atque Ordinis ad-
ministratum ab Acacio memorato,
cum jam Christianorum communio-
ne depulsus esset, & Episcopatu-*
(3) *Vana refert auctor Libri Ponti-
ficalis, cum ait, Clericos & Presby-
teros separasse se ab eo, quod com-
municasset sine consilio Episcoporum, vel
Presbyterorum, vel Cleri cunctae Ecclesie
Catholicae Diacono Thessalonicensi nomine
Photino, qui communis erat Acaciu,* &
quia occulè voluit revocare Acacium,
*& non potuit. Qui nutu divino percus-
sus est. Etenim hæc contra Anastasiū
sparsa esse ab Schismaticis Laurentianis,*
An. 497. dicit Baronius. (4) *Mortuus est
§. 27. XVI. Kal. Decembr. anno Christi
An. 498. 498. Pontificatus primo, mense unde-
§. 1. cimo, & die undevicesimo.*
Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius II. epist. 1. apud Labbeum
tom. 4. Conc. pag. 1278. Epist.

(2) Epist. 2. apud eundem Labbeum
tom. 4. Cohc. pag. 1282.

Clodeveus baptizatus est anno 496. die
Natali Christi Domini: exinde usus bap-
tizandi eo die perseveravit apud Francos.
Pagi ad an. 499. §. 9. & 10.

(3) Memorata epistola 1. ad Anastasium
Augustum cap. 7. quod recitatur à Gra-
tiano dist. 19. cap. 8.

(4) Baronio adstipulantur alii, quorum
rationibus narratio Libri Pontificalis con-
vellitur. Nam quod attinet ad primum,
nemo non videt, licet summo Pontifici
exsolvere hæreticum quemlibet vinculo ana-
thematis sine consilio Episcoporum, Prä-
byterorum, & Clericorum totius Ecclesiæ.
Secundum est omnino falsum, sive intelli-
gas, Anastasium voluisse revocare, hoc est
restituere Acacium in Sedium Constantino-
politanam, sive nomen ejus in Sacra Dip-
tycha. Jam enim mortuus erat Acacius
tempore Felicis III. anno 488. teste Eva-
grio lib. 3. cap. 23. Nicephoro lib. 16.
cap. 12. & Liberato cap. 18. ac mortui
nomen taceri in Diptychis sacris optat
Anastasius ipse in epistola ad Anastasium
Imperatorem cap. 3. Tertium est com-
mentitium. Siquidem id tribuitur Ana-
stasio Pontifici, quod pertinet ad Ana-
stasium Cæsarem. Hunc enim percussum iætu
fulminis periisse constat: illum verò obi-
isse mortem hujusmodi, nusquam reperias,
nisi in Libro Pontificali. *Ceterum*, ut
ait Baronius ad an. 497. §. 28. *si conten-*

tiosè nimis quis asserere velit, Anastasiū propensiorem fuisse in restituendo sublato è Diptychis Acacii nomine, sed morte præventum id præstare minimè valuisse: in hoc est quidem, quò magis magisque admireris Dei providentiam erga Romanam Ecclesiam, cùm titubantem Apostolicæ Sedi præsidentem Pontificem ex humanis ante subduxerit, quām quod meditaretur, impleret, & antea morte præreptum, quām vel tentari posset à Festo legato de subscribendo Zenonis Heretico. Ita námque jape divino consilio, quo potissimum Catholicæ Fidei semper servare consuevit integritatem, factum scimus, ut quām citissimè morte multatus sit, qui in aliquod discrimen adducturus esset Catholicam Romanam Ecclesiam puritatem.

LIII.

S. SYMMACHUS.
ANNO CHRISTI 498.
ANASTASII IMP. 8. THEODORICI REGIS. 6.

Bar. an. 498. §. 3. 4. 5. Pag. §. 2. SYMMACHUS Fortunati filius, Sardus, in locum Anastasii II. sexto ab ejus obitu die, X. Kal. Decembr.

membr. subrogatus est. (1) Quo
die Festus Romanus Senator Lauren-
tium Romanum Archipresbyterum
tituli S. Praxedis, multis pecuniâ
corruptis, Pontificem eligendum cu-
ravit, ut ab eo exprimeret, aut e-
blandiretur subscriptionem *Henotici*,
quam se ab Romano Pontifice con-
secuturum, anno superiore Anasta-
sio Imperatori promiserat. Exortis
inde in Clero ac Senatu turbis rixis-
que, adeo exarsere studia, ut non
fuerit cædibus temperatum. Causa
demum tota, quod ex Odoacris le-
ge non deberet Pontifex creari sine
consensu Regis Italiæ, delata ad
Theodoricum, qui licet Arianus
comperito, Symmachum & priorem
& pluribus electum suffragiis, secun-
dum ipsum decrevit. Theodorici Bar. an.
sententiâ Laurentio antelatus Conci- 499. §. 2
lium Romæ habuit, ut de ambitu 8. 10.
tollendo è Comitiis Pontificiis, & 34. Pag.
§. 3.
via præcludenda contentionibus age-
ret. Statuit, ut post mortem Pon-
tificis ille haberetur pro Pontifice,
qui consentientibus totius Ecclesiasti-
ci Ordinis suffragiis creatus esset, aut
si studia in partem diversam animos

P 3

in

inclinarent, vinceret sententia plurimorum: sic tamen ut Sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto iudicio de electione decreverit. (2) Alterum Romæ Concilium celebravit anno 500, in quo Laurentius, ut Ecclesiam turbare desineret, Nuceriæ Episcopus factus est *intuitu misericordiae*, ut est in Libro Pontificali. Hâc ratione compressum ad tempus schisma, non extinctum. Datâ quiete usus, tertio habito in Urbe Concilio, abrogavit modò memoratam constitutionem Odoacris, quâ vetabatur, ne Pontifex crearetur inscio Rege Italæ, neve liceret. Pontifici res Ecclesiæ immobiles, neque mobiles alienare. Id que eò fecit, ne in exemplum remaneat presumendi quibuslibet Laicis, quamvis religiosis vel potentibus, in quacunque Civitate quolibet modo aliquid decernere de Ecclesiasticis facultatibus, quorum solis Sacerdotibus disponendi indiscussè à Deo cura commissa docetur. (3) Suâ tamen ipse auctoritate constituite cui fas esset prædia Ecclesiarum sub perpetua alienatione vel commutatione ad cuiuslibet jura transferre. (4) Mox adversariæ factionis duces re-

no.

novarunt pristinas turbas. Nam Lau- Bar. an.
rentio clam revocato, & Symma 500.
cho apud Theodoricum falsis crimi- §. 3. 8.
nibus onerato, effecerunt, ut mitte-
ret *Visitatorem*, à quo judicium fie-
ret de Pontifice. Missus Petrus Al-
tini Episcopus, qui ad Laurentianos
inclinatus turbavit omnia. Quare Bar. an.
Theodoricus ut plenam tumultus Ur- 502. §. 5.
bem tranquillaret, Symmachi per- 18. 30.
missu 125. Episcoporum Concilium
Romæ coëgit, *Palmare dictum*, cu-
jus judicio cùm se ultro Pontifex sub-
misisset, innocens magno consensu
declaratus est. (5) Post hæc, cùm,
amandato in exilium Laurentio, com-
pressa seditio esset, totum se Eccle-
siæ negotiis dedit. Anastasium Im- An. 503.
peratorem anathematizavit, quòd §. 26. 31.
Acacii memoriæ, & hæreticis Con-
ciliis Chalcedonensis hostibus faveret.
Manichæos Româ expulit. Afri- Bar. an.
canis Episcopis ad quinque & virgin- 504.
ti supra ducentos à Trajanundo Re- §. 41.
ge Vandalorum affectis exilio pecu-
nias & vestes suppeditavit. Permi- An. 514.
sit Episcopis potestatem concedendi §. 6. 11.
possessiones Ecclesiæ Clericis, quoad 12. Pag.
viverent. (6) Idem legitur *constitutus*. §. 2.

se, ut omni Dominicâ vel Nataliis Sandorum Gloria in excelsis Deo dicetur. (7) Vitæ finem fecit anno 514. XIV. Kal. Augusti annos quindecim, menses septem, dies septem ac vi ginti Pontificale munus magnâ animi constantiâ functus sub barbaro Rege, sub quo Urbs ipsa quodammodo videbatur teneri captiva. (8)

ANNOTATIONES.

(1) Omnes Catholici Principes sive cum Imperii guber nacula suscepérunt, sive cum Apostolice Sedi novos agnoverunt Pra fuses institutos, ad eum sua protinus scri pta miserunt, ut se docerent ejus esse consortes: Symmachus in epistola Apolo getica adversus Anastasii Imperatoris libellum famosum, apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1300.

(2) Extat decretum apud Labbeum tom. 4. Conciliorum pag. 1314. & apud Gratianum dist. 79. Cap. Si transitus Papa 10.

(3) Symmachus in memorato Concilio Romano cap. 3. apud Labbeum tom. 4. Concil. pag. 1336.

(4) Idem Symmachus in eodem Concilio cap. 4 apud eundem Labbeum pag. 1337. Ut autem id Symmachus constitueret, antea rogaverat Cæsarius Episcopus Arelatenensis, ut est apud Lab. tom. 4. Concil. pag.

pag. 1294. sicut à persona B. Petri Apo-
stoli Episcopatus sumit initium; ita ne-
cessè est, ut disciplinis competentibus San-
cti Petri vestra singulis Ecclesiis, quid ob-
servare debeant, evidenter ostendat.
Vide Baronium ad an. 483. §. 10.

(5) Concilium hoc *Palmarie* dictum à
loco, in quo celebratum est, porticu vi-
delicet Basiliæ S. Petri, cui *Palmarie* no-
men. Baronius ad an. 502. §. 2.

In Actis hujus Concilii apud Hardui-
num tom. 2. Conc. pag. 969. *Adhac se-
renissimus Rex* (Gothorum Theodoricus)
saliter Deo aspirante respondit: In Syno-
dali esse arbitrio, in tanto negotio sequen-
da præscribere, nec aliquid ad se præter
reverentiam de Ecclesiasticis negotiis per-
tinere ---- dummodo venerandi provi-
sione Concilii pax in Civitate Romana
Christianis omnibus reddetur. Dist. 17.
cap. Concilia 6. §. Ad hæc.

Ennodius Episcopus Ticinensis in libel-
lo apologetico pro Synodo, in qua abso-
lutus est Symmachus, apud Labbeum tom.
4. Conc. pag. 1344. Ajunt (Symmachì
adversarii) si vera est Episcoporum affer-
tio, *Sedis Apostolicae Præfulem minorum*
nunquam subjaciisse sententia: cur ad
judicium distriktà conventione productus
est Symmachus? Respondet Ennodius pau-
lo post pag. 1347. *Judicia iste voluit, at-*

P 5

traxit,

traxit, ingressus est. Et quod posset fidelium corda doloris justi aculeis excitare, venerando Concilio auctoritatem etiam contra se, si mereretur, indulxit. Addebat pag. 1352. Visitatores et alii Episcopis ipse dedit, Et justum est, ut facti sui lege teneatur. Ennodius dicit, latorem juris definitionis suae, nisi velit terminis non includi ---- Aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminare: Sedis istius Praesulem suo, sine quæstione, reservavit arbitrio. Voluit beati Petri Apostoli successores calo tantum debere innocentiam, Et subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam.

Præclarum hoc Concilii Romani, & Ennodii testimonium de dignitate, & auctoritate summi Pontificis oppugnat Joannes Launojus lib. 1. epist. 9. propugnat vero, frivolasque Launoji rationes refellit Nat. Alexander dissertat. 1. in Hist. Eccl. Sac. VI.

(6) Epist. 5. ad Cæsarum Episcopum Vercellensem cap. 1. quod recitatur à Gratiano 16. quæst. 1. cap. *Possessiones b. 1.* Ex quo, ut ait Baronius ad an. 502. §. 36. potes intelligere, si consideras, Beneficiorum Ecclesiasticorum originem. Etenim cum solerent Clerici ab Ecclesia per Episcopum mensibus singulis victus causa

me-

meritam stipem accipere, ut ex S. Cypriano (extrema epist. 34.) secundo tomo Annalium demonstratum est: postea vero factum, ut aliquibus ex his Ecclesia possessiones, quoad viverent, ab ipso Episcopo concederentur, quæ Beneficia dici cœperunt, eò quod, ut habet Symmachus in ea epistola, bene meritis tantummodo eas concedi liceret.

(7) Strabo de rebus Ecclesiasticis cap. 22.

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 4. §. 4. *Telephorus in Missa tantum nocturna Nativitatis Domini cantari decreverat, si vera sunt, quæ Sigebertus in Chronico, & Innocentius III. l. 2. de Mysteriis Missæ cap. 20. tradunt.*

Ducangius in Glossario: *Hymnus, Gloria in excelsis, ab Græcis vocatur doxologia magna, doxologia autem parva hymnus, Gloria Patri, qui dicit solet in fine Psalinorum.*

(8) Baronius ad an. 514. §. 11.

LIV.

S. HORMISDA.

ANNO CHRISTI. 514.
ANASTASII 24. THEODORICI

22.

HOR-

Bar. an. 514. 6.
13. Pag. 514. 9. 4.
Bar. an. 519. 9. 56. 80.
83. 106. Pag. 6. 2. 6.

HORMISDA Campanus, patre Justo, Frusinone natus, anno 514. VII. Kal. Augusti Pontifex sa-
ctus est. Ejus operâ, & Justini Im-
peratoris, qui Anastasio successerat,
pietate sublatum est Acacianum schis-
ma, quod propter retentum in Dip-
tychis sacris nomen Acacii à Felice
III. damnati, annos ferme quinque
supra triginta Romanam Ecclesiam
dissociaverat ab Orientali. Initam
pacem nonnihil turbavit nova con-
troversia *De uno è Trinitate carne passo*,
à paucis Monachis in angulo Scythiae
Europæ apud Tomos excitata, nec
solum Constantinopoli, sed etiam
Romæ magno animorum ardore di-
sceptata per legatos: de qua juxta
varios sensus exposita Catholici per quin-
que lustra acerrimas secum invicem con-
ventiones exercuerunt. (1) Monachos
hosce Hormisda epist. 70. coarguit,
tanquam contemptores auctoritatum ve-
terum, novarum cupidos quæstionum, &
eo usque tumoris elatos, ut ad arbitrium
suum utrinusque Orbis putarent inclinan-
dum esse judicium: defensamque ab
eis propositionem: *Unus de Trinitate*
crucifixus est carne, rejicit uti novam
&

& ambiguam, quæ ab hæreticis trahi posset in malam partem, & præseferret speciem quandam recens damnati erroris Petri Fullonis. (2) In eadem epistola dicit, ab Epistola non recipi doctrinam Fausti Rejensis circa liberum arbitrium, & gratiam Dei, & quid de utroque *Romanæ*, *hœc est Catholica asseveret Ecclesia*, cùm in variis libris beati Augustini posse cognosci, tum in scriniis Ecclesiasticis expressa capitula contineri. (3) Bar. an. Obiit anno 523. VIII. Idus Augusti, 523. §. 3. anno nono, & die undecimo, quām ^{Pag.} §. 2. summum Sacerdotium acceperat.

ANNOTATIONES.

(1) Norisius in Historia controversiæ *De uno ex Trinitate carne passo* cap. 4. pag. 804.

Justinianus epist. ad Hormisdam tom. 4. Conc. pag. 1517. *Quidam afferunt, Christum Dei filium pro nostra salute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari: Reverentia vestra, quid sequi, quidve super hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur. Hoc enim credimus esse Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.*

Mo.

(2) Mopinot in Opusculo de nova editione Epistolarum Summ. Pont. à P. Constant adornata apud Blanchinum in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 3. pag. 229. *Neque pratermisit sedulus editor Hormisdæ litteras de Monachorum Scytharum contentione scriptas vindicare: cui defensioni non plures modo notas, sed bifariam eamque latè fusam dissertationem impendit.* Priori paru explanat intricatoria quedam Historia capita, probatque nihil à sanctissimo Papa afferum, quod à Catholica Fide abhorret: nihil repudiatum, aut certe silentio pratermissum, quod non Ecclesiastica pacis amor & Christiana prudenter ratio repudiari, aut certe silentio premi juberet. Vide Petavium Theologic. Dogmat. tom. 4. lib. 1. cap. 18.

Monachos Scythas, qui propositionem illam propugnabant, Catholicos fuisse specie tenus, & occultis artibus fuisse heresim Eutychianam, existimat Baronius ad an. 519. §. 99. Alii ostendunt fuisse alienos ab omni prorsus Eutychianæ heresos favore. Est in horum numero Nat. Alexander dissertat. 2. in Hist. Eccl. Sec. IV. Norisius tum lib. 2. Hist. Pelag. cap. 38. tum in Historica dissertatione *De uno ex Trinitate carne passo*, & in Apologia Monachorum Scythia.

(3) Verba recitata ex Hormisdæ epist.

la 70. sunt apud Labbeum tom. 4. Conc.
pag. 1531. & 1532.

LV.

S. JOANNES I.
ANNO CHRISTI 523.
JUSTINI IMP. 6. THEODORICI
REGIS 31.

JOANNI Constantii filio, Hetru Bar. an.
sco Pontificatus traditur anno 523. §.
523. Idibus Augusti. (1) Is Raven. 10. Pag.
nam accitus à Theodorico Rege A. §. 3.
rian, & navi cum Episcopis ac Bar. an.
Senatoribus, qui ipsum comitaban- 525. §. 1.
7. 8. 9.
tur, impositus, Constantinopolim Pag. §. 3.
mittitur ad Justinum Imperatorem. 6. 8.
Jussus petere tria: primum, ut Aria-
ni, qui compulsi legibus Justini Cæ-
sar is suscepissent Catholicam Religio-
nem, permitterentur redire ad sectam
suam, quod scribit Anonymus Au- Pag. 724.
ctor editus à Valesio ad calcem Am-
miani Marcellini: secundum, ut A-
rianis restituerentur Ecclesiæ ablatae
in partibus Orientis, quod narrat
Anastasius Bibliothecarius in vita hu-
jus Pontificis: tertium, ne quis in Pag. 94
poste.

posterum cogeretur ejurare sectam
Arianorum, quod refert Theophan-

Pag. 116. nes in Chronographia (2) De pri-
mo nullam Joannes fecit apud Justi-
num mentionem: alia duo ab eo
imperasse dicitur (3) ratus aliquid
tribuendum alienis, ne omnino per-
deret suos. Theodoricus enim idem
sibi jus in Catholicos Italiæ, quod
Justinus in Arianos Orientis, exer-
cendum decreverat. Dum Constan-
tinopoli degeret, ritu est usus Ro-
mano, atque in ipsis sacris Justinum,
a quo fuerat honorificentissime sus-
ceptus, magnâ cæremoniâ insignibus
Augustalibus, novo atque in poste-
rum memorando exemplo, decora-

Bar. an.
526. §.6. vit. (4) Ravennam redux a Theo-
dorico male habitus est, & in carce-
rem detrusus, ubi ærumnis confe-
ctus anno 526. VI. Kal. Jun. occu-
buit gloria in omne ævum morte,
cùm annos duos, menses novem, & dies
quatuordecim Pontificatus munere
functus esset.

ANNOTATIONES.

(1) Patriâ Senensis perhibetur a multis a-
pud Blanchinum in notis historicis ad Anasta-
sium Bibliothecarium tom. 3. pag. 246.

Idem

(2) Idem Theophanes addit, Joannem ab Epiphanio Patriarcha invitatum, congressum denegasse, donec ipse, qui Romanus esset Pontifex, primum in confessa locum supra Epiphanium obtinuisset. Id quod scribit etiam Marcellinus in Chronico pag. 290. apud Sirmondum tom. 2. Operam edit. Venetæ. *Dexter dexterum Ecclesia infedit solium, diemque Domini nostri resurrectionis plena voce Romanis precibus celebravit.* Eodem Romano rita Constantinopoli sacra fecit Joannes Episcopus Portuensis legatus Agathonis ad Concilium Constantinopolitanum III. Oecum. VI. anno 681. teste Anastasio in vita Agathonis pag. 140.

(3) Ab Anastasio in vita Joannis pag. 95. & Auctore Historiæ Miscellæ lib. 15. tom. 1. Script. Rer. Italic. pag. 103. Utrumque falsa hac in parte narrare contendit Baronius ad an 525. §. 8. & seqq. idque demonstrare non solum epistolam à Joanne Papa post suum redditum ad Italie Episcopos scriptam, quâ jubet Ecclesiæ Arianorum consecrari, sed etiam indignationem Theodorici Regis, qui Joannem & Senatores Constantinopoli reduces in carcerem conjecit. Verum ut animadvertisit Pagius ad an. 525. §. 8. ea epistola supposititia, & Joannes cum Senatoribus inhumaniter habitus, quod

Sandini Vita Pontif. Q JH-

Justinus reconciliatos, qui se Fidei Catholicae dederant, Arianis restitui noluisse, ut prodit *Anonymus*, ac Joannes id ab Imperatore minimè postulasset, quod revera ab eo petere non poterat.

(4) Primus Romanorum Pontificum id Joannes fecit, ideoque primus Imperatorum Justinus solemniter à Pontifice inauguratus est. Ante Justinum Imperii insignia ab Episcopis acceperant Imperatores aliqui. Prius vero quam Pontificali benedictione donarentur, Fidem Catholicam voce & scripto profitebantur. Quâ de refutati etiam de ritu Imperiorum consecrationis, multa Edmundus Martene *De antiquis Ecclesiae ritibus* lib. 2. cap. 9.

LVI.

S. FELIX IV.

ANNO CHRISTI 526.
JUSTINI 9. THEODORICI 34.

Bar. an. 526. §. 22. 24. Pag. §. 5. FELIX IV. (1) Castorii filius, Samnis, Pontifex à Theodorico designatus est, (2) & post interregnum dierum duodecim, cum in eum Clerus, vi- tandi causâ schismatis, consensisset, IX. Kal. Augusti inauguratus. Decessorum vestigiis inhærens, ex Ecclesia

sticis scriniis aureas S. Augustini sententias de divina gratia & libero arbitrio selectas transmisit ad Cæsarium Episcopum Arelatensem, rogantem auxilium adversus factionem Semi-pelagianorum. (3) Ædificandis & Bar. an. exornandis martyrum basilicis dedi. 530. §. 1. mus, eam, quæ etiamnum extat, Pag. §. 2. sanctis Martyribus Romanis Cosmæ & Damiano excitavit. (4) Simplicitate & humilitate eluxit, quibus addidit munificentiam in egenos. Excessit IV. Idus Octobr. anno 530. post acceptrum Pontificatum, quarto, mense secundo, & die duodecimo.

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. i. ad Felicem III.

(2) Quo facto Theodoricus non solum confirmandi, ut antea Odoacer; sed etiam eligendi Romani Pontificis jus sibi usurpavit. Restitit acriter Clerus Senatusque Romanus, non electo, qui vir erat spectatissimus, sed electioni. Eâ deinceps lege res composita, ut in posterum more pristino Clerus eligeret Romanum Pontificem, quem Rex confirmaret assensu suo. Hæc eligendi Pontificis ratio tamdiu obtinuit, quamdiu stetit Regnum Gothorum in Italia: quo labefactato, eam sibi auctoritatem vindicarunt Orientis Imperatores. Baronius

Q. 2

ad

ad an. 526. §. 24. & Pagius ad eundem
an. §. 8.

(3) Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. 23.
ubi adjicit, Cæsarium opportunam occasio-
nem nactum, eas sententias protulisse in
Concilio Aræficanæ II. in quo actum est
de gratia & libero arbitrio. Baronius ad an.
529. §. 1. de Patribus hujus Concilii,
*Recitant capita in Gallias ab ipso Roma-
no Pontifice missa, profitentes, ea cuncta
hanc recentem esse Ecclesiæ doctrinam,
sed antiquorum Patrum definitionem, ea-
demque Apostolice Sedis auctoritate for-
matam, quæ S. Augustini se professa est
de gratia & libero arbitrio probare sen-
tentiam. Nihil igitur præterea novitas
sibi vendicet, & præsumptio humana præ-
sumat. Quot igitur Aræficanæ cano-
nes, tot sunt Catholicæ Ecclesiæ stabilitas
sententiae, à quibus absque prævaricatio-
nis piaculo hanc liceat Fideli recedere.*

Binius apud Labbeum tom. 4. Conc.
pag. 1675. locos indicat D. Augustini, un-
de illæ sententiæ quinque & viginti de-
promptæ sunt.

(4) Florentinius in annotat. ad Marty-
rologium Hieronymianum V. Kal. Octobr.
Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 12. §. 3.
docent, tria fuisse paria Sanctorum ejus-
dem nominis Cosma & Damiani. Un-
um Mariyrum in Arabia, alterum Con-
fessorum in Asia, tertium Mariyrum,

qui

qui *Rome mortem subierunt.* Omnes
fuisse professione Medicos, dictosque *Anar-*
gyros, quod sine pretio ægrotos curarent.
Ædem ab Felice IV. non Arabibus, sed
Romanis dicatam, & hos procul dubio
esse, qui in *Canone Missæ* memorantur.

LVII.

BONIFACIUS II.

ANNO CHRISTI 530.
JUSTINIANI IMP. 4. ATHA-
LARICI REGIS 5.

BONIFACIUS II. Sigibuldi filius, Bar. an. Romanus anno 530. XVII. Kal. 530. 9. Novembr. in Basilica Julii Felici IV. 2. 4. substitutus est. Eodem tempore in Pag. §. 5. Æde Constantiniana pars Cleri suf- fecit Dioscorum, quo paucis post die- bus mortuo, extinctum est Schisma. Bonifacius mortuum tanquam Simo- niæ reum anathematizavit. Ut au- tem occurreret licentiæ Regum Go- Bar. an. 531. §. 2. thorum in designandis Pontificibus, & seqq. habito Romæ Concilio delegit Vigi- Pag. §. 4. lium Diaconum, qui sibi succederet, consentiente Clero, consensumque præstitum & jurejurando & chiro- graphis confirmante. Quæ res, ut-

Q 3 pot

pote contraria sacrī legībus, officiēnsque libertati Comitiorū, adeò postea Clericis & Bonifacio ipsi displicuit, ut alio congregato Concilio decretū p̄cēnitēndū abrogaret, ignīque traderet. (1) Alibi etiam, quām in legitima Pontificis electione animū habuit. Namque approbatō Concilio Arausicanō II. (2) finē imposuit certamini Semipelagianorum, quod Gāias distraxerat per annos centū; & ad aſſequendam perfectiorem divīnae gratiæ intelligentiam, p̄cæ cæteris beatæ recordationis Augustinum Episcopum tanquam magistrum optimum proposuit laudavitque. (3) Diem obiit anno 531. XVIII. Kal. Novembr. anno Pontificatus uno vix completo.

ANNOTATIONES.

(1) Vides ne Pontifici quidem, nedum Episcopis licere designare successorem suum. Sunt tamen, ut legere est apud Vincentium Cardinalem Petram, tom. 4. Comment. ad Constitut. Apostol, pag. 119. nūn. 10. qui putent, id facere posse Pontificem, si *Ecclesiæ necessitas vel evidens utilitas* postulet. Cum autem hæc eligendi ratio periculo non careat, plerique condunt

cludunt, eam ne ab Romanis quidem Pontifibus esse usurpandam. Vide annotat. 3. ad S. Hilarum.

(2) Vide Appendicem Op̄erum S. Prosp̄eri Aquitani pag. 352. & 759.

(3) Norisius lib. 2. Hist. pelag. cap. 23.

LVIII.

JOANNES II.

ANNO CHRISTI 532.

JUSTINIANI 6. ATHALARICI

7.

JOANNES II. cui *Mercurio* co-
gnomen, *Projecti* filius, Roma- 531. §. 8.
nus, anno 532. die postremâ De- Pa. §. 5
cembris Pontificatum accepit. Pu- Bar. an.
gnavit adversus *Simoniæ* vitium, 533. §. 4.
quod grassabatur non modò in ele- 32.
ctione Episcoporum, sed etiam Pon-
tificum. Petivit enim ab Athalarico
Italiæ Rege, impetravítque, ut ad-
versus ejusmodi *Simoniacos*, quos non
compescerent sacri *Canones*, Regiâ age-
ret potestate, pœnisque sœculi eosdem com-
primeret, quos nec *Dei* timor, neque
Ecclesiastica censura corrigeret. (1) Bar. an.
Vocem: *Unus de Trinitate crucifixus* 534. §.
est carne, quam Monachi *Scythæ* acri- 23. Pag.
ter tuebantur, & summus Pontifex §. 2. 3.

Q 4 • Hor-

Hormisda rejecerat, tanquam novam & ambiguam, ut dictum est in ejus vita, ratam ipse suâ auctoritate fecit, veluti consentientem rectâ Fidei, & Monachos Accemetas, (1) qui eam damnabant quasi hæreticam, ab omni Ecclesia Catholica esse jussit alios, nisi errore damnato doctrinam suam quantocius sequi habitâ regulari professione significassent. (2) Anno 535. VI. Kal. Junii mortuus Pontificatum habuit per biennium & menses quatuor, die que sex supra virginis.

Bar. an.

535. §.

20 26.

Pag. §. 2.

ANNOTATIONES.

(1) Hæc Baronius, qui ad annum eundem 533. §. 39. subjungit: *Edictum adversus hujusmodi delinquentes Rex ultor marmoreæ inscribi tabula, & ante sancti Petri atrium illam perspicuam cunctis apponi.* *Ex violentis hisce remedis quam grandis morbus irrepserit, est facile judicare.*

Eundem Regem Athalaricum imperasse *tria millia solidorum pro Apostolici consecratione Pontificis, & duo millia pro ordinatione aliorum Patriarcharum, legimus apud Cassiodorum lib. 9. epist. 15. pag. 148.* Vide S. Gregorii Magni vitam lib. 1. cap. 7. tom. 4. Operum ejus edit. Monachorum pag. 216.

Acco-

(2) *Acæmeræ, Αὐοιμῆται* Græcè, Latinè *insomnes*, quodd ex instituto, ut refert Nicephorus lib. 15. cap. 23. trifariam divisi Dei laudibus in Ecclesia celebrandis diu noctiūque sinè intermissione vacarent.

(3) Epist. 2. ad Justinianum, & 3. ad Senatores apud Labbeum tom. 4. Conc. pag. 1746. 1761. Ex hoc loco aliqui arbitrantur, Joannem approbâsse sententiam ab Hormisda damnatam, ideoque Pontificem in dirimendis controversiis Fidei falli posse. Hos confutavit Baronius ad an. 533. §. 26. scribens, *nunquam eam sententiā ab ipso Hormisda fuisse rejectam tanquam hereticam, sed proscriptam ut novam atque suspectam, ne sub ea Eutychianorum fallacia occultarentur.*

Norisius verò in Vindiciis Augustinianis cap. 3. §. 2. pag. 924. *Sciendum est, alias propositiones equivocas modo ab Ecclesia rejici, modo approbari.* *Hoc ostendimus* lib. 2. Hist. Pelagianæ cap. 20. *de illa propositione: Unus è Trinitate passus est, quam Hormisda rejecit; at Joannes II. Vigilius ac Synodus V. uti Catholicam definitiverunt.* *Etenim in sensu Eutychianorum damnata fuit, quasi Verbum in natura divina passum dicetur, & licet alii adderent passum carne, attamen cùm ob affinitatem cum heresi*

Q 5

Etio-

Eutycheris suspecta esset, jure S. Hermida eandem approbare recusavit.

Et in *Apologia Monachorum Scythia* cap. 1. pag. 882. *Egregie S. Hilarius lib. 2. de Trinitate ait:* *De intelligentia enim hæresis, non de scriptura est; & sensus, non serino fit crimen.* *Quod exemplo comprobans:* *Malè, inquit, intelligitur Homousion.* Quid ad me bene intelligentem? Malè *Homousion* Samosatenus confessus est, sed nunquid melius Ariani negaverunt? Octoginta Episcopi olim respergunt; sed trecenti octodecim nuper receperunt. *Illi enim in Synodo Antiochenam vocem Homousion in sensu Pauli Samosateni rejecerunt, quam in sensu Catholico Nicena Synodus consecravit.* Latina Ecclesia vocem hypostasis duntius averta est, quam Græci Pares, tanquam Catholici dogmatis contra Sabellium expressivam, invexerant. Nomen Christiparae ante Nestorii hæresim nullā latenter erroris labe suspectum erat, quodiamen in sensu hæretico *Synodus V. Canone 6. proscriptis*, tanquam si Christus Deus non esset, ut ibidem exponitur. Plurima autem produci possent propositiones quivocæ, que juxta unum sensum damnatae sunt, juxta alterum verò ab Ecclesia approbatæ. Paucas easque insignior

res laudabo. Laudat autem postea. Vide Petavium lib. 4. de Incarnatione cap. 6. & 7. tom. 4. Theologic. Dogmatum.

LIX.

S. AGAPETUS I.

ANNO CHRISTI 535.

JUSTINIANI 9. THEODATI
REG. 2.

AGAPETUS Gordiani Presbyteri filius, *Archidiaconus Romana Ecclesie*, anno 535. III. Nonas Junii *Papa ordinatur, in regulis Ecclesiasticis apprime eruditus.* (1) *Inter initia Pontificatus irritum fecit anno 531. §. 3. thema à Bonifacio II. dictum in Di- scorum vitio creatum, ac minimè legitimum Pontificem. Quam ob causam, est in occulto. Rescidit quoque *Acta Concilii*, in quo idem Bonifacius Vigilium constituerat suc- cessorem suum. Anno insequente An. 536. coactus est à Theodato Gothorum Rege iter suscipere Constantinopo- lim, aetatus apud Justinianum, ut revocaret exercitum, qui Duce Belisario Siciliam occuparat, atque hyeme exacta transportandus erat in Italiam.*

Bar. an.
535. §.
23. Pag.

§. 3.

Bar. an.

531. §. 3.

Bar. an.

536. §. 17.

26. 55.

58. Pag.

§. 4, 5.

10.

Italiam. (2) At *Imperator* pro multis
fisci expensis ab Italia destinatum exer-
citum avertere nolens, supplicationes
Pape noluit audire. (3) Itaque de-
pulsus spe obtainendæ pacis, in al-
terius rei curam animum convertit.
Anthimum Episcopum Trapezuni-
num latenter *Chalcedonense* Concilium
non suscipientem, ac proinde occultum
hæreticum *Eutychianum*, qui post
obitum *Epiphani* Constantinopoli-
tanam Sedem, favore adjutus The-
odoræ uxoris *Justiniani* Imperatoris,
occupaverat, & à Sacerdotio, & à
piotum societate removit. Mennam
virum *Fides* integritate, & sacrarum

Cap. 21. Scripturarum studio clarum (4) pro eo
& 22. ordinavit *Antistitem*, consecrans cum
manu suâ in *Basilica Sanctæ Marie*. His
peractis constituens apud Imperatorem
*Apocrisiarium Ecclesiæ sua Pelagium Dia-
conum suum, dum in Italianam reveri*
disponit, *Constantinopoli* obit X. Kal.
Maji anno 536. mense Pontificatus
decimo, & die undevicesimo. (5) Ejus
corpus in loculo plumbeo Romam
translatum, in *Aede S. Petri* tumu-
latum est.

Libera-
tus
Cap. 20.

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Liberatus in Breviario cap. 21. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 774.

(2) *Agapetus ejusmodi subire provinciam barbarico coactus imperio, ad expensas in via faciendas regio Arcario opus habuit vasa sacra oppignorare. Operatus est tamen postea Cassiodorus apud Regem, ut eadem redderentur Ecclesia Sancti Petri, à quo sublata fuerant:* Baronius ad an. 536. §. 10.

(3) Ex hoc loco Liberati scriptoris coævi redarguitur Anastasius Bibliothecarius, qui pag. 102. ait, *Agapetum omnia obtinuisse, ex qua causa directus fuerat.*

(4) Ita Agapetus ipse apud Baronium ad an. 536. §. 30. & apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 47. ubi addit, *à temporibus Petri Apostoli nullum alium unquam Orientalem Ecclesiam suscepisse Episcopum manibus Apostolicae Sedis ordinatum.*

(5) Petrus de Marca lib. 5. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 16. §. 5. post reeditata hæc eadem Liberati verba subdit: *Quo munere non est illi exercenda jurisdictionis collata facultas, sed tantum monendi, interpellandi Principis, suggestionis, non actionis, quemadmodum in Juliano Coensi Leo munieris hujus exemplar e & imaginem expresserat. Vide Leonis Magni vitam.* Apo-

Apocrisiarii munus obtinuit *præcipue post Justiniani tempora*, ut ait idem Marca §. 1. qui & 2. subjicit, *Legatos hujus generu Apocriliarios & Responsales dictos esse ab illius faculi Scriptoribus, quod responsa seu mandata eorum exequerentur, à quibus missi erant. Απόκρισις enim responsio est.*

LX.

S. SILVERIUS.

ANNO CHRISTI 536.

JUSTINIANI 10. THEODATI 3.

DE Agapeti decessu audiens Romana Civitas Silverium Subdiaconum, Bar. an. Hormisdæ quondam Papæ filium (1) ele-
536. §. git ordinandum (2) anno 536. mensē
120. Pag. Junio. Interim Vigilius Agapeti
§. 16. Diaconus, qui Constantinopoli ad-
Bar. an. 538. §. 5. huc morabatur, abreptus cupiditate
6. 7. 8. Pontificatus, quā usque à Bonifacio
Pag. §. 6. II. flagrabat, (3) promittit Theo-
doræ Augustæ Eutychianæ fæminæ,
se abrogaturum Concilium Chalce-
donense, & Anthimum, Severum,
aliósque Acephalos restituturum
communioni Ecclesiæ, si operæ ejus
constitueretur Episcopus Romano-
rum.

rum. (4) Theodora, ut sibi & Vigilio indulgeret, mandata de ea re Belisario dedit. Vigilius Romam reversus, Silverium Pontificem creatum reperit. Non propterea modum posuit ambitioni effrænatæ; sed Belisarium Raverinam convenit, traditisque ei mandatis Theodoræ, pecuniâque promissâ, traduxit in assensum consilii sui. Belisarius ut imperata ficeret, ac Vigilio faveret, Romam profectus, Silverium vocavit in crimen proditionis, perinde quasi per litteras egisset cum Vitige Theodati successore de Urbe tradenda Gothis. (5) Eundem postea tentavit, ut damnaret Concilium Chalcedonense, & Acephalos reciperet in Fidelium societatem. Id facere recusantem in exilium misit Pataram Lyciæ, eique Vigilium substituit. Mox Pataren sis Episcopus veniens ad Imperatorem, judicium Dei contestatus est de tanta sedis Episcopi expulsione, multos esse dicens in hoc mundo Reges, & non esse unum, sicut ille Papa est super Ecclesiam mundi totius, à sua Sede expulsus. Quem audiens Imperator, revocari Romam Silverium jussit, & de litteris

teris illis judicium fieri, ut si probaretur,
ab ipso fuisse scriptas, in quacunque civi-
tate Episcopus degeret, si autem falsa
fuisserent probata, restituueretur Sedi sua.
Hinc Vigilius conscientiā ictus, ve-
rens, ne Pontificatus Silverio ad-
judicaretur, eum sibi à Belisario tra-
ditum in insulam Palmariam, vel Pon-
tiam Palmariæ vicinam, deducen-
140. Q.z. dum curavit, ubi aut inediā consum-
Pag. §.z. ptus, aut telo confossum anno 540.
XII. Kal. Jul. quinto Pontificatus anno
inchoato, à miserrima ad felicissimam
vitam migravit. (6)

ANNOTATIONES.

(1) *Ex legitimo matrimonio ante su-
ceptum; alias enim ad tantæ dignitatis
gradum prorsus fuisse inhabilis:* Baro-
nius ad an. 536. §. 123.

(2) Liberatus in Breviario cap. 22.
Anastasius pag. 102. scribit, Silverium
natione Campanum creatum Pontificem
operâ Theodati Regis Gothorum ab eo cor-
rupti pecuniâ. At Liberatus, qui, ut ait
Baronius ad an. 536. §. 123. *his tempori-
bus vixit, & Breviarium Historia sua
scribebat*, nullam facit mentionem de vi
Clero illata à Theodato, nec de pecunia ei-
dem Theodato data ab Silverio. *Quod qui-
dem*

dem crimen (adjicit Baronius) neque verisimile fit, dum illud ipsum Silverius Vigilio Sedis sue invasori in libello sententie, quem de ipsis damnatione conscripsit, potenter objiciat: quod haud puto adeo liberè facere potuisse, si ejusdem ipse reus extitisset.

(3) Hic nempe est Vigilius ille, qui Bonifacii 11. adhuc superstitis se successorem creari obtinuit.

(4) Illi, qui licet recedentes in quietusdam ab ipsis Eutychis auctoris & capitulis sui sententia, sequi tamen dediguntur Ecclesia Catholica doctrinam, cuius caput est Christus in duabus naturis, id est in divinitate atque humanitate perfectus, tanquam sine capite remanentes, Acephali vocantur à Gracis, quos significantius nos Semieutychianos possumus appellare: Facundus Hermianensis lib. 1. Pro defensione trium Capitulorum cap. 5. apud Sirmondum Operum tom. 2. pag. 316. edit. Venetæ.

Alii alias afferunt hujus nominis eausas; ut Leontius de Sectis actione 5. Liberatus cap. 9. Ado Viennensis in Chronico, Nicephorus lib. 18. cap. 45. Ceterum constat, ut ad recitatum Facundi locum notat Sirmondus, *Acephalos tandem, quacunque sit origo, universè appellatos Monophysitas omnes, qui unam in Christo nam*

Saudini Vita Pontif.

R. 88.

suram statuebant, & Synodum Chalcedonensem oppugnabant, licet inter se alii aliis erroribus disparent. Vide Baronium ad an. 433. §. 21.

(5) Roma capta est à Belisario duce Justinianni Imperatoris anno 537. & Romanis Imperatoribus restituta, cùm annos sexagesima Odoacri Herulorum, Theodorico & ijsque successoribus Regibus Gothorum pruisset. Euagrius l. 4. c. 18. tom. II. Bibl. Patrum pag. 1000.

(6) Liberatus cap. 22. mortem Silverii tribuit Vigilio, eumque inediâ necatum refert: *Vigilius, ne Sede pelleretur, Belisario mandavit: Trade mihi Silverium, alioqui non possum facere, quod à me exigis.* Ita Silverius traditus est duobus Vigili defensoribus & servis ejus. *Qui in Palmariam insulam adductus sub eorum custodia defecit inediâ.* Procopius Cæsariensis in Historia Arcana pag. 4 Silverii interfectorem facit Eugenium famulum Antoninæ uxoris Belisarii. Ita enim scribit de Antonina: *Fuit illi minister scriberis quidam ex famulis Eugenius nomine, qui & commissi contra Silverium piaculi satelles fuerat.* Nicolaus Alemanus in suis ad Historiam illam annotationibus pag. 4. observat, *Silverium non inediâ, sed ferro, aut aliâ sanguinariâ hominis arte confectum, & probat ex eo quod Procopius hujusmodi facinus expres-*

fit his verbis, ἐγγέδαι μίαομα, piaculum patrare, quā phrāsi semper uti solet ad significandam necem alteri illatam vi. Postea subjicit in hunc inmodum: *Illa de Vigilio Liberatus narravit animo in eundem non ita benevolo. Nam Africani ob confirmatam à Vigilio Quintam Constantinopolitanam Synodum de Tribus Capitolis, non solum scriptis eum lacefiverunt, ut Facundus Hermianensis; sed Et epistolam sub ejus nomine ab hereticis confictam ipsi vulgarunt, Et ad posteros transmiserunt, nempe Liberatus in Breviario, Et Victor Tununensis in Chronico: ac denique anathemate impetrere ausi sunt. Postremò Liberatus de nece Silverii scripsit, qua ab aliis acceperat: Procopius vero horum testis fuit oculatus, Romatunc degens, Et apud Antoninam tanti sceleris artificem.*

LXI.

VIGILIUS.

ANNO CHRISTI 540.
JUSTINIANI 14. VITIGIS REG.

4.

VIGILIUM Joannis filium, Ro- Bar. an.
manum justum ac legitimum 540. §.7.

R 2

Pon.

9. 11. Pontificem anno 540. fecit Clerus
 Pag. 6. 4. consensu suo, partim Belisarii poten-
 tiâ motus, partim studio pacis du-
 etus. (1) Ille metatâ subitò volun-
 tate, ut adimeret Theodoræ omnem
 spem obtainendi id, quod ei fuerat
 pollicitus, latum ab Agapeto in An-
 thimum aliósque Acephalos anathe-
 ma redittegravit. (2) Emisso etiam
 Bar. an. 546. 9. ab Justiniano contra *Tria Capitula* edi-
 54. Pag. 8. 6. 7. etoritatem Concilii Chalcedonensis
 labefactari. (3) Re hâc, & blandi-
 tis Theodoræ uxoris, de restitutio-
 ne Anthimi in Sedem Constantino-
 politanam solicitæ, impulsus Justinia-
 nus Vigilium accivit Constantinopo-
 lim. Eò cùm venisset, perhonori-
 ficè susceptus est. Interpellatus à
 547. 8. 26. 40. Theodora de promissa sibi Anthimi
 49. Pag. 4. 5. 9. restituzione, in proposito perseverans
 ei constanter oblitit, & anathema
 inflxit. (4) Theodorâ è vivis sub-
 latâ, magis magisque Pontificem
 pressit Imperator, ut ab eo expri-
 meret damnationem *Trium Capitulo-
 rum*, mirisque eum modis vexavit.
 (5) Propter quod ille conventum
 habuit septuaginta Episcoporum, in
 quo

quo multa contra *Tria Capitula* pró-
que *Tribus Capitulis* dicta sunt. Cùm
cognovisset, ea posse damnari sine
ullo Chalcedonensis Concilii detri- Petavius
mento, damnavit missio ad Mennam tom. 4.
Antistitem Constantinopolitanum de- Theolo-
creto, quod appellavit *Judicatum*, (6) gie. dog.
solicite monendo, ne per occasionem ali pag. 88.
quam supradicta *Synodus* pateretur inju-
riam. (7) Hinc in spe fuit, se utri-
que parti satisfecisse, Græcis, quod
damnasset *Tria Capitula*, Latinis, quod
id fecisset, quoad videretur salvo
Chalcedonensi Concilio fieri posse Sed
contra, quām crediderat, evenit. Nam
Occidentem totum in se concitavit,
tanquam Concilii Chalcedonensis vio-
latorem, prorsus ut ab *Africanis An-*
tistitibus synodaliter recludere iur a Catho-
lica communione. (8) Sedandi tumultu-
sus causā *Judicatum* abrogavit, de-
nuntians, quia si quis *Græcorum Episco-*
porum usque ad universalis Concilii tra-
statum de ipsis *Capitulis* aliquid fecisset,
aut facientibus acquievisset, a commu-
nione Sedis Apostolice alienus existeret.
(9) Tum excanduit *Justinianus*, &
edictum aliud contra contra *Tria Ca-*
pitula, instigante Theodoro Cæsari-
ensi,

R 3

ensi, emisit. Id ægrè ferens Vigilius, accitos ad se in Placidianam domum Græcos pariter, ac Latinos Episcopos admonuit, eum fore ab *Apostolica Sedis communione suspensum*,

Bar. an. 551. §. 2. praberet. (10) Tum Cæsar irâ longâ. Pag. giùs provehente jussit, Pontificem §. 2. 14. in custodiam tradi; quod ille presentiens, in Ecclesiam S. Petri se recepit. Accepto per Cæsaris legatos Sacramento, se in ædibus Placidianis tutò futurum, eò rediit. Interjectis diebus cognito, quod præter datam fidem insidiæ sibi pararentur, salutem quæsivit discessu subito.

Bar. an. 552. §. 8. Silentio noctis Chalcedonem transiit. 15. 15. fretavit, & Ecclesiam S. Euphemia, Pag. §. 2. quod tutior esset, domicilio delegit.

Legati, qui illum Constantinopolim revocarent, statim, sed frustra ab An. 553. Justiniano missi. Tantâ Vigilii constantiâ vietus Cæsar edictum sustulit, 25. 27. & Pontifex Constantinopolim remigravit, & ad controversiam expediendam generali Concilio discep-

Lab. tomore utendum esse, uterque consenserit, eâ lege, ut par esset Orientalium pag. 340 & Occidentalium numerus, ut discep-

cepraretur ex æquo. At in eo, quod convenerat, haud mansit Justinianus. Nam Græcis tumultuantiibus morem gesit, illudque, haud expectato Latinorum adventu, III. Nonas Majas Constantinopolim indixit. Concilio non solum interesse Vigilius recusavit, sed etiam edito, dum illud haberetur, *Constituto*, negavit *Tria Capitula* posse damnari.

Damnata sunt nihilominus à Concilio: cuius sententiam ratam habere abnuens, in exilium missus est, nec antè revocatus, quām *Tribus capitulis* damnatis Concilium confirmavit auctoritate suā. (11) Ita finem fecit quæstioni, in qua modò hanc, modò illam partem amplexus diu animo fluctuaverat. (12) Romam postea ab Justiniano dimisus, cùm in Siciliam pervenisset, calculorum valetudine interiit anno Christi 555. & sexto decimo, quām pro legitimo Pontifice habitus fuerat. Ejus corpus sui Romanam retulerunt.

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 540. §. 4. 7. & 8. arbitratur, Vigilium post mortem Silverii abdicasse se Pontificatu usurpato malis artibus,

R 4

eun.

eundemque postea ab Clero Pontifice ele-
ctum, Pagi ad an. eund. §. 5. *Gratis asser-
tur, aliquam abdicationem intervenisse,
Et sine ullo alicuius auctoris testimonio.*

(2) Baronius ad an. 540. §. 9. *Fuit
ista planè miratio dextera Excelsti, &
insigne miraculum, quo perspicuum fa-
ctum est, Dei providentia Romanam
Ecclesiam sollicitius gubernari, ut in quo-
vis periculo constituta, sit penitus libe-
randa, & mirificâ quadam transforma-
tione, quos iniquos accepit, soleat mox
reddere sanctos, ut iidem inherentes sa-
crae Petre, super quam Christus suam
fundavit Ecclesiam, ejusdem quoque com-
sequantur robur & firmitatem.*

(3) Concilium Constantinopolitanum II.
Oecum. V. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag.
568. *Predicta tria Capitula anathematiza-
mus, id est Theodorum impium Mopsu-
stenum cum nefandis ejus conscripsi, &
que impie Theodoreus conscripsi, & im-
piam epistolam, quæ dicitur iba, & defen-
sores eorum.* De tribus hisce Capitulis orta
est controversia, quæ studiis in magnum cer-
tamen exarsit, & annos amplius centum tur-
bavit Ecclesiæ pacem. Hujus controversiæ ori-
ginem ex Liberato cap. 23. & Euagrio lib. 4.
cap 38. ita persequitur Petavius tom. 4. Theo-
logic Dogmat. lib. 1. c. 18. pag. 87.
Cum Pelagius Romana Ecclesia Diacon

nus ab Agapeto Constantinopoli relicitus es-
set, ut Apocrisiarii munere fungeretur, at
eum Palestinae quidam Monachi ex Cœno-
bio S. Theodosii & Sabe venerunt, rogan-
tes, ut quā valebat apud Justinianum Im-
peratorem auctoritate, damnationem ab eo
impetraret Origenis. Quod ab eo facile ob-
tinuerunt: Nam & alioqui Theodoro erat
infensus Pelagius Cæsareæ in Cappadocia E-
piscopo, Origenis studio, qui Acephalo-
rum dogmata clam fovebat: atque apud
Imperatorem, ejusque conjugem Theodoram
omnia poterat. Pelagio itaque, ac Menna
Constantinopolitano Episcopo adnitentibus,
Justinianus Editum adversus Originem
fecit, quo selecta quadam illius ex scri-
ptis capita damnavit. Hanc Origenis
damnationem agrè ferens Theodorus Ca-
sarensis, vafrum illud excogitavit, ut
Imperatorem adduceret ad tria quadam
damnanda, quæ in Concilio Chalcedo-
nensi approbata videbantur. Primum
Theodori Mopsuesteni scripta, qui Ori-
genem acerrime omnium impugnarat.
Erant enim ab illo multa impiè & here-
ticè passim edita, de quibus supra capite
undecimo fusè diximus. Tum iba Edesse-
ni Epistolam ad Marim Persam, quæ
& Cyrilum, ejusque contra Nestorium

R 5

scripta

*Scripta reprehendebat, & Theodorum
Mopsuestenum magnis laudibus ornabat;
ac decessorem suum Rabullam Edessenum
suggillabat, quod eidem Theodoro publice
anathema dixisset. De quo tamen Syno-
dus Chalcedonensis pronuntiavit, ipsum
Catholicum videri, cumque ab Dioscoro,
& latrocinali apud Ephesum conventiculo
depositum, in integrum restituit, atque in-
ter Episcopos assidere jussit. Tertio Theodo-
reti adversus Cyrillum commentarios, qui
bus Anathematismos illius confutarat.
Pluribus controversiam totam explicat Nori-
sius disserrat. De Synodo V. cap. 3. & seqq.*

(4) *S. Gregorius lib. 2. ep. 51. alias 36.
Recordanda memoria Vigilius in Urbe
Regia constitutus, contra Theodoram
tunc Augustam, vel Acephalos damna-
tionis promulgavit sententiam. Tunc
Romana Urbs ab hostibus (Gothis To-
tila Rege, anno 546.) adita & captiva-
ta est. Totilam ejusque successorem Te-
jam subegit Narses, in Italiam missus ab
Justiniano, atque ita finem anno 552. im-
posuit Regno Gothorum in Italia, quod ul-
tra annos 60. prorogatum non est, cum
cœperit anno 493. quo Odoacer periit,
ut ait Pagius ad an. 552. §. 10.*

(5) *Id testantur Italix Clerici in episto-
la ad Legatos Francorum proficiscentes
Constantinopolim, apud Labbeum tom. 5.
Conc. pag. 407.*

(6) *lta.*

(6) Italiæ Clerici in memorata epistola *Constitutum* appellant: Vigilius ipse in epistola ad Rusticum & Sebastianum apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 550. modò *Judicatum*, modò *Constitutum* vocat.

(7) In citata epistola Legatis Francorum, qui Constantinopolim proficiscebantur, ab Italiæ Clericis directa, apud Labbeum tom. 5. Concil. pag. 407.

(8) Victor Tununensis in Chronico pag. 330. tom. 1. Antiquarum Lectionum Henrici Canisii,

(9) In memorata epistola Legatis Francorum ab Italiæ Clericis directa, apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 408.

(10) In eadem epistola apud eundem Labbeum pag. 408.

(11) Est Concilium Oecumenicum V. Constantinopolitanum II. ab Justiniano, Vigilio consentiente, anno 553. convocatum. Convocationis causam præbère non solum *Tria Capitula*, sed etiam errores Origenis, qui tunc instaurabantur. Interfuere Episcopi centum & sexaginta quinque. In his tres Patriarchæ, Eutychius Constantinopolitanus, Apollinaris Alexandrinus, & Dominus Antiochenus. Eustochius Hierosolymitanus adfuit per legatos. Præfuit Eutychius Constantinopolitanus permissu Vigilii, qui semel atque iterum invitatus rogatusque, ut præsideret, recusavit, causatus Occidentalium Episcoporum paucitatem, cùm frequentes ex Orientalibus Ecclesiis convenissent; siquidem pactum fuerat;

rat, ut Concilium totidem Latinis atque Græcis Episcopis constaret. Octo numerantur Confessiones seu Collationes. Posito, probatoque, licere etiam mortuis atheina infligere, Origenes priuum ejusque errores, ut est in Annalibus Baronii ad an. 553. §. 242. deinde *tria Capitula* condemnata sunt. S. Gregorius lib. 1. extram epistojā 25. aliās 24. *Quintum* quoque Concilium pariter veneror, in quo *Epistola*, quæ *Iba* dicitur, erroris plena reprobatur. *Theodorus* personam *Mediatoris* *Dei* & *hominum* in duabus subfistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur. *Scripta* quoque *Theodoreti*, per qua beati *Cyrilli* fides reprehenditur, ausu dementia prolatā refutantur. Nec ulla inde irrogata Concilio Chalcedonensi injuria. *Tria* enim *Capitula* in eo nec approbata nec reprobata sunt, dēque iis actum est duntaxat *post terminum Synodi*, ut ait S. Gregorius lib. 3. epist. 10. hoc est, post actionem sextam, ideoque in Appendix Concilii Chalcedonensis, non in vero ac legitimo Chalcedonensis Concilio, quod absolutum est actione sexta, ut à Norisio in dissertat. D. Synodo quinta cap. 11. demonstratur, & indicatum est supra annorat. 4. ad S. Leonem Magnum. Quod item ex eo colligi licet, quod Oecumenicam V. Synodum confirmarunt etiam Vigilii successores Pelagius I. Joannes

nes III. Benedictus I. Pelagius II. & Gregorius Magnus, ut est apud Petrum de Marca in dissertat. de Vigilii decreto pro confirmatione quintæ Synodi, Norisium dissertat. cit. cap. 9. Nat. Alexandrum in Hist. Eccl. Sac. VI. dissertat. 3. art. 3. Afri & Illyrici Episcopi fecuti auctoritatem Pelagii I. ab obstinata *Trium Capitulorum* defensione cessarunt. Soli Istriæ, Venetia, & Liguria Episcopi negantes, illa citra Synodi Chalcedonensis injuriam posse damnari, in pertinacia manserunt, facto schismate, quod usque ad Sergium I. amplius annos centum duravit. Baronius ad an 556. §. 16.

(12) Pelagius II. in epist. ad Episcopos Istriæ, apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 622. *Si in Trium Capitulorum negotio aliud, cum veritas quereretur, aliud autem, inventa veritate, dictum est, cur mutatio sententia huic Sedi in crimen objicitur, quæ à cuncta Ecclesia humiliter in ejus auctore veneratur? Non enim mutatio sententia, sed inconstans sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti intentio incommutabilis permanet, quid obstat, si ignorantiam suam deserens verba permute?*

Sententiam autem mutare Vigilio licuit, cum in *Trium Capitulorum* controversia non disceptaretur de Fide, sed de personis tantum. Pelagius I. epist. 10. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 798. *Quamvis*

vis à transitu diva memoria Theodori
Augustæ nullas de Fide quæstiones Ecclesie
Dei in partibus Orientis, Deo misse
rante, formidet, sed quadam Capitula ex-
tra Fidem fuerint agitata. S. Gregorius
lib. 2. epist. 51. aliás 36. In Synodo, in qua
de Tribus Capitulis actum est, aperie-
quet, nihil de Fide convulsum esse, vel
aliquatenus immutatum, sed sicut scitis,
de quibusdam ibi solummodo personis est
actitatum. Et lib. 4. epist. 39. aliás 37. Intra
(Synodo) de personis tantummodo, non
autem de Fide aliquid gestum est, & de
his personis, de quibus in Chalcedonensi
Concilio nihil continetur, sed post expre-
sos canones facta contentio, & extrema
actio de personis ventilata est. Petrus de
Marca in dissertat. De Vigilii decreto pro con-
firmatione quintæ Synodi § 5. Quin etiam
Vigilius in epistola, quam edimus, diser-
tissimè annotavit: in hac controversia non
disputatum fuisse de Fide, sed de personis.
Unde patet, liberam fuisse aliter atque
aliter in hoc negotio censendi facultatem
sine ulla Christianæ religionis injuria:
ideoque Vigilium, qui suam aliquonies mu-
tavit sententiam, de sola levitatis vel
metus suspicione periclitari. A qua sus-
picione tamen abesse tantum debet, ut po-

8118

rius singularis prudentie laudem ex iis,
qua in hac causa gessit, consequi posse vi-
deatur.

Qui rerum Ecclesiasticarum sunt periti,
non ignorant, duobus modis olim ver-
sari solitos fuisse summos Pontifices in
questionibus propositis, qua disciplinam
respiciebant, vel summo jure, vel re-
missio. Huic temperamento & Canonum
remissione locus erat, quando ob bonum
unitatis, & pro resarcienda Ecclesiae pace
necessarium videbatur eà clementiā uti.
Eam clementiam Graci oīnovopīā vō-
cant, Latini eorum exemplo dispensatio-
nem, ut alibi ostendi (Lib. 3. de Concor-
dia Sacerdotii & Imperii cap. 13.) addu-
ctis veterum Patrum & Conciliorum te-
stimoniis. Utroque agendi modo usus est
in hac controversia Vigilius, nunc juris
& Canonum vigore, nunc eorum remis-
sione, Fidei & pacis Ecclesiae studiosissi-
num se prabens. Observatum quidem est
ab eruditis, Vigilius qua videbatur, in-
constantiam prudentiā & maturo consilio
eis tribuendam: sed non docuerunt, cum
agendi modum à canonica disciplina pen-
duisse.

Epistola vero, in qua Vigilius, refe-
rente Liberato cap. 22. Breviarii, dicitur
duas in Christo damnasse naturas, resol-
vens

vens tomum Papæ Leonis, vel suppositis est, ut docet Baronius ad an. 538. §. 15. vel scripta est ab eo, cum, Silverio adhuc superstite, nondum erat Pontifex legitimus. Ex quo enim cœpit esse verus Pontifex, nullus, ut ait Belharminus lib. 4. de Rom. Pont. cap. 10. *inventus est in eo aut error, aut erroris simulatio, sed summa constan-
tia in Fide usque ad mortem, ut appa-
reat cum ipso Pontificatu firmitatem Fi-
dei cum accepisse, & de levi palea in
solidissimam Petram commutatum fuisse.*
*Quis enim, ut verbis utar Ennodii in A-
pologetico pro IV. Synodo, apud Labbeum
tomi. 4. Conc. pag. 1343. sanctum esse du-
bitet, quem apex tanta dignitatis attollit,
in quo si defint bona acquisita per meri-
tum, sufficiunt, quæ à loci decessore pro-
stantur? aut enim claros ad hac fastigia
erigit, aut qui eriguntur, illustrat.*

LXII.

PELAGIUS I.
ANNO CHRISTI 555.
JUSTINIANI IMPERATORIS

29.

PELAGIUS Joannis Vicariani fi-
lius, Romanæ Ecclesiæ Dia-
conus, & Agapeti, Silverii, ac de-
mum

um Vigi. ii Constantinopolitani apud Bar. an.
 Cæsarem *Apocrisiarius*, anno 555 III 536. §.
 Idus April assentiente Justiniano, 116. An.
 Pontificatum obtinuit. (1) Quod 555. §.
 Tria *Capitula* damnasset, ita omnibus 10. 11.
 invitus extitit, ut tertius Italiâ totâ 9. 10.
 reperiri Episcopus non potuerit, à
 quo consecraretur: *Illum enim, uti*
Chalcedonensis Synodi prævaricatorem,
detestabantur. (2) Itaque novo exem-
 plo ab Episcopis Perusino & Feren-
 tino atque Andrea Ostiensi Presby-
 tero consecrationem accepit. (3) Ep. 5. ad
 Quintum Oecumenicum Concilium Narsem,
 confirmavit, adeoque intentus fuit
 in curam sedandi tumultus, quem
 propter *Tria Capitula* in eo Concilio
 damnata excitaverant Antistites Oc- Bar. an.
 cidentis, ut non Africanos modò & 556. §.
 Illyricos Episcopos, sed Italos etiam 16. Pag.
 paucis exceptis ad damnationem *Tri.* §. 7. 12.
 um *Capitulorum* impulerit. Hinc in
 suspicionem hæreses Gallis venit:
 quam purgavit missâ ad Childeber-
 tum Regem Catholicæ Fidei pro Bar. an.
 fessione, damnatisque anathemate, 559. §. 7.
 qui defleterent ab doctrina Episto Pag. §. 2.
 læ S. Leonis, & Concilii Chalcedo. Epist. 16.
 nensis. Mortuus est VI. Nonas Mar-
 Sandini Vitæ Pontif. S. iii,

ti, anno 560. Pontificatum tenuit
annos quatuor, menses decem, & dies
duodeviginti.

ANNOTATIONES.

(1) Justinianus, cùm Gothis Italia ex-
etis quartum jam annum Romā potuerit,
jus confirmandæ electionis Romani Ponti-
ficiis, quod illi sibi usurpaverant, traduxit
ad se. Quod etiam ejus successores usque
ad Constantimum *Pogonatum* mordicū te-
nuerunt. Cogebant ii Pontificem recentem
electam certam pecuniæ vim, teste Anasta-
sio in vita Agathonis pag. 140. sibi sol-
vere pro electionis confirmatione, sine qua
vetabatur obire munus suum. Ob id post
mortem Vigilii trimestre fuit interregnū,
& post mortem aliorum Pontificum mul-
tò etiam diurnius. Fuit hic tertius Pon-
tificis eligendi modus, quem fusiū expli-
cat Mabillonius Comment. in Ordinem Ro-
manum cap. 17. pag. 112. ubi etiam ob-
servat, curam Romanæ Ecclesiæ tempore
interregni committi solitam *tribus preci-
puis Cleri ministris, scilicet Archipres-
bytero, Archidiacono, & Primicerio
Notariorum*. Vide annotat. 1. ad Joannem
IV. & annotat. 2. ad S. Agathonem.

(2) Norisius in Historica dissertat. de Sy-
nodo V. cap. 9. §. 1. pag. 677. ubi addit
Anastasium falsò dixisse, *populum Roma-
num inde Pelagio infensum, quod auctor
pub-*

publicaretur malorum, quæ Vigilius Constantinopoli perpessus fuerat. Nam Pelagius cum Vigilio, & pro Vigilio stetit, Synodi Quintæ congressus fugit, ac subscripsit Constitutum Vigilii, quo Synodus V. cassabatur, indeque in exilium expulsa fuit, & Tria Capitula, ut ait Tununensis, tempore Synodi constantissimè defendebat. Sed audiatur idem Pelagius epist. 12 ad Childebertum Regem: Ut autem nos diu tribulationes Constantinopoli pateremur, illa res fecit, quam breviter supra tetigimus &c. Non ergo Vigilius persecutionum auctor publicari poterat, sed socius. Quare coram populo in ambone, nihil ab se contra Vigiliū tentatum, jurejurando hand affirmavit, sed quod nihil contra Synodi Chalcedonensis fidem in Trium Capitulorum damnatione ab se statutum fuisse.

(3) Nōrunt Eruditi, nomine Presbyteri səpè à veteribus significari Archipresbyterum, sicut Diaconi nomine Archidiacōnum.

LXIII.

JOANNES III.
ANNO CHRISTI 560.
JUSTINIANI IMPERAT. 33.

S 2

JO-

Bar. an. **J**OANNES III. qui also nomine
Catellinus dicebatur, (1) A.
559. §. nastasi filius, Romanus anno 560.
17. Pag. XV. Kal. Augusti Pontifex factus est.
§. 3.
Bar. an. Is appellationem Sagittarii Ebrou-
570. §. nensis, & Salonii Vappincensis Epi-
23. scopi, à Concilio Lugdunensi II. de-
pulsi Episcopatu, suscepit, & utrum-
que restituit in dignitatem pristinam.
Acerrimus fuit Synodi quintæ de-
fensor, eamque ratam fecit auctor-
itate suâ. Anno Pontificatus ejus
nono, Christi 568. novum in Italia
Regnum Longobardi condiderunt.
Bar. an. (2) Alboinus enim Longobardorum
568. §. 2. Rex primus invasit omnia usque ad
Pag. §. 2. Tusciam, præter Romam & Ravennam,
Bar. an. (3) Regnique Sedem Ticini collocavit.
572. §. 2. Pontifex anno 573. III. Idus Julii
Pag. §. 2. obiit, cum annos duodecim, menses
undecim, dies sex & viginti Christia-
næ Reipublicæ præfuerit.

ANNOTATIONES.

(1) Euagrius l. 5. c. 16. tom. II. Bibl.
Patrum pag. 1011.

(2) Paulus Diaconus De Gestis Longo-
bardorum lib. 1. cap. 9. *Certum est, Lon-
gobardos ab intacte ferro barba longu-
dine, cum primus Winili dicti fuerint,*

ita postmodum appellatos. Nam juxta eorum linguam lang longam. Baert barbam significat. Consentit Otto Frisingensis lib. 2. de Gestis Friderici I. Imp. cap. 13. & Gunterus lib. 2. Alii dicunt secus. Vide annotationem 2. ad cap. 2. lib. 1. Chron. Casii. tom. 4. Script. rerum Italicarum pag. 251.

(3) Idem Paulus Diaconus De gestis Longobard. 1. 2., c. 26.

Orientis Imperatores Romam exinde per Duces, Ravennam per Exarchos regere consueverunt. Exarchorum primus Longinus anno 568. ab Justino II. missus est post Narsetem evocatum Constantinopolim. Decimus sextus atque postremus fuit Eutychius ab Aistulpho Longobardorum Rege, Ravennâ captâ anno 752. expulsus, cum penes Constantinum Copronymum esset Orientis Imperium. Annos igitur 184. duravit Ravennæ Exarchatus, cuius fines ita describit Platina in Vita Stephani II, pag. 88. *Redditus uaque Romani Exarchatus quidquid Padum & Apenninum interjacet à Placentinis usque ad stagna Venetorum, & quidquid intra Isaurum flumen, Apenninum, & Adriaticum continetur*, Vide Petrum de Marca l. 3. de Concordia Sacerd. & Imp. cap. 10. §. 4. & Joan. Rubeum initio lib. 4. Hist. Ravenn.

Agilulphus Rex Longobardorum quartus, debellatis, occisisque illis, quos ad-

S 3

ver-

versarios passus esset, Regnum sibi stabilitv Italiae: exceptus enim Româ atque Ravennâ cum aliis ad eas spectanibus locis, universa Italia ab Alpini montibus R̄egium usque Calabriâ illi parebat: Baronius ad an. 591. §. 41.

LXIV.

BENEDICTUS I.

ANNO CHRISTI 574.

JUSTINI II. IMPERATORIS.

BENEDICTUS Bonifacii filius,

Romanus, qui ab Euagrio lib.

5. cap. 16. *Bonosus* appellatur, anno

Bar. an. 574. III. Nonas Junii in locum Jo-

573. §. 1. annis III. electus inauguratvsque est.

Pag. 9. 2. Interregni tam diurni causa fuere

Longobardi totam Italiam pertur-

bantes. Benedictum insitentem de-

cessorum vestigiis comprobasse Sy-

nodum Oecumenicam V. docet No-

risius in Historica dissertat. de eadem

Synodo cap. 9. §. 3. Alia ejus gesta

Bar. an. ad posteros non pervenere. Anno

577. §. 1. 578 ante diem tertium Kal. Augvstii

Pag. 9. 2. deceperit, & annos quatuor, mensem

unum & dies duodeviginti Pontifex

fuit.

XLV.

LXV.

PELAGIANUS II.

ANNO CHRISTI 578.

TIBERII CONSTANTINI

IMP. I.

PELAGIUS II. Vinigildi filius, Romanus, anno 578 pridie Kal. Decembris Romanæ Ecclesiæ præficitur. *Hic ordinatur absque jussione Prin- cipis, eo quod Longobardi ob siderent Ci- vitatem Romanam, & multa vastatio ab eis in Italia fieret.* (1) *Permisi* Bar. an. Metropolitanam Sedem Aquilejen 579. §. sem transferri Gradum, motus prece 12. & obsecratione humili Eliæ Archi- Episcopi, qui significaverat, se Aqui- lejæ inter hostes Christianæ rei haud tutò degere posse. Et quidem tantò id libentius concessit, quanto magis sperabat se concessione eâ concilia- turum Romanæ Ecclesiæ Ducem Schismaticorum. Sed eum frustrata spes est. In ipso enim Gradensi Con- cilio, quod anno 579. prælente Lau- rentio Presbytero Pelagii legato, Elias ex duodevinti subiectis sibi Episcopis congregavit, ad manife-

S 4 stan-

standam imperatam Sedis translationem, in ipso, inquam, Gradensi Concilio idem Elias, quique aderant Schismatici Episcopi, se nunquam consensuros Concilio Oecumenico Quinto, iterum jurarunt, vano *prætextu*, ne *Synodus Chalcedonensis* deretur. (2) Obstinatè in incepio perseverantes permulcere conatus est tum per legatos, tum per epistolas, quibus probat, *Tria Capitula* jure fuisse damnata, nec læsam ullo modo *Synodi Chalcedonensis* auctoritatem. (3) At nihil profecit. Itaque Smaragdum Exarchum rogavit, ut eos coerceret potestate suâ, cogeretque ad officium redire. Hinc ad alia Ecclesiæ negotia animum convertit.

Bar. an. Siquidem cùm cognovisset, Joannem
587. §. 5. *Constantinopolitanae Civitatis Antistuum*
6. 9. (cui ex admirabili ciborum abstinen-
An. 518. tia cognomentum Jejunator fuit)
§. 14. contra Deum, contra pacem Ecclesia, in
omnium despectu & injuria Sacerdotum,
modestia ac mensuræ suæ terminos exces-
sisse, & illiciè in *Synodo* superbum ac
pestiferum Oecumenici, hoc est Uni-
versalis sibi vocabulum usurpasse: omnia
gesta ejusdem *Synodi*, prater illa, qua
illig

illuc de causa veneranda memoria Gregorii Episcopi Antiocheni sunt habita, validâ omnino distictione cassavit, distreditissimâ illum increpatione sorripiens, ut se à novo & temerario superstitionis nomine cohiberet: adeò ut suum illi Diaconum, nisi tantum nefas emendaret, procedere prohiberet. (4) Subdiaconis An. 588. Siciliæ continentiae legem indixit, §. 48. prohibens, ne in posterum uxorum suarum notitiam haberent. (5) Omnium Pontificum primus tempora per *Indictiones* in epistolis notavit. Tantâ fuit in pauperes præsertim senes liberalitate, ut eos domo suâ in Xenodochium conversâ exciperet. Regnavit annos undecim, menses duos, An. 590. & dies decem, VI. Idus Februarii §. 2. anno 590. morbo inguinum, qui Pag. §. 2. per ea tempora passim grassabatur, absimus.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius Bibliothecarius in Vita hujus Pontificis pag. 114.

Paulus Diaconus de Gestis Longobardorum l. 3. c. 20. *Pelagius Romanae Ecclesiae Pontifex absque iussione Principis ordinatus est, eo quod Longobardum Romam*

S 5 per.

per circuitum obſiderent, nec posſet quisquam à Roma progredi. Unde habes, aliquando contigisse, ut Romani Pontifices ſinē Imperatoris aut Exarchi conſenſu inaugurarentur.

(2) Ita Norisius in diſſertat. Hist. de Synodo V. cap. 9. & 4. pag. 709. & ibid pag. 705. Illi *Antiphites*, inquit, Aquilejenſi Metropolitæ ſubiecti erant, cujus ampliſſima erat jurisdictione. Nam à Pannonia ſecunda uſque ad Abduam in Iſubria extendebatur. Continebat Rhaetiam II. cujus Metropolis Sabia: Noricum, cujus primaria Urbs erat Tiburria ad Dravum; compleatetur Iſtriam Forum Julium, ac Venetiam, qua provincia uno Iſtria nomine id temporis, ac in Sexta Synodo vulgo appellabantur. Idem cap. 10. ſectus Baronium alioſque dicit, ex Schismate Aquilejenſis Eccleſia Patriarchatum emerſiſſe; adjicit, ampliſſimam eſſe Patriarchæ jurisdictionem. Venetias enim, nempe Marchiam Tarviniam moderari uſque ad Brixienſum confinia, inſuper Forum Julium, Iſtriam, Noricum Ripenſe, Noricum Mediterraneum, ac Rhætiam I. Ad extreum ſubjugit, Aquilejenſem Patriarcham nunc Utini morari.

(3) Pelagii II. Epistolæ tres ad Eliam Aquilejenſem & Episcopos Iſtricæ extant apud Baronium ad an. 586. 9. 29. 37. 44. &

& apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 940. & 615. Tertiam *Librum* appellat S. Gregorius lib. 2. epist. 51. alias 36. eandemque nomine Pelagii II. scriptam ab eodem S. Gregorio, *cum esset adhuc Diaconus*, prodit Paulus Diaconus lib. 3. de Gestis Longobardorum cap. 20. Verba S. Gregorii hæc sunt: *Ut de Tribus Capitolis animis vestris, ablata dubietate, possit satisfactio abundantier infundi, librum, quem ex hac re sanctæ memoriae decessor meus Pelagius Papa scripserat, vobis utile judicavi transmittere. Quem si, deposito voluntaria defensionis studio, puero vigilantique corde sapius volueritis relegere, eum vos per omnia secuturos, & ad unitatem nostram nihilominus reveruros esse confido. Porro autem si post hujus libri lectionem in ea, quā estis, volueritis deliberatione persistere, sinè dubio non rationi operam, sed obstinationi vos dare monstratis.* Vide Baronium ad an. 586. §. 7.

(4) S. Gregorius lib. 9. epist. 68. alias 70. *Procedere est sacra facienti adesse.* Vide Vincentium Cardinalem Petram in Comment. ad Constitutiones Apostolicas tom. 1. pag. 83.

(5) Gregorius Magnus, lib. 1. epist. 44. alias 47. ad Petrum Siciliæ Subdiaconum: *Ante triennium Subdiaconi omnium Ecclesiarum*

clericarum Siciliae prohibiti fuerant, ut
more Romanae Ecclesiae nullatenus suis
uxoribus miscerentur. Et lib. 4. epist.
36. alias 34. ad Leonem Episcopum Cata-
nensem, *Ex auctoritate nostridecessorū*
est isto modo prohibitum, ut eodem tem-
pore hi (Subdiaconi) qui jam uxoribus
fuerant copulati, unum ex duobus elig-
rent, id est aut à suis uxoribus abstinerent,
aut certa nullā ratione ministrare prā-
sumerent. A Romana ad alias Occidentis
Ecclesias ea consuetudo permanavit, atque
inde Subdiaconatus Ordo è minoribus eximi
cēpit, & majoribus ac sacris annumerari.
Multum nihilominus, ut ait Bona lib. 1.
Rer. Liturgic. cap. 25. §. 16. *tempus in-
tercessit, antequam certa & inviolabilis legē
inter sacros recensus sit.* Etenim Pe-
trus Cantor, qui vivebat anno 1200
relatus à Menardo in lib. Sacram. pag.
494. ait: *De novo institutum est, Sub-
diaconatum esse sacram Ordinem. Dis-
fusè agit de Subdiaconorum continentia
Lupus part. 4. Synodorum, Dissertat. 1.
Proemiali cap. 3. & Ludovicus Thomas
inus De vet. & nova Ecclesiarum dif-
iplina part. 1. l. 2. cap. 3. 61.
62. 63.*

LXVI.

S. GREGORIUS I.
MAGNUS.

ANNO CHRISTI 590.

MAURICII IMPERATORIS 9.

VEnio nunc ad Gregorium pri-
mum, cui *Magno* cognomen
facta indiderunt. Patrem habuit Gor- Bar. an.
dianum senatorii generis, matrem 581. §. 4.
Silviam sc̄emianam sanctissimam, ata- Pag. §. 9.
vum S. Felicem III. Pontificem Ma-
ximum. (1) Monachus fuit, Or-
dinisne S. Equitii, an S. Benedicti,
incertum diversitas tradentium facit. Bar. an.
(2) Anno 590. III. Nonas Septemb. 590. §.
invitissimus Summi Sacerdotii hono- 3. 4.
re auctus est. (3) Multa fecit egre- Pag. §.
gia, sed hæc maximè illustria. Ini- 5. 7.
tio Pontificatus ad omnes Orientis Lib. 1.
Patriarchas epistolam dedit, cui pro ep. 25.
illius ætatis more inseruit Fidei suæ alias 24.
professionem, confirmans se quatuor
Concilia Oecumenica Nicænum,
Constantinopolitanum, Ephesinum,
& Chalcedonense, perinde ac qua-
tuor Evangelii libros, suscipere, &
quæcum pariter Concilium, in quo
dam-

damnata sunt *Tria Capitula*, venerari.
(4) Quod Concilium, ut ab omnibus recipetur, & pertinaces *Trium Capitulorum* defensores ab furioso incepto tandem abstinerent, laboravit in- tentissimâ curâ. Permisit Hispanis, ut unâ tantum immersione Baptismi Sacra- mentum administrarent. 5) Subdiaco-

Bar. an. 591. §. 29. 34. nos cælibes esse voluit. (6) Prohibi-
tione Judæi vi compellerentur ad susci-
piendam Religionem Christianam. Donatistas in Africa sese efferentes
repressit. Sacramenti Confirmationis administrationem Presbyteris San-

An. 595. diniæ indulxit. (7) Joannem Je-
s. 27. & natorem Episcopum Constantinopo-
leqq. litanum, quod Patriarchæ Oecume-
nici titulum usurparent, acriter re-
prehendit, ejusque audaciam ac tem-
eritatem non solum scripto, sed etiam exemplo increpavit. Nam

Jo. Dia-
conus 1. 2. c. 1. Lib. 7. epist. 4. rejecto superstitioso Universalis (8) v-
cabulo, se in epistolis Servum servorum
Dei omnium primus inscriptit. Cy-
riacum quoque, qui Jejunatori suc-
cesserat, ejusque vestigia ingressus
Oecumenici nomen affectabat, in or-
dinem redigendum curavit. Anglos
per Augustinum aliósque sanctos vi-

ros perduxit ad Catholicam Fidem. Ratum jussit esse baptisma ab hæreticis expresso Sanctissimæ Trinitatis Nomine collatum. (9) Instituit Cantum Ecclesiasticum, quem ab eo dicimus *Gregorianum*, *In Canone apposuit*: Diésque nostros in tua pace dispone, atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari. (10) *Festum S. Pauli post festum S. Petri voluit observare* (11) *Quatuor habitis Romæ Synodis confecit Ecclesiæ negotia*, quæ plurimorum videbantur maturanda consilio. Videlicet, pupilos, pauperes omnes juvit alacriter. (12) *Eius Bar. an. precibus liberatum ab gehenna Trajanum Imperatorem, tradidere Pau* ^{604. §.} _{37. Pag.} *lus & Joannes Diaconi.* (13) *Summa in ejus aula eluxit integritas*. Namque eos apud se esse minimè patiebatur, quorum mores abhorrent à suis. Sic se gerendo effecit, *Jo. Diac. ut talis esset tunc penes Urbem Romam* ^{1.2. c. 12.} *Ecclesia, quam hanc fuisse sub Apostolis Lucas, & sub Marco Evangelista penes Alexandriam Philo commemorat.* *Post. Idem 1. quam Sedem Catholicae & Apostolicae* ^{4. c. 68.} *sancta Romana Ecclesie annis tredecim,*

men-

mensibus sex, & diebus decem, d.
Etrinis pariter ac operibus felicissimis il-
lustravit, anno 604 quarto Idamus
Martiarum à carnis corruptione subtra-
ctus est, incorruptionis perpetue gloria
sublimandus. Ita enim, ut ait S. Ilde-
fonsus Toletanus de Script. Eccl cap.
1. cunctorum meritorum claruit perfe-
ctione sublimis, ut exclusis omnibus illu-
strum virorum comparationibus, nihil
illi simile demonstraret antiquitas. Vicit
enim sanctitate Antonium, eloquentia
Cyprianum, sapientia Augustinum (14).

ANNOTATIONES.

(1) Ut Hieronymus S. Damaso, Pro-
sper S. Leoni; ita Gregorius Pelagio ju-
niori in scribendis epistolis adjutor fuit;
Monachi Congregationis S. Mauri in vita
S. Gregorii lib. 1. cap. 6.

(2) Mabillonius tum in Præfat. ad Sac-
I. Benedict. §. 8. tum Analectorum tom.
2. dissertat. de monastica vita Gregorii il-
lum Ordini suo Benedictino adjudicat. Ba-
ronius S. Equitii regulam professum fuisse
contendit, ad an. 581. §. 8. Hujus sen-
tentiam non solum Henschenius & Papebro-
chius in Commentario prævio ad vitam S.
Gregorii §. 3. apud Bollandum tom. 2.
Martii pag. 123. amplectuntur: sed etiam
Basnagius ad an. 581. §. 8. qui nullatenus
alioquin Baronio adversandi occasionem se-
mitur.

mittit, affirmans, Mabillonum *ne vero similibus quidem argumentis* uti ad probandum sententiam suam. Dissentit ab omnibus Thomassinus de vet. & nova Ecclesiæ disciplina Part. I. l. 3. cap. 24. & nullius peculiaris Ordinis regulæ addictum facit.

Arnoldus Wion in arguento Libri 2. Ligni vitæ: De Pontificum Benedictinorum numero non parva est inter *Historicos* controversia. *Quidam* namque, qui re-*etiis* senserunt, *uique* potiores, *viginti* *quatuor*, aut *viginti* *quinque*, *vel* *viginti* *sex* *fuisse*, *recte* *affirmarunt*. Tri-*themi*us *noster* de Viris Illustribus Ordinis Benedictini lib. I. cap. 5. & lib. 4. cap. 20. *octodecim* *cognoscit*, qui *tamen* & *alibi* *aliquoties* *viginti* *quatuor* *fuisse* *fatetur*. Petrus à Bugiano, Pontificibus Ordinum *Camaldulensis*, *Cisterciensis*, & *Calesti-
ni* *exclusis*, *legitimos* *triginta* *septem*, *novem* *verò* *Schismaticos* *cum* *Francisco* *Juannez*; *Goncalvo* *Illescas*, & *Hieronymo* *Plata*, & *aliis* *fuisse* *contendit*. *Omni-
um* *autem*, *quos* *reperire* *potui*, *exactis-
im* *discussione* *factâ*, *eorum* *opinionem* *sic* *conciliandam* *arbitrarer*, *ut* *dicamus* *cum* *Trithemio* *Pontifices*, *Sanctos* *vide-
licet*, *Ordinis* *D.* *Benedicti*, *quorum* *lo-
cus* *professionis* *constat*, *fuisse* *numero* *octodecim*, *scilicet*.

Sandini Vitæ Pontif. T S. Gre-

- S. Gregorius I. Monachus S. Andreæ Romæ.
 S. Bonifacius I V. S. Sebastiani Romæ
 S. Adeodatus, S. Erasmi Romæ.
 S. Agatho, S. Hermetis Panhormi.
 S. Stephanus III. S. Benedicti Casini.
 S. Stephanus IV. S. Chrysogoni
 Romæ
 S. Paschalis I. S. Stephani Romæ.
 S. Gregorius IV. V. Fossæ Novæ
 Terracinæ.
 S. Leo IV. SS. Silvestri & Martini
 Romæ.
 S. Leo V. de Brandalo.
 S. Leo IX. Tullensis.
 S. Stephanus X. dictus IX. Casini.
 S. Gregorius VII. SS. Petri & Pauli
 Cluniaci.
 S. Victor III. S. Trinitatis Cavæ.
 S. Urbanus II. Cluniaci.
 S. Paschalis II. S. Laurentii Romæ.
 S. Gelasius II. Casini.
 S. Urbanus V. Cluniaci.

Nam adjectis aliis, qui inter Santos
 non computantur, plures fuisse, quam
 octodecim, ex Platina, Panvinio, aliis
 que historicis, & ipsomet Trithemio con-
 stat. Libro enim tertio cap. 261. Gre-
 gorium II. & in Chron. Hisang. Leonem
 IX.

IX. addit, de quibus in quarto libro nullam mentionem egit. Annumerantur & à Platina Paschalis I. & à Panvinio Joannes IX. quos Trithemius prætermisit, qui tamen ab omnibus historicis Monachi fuisse probantur. Adducuntur & ab aliis alii, qui Trithemium omnino fuzerunt. Quod ipsum diligenter attendens, cum recensuisset Pontifices ab ipso relatos sic in conclusione lib. 4. cap. 20. loquitur: Hos ego Romanos duntaxat Pontifices ex Ordine S. Benedicti certò reor assumptos, quanquam possibile sit, fuisse & alios, quorum professionis titulos Chronographi transsillent. Hac ille. Conniveratis verò ad prefatos octodecim alius septem Pontificibus Sanctis, Ordinis quidem D. Benedicti, ut affirmant, sed quorum professionis locus ignoratur, utpote

S. Benedicto I. Monacho.

S. Benedicto II.

S. Gregorio III.

S. Gregorio IV.

S. Pelagio II.

S. Gregorio VII.

S. Zacharia.

omnino numerus ille Pontificum sanctorum viginti quinque insurget, qui ab omnibus fere historicis adducuntur. Numerum autem hunc de Pontificibus Sanctis

T 2

etis

Etis solis, & non aliis debere intelligi, nos veterum monumentorum, illius præfertum, quod in fine Chronicæ Casinensis reperitur, docet auditorias. Sic enim habet: Joannes Papa XXII. fecit extractum Canonizatos de Ordine & Regula Sanctissimi Benedicti ex libris summorum Pontificum, & reperit, quod à tempore dicti Patris usque ad tempus suum fuerunt infra scripti.

Romanæ Sedis Pontifices XXV. &c.
Quibus si adjungantur & Pontifices non Sancti, qui à Bugiano & nonnullis aliis produntur, fortassis etiam major numerus reperietur, quam qui ab ipsis adducitur.

Angelus de Nuce dissertat. *De Pontificibus Benedictinis* insertâ tomo 4. Scriptor. Per. Italic. pag. 533. ait, universum eos fuisse complures. Duo præmittit, probatque unum, confuevit olim Pontificem eligi ex Clero Romano, videlicet usque ad an. 891. quo Formosus Episcopus Portuensis factus est summus Pontifex: alterum, eundem Clerum magna ex parte fuisse *Benedictinum*: Ex quibus concludit, Pontificem ex Benedictinis eligi sæpe contigisse.

Gregorius XV. Constitutione 6. Ex sacro S. Benedicti Ordine tot ad summi Apostolatus apicem evectos fuisse constat, ut longa & continuata multorum saeculorum serie

Serie Ecclesia ipsa nullos alios, quam Familiae Benedictine Alumnos, Summos Pontifices habuerit. Vide annotat. 2. ad Silvestrum II.

(3) Pontifex ingenti totius Cleri & populi consensu electus per epistolam Marciiano Imperatori persuadere conatus est, ne electionem suam ratam haberet. Cum res non successisset, latebras quæsivit. Sed indicio columnæ fulgidæ super se jugiter à Calo pendentis agnoscitur, capitul, trahitur, & apud B. Petri Apostolorum Principis templum summus Pontifex consecratur. Joan. Diaconus in ejus vita lib. 1. cap. 39. 40. 44. Vide Thomassinum De vet. & nova Ecclesiæ disciplina part. 2. lib. 2. cap. 16. §. 7. 8.

S. Petrus Damianus in disceptatione Synodali inter Regium Advocatum & Ecclesiæ Defensorem, apud Baronium ad an. 1062. §. 27. *Quod autem B. Gregorio legitur adhibuisse Mauricius Imperator a sensum, & per pauci alii Principes aliis promovendis, hoc dictavit perturbatio temporum, & tempestas horenda bellorum.*

(4) Hujus consuetudinis meininit Gregorius lib. 9. epist. 52. *Hinc est, ut quoties in quatuor præcipuis Sedibus Antisites ordinantur, synodales sibi epistolas uicissim mittant, in quibus se sanctam Chalcedonensem Synodum cum aliis ge-*

T 3

seras

neralibus Synodis custodire fateantur.
Vide Cap. *Sancta* dist. 16. Joan. Diaconum in vita S. Gregorii l. 4. c. 23. anotat. 5. ad Leonem Magnum, & anno. 11. ad Vigilium

Idem S. Gregorius lib. 6. epist. 37. & lib. 8. epist. 42. ad Eulogium Episcopum Alexandrinum primus omnium usurparit formulam hanc: *De Petri Sede*, seu *Cathedra loqui*, uti narrat Launojus lib. 3. epist. 5. num. 7. & 41.

(5) Id legitur in Gregorii epist. 43. alias 41. lib. 1. ad Leandrum data. Gregorii auctoritate secuti sunt Patres Concilii Tolerani IV. can. 6. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 1706. Vide D. Thomam 3. part. quæst. 66. art. 8.

(6) Pelagius II. triennio ante legem celibatū Subdiaconis Siciliæ ex more Ecclesiæ Romanae indixerat, ut dictum est loco suo: quique uxores habereant, eos iufferat separari. Id Gregorio visum est *durum atque incompetens*, ut ipse lib. 1. epist. 44. alias 42. scribit. Quare decellos sui decretum ita temperavit, ut permetteret Subdiaconis matrimonio junctis uxores retinere sub ea conditione, ne facris unquam Ordinibus initiaarentur. Deinde prohibuit, ne in posterum Episcopi Subdiaconum ullum ordinarent, nisi qui celibet vitam agere veller. Heterodoxi effatiunt, legem hanc de celibatu ministrorum sacrorum ab eodem Gregorio abrogatam fuisse: quia cum paulo post jussisset ex piscina sua

pis.

pisces capi, sex millia occisorum infantium capita à piscatoribus extracta fuerint, quam cædem ex occultis fornicationibus & adulteriis Sacerdotum ortam intelligebat. Verum hæc tota fabella quæm est sine arguento! Epistola siquidem illa S. Udalrici Episcopi Augustani ad Nicolaum Pontificem, ex qua id illi asserunt, subdititia est. Namque scripta dicitur aut ad Nicolaum I. aut II. Ille annis amplius viginti decepsit, antequam S. Udalricus nasceretur, referente auctore vitæ S. Udalrici: hic verò non nisi anno primo & octogesimo post mortem S. Udalrici Pontifex factus est. Guilielmus Cave, & Casimirus Oudinus, duos comminiscuntur Udalricos Episcopos Augustanos, alterum Nicolao I. coævum, cui memoratam epistolam tribuunt, alterum Nicolai ætate posteriorem. Sed nullam hujus commenti rationem, aut testem asserunt. Vide Baronium ad an. 591. §. 19. 21. Bonam lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. §. 16. & Ludovicum Vincentium Gotti in colloquiis Theologico - Polemicis colloquio XI. ex iis, qui sunt de cælibatu sacrorum ministrorum, num. 6.

(7) Extrema epist. 26. aliæ 3. lib. 4. Hinc Gregorius in aliquorum reprehensionem incurrit. Sed injuriā. Etenim Concilia Oecumenica duo, Florentinum in decreto unionis Armenorum, & Tridentinum sess. 7. can. 3. *De Confirmatione* docent, *Confirmationis ordinarium ministrum esse solum Episcopum*. Ex quo Baronius ad an. 594. §. 15. & Bellarminus lib. 4. de

T 4

Röm.

Rom. Pont. cap. 10. concludunt, posse ex traordinarie etiam non Episcopum esse ministrum hujus Sacramenti. Quem locum satis expressit Natalis Alexander Sac. II. dissertat. 10. §. 14. & 21.

(8) Non *Pontificis*; quod scripsisse Joannem Diaconum dicunt ex dolo & mendacio compositi Magdeburgenses Cent. 6. cap. 7. §. *de consociatione* pag. 213.

Vide Monachorum S. Mauri præfationem in epistolas S. Gregorii §. 11. Lau nojum I. 1. epist. 4. & Bellarminum lib. 2. De Romano Pontifice cap. 31.

(9) Epist. 67. lib. 11. alias 61. lib. 9. ea de re confititus ab Episcopis Hibernia. Haud dissimilem quæstionem sæculo sexto decimo agit atam refert Maldonatus Disputat. de baptismo quæst. 4. *Merito*, inquit, *disputatum est à viris doctis de baptismo Calvinistarum*, nec desunt qui putant *non esse verum*. Deinde utriusque partis argumenta recenset. Controversiam diremit Pius V. pronuncians, eos, qui à Calvinistis baptizati sunt, verum Baptismi Sacramentum suscepisse.

(10) Joannes Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 2. cap. 6. & 17. Id ipsum docet Beda lib. 2. Hist. Eccl. Gentis Anglorum cap. 1.

S. Aelhelius De laudibus Virgintatis cap. 23. tom. 13. Bibl. Patr. pag. 44. *Quas (Agatham, & Luciam) præceptor noster Gregorius in canone quotidiano, quando Missa*

Missarum solemnia celebrantur, pariter copulasse cognoscitur, hoc modo in catalogo Martyrum ponens: Felicitate, Anastasia, Agatha, Lucia, quatenus nequamquam litterarum serie sequestrantur, quæ contribuli populo apud Siciliam genita, simul caelesti gloriâ gratulantur. Vide annotat. 6. ad Gelasium I.

Walafridus Strabo *De rebus Ecclesiasticis* cap. 22. tom. 15. Bibl. Patr. pag. 192. 193. Traditur denique B. Gregorium, sicut ordinationem Missarum & Consecrationum; ita etiam cantilenæ disciplinam maxima ex parte in eam, quæ hactenus quasi decentissima observatur, dispositionem perduxisse, sicut & in capite Antiphonarii commemoratur. Et paulò post: *Gregorius* verò augmentavit in preicatione *Canonis*: Diésque nostros in tua pace disponas. *Ubi* quidam volunt intelligi, totam ab eo loco *Canonis* consequentiam usque in finem per illum fuisse compositam. Cui sensui repugnare videtur, quod passio Domini, quam *Alexander* eidem preicationi inseruit, post hos versus habetur. Unde nonnulli credunt, non amplius *Gregorium*, quam illas tres petitiones, id est, pro pace temporum, & erteptione ab aeternis suppliciis & consortio Sanctorum obtinendo, & prioribus superaddidisse *statutis*.

Micro-

Micrologus cap. 57. tom. 18. Bibl. Patr. pag. 489. *Major Litania à beato Gregorio Papa primo pro pestilentia ipsius temporis instituta est, qui & Joanni Episcopo Ravennati scribens diem Litania tempus cineris & cilicii appellat.* Vide Bonam lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 25. § 20.

(11) Micrologus cap. 42. tom. 18. Bibl. Patr. pag. 485.

(12) Monachi Congregationis S. Mauri in vita S. Gregorii l. 3. c. 9. §. 6. *Cum multoties jam de effusa in omnes S. Gregorii liberalitate verba fecerimus, opera pretium est, paucis ostendere, quia tunc essent Ecclesie Romanae opes, unde ad sumptus tanta & penè immensos hauriret. Multa & maxima jam à prisca temporibus latifundia possidebat in toto Orbe Christiano Ecclesia hec ceterarum Princeps, quae S. Petri patrimonia vocabantur. Nota sunt ex sancti Pontificis epistolis Africanum: Siculum multiplex, ut ex Epist. 44. lib. 1. & ex plurimis ad Sicilię defensores & rectores missi manifestum est, Corlicum, Dalmaticum, Gallicanum.*

(13) Uterque in vita S. Gregorii, alter cap. 27. alter cap. 44. libri 2. Uterque tamen falso. Gregorius enim lib. 4. Dialog. cap. 44. & lib. 34. Moralium cap. 16. docet, penas inferni esse aeternas, nullam es-

se in inferno redemptionem, nec orandum pro hominibus impiis, & sine baptismo vitâ functis. Talem constat fuisse Trajanum, Christianorum tortorem crudelissimum. Oratio autem *De iis, qui in fide dormierunt* apud S. Joan. Damascenum, in qua §. 16. invenitur mentio Trajani ex inferis liberati, subdititia est, idque ostendunt Bellarminus lib. 2. De Purgatorio cap. 8. Nat. Alexander dissertat. 1. in Hist. Eccl. Sæc. II. Michaël le Quien dissertat. 5. ex iis, quas præposuit tomo I. Operum S. Joan. Damasceni. Vide Cardinalem Lambertinum De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 3. cap. 10. num. 6. & 7.

D. Thomas in Suppl. quæst. 71. art. 5. ad 5. *De facto Trajani pateretur probabiliter estimari, quod precibus B. Gregorii ad vitam fuerit revocatus, & ita gratiam consecutus sit, per quam remissionem peccatorum habuit, & per consequens immunitatem à pœna; sicut etiam apparet in omnibus illis, qui fuerunt miraculose à mortuis suscitati, quorum plures constat idololatras & damnatos fuisse. De omnibus talibus enim simplius citer dici oportet, quod non erant in inferno finaliter deputati, sed secundum presentem priorum meritorum justitiam. Secundum autem superiores causas, quibus prævidebantur ad vitam revocandi, erat aliter de iis disponendum.*

Vel

Vel dicendum secundum quosdam, quod anima Trajani non fuit simpliciter à reatu pœnae aeternæ absoluta, sed ejus pœna fuit suspensa ad tempus, scilicet usque ad diem judicii. Nec tamen oportet, quod hoc fiat communiter per suffragia, quia alia sunt, quæ lege communice accidunt, & alia, quæ singulariter ex privilegio aliquibus conceduntur, sicut alii sunt humanarum limites rerum, alii divinarum signa virtutum, ut Augustinus dicit in libro De cura pro mortuis agenda.

(14) *Petrus Diaconus familiarissimus Gregorii, cum quo quatuor Dialogorum libros disputaverat, apud Joan. Diaconum in vita ejusdem Gregorii lib. 4. cap. 69. dicit, super ejus caput se Spiritum Sandum in similitudine columba tractantis frequenter perspexisse.*

LXVII.

SABINIANUS.

ANNO CHRISTI 604.

PHOCÆ IMPERATORIS 3.

Bar. an.

593. 3.

25.

SABINIANUS Boni filius, Vol-

terranus, S. Gregorii Diaconus,

& apud Mauricium Imperatorem

Apro-

Apocrisiarius, anno 604. Idibus Se- An. 604.
 ptimbr. eidem Gregorio subrogatus §. 54.
 est, referente Anastasio Biblioth- Pag. §.3.
 rio, & Paulo Diacono de Gestis 4. Pag.
 116.
 Longobardorum lib. 4. cap. 30. (1)
 Nicephorus Callistus, qui multò pòst
 vixit, lib. 18. cap. 56. Gregorio In-
 nocentium suggerit. Sabinianum Cam-
 panarum usum invenisse, scribunt ali-
 qui. (2) Sigebertus in Chronico Bar. an.
 narrat, eum ab decessore suo Gre- 605. §.8.
 gorio per nocturnum visum ob illi- Pag. §.3.
 beralitatem & avaritiam ter frustra
 objurgatum, quartâ demum vice
 graviter in capite percussum, haud
 ita multò pòst expirasse. (3) Ego
 libens crediderim, eum naturalem
 mortem obiisse. Obiit autem anno
 606. VIII. Kal. Martias, cùm annum,
 menses quinque, & dies novem Pontifi-
 catum gessisset.

ANNOTATIONES.

(1) Cur Diaconis sèpius, quàm Presby-
 teris Pontificatus traderetur, ea causa fuif-
 se dicitur, quia Diaconi res Ecclesiæ non
 temporales modò, sed etiam spirituales no-
 verant supra cæteros, & cùm omnia in
 potestate haberent, in universorum animos
 facile influerant. Num vero Diaconus
 Pon.

Pontifex creatus prætermisso Presbyteratu Ordine consecraretur, ambigit Madillonius cap. 18. Comment. in Ordinem Romanum tom. 2. Musei Italici pag. 119. *Qua de Episcoporum*, inquit, *Ordinatione per saltum in superiori capite præmisit, quoddam secunda questionis præjudicium est, Romanæ Sedis electum, si quando ex Diaconis creabatur, prætermisso Presbyteri gradu Pontificem fuisse ordinatum Id autem conjicitur ex altero libello nostro, in quo, ubi de Pontificis electione mentio fit, hæc leguntur.* Eligitur unus de Cardinalibus, de qualicunque titulo fuerit: tantum ut à præcessore sit Pontifice ordinatus, aut Presbyter, aut Diaconus, nam Episcopus esse non poterit. *At vero in ejusdem electi consecratione nullum est discrimen electi Diaconi aut Presbyteri, sed una eademque pro utroque prescribitur Ordinatio.* Hanc conjecturam corroborat exemplum Constantini contra Stephanum III. aliis IV. pro Pontifice regentis, qui cum ex Laico à factiis electus fuisset, à Georgio Episcopo Penitino primum Clericus, deinde altero die Subdiaconus atque Diaconus, ac demum adveniente die Dominico Pontifex ab eodem Georgio & aliis duobus Episcopis, Eustratio Albanensi, & Citonato Portuensi consecratus est, *ut tradit An-*

(Rafinus)

stasius, nulla Presbyterii commemoratione facta. In eandem sententiam Mabilionius duo alia affert legitimorum Pontificum exempla, Valentini, & Nicolai I.

Quod autem in his casibus consecratio in Presbyterum omissa fuerit, nulla alia reddi ratio potest, nisi conjectura Aeneæ Episcopi Parisiensis, cuius hæc sunt verba in libro adversus objectiones Græcorum cap. 219. apud Lucam Dacherium tom. 7. Spicilegii pag. 114. Fortè illi, qui istiū. sc̄e Ordinationi assentiunt, hoc intelligi volunt, quia qui benedictione Pontificali perfungitur, reliquarum benedictionum honore decoratur: sive quia in consecratione Corporis Christi & Sanguinis officium Presulū ac Presbyteri mysticè unitur. Sicut enim in terrarum Rege diversæ dignitates adscribuntur: nam Imperatores ex Consulibus creati, proprie regale commercium quondam non omittebant, nec mutabant Consulū & Patritii nomen; ita credi potest, quod in sublimitate majoris Pontificis consistat etiam honor minoris Sacerdotis. Forstan autem illi, qui de Diacono ordinant Episcopum, prætermissâ benedictione Presbyterali, assertioni B. Hieronymi in epistola loquentis ad Tuum ex parte concredere videntur, qui officium

Pres

Presbyteri in aliquo comparticipari affirmat ministerio Episcopali.

Quo vero tempore, subjicit Mabillonius, mos iste mutatus sit, non satis exploratum habetur. Jam contrarius ritus in valuerat saeculo undecimo, quo tempore Hildebrandus Archidiaconus, post Alexandri II. obitum electus, infra hebdomadam Pentecostes in Presbyterum ordinatus est, & in natali Apostolorum in Romanum Pontificem consecratus. Unde sub initia saeculi duodecimi Gelasius secundus ex Diacono item electus, non ante Pontifex consecratus fuit, quam Presbyter ordinatus. Rem narrat testis oculatus nomine Pandulphus in libro de Romanis Pontificibus . . . Ex his manifestum est, Gelasium (quod de Gregorio etiam modo notabamus) seorsim accepisse Sacerdotii gradum ante Pontificatum: atque ita tempore intermedio Nicolaum I. inter & Gregorium VII. ordinationem per saltum abrogatam fuisse in Ecclesia Romana.

(2) Polydorus Vergilium lib. 6. De rerum inventoribus cap. 12. Genebrardus in Chron. ad an. 604. pag. 474. Panvinius in Epitome Rom. Pontificum pag. 27. quos legitur Ciaconius: Sed nullo testimonio ferti. Ab aliis creditum est, Campanas a S. Paulino Nolano Episcopo, qui initio Secu-

li V. floruit, Nolæ primūm adinventas & usurpatas, ac proinde ab Urbe quidem Nola *Nolas*, à Campania autem Italæ provinciæ, in qua ea Urbs est, *Campanas* dictas. At nullus antiquorum, qui de S. Paulino scripserunt, admirabilem hanc ejus inventionem, quod ego quidem sciam, laudavit. Et *Nola* pro tintinnabulo usurpari putatur à Quintiliano lib. 8. cap. 6. *In cubiculo nola*. Vixit autem Quintilianus sub Domitiano tribus ferè sæculis ante Paulinum. Itaque nondum compertum est, à quo primūm *Campanæ* inventæ, cujusve operâ & auctoritate usui Ecclesiæ esse cœperint. Id tamen constat, *Campanas* sæculo nono in Ecclesia Occidentali usurpatas fuisse. Baronius enim ad an. 865. §. 101. ex Scriptoribus rerum Venetarum refert, Ursum Participatium Duceim Venetorum eodem anno 865. primum omnium dono misisse Michaëli Orientis Imperatori dnodecim *Campanas*, quas insturri ad S. Sophiam collocavit. Vide Bonam lib. 1. Rer. Liturgic. cap. 22.

(3) *Nihil tale quispiam antiquorum de vita & miraculis S. Gregorii scribentium, ne quidem Joannes Diaconus, qui tamen finem lib. 4. ejusmodi vindictæ exemplis per 12. capita deductis implevit. Mirum proinde est, fabule isti à Sigeberto temerè relate fidem adhibuisse*
Sandini Vitæ Pontif. U Baro-

Baronium. Papebrochius in *Conatu apud Bollandum* tom. 8. Maji pag. 92.

LXVIII.

BONIFACIUS III.
ANNO CHRISTI ^{607,}
PHOCÆ IMPERATORIS 6.

Bar. an.
 606. §.
 1. 2. 3.
 Pag. §.
 2. 4.

BONIFACIUS III. Romanus, patre Joanne Cataaudioce natus, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus, anno 607. XI. Kal. Martias Pontifex renunciatus est. Duo memorabilia hunc fecisse invenio: unum, quod habito in æde S. Petri duorum & septuaginta Episcoporum Concilio sub anathematis pena cavit, ne agi liceret de successore Pontificis Romani, & cuiusvis Episcopi, nisi post diem tertium ab ejus morte: alterum, quod obtinuit à Phoca Imperatore, ut nomen Episcopi *Ochmenici* seu *Universalis* esset unius Pontificis Romani, atque ita frangeret turbulentam Cyriaci Episcopi Constantinopolitani temeritatem, qui sibi tale nomen arrogabat. (1) Anno 607. IV. Idus Novembris exiit è vi-

18

ta mense Pontificatus octavo, die altero
et vicefimo.

ANNOTATIONES.

(1) *Paulus Diaconus de Gestis Longobardorum lib. 4. cap. 37. Hic (Phocas) regnante Papa Bonifacio, statuit, sedem Romanae & Apostolica Ecclesiae caput esse omnium Ecclesiarum, quia Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat.* Baronius ad an. 606. §. 2. *Infensus Cyriaco Phocas id Imperiali edicto sancivit: & §. 6. Quod ergo expetuit à Mauricio Gregorius, & non obtinuit, ut vanum hominem, titulum sibi indebitum usurpantem compesceret, hoc à Phoca obtinuit Bonifacius, ut coeretur Cyriacum sibi inconcessa sumiserem.* Sic igitur edictum Phoca non deducit primatum Ecclesiae Romanae, sed illianum jure competere nomen Oecumenici judicavit. Eodem modo Bellarminus lib. 2. De Rom. Pont. cap. 17. *Phocas id sancit declarando & asserendo, non instituendo aliquid novi.*

LXIX.

S.BONIFACIUSIV.

ANNO CHRISTI 608.

PHOCÆ IMPERATORIS 7.

Bar. an. 607. §. 1. BONIFACIUS IV. Joannis Me-
dici filius, ex Valeria Civitate
Pag. 9. Marsorum, anno 608. VIII. Kal.
2. 3. Septembr. Bonifacio III. substitutus
est. Is *Pantheon* in cultum Deorum
omnium à M. Agrippa Augusti ge-
nero extructum, Phoca concedente,
in honorem B. M. Virginis & om-
nium Martyrum Deo consecravit,
ut ubi quondam non Deorum, sed de-
monum cultus erat, ibi deinceps omni-
um fieret memoria Sanctorum. (1)
Idem advocate Romæ Concilio com-
pescuit Monachorum hostes, qui eos
licet Sacerdotio iniciatos arceri vole-
bant ab Sacramentorum adminis-
tratione. (2) Decessit Nonis Maji an-
614. §. 1. no Chr. 615. & sexto, mense octavo,
Pag. §. 2. die duodecimo, quam Pontifex creatus
erat.

ANNOTATIONES.

(1) Paulus Diaconus de Gestis Longobardorum lib. 4. cap. 37.

Ecclesia hæc nunc quoque visitur Romæ, diciturque *Rotunda* ob ædificii formam.

Baronius in Martyrolog. Rom. Kal. Novembr. *Ut omnium simul Marryrum una eadémque die celebritas ageretur, ex Bonifacii Papa institutione Romæ est sumptum exordium. Postmodum verò, quod Roma tantum peculiariter agebatur, Gregorius Papa IV, cæteris Occidentalis Orbis Ecclesias faciendum præcepit.*

(2) Extat decretum apud Gratianum 16. quæst. 1. cap. *Sunt nonnulli 25. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 1618.*

LXX.

S. DEUSDEDIT.

ANNO CHRISTI 615.
HERACLII IMPERATORIS 6.

DEUSDEDIT Romanus anno Bar. an. 615. XIV. Kal. Novembr. Bonifacium IV. excepit. Subdiaconus Pag. §. 6. fuerit, an Subdiaconi filius, minus compertum est. (1) Eximiæ ejus sanctitatis, quia, scriptorum inopia, plura non possumus proferre testimonia, uno erimus contenti, quod ex eo conjici poterit, quæm charus Deo fuerit. Cum enim elephantiale Bar. an. 615. §. 8.

U 3 Romæ

Romæ grassante ægrotos convenire, nescio quem tali morbo laborantem osculo restituit incoluntati pristinæ. Laudatur etiam ab Auctore libri Pontificalis ejus in Clerum amor & beneficentia, diciturque secundam Missam in Clera constituisse. (2) Mortuus est

Bar. an.

617. §. 1.

Pag. §. 2.

V. Idus Novembr. anno 618. Pontificatus tertio, ac die vicesimo.

ANNOTATIONES.

(1) Exemplar Anastasii, quo usus est Baronius ad an. 614, §. 1, ita habet: Deus dedit filius Stephani ex Subdiacono sedi annos tres. Quare ita subjungit auctor Eminentissimus: Ut autem Subdiaconus Romanus Pontifex crearetur, nunc primum accidit absque majorum exemplo. Sed illum Anastasii locum alii ita restituunt: Deus dedit ex Patre Stephano Subdiacono: atque ajunt, Deus dedit non fuisse Subdiaconum, sed Subdiaconi filium. Causa cur id afferant, ea est, quia habent pro certo, nullum hactenus Romanum Pontificem electum ex numero Subdiaconorum. Ast Liberatus Silverio æqualis cap. 22. Breviarii refert, eundem Silverium Subdiaconum creatum fuisse Romanum Pontificem. Itaque adhuc incertum est, utra ex duabus illis lectionibus sit alteri præferenda. Fortasse licuit Subdiaconos eligere usque ad

Ste.

Stephanum III. qui anno 769. habitâ Romæ Synodo, interdixit sub anathemate, *ne nullus unquam præsumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum Pontificatus honorem promoveri*, ut est apud Anastasium in vita Stephani III. pag. 227.

(2) Multò ante hunc Pontificem iterari consuevit Missæ sacrificium, tradit Leo Magnus epist. 11. aliâs 81. ad Dioscorum Alexandrinum cap. 2. *Illud quoque voluimus custodiri, ut cum solemnior queque festivitas conventum populi numerosioris indixerit, & ea Fidelium multitudo convernit, quam recipere Basilica simul una non possit, Sacrificii oblatio indubitanter iteretur: ne his tantum admissis ad hanc devotionem, qui primi advenerint, videantur hi, qui postmodum confluxerint, non recepi: cum plenum pietatis, atque rationis sit, ut quoties Basilicam, in qua agitur, præsentia nova plebis impleverit, roties Sacrificium subsequens offeratur.* Fortasse quod Leo necessitate urgente, id Deus dedit fieri permisit causâ pietatis in Deum.

Quesnellus in Notis ad citatam epistolam S. Leonis pag. 439. *Notanda hac loquendi ratio: In qua agitur; quâ Sacrificium Missæ significatur.* Agere enim

U 4

65

Et sacrificare idem sunt, unde Et Actio
dicitur ipsa consecratio in Canone: infra
Actionem, & Agenda saepe usurpatur pro
Missa, Vide Bonam lib. 1. Rer. Liturgic.
cap. 14. §. 4.

LXXI.

BONIFACIUS V.

ANNO CHRISTI 619.
HERACLII IMPERATORIS 10.

Bar. an. 617. §. 3. BONIFACIUS V. Joannis filius,
Neapolitanus, anno 619. X. Kal.
Pag. §. 3. Januar. Pontificatum accepit, gesit-
que annos quinque Et menses decem,
mortuus anno 625. ante diem XI.
Bar. an. 625. §. 10. Pag. 14. Kal. Novembris. Hic ab Hetero-
doxis in eo est reprehensus, quod
in epistola ad Eduinum Regem An-
glorum, quâ eum hortatur ad Fi-
dem Christi suscipiendam, docuerit,
Christum ab solo Originali peccato
nos redemisse. Primum nego, vo-
cem illam solo in ea epistola exstare,
(1) deinde si exstat, nego esse re-
prehendendam. Quod enim Boni-
facius meminerit solius Originalis
peccati, non altorum peccatorum, causa
fuit, quia peccatum originale est princi-
pale

pale, & propter quod delendum principiter Christus mortuus est. Unde Joan. I. 29. legimus: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, Gracè, τὸν ἀμαρτίαν τὸν κόσμον, id est peccatum illud mundi, hoc est peccatum originale, quod solum est commune toti mundo. Nam plurimi nullum aliud habent, ut omnes pueri (2).

ANNOTATIONES.

(1) Exstat epistola apud Labbeum tom. V. Conc. pag. 1660.

(2) Bellarminus de Rom. Pont. lib. 4. extremo cap. 10.

LXXII.

HONORIUS I.

ANNO CHRISTI 625.

HERACLII IMPERATORIS 16.

HONORIUS, Petronii viri Consularis filius, natione Campanus, anno 625. VI. Kal. Novembr. Pontifex creatus inauguratùsque est.

(1) Ne Anglorum Ecclesiæ principiis deesset, Eduinum Regem per litteras hortatus est, ut in suscepta Catholica Religione perseveraret. 625. §. 16.

Scotos Pascha celebrantes præter le-

U s gem

Bar. an. gem latam à Concilio Nicæno re-
 633. §. darguit. Si enim quartadecima Luna
 67. Pag. Martii in diem Dominicum incidisset,
 §. 11.12, eo die Pascha agebant, nec in pro-
 ximum Dominicum diem, quod ju-
 bet Nicæna Synodus, festum pro-
 Bar. an. gabant. Laboravit etiam, ut Adal-
 626. §. valdus Rex Longobardorum Catho-
 28. licus in regnum, à quo expulsus fue-
 rat, ejecto Ariovaldo Ariano, im-
 An. 630, poneretur. Fortunatum Patriarcham
 §. 13.14. Gradensem hæreticum, & Reipu-
 blicæ proditorem amovit Episcopa-
 tu, & Primogenium Subdiaconum
 & Regionarium in ejus locum sub-
 stituit. (2) Multas sacras ædes Ro-
 mæ extruxit, restituit, ornavit, di-
 An. 638, tavit. Sed laudatissimo Pontifici haud
 §. 1. feliciter cessit studium & providen-
 tia, quâ usus est ad extinguendam
 in ipso ortu hæresim Monothelita-
 rum. (3) De consilio enim Sergii
 Episcopi Constantinopolitani, oc-
 cultè hæretici Monothelite, novæ
 exortæ contentionis, unâne, an
 duplex esset in Christo voluntas &
 operatio, mentionem memoriâmque
 oppressit, ne res, antea in disputa-
 tionem nunquam vocata, ad pericu-
 losum

lolum schisma excederet. Studio & Bar. an.
providentiâ ad irritum cadente, fa 638. §. 1.
ctum est, ut videretur favere Mo Pag. §. 2.
nothelitis, à quibus animo erat alieno. (4) Cùm annos duodecim, menses
undecim, dies sexdecim summo Ponti-
ficatu præfuisse, IV. Idus Octobr.
anno 638. vitâ emigravit,

ANNOTATIONES.

(1) Brevissimi hujus interregni causa fuit, quod electionem Honorii approbavit non Heraclius Imperator jam tertio adhinc anno degens in Orientē, sed Exarchus Ravennas, qui Romæ obversabatur. Est enim verosimile, Heraclium, cum Ilacium Exarchum misit in Italiam, eidem permisit potestatem ratæ faciendæ Pontificiæ electio-
nis, ne si Pontificem mori contigisset se absente, Romania Ecclesia grave aliquod incommodum pateretur, novi Pontificis approbatione diutiūs expectatā. Hæc scri-
psi secutus Pagios. Papebrochius in Cona-
tu Chronico Historico apud Bolland. tom,
§. Maji pag. 99. num. 2. existimat, jus
confirmandi electionem Pontificis Exarcho
datum anno duntaxat 640. quo Joannes
IV, Pontifex creatus est.

(2) Id constat ex ejus epistola ad Epi-
scopos Venetiæ & Istriæ, apud Baronium
ad an. 630, §. 14, & Labbeum tom, 5,
Conc. pag. 1681, ex qua illud etiam pa-
tet, Venetam Reipublicam jam inde ab
Honorij

Honorii temporibus *Christianissima* titulo
decoratam à Pontificibus Romanis,

Quemadmodum erant Notarii & Diaconi
Regionarii septem, de quibus dictum
est supra in Vita S. Clementis I. & S. Fe-
biani; ita septem pariter erant Subdiaconi
Regionarii. *Qui autem* Regionarii dig-
nitate & nomine angebantur, eisdem
patebat aditus, ut ad sacra simul cum
Pontifice convenirent. Baronius ad an. 598.
¶. 16. Vide annotat. 1. ad S. Cajum.

(3) *Eutychianorum*, ac *Monotheli-
tarum* heresis, que unicam in Christo
voluntatem, & èvègyerav, id est actionem
constituit: Petavius tom. 4. Theologic.
dogmat. De incarnatione lib. 1. cap. 19.

(4) Andreas Duvalius de infallibilitate
Romani Pontificis quæst. 4. tom. 3. Biblio-
thecæ Pontificiæ Rocaberti pag. 479. Hono-
rius suâ ad Sergium Constantinopolita-
nam epistolâ, de una aut duabus opera-
tionibus in Christo tacendum esse defini-
vit, ne qui dicerent unam in Christo
operationem fusse, Eutycheti, unicam
in Christo naturam afferenti favere vi-
derentur: & qui duas statuerent, pariter
Nestorii, duas in Christo personas pugna-
citer adstruentis, tueri viderentur: ideoq;
cum res nondum esset ab Ecclesia defin-
ita, & quorsum quisque hac in questione
se verteret, ad alterutrius scopulos na-
vem

vem suam allideret, à nomine unius aue
duarum operationum abstinendum esse
prudenter decrevit. -- Adde, quod
quamvis Honorius horum nominum dua-
rum aut unius operationum mentionem fie-
ri noluerit, re ipsâ tamen duas in Chri-
sto operationes, divinam scilicet & hu-
manam, agnovit, ut ex hoc solo mani-
festè constat, quod cùm Sergius ex Se-
cretario Honorii in celebri disputatione
inter Maximum & Pyrrhum scripsisset,
predicare quosdam, duas esse in Christo
voluntates contrarias: Nos rescrisimus,
inquit Secretarius, Christum duas volun-
tates contrarias, unam carnis, alteram ve-
rò Spiritus non habuisse.

Josephus Cardinalis Aguirre in Defen-
sione Cathedræ S. Petri contra Declaratio-
nem Cleri Gallicani disperat. 30. sect. 1.
Petavins in Rationario Temporum ad
an. 680. ubi agens de Synodo sexta Ge-
nerali sub S. Agathone Papa inquit:
In eo Concilio, quinque probatis Oecume-
nicis Synodis, decretum est, duas in Christo
voluntates ac totidem actiones esse, quot
in eo sunt naturæ, & qui secus docuerant,
pro Hæreticis damnati *Sergius, Pyrrhus,*
Cyrus, Paulus, aliique; quibus & Ho-
norius in Actis adjungitur Romanus
Pontifex. Verum hanc ab illo calumniam
depellit Joannes IV. qui tertius ab eodem
pon-

Pontificatum tenuit (Epist. 2. quae ex lib. tom. 12. Bibl. Patr. pag. 835. & tom. 5. Conc. Lab. pag. 1758.) ubi Honorium docet Sergio de una in Christo voluntate sub dolè interroganti respondisse, duas non fuisse repugnantes & contrarias, cuiusmodi in nobis experimur: cæterum natura in illo duas ac voluntates totidem agnitas fuisse. *Hactenus ille. Credendum autem potius est* Joanni IV. Papæ qui tempore Honorii vivebat, *qui exaltat inquirere ac scire rem potuit, quamvis peris scriptoribus quamlibet eruditis.* *Plura alia circa Honorium ipsum in hac parte vide apud Bellarminum lib. 4. de Rom. Pont. cap. 11. & Hosium lib. 1. contra Bientium, ac Christianum Lupum in Notis ad VI. Synodum, ubi pag. 837. ostendit, Honorium male inclinans, veluti sectatorem Sergii Monothelite: deinde pag. 790. 792. & 815. demonstrat, eundem nec hereticum Monothelitam fuisse, nec cum iis collusus, quamvis negligenter insimuletur in excessu singuenda ea heresi.*

S. Leo II. epist. 2. ad Episcopos Hispaniarum apud Lab. tom. 6. Conc. pag. 1247. & apud Vincentium Ludovicum Gotti tom. 1. Veræ Ecclesiæ cap. 11. §. 2. num. 12. *Qui verò adversus Apostolica doctrinam puritatem perduelles extiterant, abeuntes quidem aeternâ condemnatione multat-*

unt

sunt, id est, Theodorus Pharanitanus, Cyrus
Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus,
Petrus Constantinopolitani cum Hono-
rio, qui flamam heretici dogmatis
non, ut decuit Apostolicam auctoritatem,
incipientem extinxit, sed negligendo con-
favit. Qui plura desiderat, adeat Joa-
n Baptistam Tamagninum in Monothelita-
rum Historia atque Honorii controversia,
Petavium Theologicorum Dogmatum tom.
4. lib. 1. cap. 21. Garnerium Dissertat. 2.
ad Librum Diurnum Romanorum Ponti-
ficum §. 6. Nat. Alexandrum dissertat. 2.
Sæc. VII. & alios, in quorum discepta-
tionibus Honorius jactatur. Vide annotat.
2. ad Joannem IV.

LXXIII.

SEVERINUS.

ANNO CHRISTI 640.
HERACLII IMPERATORIS 31.

SEVERINUS Abieni filius, Ro-
manus, an. 640. V. Kal. Junii 638. §. 3.
Pontifex consecratus est. Tam diu-
turnum interregnum propterea fuit, 639. §.
quia Heraclius Severini electionem 2. 3. Pag.
tarum habere recusavit, donec ille §. 3. 4.
Ethesim ab se promulgatam, & ad
Macionum Exarchum transmissam ap-
pro.

probaret. (1) Legati, qui pro Se-
verino Româ Constantinopolim missi
fuerant, cùm didicissent ab Clero
Constantinopolitano, non aliter exi-
tum rei imponi posse, quàm si pro-
misissent, se effecturos, ut Pontifex
Ecthesi subscriberet, id simulatè pol-
liciti sunt. Tali modo impetrarunt
approbationem electionis Severini,
quam petebant. Tantum verò ab-
fuit, ut Pontifex reciperet edictum
favens hæresi Monothelitarum, ut
etiam anathemate damnaret. (2)
Quare sive Heraclii impulsu, ut in-
juriam sibi illatam ulcisceretur, sive
ministrorum ejus malitiâ factum est,
ut Lateranensis Ecclesiæ thesaurus ad
eam diem sanctissimus ab Isacio Ex-
archo & Mauricio Chartulario diripe-
retur. Exinde Severinus ab Hera-
clii ministris vexatus haud diu super-
stes fuit. Nam anno eodem 640.
Kal. Augusti interiit post *mensem secundum*, *3 diem quartum*, quàm ad
Pontificatum evectus fuerat.

ANNOTATIONES.

(1) Petavius tom. 4. Theolog. Dogmat.
lib. 1. De Incarnatione cap. 19. §. 5. *He-
raclini*

raclius Imperator, auctore Sergio, Fidei Ecclesis; id est expositionem, promulgavit Indictione XII. hoc est, anno Christi 639. quā unicam Christi operationem & voluntatem asseveravit quidem, sed quasi aliud agendo: cūm disertè ac palam constitueret, ne quis tam unam, quām duas operationes & voluntates nominaret in Christo. Ecclesis exstat Secretario 3. Concilii Lateranensis celebrati à Martino I. apud Labbeum tom. 6. Conc. pag: 195. & apud Baronium ad an. 639. §. 8.

(2) Docet id S. Martinus Pontifex in Concilio Lateranensi apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 210.

LXXIV.

JOANNES IV.
ANNO CHRISTI 640.
HERACLII IMPERATORIS 31.

JOANNES IV. Vetantii Scholastici filius, Dalmata, anno 640. Pag. an. 639. §. pridie diem Natalem Christi Domini 6. 7. consecratus est. Antequam consecraretur, datæ ab Episcopis & Presbyteris Scotiæ ad Severinum decessorem suum, sibique redditæ epistolæ respondens damnavit quosdam illius provinciæ incolas, Pascha celebran.

lebrantes more Hebræorum, admo-
nuítque reviviscentem in eadem re-
gione Pelagii hæresim cavendam di-
Bar. an. ligenter. (1) Pontificatu inito ha-
640. §. 1. buit Romæ Concilium, in quo erro-
3. 4. Pag. rem Monothelitarum, atque errori
§. 2. 3. faventem *Ethesim* Heraclii confixit
anathemate. Doctrinam Honorii
Pontificis, cuius epistolis abureban-
tur Monothelitæ ad defendendam
hæresim suam, ostendit consentien-
tem reætæ Fidei, eumque purgavit
scripta ad Constantinum filium He-
raclii atque successorem epistolæ: quæ
rogavit illud etiam, ut *Ethesim re-*

Bar. an. scinderet. (2) Neque id petiit fru-
641. §. 2. stra. Namque mortuo Patre Con-
Pag. §. 4. stantino, Constans ejus filius *Ethe-*
11. *sim* igni tradidit. Anno 642. V. Ides
Octobr. diem functus, annum unum
menses novem, dies duodeviginti Pon-
tifex fuit.

ANNOTATIONES.

(1) Epistola illa, quam recitat Labbeus
tom. 5. Conc. pag. 1717. & Baronius ad
an. 659. §. 6.

Pagi ad an. 590. §. 8. Existimat Ba-
ronius (ad an. eundem 590. §. 10.) post
electionem Romani Pontificis curam Ro-
mana

manæ Ecclesiæ non electum Pontificem solum gessisse, sed quatuor simul ejusdem Ecclesiæ ministros sacros, *quod colligit* ex epistola Romani Cleri ad Scotos redditæ, cùm sedes vacaret morte Severini Pontificis, electusque in locum ejus esset Joannes IV. sed nondum consecratus. *Eius* (Epistolæ) *principium est*: *Dilectissimis* & *Sanctissimis* Thomiano &c. Hilarus Archipresbyter & servans locum sanctæ Sedis Apostolicæ Joannes Diaconus & in Dei nomine electus; item Joannes Primerius, & servans locum sanctæ Sedis Apostolicæ, & Joannes servus Dei, Consiliarius ejusdem Apostolicæ Sedis. *Verum rerum* gerendarum *potes*tas vacante *Sede fuit* penes Archipresbyterum, Archidiaconum, & Primicerium Notariorum, *nisi contin-*geret, *ut ex illis tribus unus eligeretur* Pontifex: *tunc enim quartus substitue-*batur: *Et* Archipresbyter, aut Archidiaconus, *qui nomine Diaconi s*æpe *exprimi-*tur, *suum locum servabant, ut liquet ex* laudata epistola, *in qua* Joannes IV. Diaconus secundo tantum loco nominatur, *li-*cet Pontifex electus esset. *Profe*to se servare locum Sedis Apostolica jure elec*tionis ei competi*isset, primo loco nomina*tus fuisse*. *Electo itaque nihil fuit juris* ad res gerendas, donec ordinaretur, ra*tione electionis sua, nisi ante eam inter*

Servantes locum Sedis Apostolicae *connumeratus* esset.

Archipresbyter, Archidiaconus, & Primicerius Notariorum, non tantum vacante Sede, sed etiam absente summo Pontifice Ecclesiam Romanam administrabant. Extat in capite 2. Libri Diurni Romanorum Pontificum, titulo 1. formula litterarum ad Exarchum De Transitu Pontificis scribi solitum, in qua hac leguntur: Superscriptio. Domino Excellentissimo atque præcellentissimo, & à Deo nobis longæviter in principalibus ministeriis feliciter conservando III. Exconsuli, Patricio, & Exarcho Italiæ, III. Archipresbyter, III. Archidiaconus, III. Primicerius Notariorum servantes locum sanctæ Sedis Apostolicae: ubi III. idem est, quod hodie apud nos N. cum scilicet locus nominis indicatur.

Garnerius in notis ad Librum Diurnum Romanorum Pontificum, cap. 2. tit. 1. pag. 9. in memorata à Pagio *inscriptio* Epistolæ Romani Cleri *notat*, Joannem, licet electum in Romanum Pontificem, secundo tamen post Archipresbyterum loco inscribi, unde quatuor constant. Primum, electo nihil fuisse juris ad res gerendas, donec ordinaretur. Alterum, quando atate Exarchorum, atque etiam antea, cum Gothi regnarent, dicitur aliquam-

din

din vacâsse *Apostolica Sedes*, tempus non ab obitum Pontificis ad electionem successoris, sed ad ipsius ordinationem compundandum: *vix enim electio post triduum protracta est, cum schismata non fuerunt.* Tertium peculiare fuisse privilegium Gregorii Magni, *et consequentium non nullorum, quod Clero annuentie res administraverint ante Ordinationem.* Postrem, *tunc electum in litteris non se Pontificem Romanum inscripsisse, sed Electum.* Vide Mabillonum Comment. in Ordinem Romanum cap. 17. annotat. 1. ad Pelagium 1. & annotat. 2. ad Eugenium I.

(2) Joannes IV. in eadem epistola seu *Apologia pro Honorio*, apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1759. *Sergius Patriarcha predicto sanctæ recordationis Romanae Urbis Pontifici (Honorio) significavit, quod quidam in Christo duas contrarias dicerent voluntates: quo prefatus Papa comperto rescripsit ei, quia redemptor noster sicut esset Deus perfectus, ita esset et homo perfectus, ne quam primus homo per pravaricationem amisit, sine aliquo peccato natus prima imaginis nobilem originem renovaret.* Et idcirco unam voluntatem secundum primam formatiōnem *ad naturalem humanitatis sua*

Dominus noster IEsus Christus habere dignatus est, non duas contrarias, quemadmodum nunc nos habere dignoscimur, qui de peccato sumus Ada genii.... Predictus ergo decessor meus docens de mysterio Incarnationis Christi dicebat non fuisse in eo, sicut in nobis peccatoribus mentis & carnis contrarias voluntatis quod quidam ad proprium sensum convertentes, Divinitatis ejus & Humanitatis unam cum voluntatem docuisse suscipiunt sunt; quod veritati omnimodis est contrarium.

LXXV.

THEODORUS I.

ANNO CHRISTI 642.
CONSTANTIS II. IMPERAT.

Pag. an.
641. §.
12.

THEODORUS Græcus anno 642. ante diem octavum Kal. Decembr. in locum Joannis IV. subrogatur. Patrem Episcopum eodem quo ipse est, nomine habuit. De Ethesi abolenda plurimum laboravit, datis ad Paulum Episcopum Constantinopolitanum Synodis litteris, quibus & Pyrrhi causam examinari jussit. (1) Eundem Pyrrhum Romam

mam profectum, ejuratique haeresi Bat. an:
Monothelitarum profitentem Catho. 648. I.
licam Fidem recepit in communio 10. &
nem. Postea redeuntem ad inge- seqq.
niuum, convocato Romam Concilio, 14. 15.
anathematizavit, & anathematis sen- 17.
tentiam scripsit intineto in Christi
Sanguinem calamo. (2) In eodem
Concilio damnavit etiam Paulum
Episcopum Constantinopolitanum,
quo instigante Constans Imperator
edictum promulgavit, *Typum vulgo*
dictum, quo per speciem concilian-
dæ pacis inter Catholicos & Mono-
thelitas, silentium indixit tum iis,
qui unam, tum iis, qui duplarem in
Christo voluntatem & operationem
assererent. (3) E vivis excessit III. Pagius
Idus Majas, anno 649. sexennio, An. 649.
mense quinto, ac die duodecimo, quam §. 1.
Pontifex factus fuerat.

ANNOTATIONES.

(1) Epist. 1. apud Labbeum tom. 5. Conc. pag. 1777.

(2) Theophanes in Chronographia pag. 219. edit. Venetæ: *Theodorus Papa, universo Ecclesiæ Conventu convocato, ad Coryphai Apostolorum sepulchrum astans,*

X 4 *calice*

calice afferri iusso, ex vivifico Christi Sanguine stillam excutiens, Pyrrhi catorumque, qui cum eo communicarent, abrogationem & condemnationem propriam exaravit. Auctor Histor. Miscell. lib. 18. tom. 1. Scriptor Rer. Italic. pag. 131. Papa Theodorus, plenitudine convocata Ecclesiae, ad sepulchrum verticis Apostolorum accessit, & divino calice exposuato, ex vivifico sanguine in atramentum stillavit, & ita propriâ manu depositionem Pyrrbi excommunicari faci.

Photii pariter damnationem calamis non simplici atramento, sed ipso etiam Christi sanguine tinctis conscriptam à Patribus Concilii Constantinopolitani IV. Oecum. VIII tradit ex Niceta Baronius ad an. 869. §. 39. Pactionem quoque pacis inter Carolum Calvum & Bernardum Comitem Tolosanum factæ Christi sanguine confirmata, scribit Mabillonius lib. 2. De re diplomatica cap. 22. §. 21. fretus testimonio Odonis Ariperti. Vide Franciscum Pagium in Vita hujus Pontificis §. 18.

(3) Extat *Typus* Secretario 4. Concilii Lateranensis celebrati sub Martino I. apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 231. & apud Baronium ad an. 649. §. 4. Hoc interest inter *Ethesim* Heraclii, ac *Typum* Constantis, ut docet Petavius tom. 4. Theolog. Doginat. lib. 1. de Incarnatione cap. 21. quod *Ethesis* tam unam, quam duas in Christo

Christo operationes dici vetat, voluntatem
tamen unam profitetur, *Typus* verò nec vo-
luntatem, nec operationem unam aut duas
in Christo nominari patitur.

LXXVI.

S. MARTINUS I.

ANNO CHRISTI 649.

CONSTANTII II. IMPERAT. 9:

MARTINUS Fabritii filius, Tu. Bar. an.
ders, anno 649. III. Nonas ^{649.} §.
Julii in Pontificale fastigium prove-^{2. 3.}
stus est. Cura hunc opprimendi ^{Pag. §.}
gliscentem in dies Monothelitarum
hæresim maximè intentum habuit:
Pontificatu inito, congregavit in
Lateranensem Ædem centum & quin-
que Episcoporum Concilium, in
quo Monothelitas, eorumque dog-
ma, *Ecthesim* Heraclii, ac *Typum*
Constantis diris devovit. (1) Quam- Bar. an.
obrem cùm in Constantis indigna- ^{650. §. 6.}
tionem incurrisser, ejus jussu Con- ^{17. 20.}
stantinianâ Æde per Exarchum Theo- ^{Pag. §.}
dorum Calliopam vi abductus, in ^{6. 8.}
Naxum insulam deportatus est. An-
num ibi transegit continuâ ægritu-
dine afflictus, & laboribus plurimis

X 5

op-

Bar. an. oppressus. Inde missus Constanti-
 651. §. 2. nopolim. Eò cùm pervenisset, è
 Pag. §. navi in carcerem conditus. Post
 2. 3. dies tres & nonaginta raptus in jus
 ipso die Parasceves, falso illato cri-
 mine, ut damnatus majestatis in di-
 crimen capitinis veniret, reclamante
 nemine. Eductus è loco judicii, de-
 tractis insignibus, ferreis vinculis in-
 nexus, per Urbem tractus, detrusus
 deinde in carcerem, & mox in cu-
 stodiam, quæ dicitur *Diomedis*, trans-
 latus tantâ immanitate, ut nullum
 genus calamitatis contumeliaeque non
 editum in eum fuerit. Tantam in-
 se miserationem fecit, ut etiam mi-
 nus proni in Pontificem Romanum
 averterent oculos ab illa deforma-
 tione tantæ majestatis. Ipse unus
 tot oneratus atque obrutus malis ani-
 mum nihil flexit. Jam actum erat
 de eo, nisi Paulus Constantinopoli-
 tanus Patriarcha hæreticus Mono-
 theita, simul viri sanctissimi miseri-
 cordiâ captus, simul stimulatus con-
 scientiâ, gladium ab cervice ejus
 Bar. an. depulisset. Necis periculo ereptus
 652. §. 1. relegatur in Chersonesum Thraciam:
 An. 654. §. 1. ubi Ecclesiæ periclitantis dolore &
 Pag. §. 2. ærum:

ærumnis confectus, anno 655. XVI.
Kal. Octobr. exiit è vita. Ejus Pon-
tificatus intra annos sex, menses duos,
Et dies duodecim exactus est.

ANNOTATIONES.

(1) Tanta est hujus Concilii auctoritas,
ut post quinque Æcumenicas Synodos in-
sertum fuerit professioni Fidei fieri soli-
tæ à Romanis Pontificibus, ut est in Li-
bio Diurno Romanorū Pontificum cap. 2.
tit. 9. Habitum est eodem anno 619. Con-
stat quinque *Secretariis*, seu consultatio-
nibus totidem dierum spatio absolutis. In
postrema, ad veram de Incarnatione Verbi
doctrinam exponendam, & labefactandas
hæreses, sanciti canones viginti. Decimo
octavo damnati tum antiqui Hæresiarchæ,
tum impietatis Monotheliticæ auctores fau-
torésque, Theodorus Pharanitanus, Cyrus
Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, & Pau-
lus Constantinopolitani Patriarchæ, una
cum eorum scriptis, *Ecthesi Heraclii*, ac
Typo Constantis. Hujus Synodi actiones
Secretaria dicuntur à loco, in quo habitæ
sunt. *Secretarium* autem est *adicula seu*
camera vice hexedra templo seu adi sacra
adjuncta, in qua sacra Ecclesia ministe
ria reconduntur, Et in qua etiam Sacer
dotes & Clerici, priusquam ad sacra pro
cedant, uestes Ecclesiasticas induunt,
ut ait Ducangius in Glossario: qui subjun-
git.

git; Conciliorum in Secretariis habitorum
sessiones seu actiones *Secretaria* sordē sem-
per appellata.

LXXVII.

S. EUGENIUS I.
ANNO CHRISTI 654.
CONSTANTIS II. IMPERAT.

14.

Pag. an. 625. §. 3. **E** manō *Clerico à cunabulis*, seu
An. 654. Pontificiæ vici fungendæ negotiū.
§. 4. seu Pontificatus ipse anno 654. Vl.
Idus Septembr. traditus est. (1).
Neutrum enim cur pro certo affir-
mem, habeo, successeritne, Mar-
tino superstite, Vicarius muneri ejus,
an tanquam verus Pontifex Roma-
nam Ecclesiam administraverit. In-
ter eos me in re dubia ponit malo,
qui dicunt, Eugenium ante Martini
mortem Vicarium ejus fuisse. (2)
Illud certum affirmo, Eugenium be-
nignitate, mansuetudine, affabilitate,
munificentia in pauperes, aliisque
virtutibus eluxisse, nec tantum Sedis,
sed etiam Sanctitatis D. Martini succe-
sorem exitisse, ut ait Baronius in an-
notat.

notat. ad Martyrologium IV. Nonas Bar. an.
 Jun. quo die anno 657. moriens 655. S. I.
 aeternam beatitatem consecutus est, Pag. 9.2.
 cum Pontificatum gessisset à tempore
 quidem electionis suæ annos duos,
 menses octo, dies viginti quatuor, ab
 exitu autem Martini annum unum,
 menses octo, dies quindecim,

ANNOTATIONES.

(1) Edmundus Martene de Antiquis Ecclesiæ ritibus lib. 1. c. 8 art. 3. n. 2- *Minores Ordines infantibus ipsis conferri potuisse, testantur Siricij Papa epistola I. & Zosimi item Papa epistola I. Revera autem collatos fuisse constat ex Libro Pontificali, in quo Eugenius Papa I. Clericus à cunabulis legitur.*

(2) Martino I. anno 653. XIII. Kal. Jul. in Græciam deportato, Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerius Notariorum Romanam Ecclesiam administraendam suscepserunt. Hoc testatur Martinus idem Epist. 15. apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 65. *Jusso à Calliopa porrecta est Presbyteris & Diaconibus, in qua humilitatis mea abjectio continebatur, quod irregulariter & sine lege Episcopatum surripuisse, & non esse in Apostolica Sede dignus intriri, sed omnimodis in hanc Regiam Urbem*

*Urbem transmitti, subrogato in loco meo
Episcopo: quod necdum factum est, &
spero, quod nec aliquando fieri habet, quia
in absentia Pontificis Archidiaconus, & Ar-
chipresbyter, & Primicerius locumpra-
sentant Pontificis.* Epistola hæc scripta
est post diem 17. Septembris anno 654. quo
die Martinus Constantinopolim appulit. Eo
autem tempore ipsum latebat Electio Euge-
nii, alioquin non scripsisset, nunquam con-
tigisse, ut in locum Pontificis absentiis alius
subrogaretur, & sperare se, nunquam id
factum iri. Ast auditio, Romanum Clerum
ab Exarcho Calliopa vi compulsum fuisse ad
eligendum novum Pontificem, eaque de
causa Eugenium sibi substitutum; ne cui
Monothelitarum fautori Pontificatus trade-
retur ab Imperatore, statim eam electionem
se non improbare professus est epist. 17.
quæ exstat apud Labbeum tom. 6. Con-
pag. 76. & apud Baronium ad an. 652. §. 7.
*Verumtamen Deus per intercessionem Si-
Petri stabiliat corda eorum in Orthodo-
xa Fide, & confirmet contra omnem ha-
reticorum & adversariorum Ecclesianou-
stra personam, & immobiles custodiatis
principi Pastorem, quem eis nunc pra-
cessere monstratur.* Ex his colligunt non
nulli, Eugenium fuisse Pontificem etiam
Martino vivo. Baronius ad an. 652. §. 11.
& ad an. 654. §. 6. existimat, Eugenium
Martino superstite vicarium fuisse, & dum-
taxat post Martini obitum, novo accedente
Gom.

consensu Cleri, esse cœpisse verum Pontificem. Nam quid vetat, quominus dicamus, idcirco Eugenium tum Pontificem designatum, ut ipse unus, id postulante Ecclesiæ necessitate, pro Archidiacono, Archipresbytero, & Primicerio, gereret vices Pontificis exulantis, ideoque appellatum Romanæ Ecclesiæ *Pastorem* à Martino, quod absensis legitimi *Pastoris* officio fungeretur? At enim jamdiu moris erat, ut mortuo, vel absente Pontifice, à tribus memoratis viris Ecclesia regeretur, non autem Vicarius ei præficeretur. Quid postea? Nonne moris etiam erat, ut absente, ac nondum vitâ defuncto Pontifice, alius Pontifex non crearetur? Deinde nullâne res nova institui debet, & quod nondum est factum, id, ne si utile quidem ac necessarium sit, fieri oportet? Quid tam utile ac necessarium, quam ut à Clero Romano eligeretur, qui personam sustineret Pontificis, & periculum ab Imperatore Monothelita metuendum averteret?

LXXVIII.

S. VITALIANUS. ANNO CHRISTI 675. CONSTANTIS II. IMPERAT.

17.

VITALIANUS Anastasio Pon. Bar. an.
tratio, ut Ciaconius dicit, Si. 655. §.
gniæ in Campania natus, anno 657. 2. 3.
III.

Pag. §.2. III. Idus Augusti Pontificatum obti-
3. 6. nuit. Clericorum, à quibus co-
Pag. 131. ptatus fuerat, cœtu vix dimisso, le-
gavit *Responsales* suos, ut ait Anastasius, ad Constantem & Constanti-
num cognomento *Pogonatum* (1)
ejus filium, factum consortem Im-
perii, cum *Synodica*, quâ significabat
se Pontificem designatum, simûlque
annitebatur Constantem alienare à
Monothelitis. Idem Constans per
eosdem legatos dono misit D. Petro
librum Evangeliorum auro gemmis-
que ornatum. Quod munus, licet

Bar. an. 693. §. 1. 2. Imperatoris adhuc hæretici, Vitalia-
nus accepit libenti animo: quin ei-
dem venienti Romam obviam ad

sextum lapidem egressus est amplissi-
mo pompæ genere, ut illum sibi,
& Ecclesiæ faceret benevolum. Con-
stans dies duodecim in Urbe mora-
tus, & munificus fuit, & rapax.
Multæ Basilicis obtulit, multa abstu-
lit Urbis ornamenta, nec tegulis
æreis augustissimi Templi, quod

Bar. an. Pantheon appellant, pepercit. (2)
669. §. 1. Quinto post mortem Constantis an-
no, Christi 672. VI. Kal. Februar.
è vivis abiit Vitalianus, quem Or-
ganis

ganis uti cœpisse, Platina scribit (3)
Pontifex fuit annos quatuordecim, men-
ses sex, dies decem septemque.

ANNOTATIONES.

(1) *Quia Byzantio soldens tenerâ ad-
huc lanugine fuerat, è Sicilia verò pro-
missam barbam retulerat, Pogonati cog-
nomen accepit à Civibus.* Zonaras lib.
14. Annalium pag. 70. edit. Venetæ. πάγων
enim barba est.

Responsales Nuntii, interdum & A-
postolistariorum, & qui Responsa, seu negotia
Ecclesiastica peragebant: Ducangius in
Glossario. Vide Annotation. 5. ad S. A.
gapetum.

(2) Vide annotat. 1. ad Bonifacium IV.

(4) Nonnulli apud Ludovicum Cresol-
lium lib. 3. Mythagogi cap. 27. ajunt,
Organa in Ecclesiis audiri cœpta, permis-
su Damasi Pontificis. Bona de divina Psal-
modia cap. 17. §. 2. num. 5. Platina sen-
tentiam magis probat. Multa in hanc rem
Stephanus Durantus lib. 1. De ritibus Eccl.
Cath. cap. 13.

LXXIX.

ADEODATUS.
ANNO CHRISTI 672.
CONSTANTINI POGONATI.
Sandini Vitæ Pontif. **X** ADEO-

Bar. an. 669. §. 3. Pag. §. 4. **A** DEODATUS Jobiniani filius, Romanus, Monachus, X. Kal. Majas anno 672. Pontifex factus est. Hic *instituendi eligendique* Dux *Apostolicā auctoritate* *jus Venetis perpetuū* *confirmavit.* (1) Ratum etiam habuit 676. §. 1. 2. Pag. §. 2. 3. *privilegium à Crotpero Turonensi Episcopo concessum monasterio S. Martini.* Ejus *privilegii summa era*, ut *Episcopo Turonensi*, in *cujus Diæcesi erat Monasterium illud*, *jus tantum* *esset initiandi Monachos Ordinibus sacris, confectumque ab se chrisma illis concedendi.* (2) *Obiit VI. Kal. Jul. anni 676. post annum quartum, mensem secundum, diem quintum, quam Pontificatum gerere cœperat.*

ANNOTATIONES.

(1) Petrus Justinianus lib. 1. Rerum Veterum pag. 6.

(2) *Hoc privilegium suspecta fidei esse videtur Joanni Launojo Assertione in privilegium S. Medardi* part. 3. cap. 20. *Pro vero ac legitimo habet Radulphus Monnierus in libro De juribus Ecclesiarum S. Martini Turonensis, & ea refellit, que in contrarium affert Launojus.* Carolus Cointius in *Annalibus Ecclesiarum Francorum* ad an. 674. §. 33. 99. rationibus utrumque

que partis examinatè perpensis, accedens
Monsnyero ita concludit. *Privilegium*
igitur, quod Crotpertus Turonensis
Episcopus Monasterio S. Martini con-
cessit, & Adeodatus Romanus Ponti-
fex Apostolicâ pòst auctoritate confirma-
vii, nec suppositum, nec subreptitium
putamus, cùm nihil in eo legatur, quod
illorum temporum consuetudini, formu-
laque privilegiorum tunc usitata repugnet.
In eadem sententia versatur Joannes
Maan, Turonensis Ecclesiae Canonicus ac
Præcentor, in *Historia Turonensi*, ubi
in assertionis sue testes allegat, quos su-
pra in eadem causa Papyrus Masso-
num, & Casarem Baronum landavimus,
Ab his non dissentit Mabillonius lib. 1.
De Re Diplomatica cap. 3. §. 9.

LXXX.

DONUS I.

ANNO CHRISTI 676.
CONSTANTINI POGONATI.

DONUS, Mauricii filius, Roma-
nus, anno 676. Kal. Novembr. 676. §. 7.
Bar. an.
in Petri Sede collocatur. (1) Huic Pag. 9. 2.
Ravennatem Ecclesiam subjecit Ar-
chi-Episcopus Reparatus, cuius de-
cessor

X 2

cessor

cessor proximus Maurus, Exarchorum potentia fretus, Romani Pontificis obedientiam abjecerat, Vitaliano regnante. (2) Eadem epistolam scripsit de indicendo Concilio generali,

Bar. an. idque eō fecit, ut sancta Dei Ecclesiā 678. 9. 1. dissidium ubique passa à temporibus Hr. 3. 11. racili Imperatoris proavi sui, & vesani Pag. §. 2. Sergii & Pyrrhi, qui Constantinopolitano throno indignè praefecti, unam voluntatem, unāmque item actionem in Dominō & Deo & Salvatore nostro JESU Christo dorebant, in unionem atque concordiam revocaret. (3) Epistolam non accepit Donus præceptus morte, sed Agatho, qui proximus post ipsum Pontifex fuit. Mortuus autem est anno 678. III. Idus April. cum annum unum, menses quinque, & dies decem Pontificis summi munere functus esset.

ANNOTATIONES.

(1) Alii Domnum, vel Domnonem alii Conum sive Cunonem appellant: Bononius ad an. 676. 9. 7.

(2) Hieronymus Rubeus Hist. Ravenn. lib. 4. pag. 208.

(3) Theophanes in Chronographia pag. 238. edit. Venetæ.

LXXXL

LXXXI.

S. AGATHO.
ANNO CHRISTI 678.
CONSTANTINI POGONATI

11.

AGATHO, Siculus, Monachus, Bar. an.
anno 678. ante diem V. Kal. 678. §.
Jul. Pontifex constituitur, qui post. 11. Pag.
quam de indicendo universalis Concil. §. 2.
lio egit cum Imperatore Constanti-
no, Romæ centum viginti quinque Bar. an.
Episcoporum Conveniunt habuit 680. §.
contra Monothelitas. Electi in eo^{1.} 4.
legati Constantinopolim mittendi ad
generalem Synodum: scripta item
ad Constantinum, ejusque fratres
Augustos, ab Agathone epistola du-
plex, altera quidem suo, altera au-
tem & suo, & Synodi nomine,
quibus veram sanamque Catholicis-
rum doctrinam exposuit adversis
errorem Monothelitarum. Abiecta
Romano hoc Concilio, aliisque iussu
Agathonis alibi celebrans Monothe-
lita hæresis, quæ cum annos am-
plius quadraginta Orientalem Eccle-
siam divexisset, ab Synodo demum

Y 3 ge-

generali validiore i^ctu percussa conci-

An. 681. dit. (1) Est præterea aliud hujus

§. 55. Pontificis illustre factum. Namque

eo petente **Constantinus** per *Diva-*

lem jussionem, ut ait **Anastasius**, remisit

Pag. 140 pecunia^e summam ab Pontificibus re-

cens electis pendi solitam ad obtinen-

dam confirmationem electionis. (2) In

signis prorsus sanctimoniam vitæ fuit.

Decedens anno 682. IV. Idus Januar.

in Beatorum numerum receptus est,

cum Romanam Ecclesiam rexisset

annos tres, menses sex, & dies quatuor-

decim.

ANNOTATIONES.

Concil. (1) Est Oecumenica VI. Constantinop. Oec. VI. litana III. quam piissimus Imperator Constantinus Pogonatus, consilio cum Agathone communicato, anno 680. edidit Constantinopolim, ad damnados Monothelitas contendentes, unam esse in Christo voluntatem, unamque operationem, quam

Theandricam seu *Dei virilem* appellabant, Locus Concilii Secretarium faci Palatii, cui *Trullo* cognomen à formatecti in rotundam concamerationem constructi. Numerus Episcoporum, qui Concilio interfuerunt, haud facile initi potest. Duecentos undevionaginta invenio in annib^{is} libus Græcorum, tam apud Cedrenum,

quam

quām apud Theophanem: Theodorus Bal-
famon 171. numerat: Photius in lib. de
Synodis 170. Paulus Diaconus de gestis
Longobardorum lib. 6. cap. 4. Beda lib. de
sex etatibus, Anastasius in Leone II. aliū
que non plus 150. Subscriptiones exhibent
Episcopos 166. unā cum Legatis, Presby-
teris, & Diaconis. *Tria genera Lega-
torum Apostolice Sedis interfuerunt:*
quorum alii *Vicarii Agathonis Papæ di-
cebantur*, alii *Legati totius Concilii A-
postolice Sedis*, alii vero *Legati Aposto-
lica Sedis*, scilicet *Episcopi Thessalonica
& Corinthi*, ut ait Petrus de Marca lib.
5. De Concordia Sacerd. & Imp. cap. 6.
§. 4. Quæ est etiam Baronii sententia ad
an. 680. §. 4. Agathonis Legati Theodo-
rus & Gregorius Presbyteri & Joannes
Diaconus: Concilii Joannes Portuensis, Jo-
annes Regiensis, & Abundantius Paternen-
sis Episcopi. Præfuerunt Legati Agatho-
nis.

Concilium duodeviginti actionibus intra
mensis paulo amplius tredecim perfectum
est. Tribus prius lecta sunt acta trium
generalium Synodorum Ephesinæ Oecum.
III. Chalcedonensis Oecum. IV. & Con-
stantinopolitanæ II. Oecum. V. Actione
quartæ recitatæ duæ Agathonis & Romani
Concilii Epistolæ, ex Latino in Græcum
sermonem translatæ, quibus Catholicum
dogma geminæ in Christo voluntatis &
operationis explanabatur. Actionibus V. &
VI. Macarius Antiochenus Patriarcha, Mo-

nothelitarum pervicacissimus, jussu Imperatoris protulit nonnulla Patrum testimonia, quibus jaētabat unam in Christo voluntatem probari. Sed Apostolicae Sedis Legati & ceterus omnis, viciata illa esse & corrupta, demonstrarunt. Actione VII. aliae Patrum auctoritates, quae duas in Christo voluntates & operationes probabant. Reliquis Actionibus, præter Monothelitarum hæresim, & scripta, Heraclii *Ectesis* ac *Typum* Constantis, damnatae etiam personæ. Et quidem ex iis, qui jam defecerant, sceleris principes Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitanus Episcopi, ex iis autem, qui adhuc erant in vivis, Macarius Antiochenus Patriarcha, Stephanus ejus discipulus, aliquique. Decretum est postea, ut habetur apud Labéum tom. 6. Conc. pag. 1025. duas naturales voluntates in ea (Christo) & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfusè secundum Sanctorum Patrum doctrinam adeque pradicandas; & duas naturales voluntates non contrarias, juxta quod impi asserturunt Hæretici, sed sequentem ejus humanam, & non resistentem, vel reluctantem, sed potius & subjectam divino ejus aequo omnipotenti voluntati. Huic Concilio Patres Concilii Toletani XIV. can. 7. quintum inter Concilia Oecumenica locum

tribuunt. Ejus rei causam fuisse, refert Baronius ad an. 684. §. 6, quod illas tantum Synodos numeraverint, in quibus de Fide Catholica disceptatum est, omissa Synodo quinta, in qua actum est de personis tantum. Vide annotat. 7. & 8. ad Vigilium.

(2) Petrus de Marca lib. 8. De Concordia Sacerd. & Imp. cap. 9. §. 10. Constantinus quidem Paganus post Concilium sextum indulxit petitionibus Joannis Episcopi Portuensis, ut libera esset Ecclesia Romana à solutione quantitatis, qua solvenda erat pro confirmatione Pontificis Romani. Sed confirmationis necessitas tunc non est sublata. Quin potius additum fuit illi Divali iussioni teste Anastasio, in vita Agathonis pag. 140. quod non debeat ordinari, qui electus fuerit nisi prius decretum generale introducatur in regiam Urbem, secundum antiquam consuetudinem, & cum eorum conscientia & iussione debeat ordinatio provenire. Idem Princeps postea concessit Benedicto secundo petenti, ut absque mora post electionem fieret ordinatio Pontificis. Quod locum habuit in electione Joannis quinti. Sed successoris Cononis electio missa fuit ad Theodorum Exarchum, ut mos est, inquit Anastasius. Unde inferri potest, liberatos fuisse Romanos ab onere mitten-

di decreti Constantinopolim, sed obnoxios
fuisse Exarchorum examini, donec ipso
tandem Exarchi defecere.

LXXXII.

S. LEO II.
ANNO CHRISTI 682.
CONSTANTINI POGONATI
15.

LEO II. Pauli filius, Siculus, XVI.

Pag. an. L Kal. Septembr. anno 682. orati.
682. §. 3. natus est à tribus Episcopis, id est An-
& an. drea Ostiensi, Joanne Portuensi, & Pla-
663. §. 2. centino Veleriensi, pro eo quod Alba-
Bar. an. Bar. an. nensis Ecclesia Episcopum minimè habuit.

(1) Fuit disertus, divinarum Scrip-
turarum peritus, Græcè & Latine
doctus: cùmque ipse pauperatam
amareret, aliorum inopiam solicite
sublevabat. Sanctum sextum Conci-
lium, cuius acta Legati Romam de-
tulerant, prioribus quinque Oecu-
menicis Synodis dignè connumerari,
tanquam unâ & aequali Dei gratia con-
gregatum, decrevit, (2) atque de
Graco in Latinum translulit. (3) Ejus
exemplum misit in Hispaniam, dé-
que re ea ad Hispaniarum Episcopos
Re-

Bar. an.
683. C.
16. Pag.
§. 8.

Regémque Erugium epistolas dedit. Utramque supposititiam putant aliqui, quod in utraque Honorius Pontifex cum Monothelitis anathemate percussus legatur. At ille non damnatur propter hæresim, sed propter negligentiam in hæresi extingueda. (4) Leonis; opinor, Bar. an. hortatu Constantinus decrevit, ut 684. §. 1. defuncto (Ravennate) Archi-Episcopo, qui electus fuerit, juxta antiquam consuetudinem in Civitatem Romanam veniret ordinandus. (5) Anno 683. Pag. an. V. Nonas Jul. decepsit, post menses 687. §. 2. decem, & dies septendecim, quam in Petri sede fuerat collocatus.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius Bibliothecarius in Vita Leonis II. pag. 143. ejus auctoritate refelluntur, qui putant, ante Leonem II. consueuisse Romanum Pontificem ab uno tantum Ostiensi Episcopo consecrari. Cum enim dicat Anastasius, ideo in locum Episcopi Albanensis subrogatum Veliternensem, quod Albanensis Ecclesia Episcopo careret, id argumento est, moris antea fuisse, ut simul cum Ostiensi & Portuensi etiam Episcopus Albanensis Ordinationi Romani Pontificis ministraret. Quam sententiam confirmat Mabillonius cap. 18. Commentarii in Ordinem Romanum tom. 2. Musei Italici pag. 118. ac postea sub-
jicit

jicit in hunc modum: *Certè ordinantes Episcoporum à tribus Episcopis, etiam ante Nicænum Concilium, Roma factas fuisse, colligimus ex fatto Novati, qui accitos Romanos tres Episcopos temulentos, horâ decimâ inclusos, adumbrata quadam 5 inanimatum impositione Episcopatum sibi tradere coegerit, scribente Cornelio Papa in epistola ad Fabianum Antiochenum apud Eusebium in lib. 6. cap. 43. unico contentus quidem futurus, si unus ad consecrandum Romanum ansiuitem non sufficeret.*

(2) Leo II. epist. ad Constantiū Imperatorem apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1116.

(3) Sigebertus de Scriptor. Eccles. cap. 59. Tritheimius cap. 236. apud Fabricium in Bibliotheca Ecclesiastica, qui hanc subdit annotationem: *Caterum Acta Sexti Synodi à Leone II. versa esse Latine, in certum, quâ fide Tritheimius affirmet.*

(4) Leo II. epist. ad Eruigium apud Labbeum tom. 6. Conc. pag. 1252. *Honorius Romanus, qui immaculatam Apostolicam traditionis regulam, quam à predecessoribus suis accepit, maculari consensit. Vide annotat. 4. ad Honorium.*

(5) Anastasius Bibliothecarius pag. 142.

LXXXIII.

S.BENEDICTUS II.

ANNO CHRISTI 684.
CONSTANTINI POGONATI

17.

BENEDICTUS II. Joannis filius, Bat. an: Romanus. Nonum Pontifex 684. ^{9.2.} inauguratus epistolam scripsit ad Pe ^{3. 7.} trum Notarium Regionarium, à ^{Pag. §. 2.} Leone II. missum in Hispaniam cum decretis Synodi sextæ, monens illum, ut datum sibi negotium conficeret, & ea, quæ à sexto Oecumenico Concilio statuta fuerant, ab Hispaniæ Episcopis approbanda cūtaret. (1) Pontificatu VI. Kal. Jul. anno 684. initiatus accepit litteras Hispanorum datas è Concilio Toletano XIV. quibus significabant, se decreta Synodi sextæ recipere ac venerari. In his cùm reperisset, tres ^{Bar. an.} in Christo affirmari inesse substantias, 685. ^{§.} subdividendo humanam in corpus & ani. 4. 7. ^{9.} mam; veritus, ne secundum numerum ^{Pag. §. 5.} substantiarum tres etiam statuerent in Domino voluntates, divinam, rationalem, & sensualem, ne quid novi vel in verbis

verbis affereretur, citò occurrentum prætavit. Rursum verò cùm in eisdem litteris offendisset vocem hanc: *Voluntas genuit voluntatem, sicut & sapientia sapientiam*, hoc similiter, ne eodem modo dñs dici à Catholicis voluntates ab aliquo vel suspicari posset, elucidatione indigere significavit. (2) Idem tanto in honore atque existimatione à Constantino Pogonato habitus est, ut ei, tanquam Parenti, filios suos Justinianum & Heraclium enixè commendaret, (3) deceperisque de jure confirmandi electionem Pontificis permitteret eum consecrari sine ullo Imperatoris aut Exarchi consensu, (4) Mortuus est anno 685. Nonis Maji, mense decimo & die duodecimi post initum Pontificatum.

ANNOTATIONES.

(1) Ex inscriptione memoratae epistole, quæ talis est apud Lab. tom. 6. Conc. pag. 1278. *Benedictus Presbyter & in Dei nomine Electus sanctæ Sedis Apostolicæ, Petro Notario Regionario*, intelligi potest, vel in ipsius Benedicti II. electione, vel paulò ante desuisse morem illum, de quo dictum est annotat. i. ad Joannem IV. mirum tam Apostolicā Sede vacante, quam post

Pontifice absente, regimen Ecclesiæ fuisse penes Archipresbyterum, Archidiaconum, & Primicerium Notariorum. Viri enim illi tres duntaxat epistolis vacante Sede Pontificiâ scriptis præponebant nomen suum, nec electi Pontificis nomen adjiciebatur, nisi esset ex eorum numero. Cum igitur in hac epistola solus *Benedictus Ele-
ctus* inscriptus sit, id est, argumento, Ecclesiæ regimen fuisse penes ipsum, licet nondum initiatum, ideoque aut exolevisse, aut abrogatum fuisse veterem morem. Vide annotat. 5. ad Nicolaum II.

(2) Baronius ad an. 685. §. 7.
Rodericus Toletanus Archi - Episcopus parum in Romanum Pontificem aequus fuit, scribens, apud Baronium ad an. 685. §. 5. Hispanorum Episcoporum epistolam seu Librum de tribus substantiis, *minus cau-
re tractando Benedictum Papam indixi-
se reprobandum*. Non enim prolatas in eo libro sententias Benedictus reprobavit, sed explanari voluit ad tollendam ambiguitatem. Quod biennio post in Concilio Toletano XV. obedienter factum est.

(3) Baronius ad an. 684. §. 7. *Anasta-
sius narrat his verbis* : Hic, *Benedictus* scilicet, una cum Clero & exercitu suscep-
pit mallones capillorum dominorum Justi-
niani et Heraclii, filiorum clementissimi
Principis, simul & ejus iussionem, per
quam significabat eosdem capillos direxisse.
*Hac Anastasius per mallones cirros intel-
ligens*

ligens capillorum: ~~μαλλὸς~~ enim Grat. idem quod Latine vellus. Quid autem hoc significaretur symbolo, ex Pauli Diaconi loco possamus intelligere qui hoc ait: Circa hæc tempora Carolus Princeps Francorum Pippinum filium suum ad Luitprandum direxit, ut ejus juxta morem capillum susciperet. Qui ejus cæsariem incidens, ei pater effectus est; multisque cunctis regiis munieribus genitori remisit. *Hæc ipse, ex quibus eam his temporibus videas consuetudinem viguisse, ut per ejusmodi exhibitionem capillorum qui alicui offerretur in filium, & qui eos acciperet, patris nomen consequeretur. Sic igitur pious Imperator voluit, ut filii suscirent, se Romanum Pontificem peculiarem habere parentem, cuius moniti impensis parere deberent, cunctemque ut patrem diligere, ac revereri.*

(4) Itaque sanctio Constantini IV. non fuit circa potestatem Papa, ut Lutherus putavit, sed circa electionem sanctum: Bellarminus lib. 2. de Rom. Pont. cap. 17. Vide Thomassinum de vet. & nova Ecclesiæ disciplina part. 2. lib. 2. cap. 16.

§. 10. & annotat. 2. ad S. Agathonem,

LXXXIV.

LXXXIV.

JOANNES V.

ANNO CHRISTI 685.

JUSTINIANI II. IMPERATOR.

I.

JOANNES V. natione Syrus, Pa- Bar. an.
triā Antiochenus, Cyriaci filius, 685. §.
& Agathonis ad Synodum Oecume- 10. Pag.
nicam sextam Legatus. Unde col- §. 7.
ligas, nec pietatem, nec prudentiam,
nec eruditionem ei defuisse. *Hic post*
multorum Pontificum tempora, vel an-
norum juxta priscam consuetudinem à
generalitate in Ecclesia Salvatoris, quæ
appellatur Constantiniana, electus est, &
X. Kal. Augusti anno 685. Pontifex
consecratus à tribus Episcopis Ostiensi,
Portuensi, Veliternensi, sicut prædecessor
eius Leo Papa. (1) Ex his apparet,
Albanensem Ecclesiam Episcopo ad-
huc caruisse. Nullam rem gessit ma- Bar. an.
gnam memoratu Pontificatus tem- 686. §. 1.
pore, quod intra annum unum & dies Pag. §. 2.
novem exactum est. Diutino enim mor-
bo laboravit, & Kal. Augusti anno
686. diem obiit supremum.

Z

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius, in vita hujus Pontificis
pag. 145.

Binus apud Labbeum tom. 6. Conc. pag.
1286. Joannes V. primus in expectatione
Constantinopolitani Imperatoris auctoritate,
in Romanum Pontificem consecratus est.

LXXXV.

CONON.

ANNO CHRISTI 686.
JUSTINIANI II. IMPERATOR.

2.

Bar. an. 686. §. 2. **N**ovi Pontificis electionem contentio distulit. Clerus enim Petrus Pag. §. 2. Archi-Presbytero suffragabatur: Judices vero, & Principes exercitus Theodoro Presbytero. Cum diu certatum nec quicquam esset, pacis studio Clericorum oculi conjecti in Cononem, virum moribus, eruditione, & aetate jam exacta verendum. Ad hunc, concordibus totius Cleri suffragiis Pontificem creatum, etiam adversariæ factionis duces paucis post diebus haud gravatè acclinârunt,

nârunt, & legatos utriusque de com-
muni consilio ad Theodorum Exar-
chum, *ut mos est, direxerunt.* (1) Conon i-
gitur genere Thrax, in Sicilia educatus,
& Romanæ Ecclesiæ Presbyter, an-
no 686. XII. Kal. Novembbris sum-
mo Sacerdotio præfectus est. (2) Bar. an.
Cui cùm menses undecim adversâ con- 687. §. 1.
flictatus valetudine præfuiisset, anno Pag. §. 2.
insequente XI. Kal. Octobris mortem
oppetiit.

ANNOTATIONES.

(1) Anastasius in vita hujus Pontificis
pag. 147.

Thomassinus de vet. & nova Ecclesiæ
disciplina part. 3. l. 2. cap. 16. §. 10. Non
ait, *ut mos erat, tunc enim tantum cœ-
pta, vel innovata ea est consuetudo, ut
non crearetur Pontifex absque Exarchi
consensu, dum scilicet per militares co-
pias ipse faceret, ut non aliis, quam qui
sibi cordi esset, Romanus Pontifex crea-
retur; ex quo & illud obortum est ma-
lum, ut ambientes Pontificatum per Ex-
archi ministerium illum consequi cona-
rentur, sive muneribus, sive aliis officiis
bominem demerentes. Factum est, ut
Clero Romano in contrarium armitente,*

Z 2

sæpè

sæpè Schismata conflarentur, prout h̄ contigisse vidimus, & in ejus successori electione. Baronius ad an. 686. §. 3. V. de annotat 2. ad Agathonem.

(2) Mabillonius Comment. in Ordinem Romanum cap. 18. tom. 2. Musei Italicī pag. 116. *In Cononis creatione h̄c Anastasius commemorat, Cononem Sacerdotes & Clerus unanimiter apud Lateranum elegerunt. Mox omnes judices una cum primatibus exercitūs ad ejus salutationem venientes, in ejus laudes acclamaverunt. Videns exercitus unanimitatem Cleri & populi, electioni factæ consenserunt, atque in ejus decreto cum eisdem subscripserunt. Datum iidem una cum Clero & populo Missos suos ad Exarchum, ut mos est, direxerunt. Electio itaque primò fiebat per Clerum: deinde salutatio & acclamatio per Judices & Primates. Sequebatur consensus exercitūs: omnium denique subscriptio in Decreto, quod ad Exarchum, & ad Imperatorem mittebatur.*

Quænam fuerit novo Pontifici facta salutatio, signantiūs explicat idem Author, ubi de Valentini electione agit in Palatio Lateranensi facta, Electus condignis gloriæ laudibus & honoris amplitudine ad Lateranense Patriarchium deductus memoratur, & in Pontificali positus throno, ejusque pedes omnis Romanorum Senatus

natus osculatus est: quod etiam in Leone
IV. servatum juxta morem antiquum.
Id verò salutationis nomine appellat Ana-
stasius. Vide Pagum ad an. 686. §. 4.
§. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362

tano XV. expositionem earum sententiarum, quas Benedictus II. jufserat clariūs explanari, per legatos

An. 692. missam ad se comprobavit. Contra

§. 34. 35. verò nullis Justiniani precibus, nul-

Pag. §. lis minis perduci potuit, ut Cano-

15. nibus Synodi Constantinopolitana

in Trullo celebratæ præberet assen-

sum suum. (1) Quare elatus ira

Cæsar, missò Zachariâ Protospatario

suo (2) (Pontificem) jussit Constanti-

nopolim deportari. Sed militia Raven-

næ vicinarijque partium jussa Princeps

nefanda contemnens, eundem Zachariam

cum contumeliis ab Urbe Roma & inju-

Bar. an. riis pepulit. (3) Ejusdem Pontificis

698. §. consilio & prudentiâ factum, ut

14. Aquilejensis Ecclesia, jamdiu ab Ro-

mana, aliisque omnibus, quæ Tri-

Capitula damnaverant, dissociata, in

pristinam cum iisdem communi-

nem rediret, atque ita demum schis-

An. 701. ma Istricum extingueretur. (4) Fuit

§. 1. 7. etiam rebus divinis regendis inten-

Pag. §. 1. tus: Namque statuit, ut tempore con-

fraktionis Dominici corporis Agnus Dei,

qui tollis peccata mundi, miserere no-

bis, à Clero & populo decantaretur.

(5) Instituit præterea, ut supplica-

tiones

tiones seu *Litaniæ* quot annis habe-
rentur diebus *Annuntiationis*, *Nati-
vitatis*, & *Dormitionis* sanctæ Dei Ge-
ntricis, sempérque *Virginis Mariæ*, ac
Sancti Simeonis, quam Hypapantem
Græci appellant. (6) Cùm annos tre-
decim, menses octo, dies tres & viginti
Pontifex fuisset, decepsit anno 701.
VII. Idus Septembris. Huic in
Martyrologio Romano V. Idus ejus-
dem Mensis, quo die corpus ejus
sepulturæ mandatum est, habetur
honos.

ANNOTATIONES.

(1) Synodus hæc appellatur πενθέτη, Synodus
Quinisexta, quod auctore Justiniano II. Quini-
cui Rhinotmeto cognomen nares præcisæ
fecerunt, indicta sit ad supplendas quintam
& sextam Synodos Oecumenicas, quæ nul-
los canones ediderant ad Ecclesiasticam di-
sciplinam stabiendiā, & mores regendos.
Erratica vocatur à Beda in libro de sex
ætatibus mundi pag. 116. Dicitur etiam
Trullana, quod in *Trullo* magni Palatii,
codem videlicet loco, ubi *Sexta Oecume-
nica*, habita sit. Celebrata autem est anno
691. vel in sequente. Numerus Episcopo-
rum, qui interfuerunt, varius est. Alibi
240. alibi 217. alibi 211. invenio. Nec
de Præside satis constat. Sunt, qui Calli-
dicum

nicum Pauli Constantinopolitani Patriarcha successorem; nec desunt, qui Paulum ipsum Concilio præfuisse scribant. Paulus sanctus canonibus subscripsit, ut antiquorum Codicium testimonio ostendit Matthæus Blastare in Nomocanonis præfatione. Legati Sedi Apostolicæ, quos huic Concilio interfuisse, ac deceptos subscripsisse, narrat Anastasius, pap. 151. fuerunt *Apocrisiarii* seu *Responses*, apud Imperatorem negotia universalis Ecclesiæ, tum ad Fidem, tum ad Disciplinam pertinentia, procurare soliti, quibus Romani Pontifices liberum de se aliqua decernendi arbitrium non permittebant. Neque enim Legati ab Sergio cum liberis mandatis ad hoc Concilium missi, ut à Baronio ad an. 692. §. 10. & Petro de Mata lib. 5. De Concordia cap. 18. ostendit *contra Balsamonem*, qui contendit, conventum istum *Trullanum* habere auctoritatem Synodi Oecumenicæ, quod in structus fuerit Legatis Sedi Apostolicæ. Quod etiam si verum esset, id tamen nihil momenti faceret. *Nisi enim*, ut addit Baronius §. 13. quæ in Synodis à Legatis sunt gesta, ea confirmantur à Romano Pontifice, subscriptioneque roborentur, nullius esse roboris convincuntur. Hinc centum & duo canones ab hac Synodo conditi, qui ab Romano Pontifice approbati non sunt, vim omnino nullam à Synodo habent, quamvis omnes ferè pertineant ad revocandos veres ac probos mores. Gregorius II. & Hadrianus I. & Septima Oecumenica Synodus aliquos

quos ex his canonibus usurparunt, seu quia Gæcos, contra quos agebant, telis suis configere voluerunt, seu quia *Quidquid verum à quocunque dicitur, à Spiritu Sancto dicitur*, ut ait S. Ambrosius, seu alius Auctor Commentarii in Epist. 1. ad Cor. cap. 12. Vide Baronum ad an. 692. §. 15. usque ad 34.

(1) Cedrenus in *Compendio Historiarum* pag. 134. edit Venetæ: *Spatarius est corporis custos. Protospatarius est primus ac princeps Spatariorum.*

(3) Paulus Diaconus de gestis Longobardorum lib. 6. cap. 11. tom. 1. scriptor. Rer. Italic. pag. 414.

Ciaconius in vita hujus Pontificis: *Hæc prima vis Italicae gentis pro Pontificibus Romanis adversus impotentem Cæsarum dominationem fuit.*

(4) Beda in libro de sex ætatibus mundi pag. 116. *Synodus Aquilejæ facta ob imperitiam Fidei, quintum universale Concilium suscipere diffidit, donec salutari- bus beati Papæ Sergii monitis instructa, & ipsa huic cæteris Christi Ecclesiæ an- nuere consentit.* Eadem habet Paulus Diaconus lib. 6. De gestis Longobardorum cap. 14. eadem fere Anastasius in vita Sergii pag. 154. Vide Norisium in differat. De Synodo quinta cap. 9. §. 6. & Pagium ad an. 698. §. 13. & 14. ubi ita concludit: *Sub Sergio finem accepit controversia il- la sedente Vigilio Papæ, exorta.*

Z 5

Ana-

(5) Anastasius Bibliothecarius in *Vita huius Pontificis* pag. 194.

Walafridus Strabo *De Reb. Eccl.* cap. 21.
Bibl. Patr. tom. 15. pag. 193. *Agnus Domini in confractione Corporis Domini a Clero & populo decantari Sergius constituit, ut dum preparatur ad dispensandum corpus Dominicum, rogent accepturi, qualiter illi, qui pro eis oblatus est innocens, faciat eos salubriter pignora salutis aeneae percipere.*

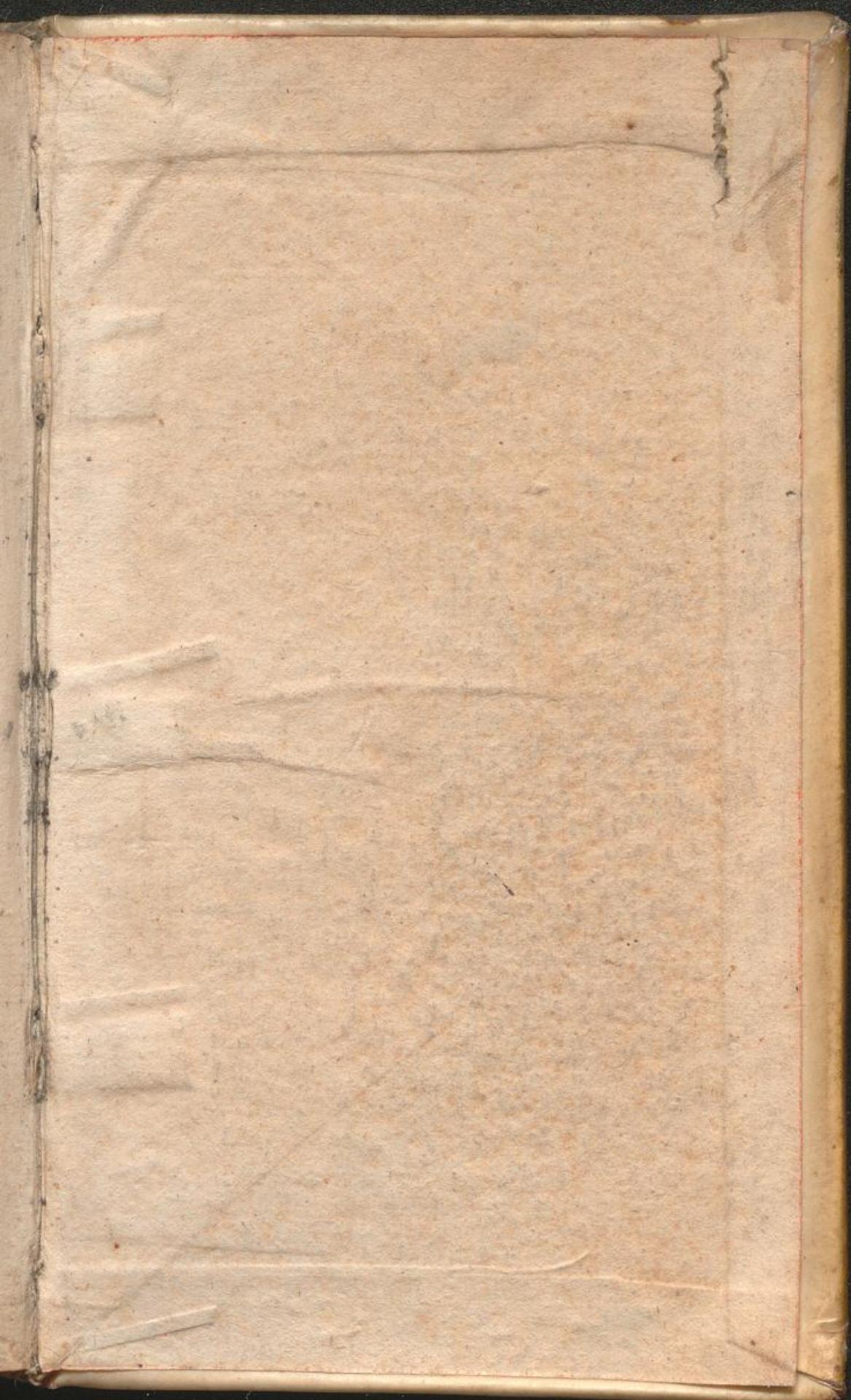
Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 16. § 5.
*Sergius quidem instituit ter dici Miserere nobis, sed multis postea ingruentibus Ecclesiae adversitatibus, ut ait Innocentius lib. 6. de mysteriis Missæ cap. 6. sive ad tollendum schisma, ut alii sibi bunt, statutum fuit, ut in tertio dicatur, Dona nobis pacem, quiritus ubique receptus est, excepta Basilicæ Lateranensi, in qua adhuc servatur antiqua forma dicendi ter: Miserere nobis. In antiquis Missalibus ante annum millesimum scriptis, hæc oratio tertio reperitur cum clausula: Miserere nobis, ex quo apparet prædictam mutationem post eum annum contigisse. A quo Pontifice statuta fuerit, nusquam memini me legisse. At si verax est Robertus Abbas Montensis in *Supplemento Chronicæ Sigeberti**

berti, hanc pacis postulationem attulit ē
Celo B. Virgo.

Joannes Diaconus de Basilica Lateranen-
si cap. 6. apud Mabillonum tom. 2. Mu-
sei Italici pag. 566. In hac Ecclesia, quia
typum gerit Cœlestis Ecclesiæ, die noctū-
que in Matutinis & Missa seu Vesperis
quotidie festivè pulsatur. Inde est, quod
in ea non cantatur ad Missas Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem,
quoniam ibi summa pax justorum ipse
Christus erit, ubi perfecta & consum-
mata in electis, nec postulatione opus erit,
nec augmento.

(6) Anastasius Bibliothecarius pag. 154.
qui utitur *Dormitionis* vocabulo, apud
Græcos usitatissimo ad significandam B.
Mariæ Virginis *Assumptionem*. Vide no-
stram Historiam Familiae Sacrae, ubi agi-
tur de Maria Virgine, extremo
cap. 5. & 7.

S. P. DILLO
De uitis,
certificum.

Th

5147